

GHIDUL

Bunelor Practici ale Autorităților Publice locale

GHIDUL

***Bunelor Practici
ale Autorităților
Publice locale***

Chișinău 2008

CZU

Acest Ghid este publicat în cadrul Programului Bunelor Practici al Autorităților Publice Locale, implementat de către IDIS “Viitorul” cu suportul financiar al Consiliului Europei și al Guvernului Slovaciei.

Această publicație este distribuită gratuit de către IDIS ‘Viitorul’ autorităților publice locale și centrale, precum și altor instituții ce activează în domeniul guvernării locale.

Autorii practicilor sunt autoritățile publice locale.

Consultanți: *Svetlana Arionescu, Constantin Nunu*

Coordonator ediție: *Olesea Cruc*

Redactor: *Valentina Galațchi*

Machetare și design: *Ion Axenti*

Descrierea Cip a Camerei Naționale a Cărții

Opiniile și concluziile expuse în această publicație reflectă poziția autorilor și nu sunt împărtășite în mod obligatoriu de finanțatori

ISBN ????

CUPRINS

Cuvînt înainte..... 7

Introducere..... 9

CAPITOLUL I. Dezvoltarea infrastructurii locale

1.1. Renovarea obiectivelor de menire social-culturală..... 15

- 1.1.1. *Educație pentru toți!* Inițiativă de acțiune rapidă în or. Șoldănești 17
- 1.1.2. Reabilitarea Grădiniței de Copii „Andrieș” din orașul Florești 21
- 1.1.3. *Împreună pentru o viață mai bună!* Activitate realizată în s. Chetrosu, r. Drochia 24
- 1.1.4. Reconstrucția clubului din Mileștii Noi în gimnaziu de tip european din c. Răzeni, r. Ialoveni 27
- 1.1.5. *Educație în elaborare - viață în prosperare!* Activitate realizată în s. Elizaveta, mun. Bălți 30
- 1.1.6. Reparația capitală a școlii și conectarea la conducta de gaz în s. Mănoilești, r. Ungheni 34
- 1.1.7. Renovarea Grădiniței de Copii din s. Pohoarna, r. Șoldănești 37
- 1.1.8. Reparația Grădiniței de Copii din s. Măgurele, r. Ungheni 39
- 1.1.9. Finisarea parțială a construcției și deschiderea Liceului Teoretic „I. Creangă” în c. Micleușeni, r. Strășeni..... 41
- 1.1.10. Reparația capitală a grădiniței deteriorate ca urmare a incendiului din c. Vatici, r. Orhei 44
- 1.1.11. Servicii sociale de calitate prin renovare, gazificare și amenajare a Grădiniței de Copii din s. Feștelița, r. Ștefan Vodă 47
- 1.1.12. Reconstrucția acoperișului Grădiniței de Copii din s. Bălăurești, r. Nisporeni..... 50
- 1.1.13. Reparația Casei de cultură din s. Cetireni, r. Ungheni..... 52

1.2. Sisteme de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare 55

- 1.2.1. Renovarea sistemului de asigurare cu apă potabilă și canalizare în c. Larga, r. Briceni 57
- 1.2.2. Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă potabilă în c. Răzeni, r. Ialoveni 62
- 1.2.3. Reconstrucția sistemului de aprovizionare cu apă potabilă în or. Anenii Noi..... 67
- 1.2.4. Reconstrucția apeductului și crearea întreprinderii municipale în c. Vinogradovca, r. Taraclia 70
- 1.2.5. Aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor din s. Sadaclia, r. Basarabeasca 74
- 1.2.6. Aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor din s. Iujnoe, r. Cahul 77

1.2.7.	Construcția apeductului în satul Marchet, c. Pogănești, r. Hîncești.....	80
1.2.8.	Aprovizionarea cu apă potabilă a unui sector din satul Molești, r. Ialoveni.....	83
1.2.9.	Aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor și instituțiilor publice din s. Popeasca, r. Ștefan Vodă	86
1.2.10.	Reconstrucția sistemului de aprovizionare cu apă potabilă în s. Teleșău, r. Orhei.....	89

1.3 Asigurarea cu gaze naturale, drumuri și iluminare stradală 91

1.3.1.	Crearea mediului sănătos pentru copii prin gazificare și conservare termică a instituțiilor instructiv-educative din c. Larga, r. Briceni.....	93
1.3.2.	Extinderea conductei de gaz și conectarea Liceului „V. Coțofană” din s. Chetrosu, r. Drochia	99
1.3.3.	Renovarea sistemului autonom de încălzire prin conectarea la gaze naturale și gazificarea blocului alimentar al Gimnaziului din c. Zorile, r. Orhei	103
1.3.4.	Gazificarea satului Cetireni, r. Ungheni	107
1.3.5.	Construcția conductei de gaz și gazificarea Gimnaziului și Grădiniței de Copii din s. Codrul Nou, r. Telenești.....	110
1.3.6.	Construirea rețelelor de gaz de tensiune medie și conectarea școlii și grădiniței din s. Bugeac, r. Comrat.....	113
1.3.7.	<i>Împreună spre un sat european!</i> Reparația capitală a trotuarelor în s. Răduleni Vechi, r. Florești.....	116
1.3.8.	Construcția porțiunii de drum în „variante albă” în s. Bolșun, r. Nisporeni	119
1.3.9.	Reparația porțiunii de drum în s. Peciște, r. Rezina	121
1.3.10.	Renovarea sistemului de iluminat stradal în s. Selemet, r. Cimișlia	124
1.3.11.	Iluminarea străzilor centrale și zonei de odihnă în c. Larga, r. Briceni....	128

CAPITOLUL II. Mediu și amenajarea teritoriului

2.1.	Implementarea proiectului “Cultura ecologică – premisă a dezvoltării durabile” în or. Șoldănești	133
2.2.	Instituirea Serviciului de colectare a deșeurilor menajere în c. Grătiești, mun. Chișinău.....	136
2.3.	Autorizarea și amenajarea gunoiștii din satul Fiodoreuca, comuna Ciocîlteni raionul Orhei	139
2.4.	Amenajarea platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide în comuna Vatici raionul Orhei	141
2.5.	Construcția clopotniței și amenajarea teritoriului la cimitirul din satul Lăpușna raionul Hîncești	143
2.6.	Amenajarea cimitirului în satul Pohoarna raionul Șoldănești.....	145
2.7.	Reconstrucția și amenajarea izvorului în comuna Larga raionul Briceni	147

2.8.	Implicarea tinerilor în rezolvarea problemelor de mediu în satul Cișla raionul Telenești.....	149
2.9.	Proiecte de amenajare realizare în satul Verejeni raionul Telenești.....	151
2.10.	Adâncirea râului Schinoasa din satul Selemet raionul Cimișlia	153
2.11.	Amenajarea albiei râulețului Hirova în satul Neculăieuca raionul Orhei.....	155
2.12.	Dezvoltarea serviciului de colectare a deșeurilor menajere în or. Florești	157

CAPITOLUL III. Buna guvernare

3.1.	Proiecte de dezvoltare comunitară în satul Crihana Veche raionul Cahul	161
3.2.	Proiectul „Parteneriat european”, realizat în comuna Budești mun. Chișinău	164
3.3.	Implicarea cetățenilor în procesul decizional în satul Ciuciuleni raionul Hîncești	167
3.4.	Cooperarea între actorii comunitari-condiție a dezvoltării în satul Sănătăuca raionul Florești.....	169
3.5.	Crearea sfatului satului și instituirea radioului local în comuna Bădiceni raionul Soroca	171
3.6.	Asigurarea calității guvernării locale prin informare în comuna Gălești raionul Strășeni.....	171
3.7.	Diversificarea serviciilor de acces la informație a tinerilor din comuna Pănășești raionul Strășeni	175
3.8.	Înființarea ziarului local în satul Slobozia Mare raionul Cahul	177
3.9.	Editarea buletinului informativ în comuna Ciorescu, mun. Chișinău....	179
3.10.	Postul de radio local - partener al APL în orașul Anenii Noi.....	181
3.11.	Implicarea comunității în implementarea proiectelor în satul Plopi raionul Cantemir	183
3.12.	Construcția și amenajarea stadionului în satul Chirileni raionul Ungheni.....	186
3.13.	Parteneriatul comunitar – element indispensabil al dezvoltării în comuna Mănoilești raionul Ungheni	188
3.14.	Crearea condițiilor pentru un mod de viață sănătos în Liceul Teoretic din satul Petrunca raionul Glodeni	190
3.15.	Parteneriat pentru viitorul copiilor în satul Pârlița raionul Fălești.....	192

CAPITOLUL IV. Organizarea și prestarea serviciilor sociale

4.1.	Crearea Centrului de plasament temporar pentru copii “Amic” în c. Larga, r. Briceni	197
4.2.	Integrarea comunitară a familiilor dezavantajate prin crearea Centrului Comunitar pentru Copii în c. Petrești, r. Ungheni	202

4.3.	<i>Împreună putem face mai mult!</i> Activitate realizată în c. Grătiești, mun. Chișinău.....	206
4.4.	Înființarea Centrului de reabilitare și integrare socială a copiilor cu dizabilități „Incluziune” în s. Tătărești, r. Strășeni.....	211
4.5.	Comunitatea în sprijinul influențelor educative, or. Nisporeni, r. Nisporeni.....	214
4.6.	Sprijinirea adopției naționale în or. Ungheni	218
4.7.	<i>Să creăm o lume mai bună pentru fiecare copil!</i> Activitate realizată în c. Ciorescu, mun. Chișinău	222
4.8.	Crearea Centrului de tineret în s. Iujnoe, r. Cahul.....	225
4.9.	<i>Cultură prin alimentație și sănătate</i> , c. Țibirica, r. Călărași	228

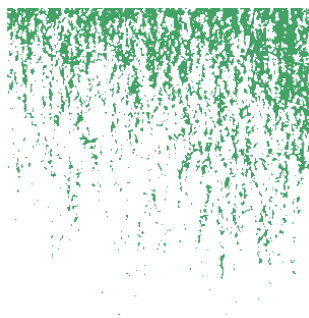
CAPITOLUL V. Cultură și valori

5.1.	Amenajarea monumentului artistei emerite Angela Păduraru în satul Nemțeni raionul Hîncești.....	233
5.2.	Deschiderea muzeului ținutului natal în satul Selemet raionul Cimișlia	235
5.3.	Revitalizarea tradițiilor folclorice în comuna Beștemac raionul Leova ...	237
5.4.	Organizarea Centrului comunitar al meșterilor populari în comuna Vădeni, raionul Soroca.....	240
5.5.	Educație prin asigurarea continuității valorilor culturale în satul Feștești raionul Ștefan Vodă.....	242
5.6.	Edificarea monumentului „Crucea Memoriei” în satul Condrătești raionul Ungheni.....	244

CAPITOLUL VI. Modernizarea managementului public local

6.1.	Utilizarea eficientă a tehnologiilor informaționale moderne în satul Manta raionul Cahul.....	249
6.2.	Crearea unei echipe de salubritate în satul Thigheci raionul Leova	252
6.3.	Prestarea serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare în satul Pelinia raionul Drochia	255
6.4.	Construcția stadionului cu acoperire artificială în comuna Sărata Galbenă raionul Hîncești.....	258
6.5.	Elaborarea Regulamentului de înregistrare a căruțelor în satul Selemet raionul Cimișlia.....	261

Cuvînt înainte

Există în fiecare țară autorități publice locale care ating înalte standarde în anumite domenii de activitate, au realizări deosebite și dau dovadă de inițiativă și dedicație în efortul lor de a îmbunătăți viața comunității. Aceste bune practici pot și trebuie identificate și împărtășite altor autorități publice locale. Învățând unii de la alții și nu de la experți străini constituie esența metodologiei bunelor practici și s-a dovedit cea mai bună, mai sigură și mai rapidă metodă de ameliorare a guvernării locale.

Centrul de expertiză pentru reforma administrației locale a ajutat și autoritățile publice locale din alte țări (Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Montenegro, fosta Republică Iugoslavă Macedonia, Federația Rusă, Serbia) să implementeze Programe de Bune Practici.

Veți găsi în această publicație o sinteză a celor mai interesante practici ale autorităților locale din Republica Moldova, așa cum au fost identificate în cursul implementării programului în anii 2007 și 2008.

Sperăm că Programul Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale va trezi și mai mult interes în anul 2009 și că va deveni o modalitate permanentă de îmbunătățire a activității autorităților publice locale din Moldova. Totodată, ar fi îmbucurătoare inspirarea și preluarea de către colectivitățile locale moldovenești a celor mai reușite experiențe și inovații ale colegilor, cu adaptarea și avizarea în scopul îmbunătățirii zilnice a guvernării locale.

Giovanni DI STASI,

șef al Centrului de Expertiză în Guvernarea Locală,
Consiliul European

Ediția 2008 a Ghidului Bunelor Practici reunește experiențe de succes ale autorităților publice locale din întreaga țară, expediate la concursul organizat de Programul Bunelor Practici edițiile 2007 și 2008. Practicile elucidate în această ediție a Ghidului reflectă o abordare nouă a problemelor cu care se confruntă autoritățile locale și cetățenii de rând, demonstrând reușita, atunci când dorești.

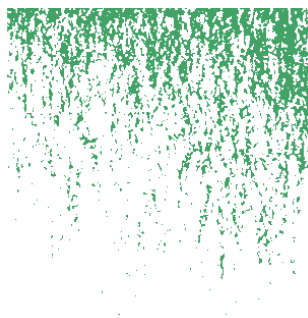
Guvernul Republicii Moldova se alătură la această fructuoasă inițiativă de a continua procesul de învățare prin cele mai bune practici și de susținere a primăriilor învingătoare, precum și a tuturor celorlalți participanți la program. Susținem ideea că bunele practici trebuie să devină o prioritate a conducerii de vârf a țării, precum și a întregii societăți civile.

Valentin GUZNAC,

ministru al administrației publice locale,
Republica Moldova

Introducere

“Măreția unui neam nu constă în a copia vestul, ci în a studia și aplica rezultatele pozitive raportate la realitățile lui concrete, reieșind din tradițiile lui istorice, mod de dezvoltare și de evaluare a valorilor”

Nicolae Iorga

În perioada 2007-2008 mai bine de 100 de comunități și-au împărtășit practicile de succes prin intermediul Programului Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale din Republica Moldova. Cele mai reușite dintre aplicațiile pe care le-au expediat autoritățile publice locale la acest concurs sunt reflectate în cadrul ediției 2008 a Ghidului Bunelor Practici, fiind sistematizate de către consultanții programului în scopul asigurării unei înțelegeri clare și garantării realului folos tuturor celor interesați. Astfel, autorii acestor practici sunt chiar autoritățile publice locale, care, pentru a împărtăși experiența lor în domeniul menționat, au binevoit a plasa coordonatele la sfârșitul fiecărei practici.

Scopul acestui ghid este de a transmite experiența de soluționare a problemelor cu care se confruntă comunitățile din Republica Moldova. Prin definiție, **practica** este un exercițiu sistematic efectuat în scopul obținerii unor performanțe. O **bună practică** implică realizarea unei activități care este considerată a fi de succes, deoarece întrunește anumite criterii demonstrabile: relevanță pentru comunitate; rezultate practice raportate la costuri acceptabile; implicarea cetățenilor; parteneriate locale create; o abordare nouă; utilitatea pentru alte comunități.

Ghidul este structurat în șase capitole:

■ CAPITOLUL I „**Dezvoltarea infrastructurii locale**” reflectă schimbările pozitive produse în comunitățile rurale și urbane din țară în perioada 2007-2008 în domeniul creării, reabilitării și renovării infrastructurii locale. Construcția sau reconstrucția apeductelor, reabilitarea fântinilor arteziene și a sistemului de canalizare, reparația și modernizarea sistemelor autonome de încălzire în grădinițe, școli, licee și gimnazii, gazificarea localităților și a obiectivelor de menire social-culturală, reparația caselor de cultură, construcția sau reparația drumurilor, trotuarelor, iluminarea stradală sînt rezultatele acțiunilor întreprinse de autoritățile publice locale împreună cu alți actori sociali, pentru rezolvarea problemelor existente. Datorită soluțiilor propuse, procedeele manageriale inovatoare și participării locale au fost organizate noi servicii publice locale, îmbunătățite cele existente, s-a mărit considerabil numărul beneficiarilor acestor servicii și calitatea lor, a crescut satisfacția colectivităților locale, s-a schimbat atitudinea membrilor comunității față de rezolvarea propriilor probleme.

■ CAPITOLUL II „**Mediu și amenajarea teritoriului**” prezintă diverse abordări aplicate de APL pentru rezolvarea problemelor de mediu. Unele practici descriu proiecte implementate în domeniul managementului deșeurilor și care au ca scop instituirea unor servicii viabile și eficiente. Sunt prezentate practici, care vin să preîntîmpine influențele hazardelor naturale, prin amenajarea albiilor râurilor, prevenirea alunecărilor de teren. Soluții originale sunt prezentate în cazul practicilor de amenajare a surselor de apă (izvoare, fântîni), care devin elemente de arhitectură rurală. Modele de mobilizare comunitară sunt descrise în cazul practicilor de renovare și amenajare a cimitirelor, de reparație a drumurilor și a edificiilor publice. Inedite sunt și practicile inițiate și realizate de către grupurile de tineri, care au participat voluntar la acțiuni de interes public, contribuind la salubritatea și amenajarea localităților. Toate

practicile prezentate au drept rezultat îmbunătățirea calității mediului și reducerea riscurilor pentru sănătatea populației, îmbunătățirea aspectului localităților.

■ Majoritatea practicilor prezentate în CAPITOLUL III „**Buna guvernare**” au fost posibil de realizat datorită creării parteneriatelor între APL-ONG-sectorul privat. Succesul antrenării administrației publice locale în soluționarea problemelor comunitare depinde de gradul de deschidere al acestora spre colaborare. În acest context, este binevenită intenția APL de a asigura creșterea gradului de transparență în activitate, care se realizează prin editarea buletinelor informative, utilizarea capacității postului de radio local, facilitarea accesului la rețeaua Internet. Sunt diferite și sursele de finanțare utilizate pentru implementarea practicilor, care depind de potențialul comunităților, de experiența și consecvența liderilor locali. Participarea cetățenilor în procesul decizional local necesită o perioadă de timp mai îndelungată, însă practicile descrise confirmă gradul de informare și implicare a cetățenilor la sfârșitul consultărilor, reușita proiectului, inclusiv eficiența aplicării în practică a acestuia. Punerea în aplicare a modelelor participative la nivel local constituie premisa dezvoltării unor parteneriate durabile, creșterii transparenței autorităților locale, ceea ce presupune o comunitate informată și activă.

■ CAPITOLUL IV „**Organizarea și prestarea serviciilor sociale**” prezintă modele de servicii sociale de alternativă pentru diferite categorii de persoane dezavantajate: copiii din familii social vulnerabile, copiii cu dizabilități și din grupuri de risc, copiii adoptivi, copiii cu probleme de sănătate etc. Concomitent, de serviciile oferite beneficiază nu numai copiii, ci și familiile lor. În cadrul practicilor realizate, au fost combătute astfel de deficiențe și devieri comportamentale ca abandonul școlar, marginalizarea, degradarea și desocializarea. Au fost create noi oportunități de dezvoltare personală și socială: formarea deprinderilor de viață, a încrederii în forțele proprii, dezvoltarea atitudinii pozitive și a comportamentului responsabil, manifestate la copiii și familiile lor. Soluțiile propuse diferă de la practică la practică, dar toate își propun aplicarea abordărilor inovaționale, prietenoase beneficiarilor și comunității, care, în cazul durabilității lor, vor avea un impact continuu atât la nivelul local, cât și regional ori național.

■ CAPITOLUL V „**Cultură și valori**” prezintă practicile care au ca scop conservarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural al localităților, pentru includerea în circuitul național și internațional a valorilor culturale, inclusiv pentru valorificarea lor în scopuri turistice. Inițiativele comunităților sunt lansate din dorința de a aduce un omagiu generațiilor precedente, de a păstra memoria celor care, prin faptele lor, au contribuit la promovarea valorilor naționale. În practicile realizate și-au găsit reflectare idealurile general umane, s-au inițiat activități care promovează sentimentul de mândrie față de valorile naționale, de datorie față de Patrie. Inițiativele descrise împiedică degradarea și distrugerea patrimoniului cultural moștenit, pentru a-l putea transmite generațiilor viitoare.

■ Practicile prezentate în CAPITOLUL VI „**Modernizarea managementului public local**” au ca scop îmbunătățirea calității serviciilor cu impact direct asupra

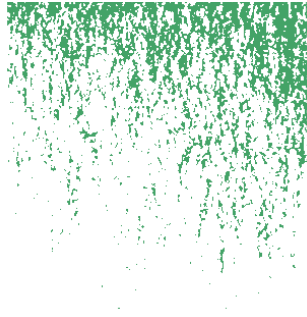
cetățeanului. Toate aceste inițiative s-au realizat, beneficiind de resurse limitate și într-o perioadă restrânsă de timp. Rezultatele obținute confirmă necesitatea creșterii eficienței managementului resurselor financiare, procesului de luare a deciziilor, schimbului de informație și managementului resurselor umane. Pentru înlăturarea unor constrângeri economice, soluțiile aplicate au presupus și instituirea parteneriatului public – privat, ceea ce asigură servicii publice de calitate, care să răspundă cerințelor cetățenilor. Modernizarea comunicării între APL și comunitate a fost realizată prin introducerea tehnologiilor informaționale, fapt care a avut drept rezultat creșterea eficienței activității administrației publice, eliminarea birocrăției și creșterea calității serviciilor publice. Punerea în aplicare a inovațiilor manageriale are efecte pozitive și de durată asupra managementului serviciilor publice la nivel local, care asigură calitatea vieții cetățenilor.

Recunoașterea unei practici ca benefică pentru o comunitate semnifică superioritatea alteia din același domeniu, dar nu idealitatea acesteia. De aceea, orice practică poate fi îmbunătățită, iar progresul pe care ni-l dorim este comparabil. Suntem siguri că în Republica Moldova există multe practici și experiențe de succes, care merită promovate și diseminate la scară națională. Faptul că practicile nu sunt publicate în acest Ghid nu diminuează importanța acestora, ci doar ne conduce la ideea că autoritățile publice locale, din multitudinea de priorități la dispoziție, nu întotdeauna aleg promovarea celor realizate, mai cu seamă învățarea din fiecare lecție de succes.

În concluzie, acest ghid va reuși să încurajeze autoritățile publice locale în împărtășirea mai eficientă a succeselor și lecțiilor învățate, inclusiv prin Programul Bunelor Practici.

CAPITOLUL I.

Dezvoltarea infrastructurii locale

*Un morman de pietre
încetează să fie
un morman de pietre
în momentul în care o singură
persoană îl contemplă
gîndindu-se la imaginea
unei catedrale*

Antoine de Saint Exupery

Pentru satisfacerea necesităților colectivităților umane sînt necesare anumite condiții care facilitează organizarea și gestionarea serviciilor publice cu caracter social în domeniul educației, asistenței și ajutorului social și serviciilor publice de interes local cu caracter industrial în domeniul de distribuție a apei, canalizare, epurare a apelor reziduale și pluviale; producerea și distribuția energiei, distribuția gazului, căile de comunicații, iluminatul stradal ș.a. Rolul autorităților publice locale este primordial în organizarea și gestionarea serviciilor publice viabile. Serviciile publice la nivel local (municipiu, oraș, comună, sat) trebuie să satisfacă cerințele membrilor comunității, să răspundă necesităților sociale ale tuturor categoriilor de cetățeni, indiferent de faptul sînt ele rentabile sau nu. Conform legislației, serviciile de interes local au un caracter descentralizat și sînt organizate în mod autonom, în baza unui patrimoniu și în gestiune proprie în raza unității administrativ-teritoriale pe care o administrează autoritatea publică locală.

Organizarea și gestionarea serviciilor publice cu caracter social și serviciilor publice de interes local (comunale), în mare parte, depinde de starea infrastructurii locale. Anume acestui fapt se datorează numărul mare de practici (peste 40%) prezentate la concurs cu această temă. Printre temele cel mai des abordate sînt renovarea obiectivelor de menire social-culturală: finisarea construcției, reconstrucția, reparația sau renovarea edificiilor și acoperișului în grădinițe, școli, licee și gimnazii, reparația și reabilitarea sistemelor autonome de încălzire și conectarea lor la conducte de gaz, schimbarea ferestrelor și conservarea termică, reparația caselor de cultură. Nu mai puțin importante s-au dovedit a fi construcția, reconstrucția și extinderea apeductelor, reabilitarea sondelor arteziene, sistemelor de canalizare, în special în localitățile rurale. La fel sînt abordate și problemele legate de asigurarea cu gaze naturale, drumuri și iluminare stradală.

Pentru toate practicile din acest capitol este caracteristică crearea parteneriatelor dintre autoritățile publice locale și alți actori comunitari, implicarea comunității la toate etapele de realizare a practicilor, atragerea mijloacelor financiare și materiale din diverse surse, conlucrarea eficientă cu donatorii străini, informarea și transparență în procesul de implementare, acțiunile de voluntariat, sentimentul de apartenență la beneficiari, care se formează datorită participării lor active, satisfacția ca urmare a rezultatelor obținute.

Drept dovadă pot servi investițiile din diverse surse în infrastructura locală a comunităților participante la concurs la categoria Dezvoltarea infrastructurii locale care, conform estimărilor, constituie circa 50 mln lei, inclusiv în renovarea obiectivelor de menire social-culturală – 19 mln lei, în sisteme de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare – 12 mln lei, în asigurarea cu gaze naturale, drumuri și iluminare stradală – 19 mln lei.

1.1. Renovarea obiectivelor de menire social-culturală

Este recunoscut faptul că, în prezent, majoritatea localităților din Republica Moldova se confruntă cu una din cele mai acute probleme – starea deplorabilă a edificiilor de menire social – culturală. Instruirea și educația școlară și preșcolară reprezintă cel mai important serviciu social organizat de instituțiile publice aflate în subordinea autorităților locale. În perioada de tranziție, în țară s-a multiplicat cumulumul de probleme în domeniul educației, edificiile școlilor și grădinițelor de tip vechi s-au deteriorat, nu corespund normelor sanitaro-igienice, nu sînt echipate cu mobilier și utilaj conform standardelor moderne de instruire. Investițiile în acest domeniu sînt cu precădere insuficiente.

Practicile referitoare la această categorie prezintă realizările și succesele în crearea sau renovarea infrastructurii școlare, preșcolare și în domeniul culturii. A fost reconstruită clădirea clubului din satul Mileștii Noi în gimnaziu de tip european pentru 120 de copii (c. Răzeni, r. Ialoveni), construită o parte a școlii și deschis Liceul Teoretic „I. Creangă” în comuna Micleușeni (r. Strășeni), reparată capital și conectată la conducta de gaz cu cazangerie de tip nou Școala Medie din satul Mănoilești (r. Ungheni), renovat gimnaziul pentru 180 de elevi din satul Valea Perjei (r. Cimișlia), reparată și gazificată școala, redeschisă grădinița în incinta școlii în satul Păulești (r. Călărași), reconstruită clădirea fostei grădinițe pentru școala primară în comuna Brătușeni (r. Edineț). Au fost schimbate ferestrele și ușile, modernizat sistemul de încălzire, asigurată conservarea termică în satele Chetrosu (r. Drochia), Elizaveta (mun. Bălți), Hirișeni (r. Telenești) și Cobilea (r. Șoldănești), a fost reparat coridorul și acoperișul în gimnaziile din satul Hincești (r. Fălești) și, respectiv, din comuna Horodiște (r. Rezina).

În domeniul educației preșcolare au fost reparate capital, reabilite sau renovate grădinițele din orașele Florești și Șoldănești, comuna Larga (r. Briceni), satele Vatici (r. Orhei), Măgurele (r. Ungheni) și Festelita (r. Ștefan Vodă), reconstruit acoperișul grădiniței în satul Bălăurești (r. Nisporeni), schimbate ferestrele și ușile în satul Pohoarna (r. Șoldănești), reparate căminele culturale din satele Cetireni (r. Ungheni) și Horodiște (r. Rezina).

Abordările aplicate de autoritățile publice locale au foarte multe tangențe: inițiativa din partea APL sau altor actori comunitari, discutarea problemelor prioritare la nivel de comunitate, sensibilizarea oamenilor, colectarea de fonduri, conlucrarea cu asociațiile părinților și pedagogilor și alte ONG, colectarea contribuției din partea comunității, promovarea și organizarea lucrărilor de voluntariat, informarea și transparența tuturor activităților în procesul implementării, evaluarea comună a succeselelor.

Comunitățile care doresc să învețe din experiența colegilor, ar trebui să atragă atenția la factorii care au asigurat succesul în realizarea practicilor:

- În majoritatea practicilor, proiectele realizate fac parte din planurile strategice de dezvoltare a comunităților;

- Participarea cetățenească și unirea tuturor forțelor, dorința și voința de a schimba lucrurile spre bine, încurajarea, mulțumirea și desemnarea tuturor eforturilor (exemplul s. Chetrosu, r. Drochia; s. Mănoilești, r. Ungheni; s. Pohoarna, r. Șoldănești);
- Parteneriatul cu ONG-urile, cetățenii și informarea lor, rolul principal aparținând parteneriatului „educatori – părinți – APL” ca factor-cheie al succesului (exemplul c. Răzeni, r. Ialoveni, c.Vatici, r. Orhei);
- Transparența în toate activitățile mărește gradul de credibilitate al comunității, folosirea mass-mediei locale și naționale este importantă;
- Atragerea investițiilor din diverse surse interne și externe, inclusiv prin contribuția comunității și agenților economici, formarea experienței de conlucrare cu donatorii locali și străini (exemplul or. Florești, c.Vatici, r. Orhei);
- Schimbarea conștiinței și atitudinii oamenilor s-a produs în procesul realizării proiectelor și atingerii rezultatelor scontate;
- Renovarea infrastructurii a îmbunătățit managementul școlar și preșcolar prin aplicarea metodelor participative autohtone, delegarea funcțiilor echipelor de monitorizare, analiză și evaluare a rezultatelor (exemplul s. Elizaveta, mun. Bălți și or. Șoldănești, ca centru metodic pentru educație preșcolară);
- Schimbarea atitudinii APL, agenților economici și a comunității față de tînăra generație. Tinerii au devenit mai încrezuți în posibilitatea creării condițiilor de trai decente, prin realizarea proiectelor comunitare (exemplul c. Micleușeni, r. Strășeni);
- Voluntariatul și contribuția prin muncă, contribuția financiară a fost caracteristică pentru majoritatea practicilor;
- Gestiunea eficientă a căminelor culturale necesită unele acțiuni speciale pentru durabilitatea lor, inclusiv prin alte proiecte (exemplul s. Cetireni, r. Ungheni);
- Experiența acumulată în procesul realizării practicii, în majoritatea cazurilor, a fost folosită pentru elaborarea altor proiecte comunitare.

1.1.1 Educație pentru toți! Inițiativă de acțiune rapidă în or. Șoldănești

Carte de vizită

Orașul Șoldănești este fondat în anul 1411, populația constituind 6.200 de locuitori, iar suprafața totală este de 65,42 km². Orașul este situat la 106 km Sud de capitală și este așezat în valea râului Ciorna, care curge paralel cu traseul de tranzit Soroca-Rezina. Infrastructura locală include sistemul de aprovizionare cu apă, asigurat prin intermediul apeductelor cu lungimea de 62 km, sistemul de gazificare asigurat prin conducta cu lungimea de 110 km. Aprovizionarea cu energie termică se efectuează autonom. Infrastructura socială este constituită din 4 instituții instructiv – educative, 4 instituții de cultură și 6 colective artistice, 5 instituții medicale. Orașul Șoldănești este centrul administrativ al raionului cu acelaș nume. În cadrul Primăriei activează 20 de angajați. Bugetul local constituie 6599 mii lei.

Contextul practicii

Mulți copii din orașul Șoldănești nu frecventează grădinița din diferite motive, dintre care este existența familiilor vulnerabile, care nu pot achita plata pentru grădiniță. Copiii părinții cărora sînt plecați peste hotare sau divorțați, bolnavi ori nu au spațiu locativ sînt lăsați fără supraveghere. Această problema afectează de mai mulți ani un număr considerabil de copiii de diferite categorii: 6 copii cu deficiențe de comunicare și relaționare, 13 copii cu tulburări de comportament, 10 copiii ai părinților cu o situație social-economică defavorizată, 28 de copiii ai părinților plecați peste hotare, 23 de copiii ai părinților aflați în situații critice (divorțați, bolnavi cronici, șomeri), 2 copii din familii numeroase, 1 copil ai cărui părinți nu au spațiu locativ. Învățătorii claselor primare se confruntă cu multe dificultăți în activitatea de educație a copiilor din clasa I: necunoașterea alfabetului, citire slabă, deficiențe de comunicare, tulburări de comportament etc.

Problema persistă de aproape 10 ani, cînd au fost închise două grădinițe de copii din oraș. Din cauza problemelor financiare nu s-au efectuat reparații capitale ale încăperilor pentru grupele preșcolare, nu s-a dotat cu cele necesare procesul educativ. În special, necesita reparație capitală blocul „G” al grădiniței.

Nerezolvarea problemei de educație preșcolară are consecințe negative atît pentru copii, cît și pentru pedagogi, părinți și societate în general. Copiii, fiind nepregătiți pentru școală, întîmpinau probleme de acomodare, disconfort psihologic, cu riscul de a pierde interesul față de studii. Lipsa condițiilor în grădiniță ar menține starea de nesiguranță a părinților și ar fi o cauză pentru nefrecventare. Copiii fără o educație preșcolară (cei 7 ani de acasă) ar avea și un comportament neadecvat, o dezvoltare

mai slabă și de neacomodare în societate, ceea ce ar duce la creșterea unei generații nepregătite pentru viață.

Problema a apărut și din cauza lipsei de atenție din partea APL în ultimii 8 ani. Nu a existat parteneriatul Asociației Părinților și Pedagogilor și Primăriei și Grădiniței privind dotarea și reparația calitativă, nu au fost create condiții elementare în grădiniță. Doar în anul 2007 a fost construit un sistem modern de încălzire.

Renovarea Grădiniței de copii „Mărțișor” (bloc G) și-a propus creșterea pînă la 100% a ratei de înscriere a copiilor cu vîrsta cuprinsă între 5-7 ani în programele preșcolare, în scopul pregătirii lor pentru școală.

Modalitatea de acțiune

Proiectul a demarat în luna mai 2007 prin desfășurarea Campaniei „Ajută-l să crească Om Mare”, sub auspiciul Ministerului Educației și Tineretului. Realizarea practicii a avut loc în perioada noiembrie 2007 – martie 2008. Pentru implementarea practicii, au fost realizate următoarele activități:

1. Mobilizarea comunității și construirea parteneriatului „educatori – părinți – administrație publică locală”, pentru pregătirea copiilor către școală, și anume:

- s-a constituit echipa de agenți comunitari, care a fost instruită în domeniul abilităților de comunicare și mobilizare comunitară;
- agenții comunitari au organizat ședințe și convorbiri cu angajații Secției asistență socială, cu medicii de familie, cu părinți și reprezentanții APL
- agenții comunitari au efectuat cîte 3 vizite în familiile social vulnerabile avînd copii de vîrstă preșcolară, conform recomandărilor Ghidului „Cum să devii zîna cea bună”;
- au fost organizate concursurile „Cel mai bun părinte din localitate” și „Cel mai activ voluntar în cadrul campaniei „Ajută-l să crească Om Mare”
- au fost plasate afișe ale proiectului în incinta grădiniței, Primăriei și Centrului medicilor de familie;

2. Renovarea blocului „G” al Grădiniței de copii „Mărțișor” cu următoarele activități:

- schimbarea completă a acoperișului și construirea unui acoperiș modern din țiglă metalică;
- repararea capitala a exteriorului și pavarea teritoriului aferent;
- înlocuirea geamurilor și ușilor vechi cu geamuri din termopan și uși din lemn;
- repararea capitală a tavanului, pereților din interior, sistemului de canalizare și apeductului;
- schimbarea podelei din parchet pe toată suprafața, la ambele etaje;
- instalarea utilajului sanitar nou și boilerelor;
- dotarea grădiniței cu mobilier, covoare, material didactic, jucării;

În procesul realizării proiectului au avut loc și unele probleme:

- din lipsa de spații pe parcursul implementării practicii s-a recurs la comasarea a două grupe preșcolare cu alte două grupe, fapt care a creat unele incomodități, deoarece în săli se aflau câte 35-40 de copii;
- pe parcursul lucrărilor de reparație, s-a constatat necesitatea unui volum adăugător de lucrări și materiale, problemă rezolvată prin alocarea banilor suplimentari din soldul disponibil al Consiliului local.

Elemente specifice

- Mobilizarea comunității și construirea parteneriatului educatori – părinți – administrație publică locală, iar pregătirea copiilor către școală a fost inițiată de către Asociația părinților și pedagogilor și nu impuse de către APL, de aceea s-a lucrat cu străduință și s-au obținut rezultate bune;
- Primăria a alocat toată suma de mijloace suplimentare solicitată de constructori pentru crearea condițiilor;
- Organizația de construcții „Guranda-con” a lucrat nu doar conform devizului aprobat inițial, dar a cerut permanent introducerea unor noi volume de lucrări, necesare pentru obținerea unui obiect de calitate;
- Pe parcursul implementării proiectului atât Primăria, cât și organizația de construcții au fost susținute și ajutate de colectivul grădiniței, de agenții economici și de persoane particulare din oraș;
- Cel mai îmbucurător fapt a fost dorința unor agenți economici de a sponsoriza activitățile de amenajare a terenului de joacă pentru copii: căsuțe, nisipării, scrîncioburi, jucării etc.

Resurse

La realizarea activităților proiectului au participat: membrii colectivului grădiniței, părinții, agenții economici: ÎS „Moldsilva”, ÎM „Piața Șoldănești”, ÎI „R. Sîrbu”, Consiliul raional și Direcția generală învățământ tineret sport Șoldănești, Asociația de dezvoltare social-economică a or. Șoldănești, ziarul local „Farul nistrean”, organizația de construcții „Guranda – con” SRL, Administrația publică locală (Primăria, Consiliul orașenesc).

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 182 000 lei (din soldul disponibil pentru lucrări și materiale de construcție suplimentare);
- cofinanțării din partea Ministerului Educației și Tineretului: 825 000 lei;
- contribuției din partea comunității (cetățenii, părinții, copiii, Consiliul raional): 90 000 lei;
- altor contribuții: 3 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 1 100 000 lei.

Rezultate

- A fost renovat (capital) și dotat cu material didactic, mobilier, covoare, jucării blocul „G” al Grădiniței „Mărțișor”, destinat pentru două grupe preșcolare;
- Scopul a fost atins datorită mobilizării comunității și constituirii parteneriatului local (educatori – părinți – administrație publică locală);
- Ca rezultat al implementării proiectului, în cadrul grădiniței a apărut un bloc modern, atractiv, fiind cea mai frumoasă construcție din orașul Șoldănești;
- Beneficiarii proiectului sînt: 50-60 de copii anual, 30 de membri ai colectivului grădiniței, 30-40 de părinți anual, Administrația Publică Locală;
- Grupele preșcolare din blocul renovat se vor mări cu 12-15 copii anual;
- Copiii de vîrstă preșcolară vor fi educați în condiții bune;
- Părinții (bunicii) copiilor sînt foarte mulțumiți de rezultatele practicii;
- Implementarea cu succes a practicii a sporit încrederea persoanelor fizice, dar și a agenților economici, conducătorilor instituțiilor sociale din oraș în activitatea Primăriei.

Lecții învățate

- Implementarea lucrărilor de construcție au început cu o întârziere, deoarece în orașul Șoldănești nu există organizații de construcții. De aceea, pentru viitor se preconizează, după obținerea unor proiecte, granturi, investiții anunțarea tenderului de către Primărie;
- Calitatea lucrului efectuat în interesul membrilor comunității este observată și crește credibilitatea față administrația publică locală și, în consecință, oamenii și actorii comunitari vin în ajutor (contribuie, sponsorizare);
- Experiența practicii a fost transmisă altor comunități din raionul Șoldănești: Primăriile Chipeșca, Vadul-Rașcov, Cotiujeni și Răspopeni, care doresc implementarea practicilor similare în comunitățile lor;
- Blocul renovat al Grădiniței „Mărțișor” a devenit un centru metodic raional pentru educație preșcolară și locul organizării seminarelor instructive cu educatorii grădinițelor din satele raionului;
- Practica poate fi utilă altor localități, datorită eficacității parteneriatului educatori-părinți – administrație publică locală, prin exemplu de mobilizare a comunității, modalitatea de alocare a resurselor financiare, în favoarea unui obiect de menire socială, crearea condițiilor pentru copii și educatori, prin atractivitatea obiectului renovat.

Autorii practicii

Primăria or. Șoldănești

Str. Păcii 8

Raionul Șoldănești, MD-7200

Tel.: 0 272 22 305, 0 272 25 093; Fax: 0 272 22 319

E-mail: tinica_a@yahoo.com

1.1.2. Reabilitarea Grădiniței de Copii „Andrieș” din or. Florești

Carte de vizită

Orașul Florești este fondat în anul 1588, populația constituind 13.300 de locuitori, suprafața totală este de 15,12 km². Orașul este situat pe malul stîng al râului Răut, la intersecția căii ferate Bălți-Rîbnița cu șoseaua Soroca-Bălți la 131 km de capitală. Infrastructura locală include sistemul de aprovizionare cu apă asigurat, prin intermediul apeductelor și rețelelor cu lungimea de 112 km, sistemul de gazificare asigurat prin conducta cu lungimea de 53,5 km, sistemul centralizat de aprovizionare cu energie termică. Infrastructură socială este constituită din 7 instituții instructiv-educative, 6 instituții de cultură, 4 instituții medicale, 21 de obiecte sportive. Orașul Florești este centrul administrativ al raionului Florești. În cadrul Primăriei activează 21 de angajați. Bugetul local constituie 12340 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada decembrie 2006 - noiembrie 2007. În ultimii 2-3 ani, în oraș a crescut considerabil numărul de cereri privind înscrierea copiilor la grădiniță, iar capacitatea instituțiilor preșcolare existente nu permitea instituționalizarea tuturor doritorilor. Una din cele două grădinițe orașenești cu 136 de locuri nu corespundea cerințelor sanitar-igienice: gazificare, reparație capitală, fără comodități necesare grupelor supraîncărcate. Problema afecta 92 de copii, care nu puteau fi instituționalizați și pregătiți pentru școală, și părinții acestora care nu aveau posibilitate să se angajeze în câmpul muncii. Copiii care deja frecventau grădinița nu beneficiau de instruire și îngrijire adecvată (condiții sanitar-igienice elementare, săli și spații de instruire).

Modalitatea de acțiune

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Crearea Asociației părinților și pedagogilor „Porumbel”;
2. Elaborarea propunerii de proiect către FISM;
3. Diseminarea informației și sensibilizarea opiniei publice prin intermediul ziarului orașenesc „Observatorul de Florești” și TV locală;
4. Evaluarea tehnică a situației pe teren;
5. Elaborarea Planului de durabilitate;
6. Selectarea companiei pentru elaborarea documentației de proiect;
7. Apărarea și susținerea proiectului la FISM;
8. Organizarea întâlnirilor echipei de implementare cu orașenii în colectivele de muncă și la locul de trai;
9. Colectarea contribuției de la locuitorii orașului și agenții economici;

10. Selectarea antreprenorului general pentru executarea lucrărilor și a expertului local;

La etapa de implementare au avut loc și unele probleme. Perioada pentru colectarea contribuției a fost foarte scurtă (1 lună). Problema a fost soluționată prin organizarea întâlnirilor cu angajații la întreprinderile din oraș și colectarea contribuției prin intermediul echipelor mobile care au activat în mod consecvent.

Elemente specifice

- Realizarea concomitentă a două proiecte;
- Aplicarea metodelor eficiente de colectare a contribuției (întâlniri în colective, echipe mobile în sectoarele particulare, implicarea voluntarilor din clasele superioare);
- Schimbul de experiență cu privire la lichidarea barierelor dintre autoritățile publice și cetățenii;
- Mobilizarea și consolidarea eforturilor diferitor actori pentru renovarea instituțiilor de menire socială.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: Asociația obștească a părinților și pedagogilor „Porumbel”, Primăria, SRL „Avradcom”, SA „Servicii comunale Florești”, SRL „Florești Gaz”, „Consum COOP Florești”, locuitorii și agenții economici din oraș.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 751 700 lei, inclusiv:
 - 178 000 lei (instalarea ușilor interioare);
 - 107 800 lei (instalarea sistemului de electricitate);
 - 289 000 lei (reparația podelelor);
 - 70 000 lei (tencuiala decorativă a pereților din exterior);
 - 45 400 lei (construcția apeductului și sistemului de canalizare din exterior);
 - 39 900 lei (construcția traseului de gaz și instalarea contorului);
 - 21 600 lei (reparația scărilor);
- cofinanțării din partea FISM: 1 881 400 lei;
- cofinanțării din partea Fondului Fiduciar Catolic „Inițiativa de Aplicare Rapidă”: 602 300 lei;
- contribuției din partea agenților economici: 96 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 40 200 lei;
- altor contribuții:
 - participarea părinților la amenajarea teritoriului aferent, asamblarea și instalarea mobilierului, efectuarea lucrărilor de finisare;
 - Întreprinderea de stat pentru ameliorarea solului a evacuat gunoiul pe cont propriu;
 - SA „Servicii Comunale Florești” a construit gard de protecție la cazangerie și fîntină, a demolat unele construcții auxiliare;

- cetățeanul Capbătut Nicolae din mijloace proprii a construit gard de fortan între grădiniță și proprietatea privată și a defrișat copacii uscați;
- SRL „Flor-Gaz” a facilitat construcția gazoductului;
- Antreprenorul de bază „Avradcom” a contribuit la construcția centralei termice și a sistemului de încălzire (lucrări în volum de 100 000 lei);

Costul total al proiectului constituie suma de 3 371 600 lei.

Rezultate

- Beneficiarii direcți ai proiectului sînt: 140 de copii care frecventează grădinița. părinții acestor copii, 28 de angajați din rîndul personalului didactic și auxiliar;
- 175 de copii au fost instituționalizați suplimentar;
- Micșorarea numărului copiilor cu afecțiuni respiratorii (frecvența a crescut de la 86 la 145 de copii);
- Toți copii cu vîrsta cuprinsă între 5-6 ani sunt instituționalizați (au o pregătire calitativă și adecvată programului preșcolar);
- S-a deschis adăugător o grupă pentru copii de 3-4 ani;
- Transferarea grădiniței din spațiul ce nu corespundea standardelor într-o grădiniță-tip;
- Asigurarea clădirii cu energie termică centralizată (în grădinița veche se foloseau sobele pentru încălzire);
- Conservarea energiei prin schimbarea ferestrelor, a acoperișului și tencuirea pereților;
- Amenajarea spațiilor separate pentru activități, dormitoare și instalarea blocurilor sanitare pentru fiecare grupă (la grădinița veche veceul era afară, nu exista nici un grup sanitar);
- Transferul grădiniței dintr-o zonă poluată de două întreprinderi mari într-o zonă ecologic curată.

Lecții învățate

- Printr-un dialog cooperant se pot rezolva probleme serioase;
- Potențialii finanțatori (locali și externi) sînt gata să investească în proiecte cu adevărat importante pentru comunitate;
- Contribuția prin muncă este nu mai puțin importantă decât contribuția financiară;
- Au fost publicate materiale despre realizarea proiectului în presa și televiziunea locală;
- Autoritățile publice locale din orașul Florești sînt gata să facă schimb de experiență și să ofere informația necesară tuturor doritorilor.

Autorii practicii

Primăria or. Florești

Str. Ștefan cel Mare 30A

Raionul Florești, MD-5001

Tel.: 0 250 22 444, 0 250 25 952, 0 250 21 670; Fax: 0 250 22 966

E-mail: primariafloresti@mail.md

1.1.3. *Împreună pentru o viață mai bună!* Activitate realizată în s. Chetrosu, r. Drochia

Carte de vizită

Satul Chetrosu este o localitate din raionul Drochia. Populația numără 5655 de locuitori. Satul dispune de 2 grădinițe, 2 gimnazii, liceu, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 18 angajați. Bugetul local constituie 4374 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada septembrie – octombrie 2005. Blocul principal de studii al gimnaziului (109 ferestre, 6 vitralii și 4 uși) erau într-o stare deplorabilă, sticlele nu se mai țineau, bătea vîntul prin ele. Problema a apărut cu mulți ani în urmă, dar nu a fost posibilă rezolvarea, deoarece necesita reparație acoperișul, care de asemenea era într-o stare deplorabilă. Cu ajutorul agenților economici și APL, acoperișul a fost reparat, iar problema schimbării ferestrelor a devenit una prioritară.

Problema afecta grav sănătatea a 236 de elevi; 23 de pedagogi și 18 lucrători auxiliari. În consecință, jumătate din numărul elevilor sau personalului lipseau de la lecții sau serviciu din cauza îmbolnăvirii, cel mai frecvent în timpul rece al anului. Sănătatea, dar și securitatea copiilor, era în pericol, deoarece sticlele geamurilor nu se mai țineau. S-au înregistrat cazuri cînd acestea cădeau. Pierderile din cauza îmbolnăvirii, cheltuielile pentru instalarea sticlelor și încălzirea clădirii erau considerabile. Nu rezistau nici plantele din clasele de studiu. Puține plante sădite în ghiveci rezistau pînă primăvara. Ferestrele învechite nu corespundeau normelor igienice. Activitățile se desfășurau în condiții inimaginabile.

Modalitatea de acțiune

Inițierea practici a avut loc în luna decembrie 2004, cînd a fost depusă o scrisoare de intenție la Programul de Dezvoltare Participativă a Comunităților (IREX, USAID), apoi a demarat Forumul comunitar, cerere de finanțare, vizită în teritoriu, training-uri, încheierea contractului cu IREX.

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Training-uri atît cu părinții și elevii, cît și cu alte persoane din comunitate și agenți economici, pentru instruirea și mobilizarea la implementarea proiectului;
2. Crearea a 2 echipe de implementare: vîrstnicii și elevii;
3. Colectarea contribuției prin cele mai diverse moduri: „din casă în casă”, „din poartă în poartă”, la concerte, discoteci, prin scrisori de solicitare;
4. Informarea comunității prin adunarea cetățenilor, afișarea avizelor în locuri publice, mass-media;

5. Identificarea și selectarea unei companii cu autorizație în domeniul design-ului, confecționării și instalării ferestrelor și ușilor din termopan, în corespundere cu normele sanitare recomandate;
6. Organizarea muncii de voluntariat pentru demontarea ferestrelor, separarea sticlelor de rame, transportarea la depozit, tencuirea, zugrăvirea și alte lucrări auxiliare;
7. Organizarea alimentării lucrătorilor care efectuau munca de voluntariat;
8. Instalarea ferestrelor;
9. Evaluarea rezultatelor proiectului și diseminarea rezultatelor și succesului acestuia.

Elemente specifice

- Implementarea a avut loc o dată cu demararea procesului educațional, în toamnă, din cauza întârzierii finanțării. Însă, datorită participării active a celor maturi și elevilor din comunitate, implementarea a avut loc cu succes în termen record, fără întreruperea procesului educativ;
- Rolul participării cetățenilor a fost primordial. Elevii de asemenea s-au aflat în epicentrul activităților, au participat alături de cei maturi, căpătând niște abilități de management în efectuarea lucrărilor, colectarea și distribuirea mijloacelor, evaluarea lucrărilor, desemnarea celor mai activi;
- Elevii din clasele VII-IX au avut un rol însemnat în toate activitățile, dar mai ales la colectarea contribuției, evaluării lucrărilor în fiecare zi, afișând pe ușile edificiilor și în alte locuri publice numele, adresînd scrisori de mulțumire pentru orice contribuție. Transparența în procesul implementării proiectului de asemenea a avut un rol însemnat;
- Realizarea proiectului a necesitat mai multe materiale de construcție (ciment, nisip, vopsea), deoarece în timpul demontării pereții s-au deteriorat. În acest scop, s-au făcut colectări suplimentare de mijloace bănești;
- La baza tuturor activităților au stat următoarele vorbe înțelepte: „Bunăstare prin participare. Prin unire și bună înțelegere totul este posibil”, „Nu întreba ce poate face țara pentru tine, întreabă-te ce poți face tu pentru țara ta”, „Nu aștepta să se schimbe lumea în jurul tău. Schimbă-te tu. Și vei vedea cum lumea din jurul tău se va schimba”.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: ONG „Gim-Chet – 2” (APP) din gimnaziu, ONG „Speranța” din Liceul Teoretic „V. Coțofană”, APL, SRL „Disetincom”, Consiliul Raional. Mass-media de asemenea a avut un rol important: au fost publicate articole în ziarul raional „Glia drochiană”, în ziarul pentru copii „Florile Dalbe”, în gazeta de perete, s-au făcut scrisori de mulțumire adresate celor care au contribuit la realizarea practicii. APL a susținut toate activitățile pe parcursul implementării proiectului.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 22 387 lei;
- cofinanțării din partea IREX: 314 538 lei;

- contribuției din partea Consiliului raional Drochia: 3000 lei;
- contribuției din partea comunității:
 - Asociația părinților și pedagogilor din Gimnaziul nr. 2: 10 830 lei;
 - Asociația părinților și pedagogilor din Liceul Teoretic „V. Coțofană”: 3000 lei;
 - Absolventul Chiril Darii: 1000 lei.
- altor contribuții: prin muncă de voluntariat a membrilor APP „Gim-Chet-2”: 46 636 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 401 391 lei.

Rezultate

- În blocul principal de studii au fost schimbate 109 ferestre, 4 uși și 6 vitralii din termopan;
- Starea sănătății copiilor, pedagogilor și personalului auxiliar s-a îmbunătățit, de asemenea a crescut frecvența;
- S-a schimbat atitudinea față de administrarea edificiului, se consumă mai puțin combustibil pentru încălzire, se efectuează mai puține cheltuieli pentru reparație;
- S-a schimbat mentalitatea actorilor comunitari, care au devenit mai uniți, mai prietenoși, mai responsabili, înțelegând că schimbarea se realizează prin participare;
- S-a schimbat înfățișarea edificiului, care arată frumos și mai modern. Toți beneficiarii se bucură de rezultate. De exemplu, au scris poezii cu această temă.

Lecții învățate

- În unire e puterea! S-a evidențiat dorința mare de a schimba lucrurile spre bine, încurajarea, mulțumirea și desemnarea celor mai mici rezultate;
- Transparența: toate activitățile, sumele adunate, cheltuielile efectuate au fost afișate, explicate tuturor, pentru creșterea credibilității;
- Exemplul personal, corectitudinea, implicarea elevilor în activitățile de rezolvare a problemelor;
- Pentru a evidenția și promova experiența, s-au scris articole în mass-media, s-au făcut poze, cu afișarea acestora;
- Experiența acumulată poate și trebuie transmisă: au avut loc vizite ale liderilor din alte localități, inclusiv din raionul Fălești.

Autorii practicii

Primăria s. Chetrosu
 Raionul Drochia, MD-5213
 Tel.: 0 252 54 236, 0 252 54 211
 E-mail: chetrosu_primar@mail.ru, novac_domnica@mail.md

1.1.4. Reconstrucția clubului din Mileștii Noi în gimnaziu de tip european din c. Răzeni, r. Ialoveni

Carte de vizită

Comuna Răzeni raionul Ialoveni este constituită din satele Răzeni și Mileștii Noi. Comuna este situată la 32 km de mun. Chișinău. Populația numără 7559 de locuitori. Suprafața totală este de 7758 ha, inclusiv cu destinație agricolă 4495 ha. Comuna dispune de 2 grădinițe, gimnaziu, liceu, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 21 de angajați. Bugetul local constituie 7646 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada 2005- 2007. În satul Mileștii Noi cu o populație de 552 de locuitori, amplasată la distanță de 7 km de satul Răzeni, clădirea școlii era veche și într-o stare avariată, cu iluminare proastă, elevii nu aveau condiții elementare pentru procesul de instruire. Centrul de medicina preventivă nu permitea continuarea studiilor în asemenea condiții. O parte din copiii din clasele gimnaziale au fost nevoiți să facă zilnic naveta (la distanța de 7 km), pentru a frecventa liceul din satul Răzeni. Pentru copiii de vîrsta preșcolară în sat nu exista o grădiniță, numărul locuitorilor fiind în continuă scădere. Nesoluționarea problemei ar fi dus la închiderea școlii, iar intenția părinților și profesorilor de a părăsi localitatea ar fi declanșat o criză socială. O localitate fără școală, în condițiile Republicii Moldova, nu poate asigura o dezvoltare socială. Problema condițiilor dezastruoase pentru instruire a fost discutată de mai multe ori de Consiliul local. Una din soluțiile propuse a fost reconstruirea clădirii fostei Case de cultură din satul Mileștii Noi, care la acel moment era părăsită și pe cale de demolare. Bugetul local nu dispunea de resurse pentru rezolvarea problemelor, care necesitau investiții serioase. Astfel, a apărut ideea de a se adresa organizațiilor donatoare din țară și celor internaționale cu o solicitare de finanțare pentru reconstrucția clădirii fostei case de cultură din Mileștii Noi în gimnaziu de tip european.

Modalitatea de acțiune

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. În anul 2005 a fost identificată și formulată soluția - de a reconstrui clădirea fostului club într-un gimnaziu pentru elevii din sat;
2. În septembrie 2005 a fost organizată adunarea colectivului de profesori și locuitorilor satului, la care s-a discutat problema în cauză;

3. A fost făcută o adresare Consiliului Raional Ialoveni, altor organizații donatoare interne și externe, ca urmare FISM și organizația de caritate din Germania „PRO Humanitate” manifestând interes pentru cererea de finanțare;
4. A fost formată Asociația Obștească „Mileștii Noi”, care și-a trasat scopul de a consolida eforturile comunității pentru reconstrucția clădirii fostului cămin cultural în gimnaziu și gazificarea localității, cu conectarea la conducta de gaz a gimnaziului;
5. Datorită efortului Asociației „Mileștii Noi”, în două săptămâni locuitorii satului au reușit să adune 106 000 lei, ceea ce a reprezentat o contribuție a comunității pentru gazificarea satului și reconstrucția gimnaziului. Suma colectată a consolidat opțiunea donatorilor pentru finanțarea proiectului;
6. A fost elaborat proiectul reconstrucției, după care au început lucrările. Costul proiectului de reconstrucție a clădirii pentru gimnaziu a fost finanțat de organizația germană „PRO Humanitate”;
7. S-au iscat unele probleme, care pe parcurs, au fost rezolvate: selectarea unei brigăzi de constructori, amenajarea depozitului pentru materialele de construcție etc.

Elemente specifice

- Activismul membrilor comunității din satul Mileștii Noi, a agenților economici din teritoriu, a ONG-ului în soluționarea problemelor identificate în Planul strategic de dezvoltare social-economică a comunei Răzeni;
- Conștientizarea actorilor comunitari a posibilității rezolvării anumitor proiecte doar cu concursul mai multor actori sociali;
- Conlucrarea și motivarea întregii comunități și autorităților publice locale în realizarea unui astfel de proiect a necesitat abilități de negociere eficientă, pentru a obține succes.

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din partea FISM: 2 315 000 lei;
- finanțării din partea organizației germane „PRO Humanitate”: 1545 000 lei (materiale de construcție);
- finanțării din partea Consiliului Raional Ialoveni: 200 000 lei;
- finanțării din bugetul local: 95 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 15 500 lei (munca voluntară).

Costul total al proiectului constituie suma de 4 170 500 lei.

Rezultate

- Clădirea gimnaziului a fost dată în exploatare către 1 septembrie 2007. Copiii (în număr de 120) au avut posibilitatea să învețe în clase de studii de tip european cu condiții foarte bune pentru procesul instructiv educativ: ospătarie, încălzire autonomă, apeduct, cazangerie conectată la gaze naturale;

- Localitatea a depășit etapa de criză demografică, se observă o sporire calitativă a numărului familiilor tinere, care se stabilesc cu traiul în satul Mileștii Noi. 26 de familii au solicitat loc pentru construcția caselor în anul 2007;
- Au fost puse bazele unui parteneriat social viabil pentru desfășurarea altor proiecte;
- În câmpul muncii s-au angajat noi profesori.

Lecții învățate

- O dată cu realizarea proiectului conștiința populației s-a schimbat: viața și condițiile de trai s-au îmbunătățit radical, au fost create noi locuri de muncă în sat, tinerii din această localitate au perspectivă;
- Numai unind eforturi, implicând populația și alți actori este posibilă rezolvarea problemelor majore. Se observă că astfel de practici consolidează comunitatea, oferă încredere în schimbarea spre bine;
- Infrastructura socială dezvoltată reprezintă un garant al creșterii social-economice a localității: pînă în anul 2005 numărul locuitorilor era în permanentă scădere. După inițierea proiectului, 26 de cereri pentru loturi de construcție a caselor au fost depuse de către tinerele familii - o practică nouă și inedită pentru satul Mileștii Noi;
- Fiecare localitate din Moldova are nevoie de un parteneriat comunitar eficient, doar astfel este posibilă atingerea anumitor standarde europene;
- Experiența satului Mileștii Noi poate fi preluată de localitățile mici din republică, care necesită promovare și acumulare de experiență;
- Prin eforturi comune pot fi realizate probleme stringente ale localităților rurale, iar experiența transmisă altor autorități locale, prin exemple și fapte concrete realizate.

Autorii practicii

Primăria com. Răzeni
 Str. Ștefan cel Mare 20
 Raionul Ialoveni, MD-7728
 Tel.: 0 277 64 236, 0 277 64 201
 Fax: 0 277 64 236
 E-mail: primariarazeni@gmail.com

1.1.5. Educație în elaborare - viață în prosperare! Activitate realizată în s. Elizaveta, mun. Bălți

Carte de vizită

Satul Elizaveta este o localitate din mun. Bălți. Populația numără 3523 de locuitori. Satul dispune de grădiniță, școală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 15 angajați. Bugetul local constituie 3070 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada august 2006 – martie 2008. În anul 2006 a expirat termenul de exploatare a localului școlii. Ca urmare a deteriorării acoperișului plat al școlii, apa din precipitații se prelindea pe pereți și ferestre. Această problemă nu a fost rezolvată la timp și, în vara anului 2006, a afectat serios procesul educațional. Lipsa condițiilor optime pentru realizarea procesului educațional de calitate nu permitea nici efectuarea reparației în interiorul școlii. Problema afecta 421 de elevi, 30 de cadre didactice, 19 lucrători tehnici și indirect părinții copiilor. A devenit imposibilă desfășurarea activităților în 12 săli de clasă, sala sportivă, cantină. Pierderile financiare anuale se estimau la circa 10 mii lei pentru reparațiile cosmetice interioare și 40 mii lei pentru utilizarea ineficientă a resurselor energetice. Cele mai mari pierderi se înregistrau din cauza morbidității sporite în rândul elevilor și profesorilor. Școala era pe cale de a pierde încrederea și sprijinul comunității.

Modalitatea de acțiune

În scopul pregătirii comunității profesorilor și părinților pentru realizarea practicii, au fost organizate o serie de activități cu caracter informativ și instructiv:

- 3 ședințe ale consiliului profesoral;
- 1 training teoretico-practic cu conducătorii și liderii din comunitate;
- 4 training-uri teoretico-practice cu comitetul părintesc al școlii și 68 de training-uri teoretico-practice cu părinții la nivelul claselor.
- 2 adunări generale cu părinții pe diferite tematici:
 - Redobândirea rolului de sursă majoră de informare prin realizarea proiectului;
 - Situația educațională din comunitate. Necesitatea schimbării;
 - Realizarea proiectului – sursă reală de schimbare;
 - Participarea comunității la realizarea obiectivelor proiectului;
 - Utilizarea resurselor financiare.

Pentru implementarea proiectului au fost realizate o serie de activități cu caracter tehnic:

1. Organizarea tenderului cu participarea reprezentanților comunității (7 antreprenori, 17 membri GIC, 51 de membri ai comunității, 3 membri ai CPP Bălți);
2. Demontarea și montarea a 72 de ferestre de termopan, 140 m pervazuri exterioare;
3. Monitorizarea și evaluarea performanțelor obținute, efectuată de echipa de monitorizare, și expunerea informației pe 5 panouri informative din comunitate;
4. Crearea fondului de durabilitate a proiectului în sumă de 1825 lei.

În procesul activității au apărut și unele deficiențe în organizarea tenderului și selectarea câștigătorului. Procesul s-a dovedit a fi anevoios, cu vizitarea antreprenorilor, aprecierea bazei tehnico-materiale, stabilirea veridicității documentației prezentate, posibilităților reale de îndeplinire calitativă a lucrărilor. Procesul a durat 2,5 luni dar, în perioada efectuării lucrărilor, timpul a fost recuperat, datorită operativității și calității lucrărilor: termopan de calitate germană, seriozitate, responsabilitate și calitate în îndeplinirea lucrărilor.

Elemente specifice

- Implicarea comunității la prioritizarea problemei din multiplul problemelor existente în comunitate și rezolvarea ei cu succes prin aplicarea procedeeleor manageriale moderne;
- Obținerea încrederii comunității în redresarea și soluționarea problemelor comunitare prin eforturi comune;
- Conștientizarea de către comunitate a posibilității de schimbare prin gestionarea corectă a resurselor umane și financiare, implicare, monitorizare și evaluare a participării, prin transparența tuturor acțiunilor;
- Conștientizarea de către tinerii din comunitate și încrederea în asigurarea condițiilor decente de activitate, prin participare și eforturi comune;
- Convingerea comunității de schimbările spre bine, prin implementarea proiectelor cu suportul donatorilor internaționali, republicani și locali;
- Experiența acumulată de gestionare a unui proiect comunitar prin informare, mobilizare, monitorizare, evaluare, diseminare a succesului și crearea fondului de durabilitate.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, 2 ONG-uri, 11 agenți economici, comunitatea, Revista „Vocea Bălțului”, emisiunea republicană „Mesager”.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 17 434 lei;
- cofinanțării din partea IREX: 200 338 lei;

- contribuției din partea agenților economici: 96 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 44 705 lei;

Costul total al proiectului constituie suma de 358 477 lei.

Rezultate

- Instalarea a 72 de geamuri din termopan în Școala Medie nr. 19;
- Crearea condițiilor optime pentru desfășurarea normală a unui proces educațional de calitate și eficientizarea reparațiilor din interiorul școlii;
- Crearea unui parteneriat comunitar eficient prin mobilizarea și implicarea membrilor comunității în activitățile proiectului;
- Revigorarea activității comunitare, prin colaborarea școlii cu alte instituții publice, agenții economici, cetățenii;
- Creșterea rolului comunității în crearea condițiilor adecvate de educație a generației în creștere;
- Beneficiarii direcți ai proiectului sînt 421 de elevi, 30 de cadre didactice, 19 lucrători tehnici, 17 membri ai GIC, care au obținut experiență și aptitudini în gestionarea proiectelor;
- Beneficiarii indirecți sînt: APL (încă o problemă rezolvată în comunitate), 2 ONG-uri, 11 agenți economici, părinții celor 421 de elevi.

Lecții învățate

- Pe parcursul implementării proiectului comunitar „Educație în elaborare - viață în prosperare”, comunitatea a devenit mai receptivă, activă și participativă, responsabilă, unită și solitară, informată, mobilizată, motivată pentru a soluționa probleme comunitare și capabilă să asigure durabilitatea lor;
- Membrii devotați au conștientizat necesitatea implementării proiectelor comunitare, au învățat să promoveze ideile democratice și au demonstrat capacitatea de a administra proiecte finanțate de donatorii străini;
- A fost asigurat parteneriatul APL – școală – agenți economici – ONG-ri – părinți – profesori – elevi;
- S-au stabilit relații cu donatorii locali și străini;
- S-a îmbunătățit considerabil managementul școlii prin:
 - instituirea unui management participativ autohton și delegarea funcțiilor administrației școlii echipelor de monitorizare, de analiză și de evaluare, create din profesori, părinți și elevi;
 - realizarea unui nou proiect la nivel local (al treilea) prin instalarea a 6 geamuri noi din termopan în două săli de clasă (din sursele financiare acumulate de comunitate);
 - începutul implementării unui nou proiect la nivel local (al patrulea) referitor la elaborarea Proiectului de dezvoltare instituțională.
- S-a creat o imagine pozitivă în comunitate a GIC „V. Mărcăușan” și a corpului profesoral;
- Tinerii au devenit mai încrezuți în posibilitatea creării condițiilor decente de trai, prin implementarea proiectelor comunitare;

- Experiența de realizare a practicii a fost transmisă altor comunități, prin trei articole publicate în revista „Vocea Bălțului” și informație difuzată prin intermediul televiziunii republicane, „Mesager”, schimbul de experiență al reprezentanților CPP Bălți cu localitățile din nordul țării (s. Pociumbeni, r. Rîșcani, s. Mărculești, r. Florești etc.).

Autorii practicii

Primăria s. Elizaveta
Str. Ștefan cel Mare 22
Mun. Bălți, MD-3151
Tel.: 0 231 68 381, 0 231 68 281
Fax: 0 231 68 381

1.1.6. Reparația capitală a școlii și conectarea la conducta de gaz în s. Mănoilești, r. Ungheni

Carte de vizită

Satul Mănoilești este o localitate din raionul Ungheni. Populația numără 3558 de locuitori. Satul dispune de grădiniță, școală, gimnaziu, 2 biblioteci, 3 cămine culturale. În cadrul Primăriei activează 17 angajați. Bugetul local constituie peste 3143 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada noiembrie 2005 – iunie 2007. Dintre multiplele probleme cu care se confruntă comuna Mănoilești, cea mai gravă era starea deplorabilă a școlii. De la darea în exploatare (în anul 1977), în școală nu s-a efectuat nici o reparație capitală. Actualmente, în școală învață 470 de copii, lucrează 30 de profesori și 21 de persoane din serviciul tehnic. Sistemul de încălzire al școlii necesita reparație, cazangeria care era amplasată la 70 m de școală ducea la pierderea agentului termic. Cazangeria era dotată cu 2 cazane de tip vechi „Universal-5”, care consumau anual 120 t de cărbune. Starea ferestrelor și ușilor nu permitea conservarea energiei termice, astfel în timpul sezonului rece temperatura în sălile de studiu se menținea sub 5-7 C. Profesorii și elevii desfășurau lecțiile în frig, îmbrăcați cu mănuși și căciule. Nu era posibilă organizarea activităților suplimentare în afara lecțiilor. Aceasta reducea considerabil calitatea procesului educațional, afecta negativ sănătatea profesorilor și elevilor, cauzând îmbolnăvirea. Conform datelor Centrului de sănătate, în anul 2002 din cei 500 de elevi s-au îmbolnăvit de IRA – 58, pneumonii – 7, bronșite cronice – 2, bronșite acute – 8 copii și 12 pedagogi. În 2003, din 470 de copii școlarizați s-au îmbolnăvit de IRA 68, pneumonii – 10, boala bronșectatică – 1, bronșită acută – 20, bronșită cronică – 2 copii și 15 pedagogi. În 2004, din 480 de copii s-au îmbolnăvit de IRA 120, pneumonie – 12, bronșite acute – 25, bronșită cronică – 3, artropatii – 19, de IRA – 30 de pedagogi, în concediu au fost 5 pedagogi. Din cauza frigului, nu se respectau normele sanitare. În zilele friguroase, apa îngheța pe podele în timpul dereticării, în special în sălile de recreație. Problema lipsei de încălzire a școlii nu mai putea fi amânată.

Modalitatea de acțiune

La adunarea generală cu părinții din școală și în cadrul seminarului de elaborare a Planului strategic de dezvoltare a comunei Mănoilești, organizat în parteneriat cu Centrul „Contact” din Bălți, problema gazificării școlii a fost selectată ca prioritară. La adunarea generală a satului Mănoilești, organizată pe 11 noiembrie

2005, la care au participat 294 de persoane sau 53% din locuitorii adulți, inclusiv 139 de femei și 155 de bărbați, starea deplorabilă a clădirii școlii și a sistemului de încălzire a fost confirmată ca cea mai stringentă problemă cu care se confruntă comunitatea. La adunare au fost trasate obiectivele principale pentru depășirea acestei situații:

- Crearea condițiilor optime pentru realizarea procesului instructiv-educativ a 470 de elevi;
- Protecția sănătății și reducerea morbidității în rândul copiilor și angajaților școlii;
- Implicarea APL, asociației părintești, agenților economici și a comunității în soluționarea problemei și dezvoltarea în continuare a unui parteneriat durabil între școală, APL, agenți economici și comunitate;
- Ridicarea prestigiului școlii în viziunea părinților și a comunității;

Realizarea practicii a fost posibilă în anul 2005, când, prin informația parvenită de la Consiliul Raional Ungheni, a apărut posibilitatea înaintării unei propuneri de subproiect la concursul organizat de FISM 2. Ca urmare, APL împreună cu AO „Gaudeamus” a înaintat un proiect la FISM cu tema „Reparația capitală a clădirii Școlii Medii Mănoilești, a sistemului de încălzire și conectarea școlii la conducta de gaz”, care a fost finanțat și implementat cu succes.

Pentru implementarea practicii, au fost realizate următoarele activități:

1. Informarea și sensibilizarea populației despre necesitatea reparației clădiri, sistemului de încălzire și conectarea școlii la conducta de gaz;
2. Colectarea contribuției comunității;
3. Elaborarea proiectului de reparație a clădirii școlii, schimbarea sistemului de încălzire și gazificare a școlii;
4. Reconstrucția cazangeriei și montarea utilajului;
5. Schimbarea sistemului de încălzire;
6. Schimbarea ferestrelor și ușilor.

Elemente specifice

- A fost amenajată o cazangerie de tip nou cu cazane moderne în incinta școlii;
- Nu se mai produc pierderi de energie termică, datorită amplasării cazangeriei în școală;
- Au fost luate măsuri de conservare a energiei termice, prin schimbarea ferestrelor și ușilor, astfel fiind îmbunătățită atmosfera în clădire;
- Datorită montării coșului de fum, nu se poluează aerul, nu este afectată flora și fauna din vecinătate;
- În procesul de lucru, echipa de implementare nu s-a confruntat cu mari probleme, deoarece membrii comunității au fost conștienți de necesitatea implicării în realizarea proiectului, inclusiv de necesitatea protecției sănătății și viitorului noii generații.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, AO „Gaudeamus”, agenții economici din teritoriu.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din partea FISM;
- contribuției din partea comunități: 102549 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 683 660 lei.

Rezultate

- Beneficiarii direcți ai proiectului sînt 721 de persoane sau 80% din numărul total al locuitorilor, inclusiv 150 de femei;
- Au fost create condiții optime pentru procesul instructiv-educativ a 470 de elevi, 30 de profesori și 21 de persoane din cadrul serviciului tehnic;
- A fost asigurată protecția sănătății a 470 de copii și 30 de profesori, astfel depășind consecințele grave posibile și cazurile de îmbolnăvire în rândurile copiilor și angajaților.
- A crescut prestigiul școlii în viziunea părinților și comunității. S-a schimbat spre bine aspectul exterior al școlii;
- A fost dezvoltat parteneriatul durabil între școală, APL, agenți economici, comunitate;
- Datorită schimbării sistemului de încălzire, s-au îmbunătățit performanțele elevilor, a fost posibilă organizarea activității unor cercuri de interes. Astfel, din numărul de 26 de absolvenți ai clasei a XI în anul 2007, au fost admiși în diferite instituții superioare de învățămînt la buget 15 absolvenți;

Lecții învățate

- Membrii comunității s-au convins că orice lucru poate fi realizat dacă este voință și colaborare între APL, comunitate și agenții economici;
- Actorii principali au învățat despre prioritizarea obiectivelor strategice, elaborarea unui plan de lucru bine gîndit și realizarea lui;
- Datorită informării despre mersul proiectului, a crescut credibilitatea oamenilor față de autoritățile locale și încrederea în forțele proprii, s-a format convingerea că totul se face spre binele întregii comunități;
- Experiența practicii realizate, conform opiniei autorilor, trebuie transmisă altor comunități, care se află în situație similară. Avînd bugete austere, consiliile locale nu sînt în stare să facă investiții, dar, cu ajutorul investițiilor externe, a contribuției comunități și agenților economici, pot fi obținute succese și realizate scopurile tratate;
- Principala lecție pe care au învățat-o copii și maturii din comunitate este că numai datorită unirii este posibilă nu numai obținerea rezultatelor frumoase, dar și păstrarea sănătății generațiilor în creștere, spre binele întregii comunități.

Autorii practicii

Primăria s. Mănoilești

Raionul Ungheni, MD-3634

Tel.: 0 236 73 236, 0 236 73 504

1.1.7. Renovarea Grădiniței de Copii din s. Pohoarna, r. Șoldănești

Carte de vizită

Satul Pohoarna este o localitate din raionul Șoldănești. Populația numără 2009 locuitori. Satul dispune de grădiniță, gimnaziu, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 10 angajați. Bugetul local constituie 1919 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în martie 2007. Problema a apărut în 2005 și a dus la îmbolnăvire și frecvență scăzută a copiilor, pregătirea proasta pentru școală, părinții nu aveau posibilitatea de a se angaja în câmpul muncii. Astfel, au fost afectați 123 de copii de vârstă preșcolară, angajații instituției în număr de 21 de persoane. În consecință, ar fi fost afectată, întreaga comunitate, deoarece un nivelul de educație scăzut afectează viitorul societății. Era în situație de risc funcționarea în continuare a Grădiniței „Spicușor” din localitate.

Modalitatea de acțiune

Practica a fost inițiată la 28 iunie 2006, prin depunerea cererii de finanțare la Programul de Dezvoltare Participativă a Comunităților din Moldova (CPP), administrat de Consiliul pentru Cercetări și Schimbări Internaționale (IREX) și finanțat de USAID.

Pentru implementarea practicii, au fost realizate următoarele activități:

1. Mobilizarea și informarea comunității (ședințe, panou informativ, fluturași, training).
2. Implementarea proiectului (stabilirea partenerilor, tender, încheierea contractului, demontare, montare).
3. Monitorizare și transparență (ședințe, raportul echipei de monitorizare, diseminarea deciziilor luate).
4. Evaluarea activităților (evaluarea pachetului de documente, sondaj și chestionarea comunității).
5. Diseminarea succesului (organizarea Mesei rotunde, lansarea Paginii Web, publicarea articolelor în ziarul raional).
6. Asigurarea durabilității (distribuirea sarcinilor, marcarea bunurilor, instruirea angajaților privind exploatarea corectă a ușilor și ferestrelor).

În procesul implementării, echipa de lucru s-a confruntat cu întârzierea finanțării, impactul calamităților naturale, întârzierea antreprenorului cu corectarea erorilor depistate. Problemele au fost soluționate, datorită comunicării eficiente, insistenței membrilor echipei, prelungirii perioadei de implementare a proiectului.

Elemente specifice

- Echipa de implementare a fost susținută de comunitate, ceea ce a mărit credibilitatea în fața donatorilor principali, demonstrând că schimbările pozitive pot fi realizate doar cu participarea comunității.
- Experiența poate fi benefică pentru soluționarea problemelor din alte comunități.

Resurse

Echipa de elaborare și implementare a proiectului a fost constituită din membrii Asociației Pedagogilor și Părinților din Pohoarna, reprezentanții IREX, părinții copiilor și comunitatea, ziarul raional „Farul Nistrean”, agentul economic SRL „Pohoarna Agro”.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 35 918 lei;
- cofinanțării din partea IREX: 154 462 lei;
- contribuției din partea comunității: 11086 lei;
- muncii voluntare și contribuției cu materiale și produse: 25 794 lei

Costul total al proiectului constituie suma de 227 260 lei.

Rezultate

- Beneficiarii sînt 123 de copiii, părinții lor, 21 de angajați ai instituției preșcolare, întreaga comunitate;
- S-a schimbat aspectul grădiniței din localitate, o dată cu instalarea a 25 de ferestre și 7 uși din termopan. S-a mărit cu 17 numărul copiilor ce frecventează grădinița;
- Schimbarea mentalității comunității, stabilirea unui parteneriat eficient al școlii, grădiniței, comunității. Oamenii din comunitate au devenit mai responsabili, mai receptivi, mai mărinimoși.

Lecții învățate

- Au fost învățate metodele de informare corectă a comunității, de elaborare a cererii de finanțare;
- Au fost antrenați în instruire educatori și tineri părinți, a fost descris portretul unei echipe profesionale, au fost învățate metodele de apărare ale drepturilor copiilor în cadrul instruirilor cu tema: “avocatura publică”;
- Experiența de realizare a practicii a fost transmisă prin intermediul articolului publicat în ziarul raional „Farul Nistrean”, în cadrul seminarului raional „Educația pentru toți – inițiativă de acțiune rapidă” în cadrul Mesei rotunde cu invitarea organizațiilor similare din raion.

Autorii practicii

Primăria s. Pohoarna
Raionul Șoldănești, MD-7226
Tel.: 0 272 47 236, 0 272 47 264

1.1.8. Reparația Grădiniței de Copii din s. Măgurele, r. Ungheni

Carte de vizită

Satul Măgurele este o localitate din raionul Ungheni. Populația numără 986 de locuitori. Satul dispune de grădiniță, gimnaziu, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 5 angajați. Bugetul local constituie 1161 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada iunie 2005 – mai 2006. Copii de vârstă preșcolară din satul Măgurele nu au frecventat grădinița mai bine de 15 ani. Ca rezultat, pregătirea lor pentru școală era la un nivel foarte scăzut. În anul 2005, din cauza imposibilității pregătirii preșcolare calitative, erau afectați 58 de copii de vârstă preșcolară și părinții acestora. La propunerile pedagogilor și părinților, Adunarea generală a satului a hotărât repararea clădirii grădiniței de copii, pentru a le oferi condiții de educație și formarea deprinderilor de viață, printr-o dezvoltare fizică și psihologică adecvată. Posibilitatea de a rezolva problema și a organiza un proces educativ de calitate pentru copiii din sat a apărut o dată cu noile programe educaționale susținute de Guvernul Republicii Moldova, UNESCO și UNICEF. În cadrul proiectului, blocul alimentar al grădiniței a fost reparat, dotat cu inventar necesar, veselă nouă, a fost asigurată aprovizionarea cu apă caldă, conform normelor sanitare, și completarea cu echipament a spălătoriei.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada iunie 2005 – mai 2006, pentru implementarea căreia au fost realizate următoarele activități:

1. Desfășurarea sondajelor în rândul pedagogilor, părinților și buneilor, care pozitiv au influențat în anul 2005 inițierea proiectului pentru reparația grădiniței;
2. Au fost create 5 focus-grupuri, organizată Adunarea generală a satului și lansată ideea înființării asociației beneficiarilor prin crearea Asociației pedagogilor și părinților, pentru organizarea și monitorizarea realizării practicii;
3. Totodată, a fost creat grupul de monitorizare și evaluare participativă a procesului de realizare și a rezultatelor practicii din partea cetățenilor;
4. Au fost aprobat planul de menținere și dezvoltare durabilă a grădiniței la ședința Consiliului local;
5. Practica include montarea acoperișului nou cu tablă metalică gofrată, a ferestrelor noi, a podelelor din scândură nouă și a sistemului de încălzire cu două cazane noi;
6. La început se executa lucrul necalitativ, de aceea inspectorul local a fost eliberat din funcție și a fost numită altă persoană responsabilă, au fost înlăturate de la efectuarea lucrărilor 3 brigăzi de muncitori, din cauza lucrărilor necalitative și rebut. Materialele necalitative au influențat asupra durabilității și termenului de realizare a lucrărilor;

7. Pentru a folosi rațional spațiul clădirii renovate, a fost stabilit programul de instruire pentru clasele I-IV în primul schimb (gimnaziul din sat activa în două schimburi).

Elemente specifice

- Implicarea membrilor comunității în realizarea proiectelor, pentru obținerea finanțării de la diferite organizații donatoare;
- La realizarea practicii activ au participat Asociația pedagogilor și părinților, Asociația părinților cu copii din familii vulnerabile, 2 agenți economici și pensionarii locali;

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 86 000 lei;
- cofinanțării din partea FISM: 543 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 21 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 650 000 lei.

Rezultate

- 58 de copii de vârstă preșcolară din sat frecventează grădinița și centrul comunitar pentru copii și părinți defavorizați;
- 56 de copii din clasele I-IV învață în primul schimb;
- 15 locuitori ai satului s-au angajat în câmpul muncii la grădiniță;
- 185 mii lei au fost alocați pentru mobilier, inventar, veselă, lenjerie;
- Sînt condiții bune pentru educația și odihna copiilor, alimentația potrivit normelor.

Lecții învățate

- Statutul celei mai bune practici este o realizare necesară în fiecare localitate din Republica Moldova și de datoria fiecărui cetățean este să contribuie moral și material în măsura posibilităților;
- Factorul-cheie este parteneriatul ONG-urilor, cetățenilor și informarea lor. Dacă este motivație-este și rezolvarea problemei;
- Prin lucruri concrete se schimbă mentalitatea populației;
- Nu totdeauna se lucrează în comun la reparația obiectului și amenajarea teritoriului;
- Orice experiență acumulată trebuie transmisă altor comunități cu probleme similare, prin intermediul diferitor seminare, vizite de studiu și "Ziua ușilor deschise" etc.

Autorii practicii

Primăria s. Măgurele
Raionul Ungheni, MD-3633
Tel.: 0 236 78 274
Fax: 0 236 78 272

1.1.9. Finisarea parțială a construcției și deschiderea Liceului Teoretic „I. Creangă” în c. Micleușeni, r. Strășeni

Carte de vizită

Comuna Micleușeni este situată în raionul Strășeni. Populația numără 2583 de locuitori. Comuna dispune de liceu, bibliotecă, 2 cămine culturale. În cadrul Primăriei activează 11 angajați. Bugetul local constituie 1994 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada 2001-2007. Datorită creșterii natalității în perioada 1985 – 1986, comunitatea a întâmpinat probleme legate de integrarea copiilor în instituțiile educative (grădiniță, școală etc.). Astfel, în anul 1986 a început construcția unui edificiu nou pentru școală, dar, din cauza crizei social-economice și lipsei de mijloace financiare, construcția a fost stopată. Toate familiile care aveau copii de vîrstă preșcolară și școlară erau afectați de această problemă, deoarece în școala veche procesul educativ se desfășura în două schimburi, iar clasele primare desfășurau lecțiile în fosta grădiniță de copii. Consecințele nesoluționării problemei ar fi fost preponderent de ordin social: migrația locuitorilor în alte localități, abandon școlar, agravarea fenomenului „copii străzii”, creșterea infraționalității juvenile, creșterea numărului mamelor tinere (13 – 15 ani). În anul 2001, datorită suportului din partea FISM, construcția școlii a fost reluată și în anul 2007 o parte din construcție a fost destinată înființării liceului. În septembrie 2007 a fost organizat careul solemn de deschidere a liceului.

Modalitatea de acțiune

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Finisarea construcției parțiale a școlii, începută din anul 1986;
2. Aprovizionarea școlii cu energie electrică, căldură și aprovizionare centralizată cu apă;
3. Construcția gardului în jurul școlii (din alte resurse);
4. Pregătirea proiectului de gazificare a instituției școlare;
5. Crearea condițiilor favorabile pentru profesori și elevi, în scopul desfășurării eficiente a activităților didactice, prin dotarea sălilor de clasă cu mobilă nouă și echipament necesar;
6. Dotarea cabinetelor de fizică, chimie, biologie, informație și educație tehnologică cu utilaj necesar;

7. Organizarea alimentării gratuite a elevilor claselor I-IV;
8. Deschiderea Liceului Teoretic „I. Creangă” din c. Miclușeni la data de 1 septembrie 2007.

În procesul implementării proiectului au avut loc și unele probleme: la adunarea generală a locuitorilor satului a fost pusă în discuție problema finalizării unei părți a construcției, începută în anul 1986, pentru deschiderea liceului în comună. Cu această opinie nu au fost de acord toți cetățenii prezenți la adunare, fiecare grup social urmărind propriile interese. De exemplu, vîrstnicii considerau că suma preconizată pentru construcție din bugetul local putea fi folosită la repararea drumului spre cimitir. Astfel, s-au creat divergențele la nivel de comunitate privind problemele prioritare. În procesul realizării practicii, asemenea probleme au fost depășite.

Elemente specifice

- Pentru prima dată în comunitate a fost realizat un nou tip de practică, cu implicarea activă a mai multor actori sociali, prin parteneriatul APL și comunității, pentru realizarea unor obiective comune;
- Datorită creării unei echipe pluridisciplinare, sub conducerea primarului și cu implicarea liderilor locali, propunerile înaintate de membrii comunității, asupra cărora s-au luat decizii, au fost realizate prin implicarea tuturor părților interesate în atingerea obiectivului propus;
- Asemenea echipe pot exista în orice localitate din țară, cu ajutorul lor fiind posibilă soluționarea problemelor existente în comunități, prin elaborarea și realizarea proiectelor de îmbunătățire a guvernării locale și dezvoltării localității, atît prin susținere financiară externă, cît și internă.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL și FISM, care au încheiat un acord de colaborare privind finisarea construcției unei părți a școlii. La realizarea practicii a participat comunitatea, care a oferit susținere financiară pentru procurarea materialelor de construcție. Proiectul a fost susținut financiar și de către Guvernul Republicii Moldova.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din partea FISM: 750 000 lei;
- contribuției din partea Guvernului, APL și comunitate: 125 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 875 000 lei.

Rezultate

- Beneficiarii direcți ai practicii sînt: 381 de elevi din clasele I-IV, 60 de copii din grădiniță, 34 de profesori, 16 lucrători din personalul auxiliar;
- Beneficiarii indirecti ai practicii sînt: APL, familiile cu copii și toată comunitatea;
- Procesul educativ pentru toți elevii are loc în schimbul I;
- Reușita elevilor s-a îmbunătățit, constituind 73,91%;

- Creșterea numărului de elevi-participanți la olimpiadele raionale (11 elevi și ocuparea a 2 locuri - mențiune la limba franceză, locul III la limba română);
- Scade numărul total de copii cu risc de abandon școlar;
- Prin intermediul practicii, au fost oferite condiții satisfăcătoare pentru procesul educativ al cadrelor didactice și elevilor;
- Elevii din clasele I-IV beneficiază de prînz gratuit;
- Angajarea cadrelor didactice tinere în liceu se realizează cu succes;
- Liceul este participant la mai multe proiecte de succes (de ex.: proiectul „Educație de calitate în mediul rural”).

Lecții învățate

- Așa cum spune proverbul: „Nu lăsa lucrul de azi pe mâine că tot așa rămîne”, ceea ce s-a întîmplat și în cazul comunei Micleușeni, cînd construcția școlii a fost începută încă din anul 1986;
- APL, agenții economici și comunitatea și-au schimbat atitudinea față de tînăra generație. Circa 15 elevi doresc să revină după finisarea studiilor de specialitate la lucru în localitate;
- Experiența practicii (lecțiile negative și pozitive) trebuie împărtășită altor autorități publice locale, prin intermediul ziarului raional „Strășeneanca”, televiziunii ART-TV Strășeni, dar și prin desfășurarea olimpiadei de limbă și literatură romînă în cadrul liceului.

Autorii practicii

Primăria c. Micleușeni
 Raionul Strășeni, MD-6431
 Tel./fax: 0 264 92 238
 E-mail: primariamicleuseni@gmail.com

1.1.10. Reparația capitală a grădiniței deteriorate ca urmare a incendiului din c.Vatici, r. Orhei

Carte de vizită

Comuna Vatici din raionul Orhei numără 2440 de locuitori. Comuna dispune de 2 grădinițe, 2 gimnazii, 2 biblioteci, 2 cămine culturale și 1 club. În cadrul Primăriei activează 7 angajați. Bugetul local constituie 2338 mii lei.

Contextul practicii

Grădinița de copii din satul Vatici a fost deteriorată complet ca urmare a incendiului din martie 2006, fiind distrusă mobila, echipamentul, tencuiala, acoperișul etc. Au rămas întregi doar pereții și carcasa grădiniței. Prin urmare, au fost afectați 50 de copii care frecventau grădinița și părinții lor, personalul grădiniței (17 persoane) și întreaga comunitate. Copiii care nu aveau posibilitatea să frecventeze grădinița, trebuiau să rămână în grija părinților, bunelor sau rudelor, iar aceasta afecta activitatea lor zilnică. Din aceeași cauză nu era posibilă educația preșcolară a copiilor din localitate și pregătirea lor către școală.

Datorită parteneriatului și conlucrării APL cu societatea civilă și autoritățile publice centrale, s-a reușit reparația grădiniței. Această practică a soluționat trei probleme primordiale:

- reparația singurei instituții preșcolare, care era frecventată în mod activ de copii de vârstă preșcolară din 2 localități ale comunei;
- crearea condițiilor necesare pentru părinții care erau angajați sau intenționau să se angajeze în câmpul muncii;
- pregătirea preșcolară a copiilor.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada aprilie 2006 – mai 2008. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Instalarea ușilor și ferestrelor din termopan;
2. Efectuarea lucrărilor de reparație în interior, respectînd proiectul clădirii (tencuirea pereților etc.);
3. Instalarea blocurilor sanitare noi;
4. Procurarea mobilierului, amenajarea dormitoarelor, sălilor, bucătăriei și încăperilor auxiliare, pictarea pereților din interiorul grădiniței;
5. Reconstrucția cazangeriei și spălătoriei;

6. Reparația exteriorului clădirii;
7. Construirea gardului grădiniței și amenajată curții;
8. Amenajarea terenului de joacă.

Elemente specifice

- Elementul inovator al practici constă în crearea unui obiectiv de menire socială (grădinița de copii) dotat cu mobilier, echipament, alte facilități, care corespunde tuturor normelor și standardelor în domeniu;
- Prin parteneriat cu alți actori locali și acumulare de fonduri din diverse surse, s-a reușit reparația unei instituții de importanță majoră pentru copiii de vârstă preșcolară din satul Vatici. Unul de exemplele de parteneriat este colaborarea cu Școala „Walldorf”. Liceenii din această școală au pictat pereții grădiniței, au amenajat terenul de joacă în cadrul unui schimb de experiență.

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 246 500 lei;
- finanțării din bugetul de stat: 330 000 lei;
- finanțării din partea Consiliului raional Orhei: 300 000 lei;
- cofinanțării din partea Școlii „Walldorf” (Germania) prin ONG „Apa Codrilor”: 320 000 lei;
- cofinanțării din partea Proiectului Reforma APL (USAID): 260 000 lei (pentru reparația acoperișul grădiniței);
- contribuției din partea comunității: (efectuarea lucrărilor de reparație a grădiniței);

Costul total al proiectului constituie suma de 1 456 500 lei.

Rezultate

- Beneficiarii direcți sînt 50 de copii care frecventează grădinița și 17 persoane reangajate în câmpul muncii. Beneficiarii indirecti sînt toți membrii comunității, care au acces la servicii de calitate în domeniul educației preșcolare;
- Schimbările calitative constau în activitatea grădiniței de copii și corespunderea cerințelor sanitare, tehnologiceționale de calitate în condiții excelente;
- De menționat suportul educatorilor cu studii și experiență profesională.

Lecții învățate

- Lecția de bază învățată de autoritatea publică locală este consecvența în atingerea scopului propus, inclusiv ajutorul din partea mai multor organizații;
- Punctele forte ale practicii constau în formarea experienței de conlucrare cu donatorii locali și străini, de asemenea crearea parteneriatelor etc.;
- Punctele slabe s-au manifestat prin insuficiența de mijloace financiare pentru executarea lucrărilor de reparație, aceasta fiind cel mai frecvent obstacol întâmpinat. În repetate rînduri a fost nevoie de întreprinderea măsurilor

de colectare a contribuțiilor atât de la organizațiile donatoare, cât și de la autorităților publice centrale și locale;

- Acest proiect reprezintă un model de cooperare și parteneriat. Pentru fiecare etapă de reparație, finanțările și ajutoarele au fost căutate insistent, s-au făcut adresări la mai mulți donatori, pentru ca în final să fie atins scopul propus;
- Experiență acumulată poate fi folosită de alte autorități publice locale din Republica Moldova, ceea ce reprezintă un model de utilizare a etapelor concrete în renovarea unui obiectiv de menire socială. Ea poate fi transmisă altor localități prin diseminarea informației, mass-media, editarea broșurilor informative etc.

Autorii practicii

Primăria c. Vatici

Raionul Orhei, MD-3556

Tel.: 0 235 59 018, 0 235 59 036

Fax: 0 235 59 018

E-mail: primaria.vatici@gmail.com

1.1.11. Servicii sociale de calitate prin renovare, gazificare și amenajare a Grădiniței de copii din s. Feștelița, r. Ștefan Vodă

Carte de vizită

Satul Feștelița este o localitate din raionul Ștefan Vodă. Populația numără 3170 de locuitori. Satul dispune de grădiniță, școală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 11 angajați. Bugetul local constituie 3303 mii lei.

Contextul practicii

Grădinița de Copii „Voinicel” din satul Feștelița nu a activat timp de 15 ani, fapt care a influențat negativ dezvoltarea localității, migrațiunea populației la oraș, pregătirea insuficientă a tinerei generații. Problema s-a evidențiat mai clar când comunitatea și-a dat seama că lipsa unui asemenea serviciu social împiedică inițierea și dezvoltarea afacerilor rurale din cauza neinstitutionalizării copiilor. De această problemă au fost afectate familiile tinere care au copii cu vârsta de pînă la 7 ani, în total circa 200 de familii avînd peste 165 de copii. Pregătirea insuficientă a copiilor pentru ciclul primar, șansele reduse ale mamelor pentru participare la dezvoltarea economică a satului, dezinteresul pentru investiții în afaceri, imobile părăsite, natalitate scăzută – acestea ar fi fost consecințele pentru comunitate în caz de nesoluționare a problemei. Exista riscul îmbătrînirii și degradării satului.

Modalitatea de acțiune

Avînd ca punct de pornire clădirea grădiniței în stare dezastruoasă și lipsită de agent termic pentru perioada rece a anului, în anul 2005 au demarat acțiunile pentru realizarea proiectului. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Adresarea la Programul de Dezvoltare Participativă a Comunităților (IREX, USAID) pentru obținerea asistentei consultative și financiare în vederea soluționării problemei;
2. Lansarea acestei activități a fost realizată la adunarea generală a părinților avînd copii cu vârsta pînă la 7 ani, pentru a discuta problemele cu care se confruntă;
3. Ulterior, fiind acceptată colaborarea cu IREX, au fost organizate ateliere, cu participarea tuturor actorilor sociali;
4. După aceasta a urmat colectarea contribuției și implementarea propriu-zisă a proiectului prin renovare, gazificare și amenajare a clădirii grădiniței.

În perioada de realizare, echipa de implementare s-a confruntat cu problema neîncrederii, însă, după demararea lucrărilor, părinții se organizau de sine stătător pentru munca voluntară necalificată, necesară pentru renovarea grădiniței. Au apărut probleme cu colectarea contribuției. Datorită însă insistenței, s-a reușit colectarea contribuției în termenul stabilit.

Elemente specifice

- A fost constientizată necesitatea serviciilor sociale de calitate, cum ar fi educația preșcolară, școlară și cultura, care determină climatul dezvoltării social-economice a satelor;
- O infrastructură socială care funcționează normal creează copiilor condiții de studii și dezvoltare, iar tinerelor familii - premise pentru afaceri și, nu în ultimul rând, pentru un trai decent;
- Problema renovării infrastructurii există în majoritatea comunităților și metodele de rezolvare pot fi aplicate în orice localitate rurală din țară.

Resurse

Deși proiectul a fost implementat prin intermediul Asociației părinților și pedagogilor, toată comunitatea a fost implicată. Autoritățile publice locale au contribuit la realizarea practici prin alocarea mijloacelor financiare pentru renovarea sălilor, dormitoarelor, scuarului, renovarea blocului alimentar.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 150 000 lei;
- cofinanțării din partea IREX: 246 000 lei;
- cofinanțării din Fondul de rezerva a Guvernului: 100 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 40 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 536 000 lei.

Rezultate

- Beneficiarii direcți ai proiectului sînt 200 de familii tinere cu 165 de copii cu vârsta de pînă la 7 ani, care se bucura de asistență instructiv-educativă de calitate;
- S-a îmbunătățit considerabil climatul comunitar, dispoziția tinerilor familii inspiră încredere în viitorul satului, au fost procurate multe case de locuit de familiile tinere, deschise afaceri rurale atît în domeniul agriculturii, cît și în sfera servirii, infrastructurii sociale rurale;
- În procesul instructiv-educativ școlar se observă performanțe în rîndul copiilor și grupelor care au frecventat grădinița. Copiii sînt pregătiți pentru școală, înregistrînd rezultate bune la studii.

Lecții învățate

- Dacă membrii comunității nu vor rezolva problemele, alții niciodată nu o vor face;

- Participarea cetățenilor este factorul principal în rezolvarea problemelor comunitare;
- Durabilitatea serviciilor sociale depinde de însuși membrii comunității;
- La întâlnirile în cadrul „Zilei ușilor deschise”, cu participarea primarilor din raion și directorilor de grădinițe, au fost analizate detaliat toate aspectele practicii și apreciat ca un succes remarcabil pentru realizatori.

Autorii practicii

Primăria s. Feștelița
Raionul Ștefan Vodă, MD-4220
Tel.: 0 242 44 172, 0 242 44 343
Fax: 0 242 44 136
E-mail: tudorean_oliga@mail.ru

1.1.12. Reconstrucția acoperișului Grădiniței de Copii din s. Bălăurești, r. Nisporeni

Carte de vizită

Satul Bălăurești este o localitate din raionul Nisporeni. Populația numără 2604 locuitori. Satul dispune de grădiniță, gimnaziu, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 11 angajați. Bugetul local constituie 2688 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada iulie - august 2006. În satul Bălăurești sînt peste 150 de copii, care au nevoie de frecventarea grădiniței. Grădinița de copii a fost construită în anul 1986 și, pe parcursul a 20 de anii de exploatare, acoperișul blocului alimentar s-a uzat, ca urmare scurgerile formate au dus la degradarea tavanului. Problema afecta copiii, părinții lor și personalul grădiniței, deoarece nu se respectau condițiile sanitare pentru alimentarea copiilor. Astfel, în iulie anul 2005 a fost luată decizia de a reconstrui acoperișul blocului alimentar. Rezolvarea problemei a fost inițiată de APL.

Modalitatea de acțiune

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Reconstrucția acoperișului blocului alimentar al grădiniței, problemă discutată în cadrul adunării generale a părinților, unde Primăria a informat despre condițiile participării în programul lansat de „Pro Comunitate”;
2. Primăria a organizat desfășurarea lucrărilor de reconstrucție a acoperișului;
3. Pentru realizarea activităților s-a conlucrat cu Asociațiile Obștești „Meleagurile Prutene ” și „Apă Cristalină” din localitate;
4. Inițial, a fost proiectat numai acoperișul blocului alimentar al grădiniței, dar, la darea în exploatare, a apărut necesitatea îmbunătățirii exteriorului grădiniței, cu finanțarea lucrărilor suplimentare de Primărie;
5. Blocul alimentar a fost dat în exploatare. Grădinița funcționează în condiții sanitare normale.

Elemente specifice

- Practica din satul Bălăurești se deosebește prin faptul că, la realizare au participat părinții copiilor care frecventează grădinița, ONG din localitate, persoane fizice din localitate. Lucrările s-au înfăptuit mai mult decît pe măsura așteptărilor. Aspectul grădiniței s-a schimbat esențial, o dată cu renovarea acoperișului blocului alimentar;

- Lucrările de reconstrucție a acoperișului blocului alimentar au fost efectuate în timp record (2 luni);
- Pentru realizarea lucrărilor, au fost atrase resurse de la donatorii străini.

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 81 000 lei;
- finanțării din partea FISM: 188 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 9 000 lei;
- altor contribuții din partea:
 - părinților (câte 2 zile de muncă voluntară);
 - Asociațiilor Obștești „Meleagurile Prutene” și „Apă Cristalină”.

Costul total al proiectului constituie suma de 278 000 lei.

Rezultate

- Reconstrucția acoperișului blocului alimentar al grădiniței a fost efectuată la timp;
- 120 de copii frecventează grădinița și personalul activează în condiții sanitare normale;
- S-au îmbunătățit esențial condițiile de muncă și igienă în blocul alimentar al grădiniței.

Lecții învățate

- Colaborarea cu organizațiile neguvernamentale din comunitate. Ședințele de planificare au permis o evidență și transparență a procesului de implementare a proiectului;
- Antrenarea activă a tuturor părinților. Conștientizarea și motivarea în procesul ajutorului acordat a demonstrat responsabilitate și spirit civic al partenerilor principali în procesul de implementare a proiectului;
- În legătură cu faptul că reconstrucția acoperișului blocului alimentar al grădiniței a fost efectuat într-un timp foarte scurt și calitativ, cu suportul donatorilor străini, ONG-urile din comunitate au hotărât să organizeze un seminar pentru Primăria Marinici, cu scopul de a împărtăși experiența.

Autorii practicii

Primăria s. Bălăurești
Raionul Nisporeni, MD-6413
Tel.: 0 264 48 236
Fax: 0 264 48 362

1.1.13. Reparația Casei de cultură din s. Cetireni, r. Ungheni

Carte de vizită

Satul Cetireni este o localitate din raionul Ungheni. Populația numără 2285 locuitori. Satul dispune de infrastructură socială, și anume: liceu, bibliotecă, cămin cultural, grădiniță, centru de sănătate, farmacie, casă de deservire socială, centre comerciale, brutărie, oficiu poștal, filială a Băncii de Economii. În cadrul Primăriei activează 10 angajați. Bugetul local constituie 2345 mii lei.

Contextul practicii

Problema a apărut în septembrie 2005, când a căzut tavanul Casei de cultură și activitatea căminului cultural a fost sistată. Astfel, satul Cetireni a rămas fără locaș de cultură, fapt care a afectat toată comunitatea: tinerii, agenții economici care desfășurau activități de totalizare cu angajații, instituțiile publice din sat (liceul, grădinița de copii, centrul de sănătate) care desfășurau activități profesionale sau culturale, TVC. A fost sistată activitatea cercului de dans, corului satului, ansamblului vocal "Șezătorii". În afară de pierderile financiare în sumă de 30 mii lei, a fost afectat un obiectiv important din tezaurul cultural al comunității. Stoparea activității căminului cultural a condus la petrecerea timpului liber de către tineri, dar și cei maturi, prin baruri și la supraconsum de alcool, fapt înregistrat după închiderea Casei de cultură.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în luna octombrie 2005. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

- Implicarea membrilor comunității prin contribuție financiară, muncă voluntară în calitate de specialiști în domeniul construcției, membrilor consiliului de coordonare a proiectului, creat sub auspiciul Asociației Obștești "Perspectiva Cetireni";
- Crearea fondului de mijloace financiare, necesar reparațiilor, din diferite surse: Consiliul local, Consiliul Raional Ungheni, liceul teoretic etc.;
- Întocmirea cererii de finanțare pe adresa Programului de Dezvoltare Participativă a Comunităților (IREX, USAID) și câștigarea grantului;
- Stabilirea colaborării cu Oficiul Forței de Muncă din Ungheni și remunerarea pentru muncile efectuate în folosul comunității;
- Reparația căminului cultural a început cu schimbarea acoperișului, ușilor, ferestrelor, reparația tavanului, tencuirea pereților, renovarea fațadei clădirii;
- A fost schimbat sistemul de iluminare și construită cazangeria și sistemul de încălzire.

În procesul realizării practicii, au avut loc unele deficiențe. Grupul de implementare a proiectului a avut nevoie de instruire pentru elaborarea proiectului și întocmirea cererii de finanțare. S-a lucrat mult în vederea convingerii comunității, de a oferi contribuțiile necesare. A fost nevoie de surse suplimentare pentru acoperirea diferenței de preț la achiziționarea mărfurilor. Toate problemele au fost soluționate cu succes.

Elemente specifice

- La insistența cetățenilor din localitate și prin participarea lor în procesul decizional, au fost alocate surse financiare din bugetul Consiliului Raional Ungheni;
- Renovarea obiectului cultural a contribuit la renașterea bunelor tradiții și obiceiuri, stoparea exodului tinerilor din localitate;
- Implicarea masivă a cetățenilor în renovarea căminului cultural prin muncă neremunerată și asigurarea durabilității acestuia prin alte proiecte.

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 110 000 lei;
- finanțării de către Programul de Dezvoltare Participativă a Comunităților (IREX, USAID): 20 000 lei;
- finanțării din partea Consiliului Raional Ungheni: 100 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 3 586 lei
- altor contribuții din partea:
 - Oficiului Forței de Muncă: 8500 lei;
 - SRL ”BNV”: 2100 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 244 186 lei.

Rezultate

- Renovarea căminului cultural are impact asupra întregii comunități, în special asupra tinerilor care activează în ansamblul „Ciutura”;
- S-a schimbat spre bine atât aspectul clădirii, cât și a satului. Reparația capitală a căminului cultural a contribuit la creșterea moralului întregii comunități;
- Renovarea obiectului cultural a contribuit la renașterea bunelor tradiții și obiceiuri, stoparea exodului tinerilor din localitate;
- Experiența acumulată în proiect este folosită pentru elaborarea și implementarea altor proiecte.

Lecții învățate

- Pentru renovarea capitală a unui obiect se muncește foarte mult, dar dacă este dorință, necătînd la greutate, obiectivele propuse se ating;
- Gestionarea eficientă a căminului cultural necesită includerea acțiunilor speciale de mentinere în stare bună a acestuia;

- Experiența acumulată în proiect trebuie folosită pentru elaborarea altor proiecte atât în localitatea proprie, cât și în alte localități vecinate. În acest scop, este necesară colaborarea cu presa, care a fost partener fidel și în alte activități de proporții. Pentru schimbul reciproc de experiență, este necesară invitația celor care doresc să-și împărtășescă experiența în schimbul preluării experienței altora.

Autorii practicii

Primăria s. Cetireni

Raionul Ungheni, MD-3617

Tel.: 0 241 41 803, 0 241 41 236

Tel./fax: 0 241 34 436, 0 241 34 410

1.2. Sisteme de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare

Aprovizionarea comunităților locale cu apă potabilă este unul din serviciile publice de tip industrial, fără de care nu poate exista nici o colectivitate locală. Este cunoscut faptul că majoritatea comunităților locale se confruntă cu insuficiența și calitatea proastă a apei potabile, din cauza lipsei sau deteriorării infrastructurii locale în acest domeniu (apeducte, sonde arteziene, fântâni, canalizare, stații de epurare a apelor reziduale etc.) și/sau proasta administrare a sistemelor existente. Aceasta afectează negativ sănătatea oamenilor, activitatea instituțiilor publice și agenților economici, trezește critici în adresa autorităților publice locale.

Doar un număr mic din acestea a fost susținut financiar de FISM, majoritatea proiectelor fiind finanțate din surse mixte, cu suportul preponderent al Fondului Ecologic Național, al consiliilor raionale, bugetelor locale și, parțial, din contribuțiile membrilor comunității și agenților economici locali. În unele localități au fost atrase investiții din surse externe: PRAPL și IREX (USAID), „PRO Humanitate” (Germania), DECD (Elveția).

În cadrul practicilor au fost rezolvate diverse probleme, și anume: reconstrucția sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă în orașul Anenii Noi, satele Teleșău (r. Orhei) și Cobilea (r. Șoldănești), construcția apeductului în satele Marchet (c. Pogănești) și Secărenii-Noi din raionul Hîncești, renovarea sistemului de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare în comuna Larga (r. Briceni), aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor și instituțiilor publice sau a unui sector din localitate în satele Iujnoe (r. Cahul), Sadacia (r. Basarabeasca), Molești (r. Ialoveni), Popeasca (r. Ștefan Vodă), Javgur (r. Cimișlia), extinderea traseului de aprovizionare cu apă potabilă sau reconstrucția apeductului în comuna Răzeni (r. Ialoveni), satul Vărvăreuca (r. Florești) și comuna Vinogradovca (r. Taraclia). Practicile din comunele Răzeni și Vinogradovca abordează și crearea unor echipe specializate pentru asigurarea cu apă potabilă și alte servicii necesare comunității.

Cu toate că, în multe cazuri, abordările și procedeele aplicate în practicile din această categorie sînt similare practicilor ce vizează infrastructura educațională, există și diferențe importante cauzate de caracterul industrial al serviciului de asigurare cu apă și canalizare. Pot fi preluate multe lecții din experiența practicilor realizate cu succes în domeniul asigurării cu apă și canalizare:

- Rezolvarea problemelor de asigurare cu apă și canalizare în multe cazuri face parte din Programul strategic de dezvoltare a comunității și astfel facilitează prestarea serviciilor publice de calitate, atragerea noilor investiții (exemplul c. Larga, r. Briceni, s. Molești, r. Ialoveni - 14 proiecte investiționale, contribuția comunității fiind de circa 5 mln lei);
- Antrenarea și consultarea întregii comunități în procesul de luare a deciziilor privind dezvoltarea infrastructurii edilitare, selectarea proiectelor prioritare în baza necesităților vitale ale membrilor comunității (exemplul or. Anenii Noi);
- Folosirea pe larg a factorului democrației decizionale prin implicare și participare civică la toate etapele de realizare a proiectelor comunitare, încurajarea prin activitate informațională “De la om la om”, colectare de

fonduri, lucrări de voluntariat, asistență tehnică și financiară, mobilizarea forțelor comunității și folosirea entuziasmului și cointeresării pentru atingerea rezultatelor scontate (exemplul c. Larga, r. Briceni, s. Iujnoe, r. Cahul);

- Formarea echipelor de implementare competente prin implicarea partenerilor devotați, lucrări de voluntariat și colectare de fonduri bine organizate;
- Asigurarea accesului (deși limitat) la informațiile tehnice și financiare privind prestarea serviciului de asigurare cu apă și canalizare;
- Măsuri de asigurare a exploatării durabile a sistemelor de aprovizionare cu apă, acțiuni pentru schimbarea mentalității și tratarea grijulie a serviciului destinat tuturor, schimbarea atitudinii față de facilitățile publice și exploatarea lor (exemplul c. Răzeni, r. Ialoveni, s. Molești, r. Ialoveni, c. Vinogradovca, r. Taraclia);
- Prestarea calitativă a serviciului, utilizarea rațională a rezervelor de apă disponibile, ținând cont de protecția mediului și prevenirea factorilor de risc, educația consumatorilor în spiritul utilizării rationale a resurselor disponibile și facilităților create (c. Răzeni, r. Ialoveni, s. Molești, r. Ialoveni);
- Responsabilitatea și legalitatea tuturor acțiunilor întreprinse (proiectarea, bugetarea, contractarea, organizarea tenderelor și achizițiilor publice, administrarea cheltuielilor etc. (s. Iujnoe, r. Cahul);
- Colaborarea strânsă dintre autoritățile publice de diferite niveluri, conlucrarea cu sponsori și organizații obștești, cu membrii comunității, crearea parteneriatelor actorilor comunitari; importanța lucrului benevol al oamenilor;
- Crearea structurilor specializate în cadrul sau în subordinea directă a autorităților publice locale, pentru gestionarea eficientă a serviciului și contribuirea la solutionarea unor probleme comunitare (exemplul s. Iujnoe, r. Cahul, c. Vinogradovca, r. Taraclia, c. Răzeni, r. Ialoveni);
- Colaborarea strânsă cu consumatorii și agenții economici, crearea sistemelor eficiente de măsurare și achitare a consumului de apă etc. (exemplul c. Răzeni, r. Ialoveni);
- Depășirea aspectelor negative, cum ar fi ezitățile, neexigența, divergențele între realizatorii proiectului și alți actori comunitari, neîncrederea în forțele proprii și supraaprecierea factorilor externi, neglijarea participării civice și autoizolarea echipei de implementare de întreaga comunitate (exemplul c. Larga, r. Briceni).

1.2.1. Renovarea sistemului de asigurare cu apă potabilă și canalizare în c. Larga, r. Briceni

Carte de vizită

Comuna Larga raionul Briceni este constituită din satele Larga și Pavlovca. Comuna este situată în partea de Nord a raionului, la 18 km de or. Briceni și 12 km de or. Lipcani, are 5169 de locuitori, suprafața totală este 5365 ha. Comuna dispune de infrastructură socială și economică dezvoltată: 6 instituții instructiv-educative, 2 instituții de cultură, 2 instituții medicale, sistem de aprovizionare cu apă, sistem de deservire cu gaze naturale, piață comunală, gater și oloiniță comunală, baie comunală și iluminat stradal. În comună sînt înregistrați 72 de agenți economici. În cadrul Primăriei activează 16 angajați. Bugetul local constituie 4918 mii lei.

Contextul practicii

Problema a apărut o dată cu relansarea apeductului comunal în anul 1999. Din cauza stării deplorabile a apeductului și a fîntînilor arteziene, sistemul comunal de aprovizionare cu apă funcționa cu întreruperi de durată, cu înregistrarea frecventă a cazurilor de defecțiuni. În ultimii trei ani funcționarea apeductului comunal, a celor două fîntîni arteziene și a sistemului de canalizare a fost stopată, astfel afectînd 1250 de gospodării individuale și activitatea instituțiilor social-culturale din comunitate. Locuitorii comunei au fost nevoiți să se alimenteze cu apă necalitativă din cele 774 de fîntîni de mină. În comună s-a înrăutățit starea sanitaro-epidemiologică și ecologică, a crescut considerabil numărul de maladii infecțioase și gastro-intestinale, în special la copii. Conform datelor Centrului de Sănătate Larga, în ultimii 5 ani numărul bolilor infecțioase, în special hepatită virotică și diverse intoxicații, a crescut de 2 ori, iar în anul 2004 a fost întrerupt procesul de studii la Liceul Teoretic Larga, unde s-au înregistrat 32 de cazuri de hepatită virotică.

Totodată, conductele de apă uzate și lipsa contoarelor a cauzat utilizarea abuzivă și nerațională, pierderea a circa 30 % din resursele apei potabile de calitate. Unul din sectoarele importante ale localității se confrunta cu insuficiența de apă, datorită nivelului scăzut în fîntînile de mină și poluării cu nitrați, sulfati, cloruri de sodiu, rămășițe de pesticide. Degradarea și deteriorarea completă a sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și de canalizare afecta întreaga comunitate.

Modalitatea de acțiune

La inițiativa părinților, lucrătorilor grădiniței, APL, colectivului Centrului de Sănătate Larga, ONG "Nicolida Nord", locuitorilor și altor actori comunitari

la începutul anului 2006 a fost abordată problema asigurării centralizate cu apă potabilă de calitate și discutată la adunările de sector și adunarea generală a comunei. La audierile publice din 31 iulie 2006 privind elaborarea “Planului strategic de dezvoltare social-economică a comunei Larga pentru anii 2006 –2010” a fost înaintată ca necesitate stringentă și problemă prioritară asigurarea comunei cu apă potabilă de calitate, prin renovarea și extinderea rețelei de apeduct, a sistemului de canalizare, reabilitarea turnurilor de apă din teritoriu.

Principalele activități realizate în procesul implementării practicii au fost:

Informarea:

- elaborarea proiectului în baza aprecierii necesităților și evidențierea problemelor de către un grup constituit din toți actorii comunitari;
- organizarea sondajului de opinie publică privind necesitățile comunității și problemele ce trebuie rezolvate;
- organizarea adunărilor de sector și adunărilor generale ale cetățenilor, cu participarea echipei de implementare, privind necesitatea și importanța proiectului cu genericul “Apa este izvorul vieții”;
- informarea locuitorilor despre oportunitatea proiectului și necesitatea colectării de fonduri, inițierea lucrului de voluntariat prin intermediul microfonului liber al pieței comunale, foilor volante, discuțiilor “De la om la om”.

Implementarea

- colectarea de fonduri “Din casă în casă”;
- alegerea comisiei de tender, pregătirea pachetului de documente și înregistrarea la Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare, anunțarea tenderului;
- organizarea concursului și contractarea ofertantului preferențial;
- demontarea rezervoarelor pentru acumularea apei, pompei de model АЦБ 6-10-235 la adâncimea de 210 m (2 buc.);
- executarea lucrărilor de terasament (săpături mecanice cu excavatorul, săpături manuale);
- montarea țevilor din plastic pentru conductele de distribuție a apei (cca 20 km);
- montarea pompei de model АЦБ 6-10-235 la adâncimea de 210 m (2 buc.);
- montarea utilajului electric pentru conectarea pompei la fântâna arteziană (2 complexe).

Monitorizare și transparență

- instalarea panourilor informative la Primărie și Casa de cultură;
- editarea și diseminarea foilor volante și a buletinului informativ lunar “Aqua Larga”;
- organizarea meselor rotunde cu participarea echipei de implementare, a partenerilor și actorilor comunitari;

- informarea despre elaborarea și implementarea proiectului prin intermediul microfonului liber de pe teritoriul pieței.

Evaluarea

- organizarea unui sondaj de opinie privind realizarea proiectului;
- organizarea Mesei rotunde de evaluare a practicii, cu participarea actorilor comunitari, a partenerilor și finanțatorilor și prezentarea raportului financiar final;
- pregătirea raportului despre realizarea practicii;
- desfășurarea Conferinței de totalizare privind implementarea practicii.

Diseminarea succesului

- organizarea seminarelor locale, raionale, a „Zilei ușilor deschise”;
- relatarea despre succesul proiectului la adunarea generală a membrilor comunității și prin intermediul microfonul liber de pe teritoriul pieței;
- diseminarea informației despre succesul proiectului în ziarului local „Meleag natal”, la posturile de televiziune (cel raional „Canal X” și național “TVM-1”).

Elemente specifice

- Comunitatea a demonstrat elocvent interesul pentru realizarea practicii, prin participarea activă a locuitorilor, actorilor comunitari la colectările de fonduri și lucrările de voluntariat;
- APL în parteneriat cu echipa de implementare a creat un mediu informațional și organizațional favorabil pentru mobilizarea locuitorilor la colectarea de fonduri și lucrări de voluntariat, a coordonat lucrările de renovare a apeductului cu Î.I. “Agrocomplet Russu”;
- ONG “Nicolida Nord” și agenții economici au manifestat o cointeresare pronunțată pentru sănătatea fizică, securitatea ecologică a comunității, participând la realizarea practicii cu servicii de transport, tehnică specială, lucrări de sudură și terasament;
- Personalul Centrului de Sănătate Larga a întreprins un șir de activități explicativ-informaționale în rîndul populației cu genericul “Apă de calitate - sănătatea comunei”.
- Insistența, gradul înalt de competență și încrederea fermă în succes a permis echipei de implementare să mobilizeze comunitatea la o colaborare conform principiul “Larga e casa noastră comună”;
- Problema aprovizionării cu apă potabilă a comunei a fost atît de actuală și necesară pentru locuitori, încît activitățile de informare și promovare a proiectului, stimulare și control al echipei de implementare au fost anticipate și inspirate de membrii comunității.

Elemente inovatoare:

- Ameliorarea esențială a climatului ecologic general, a sănătății fizice și spirituale a comunității, prin asigurarea cu apă potabilă de calitate și reconstrucția sistemului de canalizare;

- Gradul înalt de inițiativă, insistență, responsabilitate și încredere în forțe proprii, manifestate de comunitate în obținerea unui rezultat așteptat;
- Numărul sporit de promotori ai practicii: APL, ONG “Nicolida Nord”, Întreprinderea Municipală „PrestServicii Nord”, comitetele părintești de la grădinițe și liceu, medicii de familie de la Centrul de Sănătate Larga, echipa de implementare, alți actori comunitari au asigurat succesul în realizarea practicii.

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 60 000 lei;
- contribuției comunității:
 - pentru reparația rețelei centrale de apeduct: 45 000 lei;
 - pentru contorizare: 210 000 lei;
- cofinanțării din partea:
 - Fondului Ecologic Național: 148 000 lei;
 - Consiliului Raional Briceni: 10 000 lei;
- altor contribuții din partea:
 - agenților economici (transport, asistență tehnică);
 - comunității (forța de muncă gratuită);
 - ONG “Nicolida Nord”, asociațiilor părintești, Consiliului local Larga, Întreprinderii Municipale “Prestservicii Nord” (investigații în teritoriu, lucrări de voluntariat, colectarea de fonduri).

Costul total al proiectului constituie aproximativ 500 000 lei.

Rezultate

- A fost renovat și pus în funcțiune apeductul comunal cu lungimea de cca 10 km, 2 fântini arteziene, 2 turnuri de apă, sistemul de canalizare de cca 5 km, care deservește peste 50 la sută din locuitorii comunei;
- 1250 de gospodării individuale (2665 de locuitori), liceul (457 de elevi și 70 de lucrători), Grădinițele de Copii “Prichindel” și “Albinuță” (152 de copii și personalul), Centrul de Sănătate Larga (1250 de pacienți și angajații), Complexul sportiv (1200 de beneficiari), Punctul de salvare, Centrul de Plasament Temporar “Amic”, baia comunală sînt asigurate cu apă potabilă de calitate;
- Datorită metodelor moderne de control privind utilizarea apei potabile și rețelei de apeduct renovate au scăzut la minim pierderile resurselor de apă potabilă ale comunității;
- Apa potabilă corespunde normelor medico-sanitare și ecologice existente, cu asigurarea controlului permanent al calității apei;
- Starea sanitaro-epidemiologică din comună s-a îmbunătățit considerabil, practic nu se înregistrează cazuri masive de boli infecțioase și intoxicații;
- Experiența de realizare a practicii a fost transmisă altor comunități, prin intermediul seminarelor locale, raionale (cu participarea tuturor șefilor de grădinițe și a directorilor de instituții), „Zilei ușilor deschise” etc.

Lecții învățate

- Metode de mobilizare, stabilire a parteneriatelor și conjugare competență a eforturilor comunitare;
- Rolul cointeresării și responsabilității tuturor actorilor comunitari pentru prezentul și viitorul comunității;
- Factorul democrației decizionale, transparenței și accesului la informație în procesul realizării practicii;
- Practica de încurajare a participării civice prin activitate informațională “De la om la om”, colectare de fonduri, lucrări de voluntariat, asistență tehnică și financiară la etapa de implementare și asigurare a durabilității proiectului;
- Experiența de depășire a aspectelor negative, cum ar fi ezitățile, neexigența, divergențele între realizatorii proiectului și alți actori comunitari, neîncrederea în forțele proprii și supraaprecierea factorilor externi, neglijarea participării civice și autoizolarea echipei de implementare de întreaga comunitate;
- Metode de sesizare și folosire la timp a interesului comunității față de o problemă stringentă, mobilizarea forțelor comunității, aprecierea entuziasmului și cointeresării în rezolvarea acesteia;
- Succesul oricărui proiect, mai ales în domeniul de asigurare a comunității cu servicii publice de primă necesitate, este imposibil fără o echipă de implementare competentă și parteneri devotați, lucrări de voluntariat și colectare de fonduri bine organizate, abilitate și discernământ în atragerea donatorilor străini, efectul pronunțat al informării și transparenței.

Autorii practicii

Primăria c. Larga

Raionul Briceni, MD-4731

Tel.: 0 247 51 336, 0 247 51 270

Fax: 0 247 51 336

Pagina Web: www.larga.com.md

1.2.2. Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă potabilă în c. Răzeni, r. Ialoveni

Carte de vizită

Comuna Răzeni raionul Ialoveni este constituită din satele Răzeni și Mileștii Noi. Comuna este situată la 32 km de mun. Chișinău. Populația numără 7559 de locuitori, suprafața totală este de 7758 ha, inclusiv cu destinație agricolă 4495 ha. Comuna dispune de 2 grădinițe, gimnaziu, liceu, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 21 de angajați. Bugetul local constituie 7646 mii lei.

Contextul practicii

În perioada 2003-2005, în comuna Răzeni au fost efectuate lucrări de reabilitare și consolidare a sistemului centralizat de aprovizionare cu apă potabilă: au fost puse în funcțiune 4 fântini arteziene, construite peste 30 km de apeduct și conectate la rețea 1052 de gospodării individuale. Toate lucrările au fost efectuate datorită susținerii financiare din partea mai multor donatori: Fondul Ecologic Național, PRAPL (USAID) și organizația de caritate din Germania „PRO Humanitate”.

După darea în exploatare a sistemului de aprovizionare cu apă au apărut și unele deficiențe: avarii și scurgeri de apă, în special în perioada rece a anului și lipsa evidenței consumului de apă. Deficiențele în sistemul erau cauzate de lipsa unei echipe specializate, care să asigure toate activitățile de administrare a sistemului. Totodată, era necesară extinderea apeductului pentru conectarea tuturor gospodăriilor individuale.

Activitățile de extindere a rețelelor de aprovizionare cu apă, au continuat și în perioada 2005-2006 în comuna Răzeni, fiind asigurată aprovizionarea comunității cu apă potabilă în proporție de 90%. 1800 de gospodării au fost conectate la apeduct, cu instalarea contoarelor și evidența lunară a apei în baza carnetelor de consum. Actualmente, sistemul de aprovizionare cu apă cuprinde 7 fântini arteziene, 48 km de apeduct, 1800 contoare de evidență a consumului de apă.

Funcționarea eficientă a sistemului de aprovizionare cu apă a necesitat crearea unei echipe de intervenție specializată, care să monitorizeze zilnic funcționarea fântinilor arteziene, să repare urgent defecțiunile apărute în sistemul subteran de țevi, să ducă evidența și controlul asupra consumului de apă, deoarece, în caz de defecțiune a sistemului, aveau de suferit 1560 elevi, 310 copii din grădinițe, 300 elevi din școala profesională, centrul de sănătate, brutăria, centrele comerciale, alți agenți economici. Această situație a provocat discuții în comunitate și, conform deciziei Consiliului local, a fost formată o echipă specializată pentru gestionarea eficientă a sistemului de asigurare cu apă.

Modalitatea de acțiune

1. În anul 2004 au demarat lucrările de renovare a fântânilor arteziene, care au fost luate la balanța Primăriei;
2. În acest scop, au fost procurate pompe, s-au luat probe pentru analiza calității apei, au fost întreprinse acțiuni pentru cooperarea tuturor actorilor;
3. Autoritatea publică locală a apelat la organizația de caritate din Germania „PRO Humanitate”, Ministerul Ecologiei, Programul Reforma APL (PRAPL, USAID), agenții economici din teritoriu și membrii comunității;
4. Înainte de toate, cu suportul PRAPL, a fost elaborat Planul strategic de dezvoltare social-economică a localității, care prevedea rezolvarea problemei de aprovizionare cu apă potabilă;
5. Au fost organizate miniadunări în mahalale, problema fiind discutată în detaliu, iar locuitori au dat acordul la contribuția cu mijloace bănești, materiale, muncă voluntară;
6. A fost organizat săpatul șanțurilor pentru furtun și traseu. Mecanismele și tehnica necesară au fost puse la dispoziție de agenții economici, iar muncă manuală a fost prestată de oamenii din comună;
7. A fost stabilită limita de folosire a apei potabile pentru diferite perioade de timp și evidența lunară a consumului de apă;
8. În cadrul Consiliului local s-au purtat discuții în privința formei organizatorico-juridice a serviciului specializat de aprovizionare cu apă și s-a luat decizia în favoarea statutului public al acestuia;
9. La etapa de înființare, crearea serviciului a fost consultată cu Agenția de Stat „Apele Moldovei”, cu efectuarea vizitelor de studiu în alte localități, s-au stabilit punctele forte și punctele slabe ale agențiilor care asigură aprovizionarea cu apă potabilă în alte localități (Ialoveni, Molești). Organizația germană „PRO Humanitate” a monitorizat și oferit consultații în procesul de înființare a serviciului specializat de intervenție comunitară;
10. Pentru buna gestiune a sistemului de aprovizionare cu apă, în mai 2006 a fost format un serviciu specializat de intervenție comunitară din 8 lucrători, numărul cărora apoi s-a extins la 10. Primele lucrări ale serviciului specializat a fost contorizarea consumului de apă și crearea bazei de date a consumatorilor;
11. Au fost evaluate riscurile și oportunitățile în gestiunea sistemului de aprovizionare cu apă, astfel fiind achiziționate contoare unice pentru fântâni, pentru fiecare ramură și fiecare consumator individual, pompe suplimentare (de rezervă), pentru a asigura livrarea permanentă a apei;
12. După 3 luni de bună funcționare a sistemului de aprovizionare cu apă, în sarcina serviciului specializat au fost incluse și alte lucrări publice: repararea străzilor și amenajarea teritoriului, lichidarea gunoștilor neautorizate, iluminarea străzilor s.a.

Elemente specifice

- Formarea serviciului specializat reprezintă un element important în managementul serviciilor publice de interes local, care generează venituri în bugetul local;

- Serviciul de intervenție comunitară a preluat alte servicii publice, cum ar fi repararea și amenajarea străzilor, îngrijirea copacilor de pe marginea drumurilor, lichidarea gunoiștilor neautorizate, iluminarea străzilor;
- Convingerea cetățenilor că este necesară o agenție care să supravegheze funcționarea sistemului de apă, să gestioneze serviciile publice și necesitatea contribuției comunității prin achitarea serviciului (taxa pentru consumul de apă, reparația țevelor etc.), în scopul funcționării eficiente a serviciului;
- Serviciul specializat a lucrat intens, pentru a preveni cazurile de deteriorare a echipamentului și rețelelor. Mai dificilă a fost instruirea consumătorilor privind regulile de funcționare a sistemului și necesitatea protejării și menținerii în stare bună (izolarea țevelor în timpul iernii, consumul rațional al apei în perioada de vară etc.). Pentru buna funcționare a serviciului, s-a elaborat graficul de lucrări pentru fiecare perioadă a anului, care include întreg spectrul de lucrări necesare de efectuat (contorizări, reparații, amenajări s.a.);
- Datorită veniturilor acumulate de serviciul specializat, a fost relansat serviciul de pompieri;
- Buna funcționare a serviciului specializat de intervenție comunitară este cheia succesului în managementul serviciilor publice și poate asigura durabilitatea mai multor proiecte cu caracter public.

Resurse

La realizarea practicii au participat APL, organizația de caritate din Germania „PRO Humanitate”, Fondul Ecologic Național, Programul Reforma APL (USAID), SRL „Vatră Răzeșească”, ONG „INFO”, bisericile și alte confesiuni religioase, Centrul de sănătate Răzeni, profesorii și mass-media.

Costurile pentru extinderea sistemului de aprovizionare cu apă au constituit suma de 119 500 lei. Resursele utilizate pentru gestionarea serviciului specializat se constituie din:

- sursele bugetului local: salarizarea a 10 persoane (16300 lei lunar), cheltuieli pentru transport (tractor cu remorcă), echipament, piese de schimb, spațiu pentru birou, rețea telefonică și 3 telefoane mobile pentru comunicare;
- taxa diferențiată pentru consumul de apă achitată de fiecare gospodărie casnică, (4 lei/1 m³ și 16 lei/1m³ pentru consum mai mare de 10 m³ în perioada de vară);
- cheltuieli achitate de consumatori (carnet și contoare de evidență a apei etc.);
- munca de voluntariat a membrilor comunității (în cazul avariilor tehnice ale apeductului) și/sau lichidarea gunoiștilor neautorizate, amenajarea drumurilor etc.;
- contribuțiile agenților economici pentru efectuarea lucrărilor publice (transport, echipament special etc.).

Rezultate

- Beneficiarii practicii sînt: 1560 de elevi din Liceul Teoretic din c. Răzeni, 300 de elevii din Școala profesională tehnică, 90 de elevi din Gimnaziu din c.

Mileștii Noi, 310 copii din grădinițele de copii nr. 1 și 2, Centrul de Sănătate Răzeni, brutăria, centrul comercial, agenții economici;

- La sistemul de aprovizionare cu apă sînt conectați și asigurați permanent cu apă 1800 de abonați (familii, instituții publice, agenți economici);
- Condițiile de trai în localitate s-au îmbunătățit esențial: fiecare familie se străduie să construiască o baie, să instaleze o mașină de spălat automată, să păstreze curățenia pentru a avea un trai decent, să-și schimbe atitudinea față de sănătatea proprie și a copiilor;
- Situația sanitar-ecologică s-a îmbunătățit considerabil. Apa este tratată periodic și se menține la nivelul normelor sanitare. Din anul 2004, în comunitate nu s-au înregistrat cazuri de îmbolnăvire ca urmare a reutilizării apei potabile din sistem și nu s-a depistat nici un caz de hepatită sau alte boli infecțioase;
- Au fost create 10 locuri noi de munca în localitate;
- Ca urmare a activității serviciului specializat de intervenție comunitară, bugetul comunal a crescut cu 12 la sută (60 000 lei anual);
- Este asigurat un management eficient al serviciilor publice (amenajarea străzilor, lichidarea gunoiștilor, iluminarea străzilor);
- S-a redus numărul de plîngeri cu privire la calitatea serviciilor publice prestate de serviciul specializat;
- Agenții economici asigură cu transport lucrările publice (excavator, tractor special pentru nivelare și lichidare a gunoiștilor neautorizate, transport pentru nisip către fântini arteziene, transport pentru achiziționarea țevilor, pompelor necesare etc.);
- În comună s-au înregistrat noi agenți economici (brutăria, magazine etc.).

Lecții învățate

- Cât de problematică nu ar fi insuficiența de resurse financiare, prin intermediul diferitor organizații finanțatoare interne și externe, prin intermediul proiectelor propuse Republicii Moldova, prin conlucrare cu organizațiile și agenții economici din teritoriu, contribuția și conștientizarea de către populație a problemelor existente, pot fi realizate proiecte mari, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor;
- Comunitățile locale sînt capabile să soluționeze de sine stătător problemele locale, să creeze locuri de munca și, ca rezultat, să genereze venituri. Serviciul specializat de intervenție comunitară poate transforma esențial comunitatea, avînd în vedere prestarea serviciilor și contribuirea la soluționarea unor probleme comunitare;
- Serviciul de intervenție comunitară a reușit prin informare și conștientizare să educe consumatorilor simțul responsabilității pentru utilizarea rațională a apei. Chiar dacă apa are un pret destul de modest (4 lei/m³) și este permanent disponibilă, cetățenii utilizează apa rațional, fiind conștienți că resursele disponibile de apă sînt limitate în comuna Răzeni;
- Primaria în colaborare cu serviciul specializat de intervenție comunitară a prezentat practica în cadrul vizitelor de studiu efectuate de reprezentanții autorităților administrației publice din localitățile vecine (Cigirleni, Horești,

Cărbuna, Gangura), din raioanele Donduseni, Strășeni, Căușeni și Călărași. În cadrul fiecărei vizite se prezintă detaliat echipamentul, costurile de întreținere, cheia succesului, experiența acumulată, se discută modalitatea de implementare conform condițiilor fiecărei localități care dorește să preia practica;

- Experiența aprovizionării cu apă a comunei Răzeni a fost transmisă multor comunități, reprezentanții cărora au făcut cunoștință la fața locului cu specificul realizării și materialele necesare pentru implementarea proiectului.

Autorii practicii

Primăria c. Răzeni
Str. Ștefan cel Mare 20
Raionul Ialoveni, MD-7728
Tel.: 0 227 64 236, 0 227 95 171
Fax: 0 227 64 236
E-mail: primariarazeni@gmail.com
Pagina Web: www.razeni.go.ro

1.2.3. Reconstrucția sistemului de aprovizionare cu apă potabilă în or. Anenii Noi

Carte de vizită

Orașul Anenii Noi este fondat în anul 1731, populația constituind 11.459 de locuitori, iar suprafața totală este de 44,47 km². Orașul este situat la 32 km Sud de capitală și la 5 km de stația de cale ferată Bulboaca în valea râului Bîc. Infrastructura locală include sistemul de aprovizionare cu apă, asigurat prin intermediul apeductelor cu lungimea de 62 de km, sistemul de gazificare asigurat prin conducta cu lungimea de 110 km. Aprovizionarea cu energie termică se efectuează autonom. Infrastructură socială este constituită din 6 instituții instructiv – educative, 7 instituții de cultură, 6 instituții medicale, 2 instituții și câteva cluburi sportive. Or. Anenii Noi este centrul administrativ al raionului Anenii Noi. În cadrul Primăriei activează 24 de angajați. Bugetul local constituie 13641 mii lei.

Contextul practicii

În or. Anenii Noi există sistemul centralizat de aprovizionare cu apă potabilă. Construit în anul 1956 din țevi de metal, rețeaua de aprovizionare cu apă era uzată total pe unele porțiuni, iar în ultimii 10 ani situația s-a agravat și mai mult. Ca urmare a exploatării îndelungate și deteriorării conductelor rețelei de apeduct, se înregistrau erupții frecvente ale țevilor, fapt care cauza pierderi considerabile de apă, poluarea în repetate rînduri a apei în timpul transportării și eroziunea solului. Pe lângă aceasta, mai bine de 12 ani sectorul nou de blocuri locative nu era aprovizionat cu apă potabilă, asigurarea realizîndu-se din diferite surse neautorizate din punct de vedere sanitar. Astfel, persista riscul de îmbolnăvire în masă a populației cu boli gastro-intestinale. Lucrările de decopertare a traseului avariat prezenta un obstacol pentru transportul auto și pietoni.

Starea deteriorată a apeductului îngreua aprovizionarea stabilă și durabilă cu apă potabilă a locuitorilor, în special a celor din blocurile locative, afectînd accesul la apă a 2515 persoane sau 30% din populație, dintre care femei – 789, copii – 1276, persoane defavorizate, inclusiv copii în situație de risc – 26, vârstnici singuratici – 37, invalizi – 32.

Modalitatea de acțiune

La baza tuturor inițiativelor de dezvoltare social-economică stă Planul strategic de dezvoltare a orașului Anenii Noi, elaborat cu suportul Proiectului „Reforma Administrației Publice Locale” (USAID) în anul 2001. Una dintre

probleme prioritare identificate în procesul elaborării planului strategic a fost accesul la sursele de apă potabilă al locuitorilor orașului.

Realizarea practicii a început cu înaintarea pe 29 septembrie 2005 a cererii de finanțare la Fondul de Investiții Sociale din Moldova. Pentru a depăși neîncrederea populației în succesul proiectului, fapt manifestat în procesul de colectare a contribuției (15% din costul proiectului FISM), au fost organizate adunări în colective de muncă, s-au afișat informații în tot orașul, s-au făcut adresări către locuitori în locuri publice și la televiziunea prin cablu din oraș.

Principalele activități realizate în procesul implementării practicii au fost:

1. Construcția rețelei de apeduct din țevi de polietilenă pe str. Tighinei (660 m.l.), Zagorodnaia (535 m. l.), Zarecinaia (545 m. l.), Pervomaiscaia (300 m. l.);
2. Reconstrucția porțiunii de apeduct pe str. Viilor, Gagarin, Jucovschii (580 m.l.);
3. Instalarea utilajului de pompare;
4. Demontarea și reconstrucția învelișului din asfalt – 1990 m.l.;
5. Montarea fântânii arteziene și instalarea turnului de apă de tip Rojnovskii;
6. Construcția apeductului în cartierul nou de blocuri locative.

Elemente specifice

- Mobilizarea populației la identificarea și rezolvarea problemelor prioritare ale comunității;
- Implicarea masivă a populației și agenților economici atât în procesul decizional, cât și în implementarea practicii;
- Participarea populației la colectarea contribuției comunității în mărime de 15 la sută din costul proiectului.

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din partea FISM: 2 261 589 lei;
 - contribuției comunității: 339 239 lei (15% din cost), inclusiv a populației – 75 360 lei;
- Costul total al proiectului constituie suma de 2 600 928 lei.

Rezultate

- Au fost renovate 2040 m. l. de apeduct, ceea ce va exclude scurgerea și poluarea apei;
- Au fost conectate la apeductul renovat 320 de familii din cartierul nou de blocuri locative;
- A fost asigurată populația cu apă potabilă corespunzătoare normelor sanitare;
- Au fost minimalizate cazurile de îmbolnăvire cu boli infecțioase a locuitorilor, în special a copiilor;
- Au fost excluse cazurile de erupții a conductei de apă, ceea ce asigură aspectul estetic al orașului.

Leții învățate

- Apelarea la organizațiile donatoare, în scopul obținerii finanțării necesităților de dezvoltare a comunității;
- Practica conlucrării principalilor actori din comunitate la rezolvarea problemelor prioritare ale localității.

Autorii practicii

Primăria or. Anenii Noi

Str. Suvorov 6

Raionul Anenii Noi, MD-6501

Tel.: 0 265 22 665, 0 265 22 670

Fax: 0 265 22 108, 0 265 22 665

E-mail: primaria-anenii-noi@yandex.ru

1.2.4. Reconstrucția apeductului și crearea întreprinderii municipale în c. Vinogradovca, r. Taraclia

Carte de vizită

Comuna Vinogradovca din raionul Taraclia este constituită din satele Vinogradovca, Mirnoe, Chirilovca și Ciumai. Populația numără 2190 de locuitori. Comuna dispune de 2 grădinițe, școală, 4 biblioteci, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 10 angajați. Bugetul local constituie 2949 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada decembrie 2006 – noiembrie 2007; Apeductul în comuna Vinogradovca a fost construit în anul 1975 și conectat la sondă, care era proprietatea fabricii de vin. Problema aprovizionării cu apă potabilă a sectorului privat din comuna Vinogradovca a apărut în perioada 1996 – 1997, când la Fabrica de vinuri din localitate au fost instalate noi linii de producere și a crescut necesitatea de apă potabilă; Pe parcursul exploatarei nu au fost efectuate lucrări de reparație ale conductei de apă. Din cauza uzării țevilor și componentelor apeductului, au apărut pierderi considerabile de apă, care au dus la micșorarea debitului de apă destinat sectorului privat; În timpul activității Fabricii de Vin, asigurarea cu apă în comună se făcea doar timp de două ore în zi. În blocurile locative cu multe etaje apa ajungea la destinatar o dată în lună. Problema afecta 860 de beneficiari, inclusiv: locuitorii, spitalul, grădinița, magazinele, Primăria, cantina.

Prin aplicarea acestei practici s-a soluționat problema asigurării populației din sectorul privat cu apă potabilă și evidenței volumului consumat. Nesoluționarea problemei și nerespectarea normelor sanitare în folosirea sistemului de canalizare ar fi provocat creșterea numărului de îmbolnăviri gastro-intestinale, ceea ce presupune cheltuieli considerabile. Defectarea sistemului de canalizare ar fi condus la necesitatea de reconstrucție a acestuia și, evident, a filtrului, care ar cauza cheltuieli de peste 1 mln lei. Activitatea grădiniței ar fi fost întreruptă, cauzând părăsirea locului de muncă a 65 de mame de la Fabrica de Vin. Astfel reconstrucția și prelungirea apeductului, instalarea contoarelor pentru evidența consumului de apă potabilă, înființarea întreprinderii municipale “Vinascom” a devenit o necesitate vitală pentru comunitate.

Modalitatea de acțiune

Principalele activități realizate în procesul implementării practicii au fost:

1. Inițierea proiectului de către autoritatea publică locală;

2. Implicarea agenților economici AO „Ciumai” și CAP „Ciumai Agro”, care au pus la dispoziție tehnica, motorina și alte materiale necesare pentru implementarea proiectului;
3. Implicarea locuitorilor prin muncă voluntară la efectuarea lucrărilor de săpare a tranșelor pentru bransarea țevelor spre case;
4. Organizarea colectării contribuției pentru realizarea lucrărilor în procesul implementării proiectului: necesitatea schimbării unor componente ale apeductului din cauza uzurii lor și prelungirea apeductului cu 0,9 km suplimentar la reconstrucția unui km preconizată inițial;

Elemente specifice

- Stabilirea parteneriatului dintre APL, agenții economici, întreprinderile și asociațiile de reconstrucție și instalare a apeductului;
- Soluționarea problemei a trezit interesul cetățenilor, mobilizându-i la rezolvarea altor probleme sociale locale;
- În rezultatul realizării practicii a fost creată Întreprinderea Municipală „Vina-scom”, care asigură aprovizionarea cu apă și conectarea noilor consumatori;
- Întreprinderea se ocupă și de transportarea și utilizarea gunoiului iar în continuare spectrul serviciilor prestate se va lărgi (reconstruirea sistemului de canalizare, iluminarea străzilor);
- Experiența de implicare a agenților economici și a societății civile în organizarea și administrarea serviciilor acordate populației poate fi transmisă altor autorități publice locale;
- Deoarece majoritatea populației este în vîrstă, au apărut probleme la colectare a contribuției; În general însă s-au implicat toți cetățenii; Parteneriatul dintre actorii principali din comunitate a fost stabilit și proiectul a fost realizat cu succes;
- La momentul actual s-a mărit activismul locuitorilor, s-a consolidat parteneriatul dintre autoritatea publică locală și societatea civilă; Ca rezultat al implementării proiectului, relațiile au devenit mai bune, ceea ce a permis continuarea conlucrării în soluționarea altor probleme sociale cu care se confruntă comunitatea.

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 50 000 lei;
- contribuției comunității: 84 000 lei;
- cofinanțări din partea Fondul Național Ecologic: 100 000 lei;
- altor contribuții:
 - AO „Ciumai”: 56 000 lei (materiale, motorină, tehnică);
 - CAP „Ciumai Agro”: 25 000 lei (tehnică, motorină, forță de muncă);
 - contribuția altor întreprinderi: 11 200 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 326 200 lei.

Rezultate

- Reconstrucția apeductului pe o lungime de 1 km și construcția a 0,9 km de apeduct;
- Conectarea la sistemul de aprovizionare cu apă a 72 de apartamente și 120 de gospodării individuale;
- Conectarea la sistemul de aprovizionare cu apă a grădiniței de copii, spitalului, Primăriei, a 3 magazine și cantinei;
- Instalarea contoarelor pentru toți consumatorii, fapt care a permis evidența volumului de apă consumată
- Crearea Întreprinderii Municipale “Vinascom”, care administrează lucrările de deservire a conductei de apă și alte servicii comunale;
- Conectarea la sistemul de aprovizionare cu apă a blocului cu multe etaje și a edificiilor publice;
- AO „Ciumai” a transmis întreprinderii municipale un tractor, iar CAP „Ciumai Agro” o remorcă, pentru a mări numărul de servicii prestate populației;
- Asigurarea cu apă potabilă a populației, sectorului public și privat fără întrerupere;
- Îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor, modernizarea gospodăriilor individuale prin instalarea și folosirea tehnicii casnice; La momentul finisării proiectului, locuitorii dispuneau de 25 de stații casnice de alimentare cu gaz, 18 boilerele, 25 de mașini automate de spălat; 70 % din gospodării beneficiau de încălzire autonomă;
- Îmbunătățirea condițiilor de activitate ale instituțiilor publice și a agenților economici; grădinița de copii, care deservește și satele vecine (Mirnoe, Chirilovca, Ciumai), centrul medical, care deservește 4 sate: Musait, Salcia, Budei, Dermenji, spitalul, întreprinderile comerciale dispun de blocuri sanitare asigurate permanent cu apă, ceea ce facilitează lucrul angajaților;
- Îmbunătățirea condițiilor sanitare, în ansamblu, datorită evidenței volumului de apă folosit.

Leții învățate

- Înainte de implementarea proiectului, serviciile comunale erau prestate gratuit de către Primărie și AO „Ciumai”, deși rezervorul de apă se afla în proprietatea acestui agent; Din cauza conflictului dintre locuitori și AO „Ciumai”, asigurarea cu apă s-a redus la 2 ore în zi; Locatarii blocurilor cu multe etaje nu erau asigurați cu apă uneori timp de 3 săptămâni; Sistem de asigurare cu apă era deteriorat, teritoriul necurățit, iar traseul acoperit de gunoi;
- Realizarea practicii a schimbat mentalitatea membrilor comunității privind tratarea cu grijă a serviciilor publice destinate tuturor. Astfel, s-a schimbat atitudinea față de facilitățile publice și exploatarea lor, a sporit gradul de responsabilitate pentru buna lor funcționare;
- În rezolvarea problemelor sociale și economice trebuie neapărat implicată comunitatea;

- Informarea cetățenilor, darea de seamă privind mijloacele folosite asigură transparență și încredere din partea cetățenilor;
- Experiența implementării proiectului a permis continuarea rezolvării problemei de aprovizionare cu apă potabilă a satului Mirnoe. Actualmente, în sat s-a creat o asociație care se ocupă de proiectarea apeductului, în baza resurselor naturale existente din apropiere (analiza teritoriului, cercetarea geodezică a debitului și calității apei etc.). Aceasta a fost posibil datorită experienței acumulate și parteneriatului APL și a comunității;
- Experiența acumulată în implementarea practicii date a fost discutată cu primarii din satele Musait, Budei, Cairaclia, care i-a încurajat să inițieze proiecte similare cu alți investitori;
- Practică s-a dovedit a fi actuală și necesită transmiterea experienței privind munca de voluntariat, colectarea contribuției comunității, posibilitatea atragerii asociațiilor în rezolvarea problemelor social-economice etc.

Autorii practicii

Primăria c. Vinogradovca
Raionul Taraclia, MD-7426
Tel.: 0 294 92 236
Fax: 0 294 92 203

1.2.5. Aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor din s. Sadaclia, r. Basarabeasca

Carte de vizită

Satul Sadaclia este o localitate din raionul Basarabeasca. Populația numără 4391 de locuitori. Satul dispune de 2 grădinițe, școală, 2 biblioteci, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 9 angajați. Bugetul local constituie 4935 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada mai - noiembrie 2007. În legătură cu reorganizarea întreprinderilor agricole, rețelele uzate ale apeductului din sat au fost transmise în gestiunea autorităților publice locale. Din lipsa mijloacelor financiare, rețelele nu au fost reparate, ceea ce a generat lipsa de aprovizionare a populației cu apă potabilă. Astfel, problema a afectat toți locuitorii, în special cei 87 de copii infectați cu hepatita virală A.

Problema a avut impact și asupra agenților economici, fermierilor, care riscau încetarea activității sau chiar lichidarea unor întreprinderi private. Activitatea neadecvată a tuturor instituțiilor publice: Liceul Teoretic, grădinițele de copii, Casa de cultură, Centrul medicilor de familie, Azilul de bătrâni, de asemenea reprezenta un risc major în prestarea serviciilor necesare pentru comunitate. O altă problemă a fost degradarea ecologică, riscul dispariției zonelor de agrement, a parcurilor, teritoriilor amenajate în intravilanul satului, din cauza condițiilor nefavorabile ca urmare a secetei și lipsei de apă.

Modalitatea de acțiune

Principalele activități realizate în procesul implementării practicii au fost:

- Elaborarea proiectului și înaintarea la Fondul Ecologic Național;
- Organizarea și desfășurarea întâlnirilor cu locuitorii satului;
- Colectarea contribuțiilor financiare de la beneficiarii proiectului;
- Procurarea țevilor de polietilenă;
- Săpatul tranșelor;
- Conectarea tuturor gospodăriilor la rețeaua de apă potabilă și contorizarea lor;
- Încheierea contractelor de furnizare a apei potabile;

În procesul realizării activităților, comunitatea a participat activ la lucrările de instalare a sistemului de aprovizionare cu apă, pentru a-și îmbunătăți condițiile de trai și facilita alte activități zilnice.

Elemente specifice

- Implicarea activă a majorității locuitorilor din sat;
- Conlucrarea strânsă între APL, agenții economici și membrii comunității;
- Implicarea nemijlocită a tinerilor din comunitate la rezolvarea problemei în cauză;
- Colectarea mijloacelor necesare de la locuitori și implicarea activă prin munca fizică voluntară;
- Dorința de a-și crea condiții normale de trai a facilitat acumularea resurselor financiare necesare și folosirea brațelor de muncă gratuit, chiar în condițiile deficitului de mijloace financiare;
- S-a manifestat însă și neîncrederea unei părți a populației, imposibilitatea de a contribui cu mijloace financiare. Aceste probleme s-au soluționat prin convorbiri directe cu locuitorii de către primar, consilierii locali și lideri;
- Un exemplu de convingere și soluționare a problemei a fost o mahala unde locuiesc mai mulți tineri, care au fost mai activi la colectarea contribuției. Dorința tinerei generații de a avea condiții de trai adecvate și a susține dezvoltarea satului de baștină a fost un exemplu bun și pentru ceilalți membri ai comunității.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, comunitatea, SRL „Sadaca–Angro”, SRL „Făclia”, „Agroindproiect” S.A., Fondul Ecologic Național.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 64 000 lei;
- contribuției comunității: 1 610 496 lei;
- cofinanțării din partea Fondului Ecologic Național: 150 000 lei;
- contribuției din partea SRL „Făclia”: 19 100 lei;
- altor contribuții (săpatul manual al tranșeelor la conectarea gospodăriilor individuale, săpatul gropii pentru instalarea contorului individual.

Costul total al proiectului constituie suma de 1 843 596 lei.

Rezultate

- Au fost instalate 15 256 m de traseu de țevă din polietilenă;
- La rețeaua de apă potabilă au fost conectate și contorizate 864 de gospodării individuale;
- Toate instituțiile publice au fost conectate la conducta de apă: 2 grădinițe cu 240 de copii, Liceul Teoretic cu 807 elevi, Azilul de bătrîni, Centrul medicilor de familie, punctul veterinar;
- Sînt aprovizionați cu apă 17 agenți economici, 346 de gospodării țărănești, 2 întreprinderi agricole;
- S-a îmbunătățit radical calitatea apei;

- S-au redus cazurile de boli infecțioase transmisibile prin surse de apă necalitativă;
- S-a îmbunătățit nivelul de trai al populației;
- Au apărut posibilități de extindere și diversificare a afacerilor agenților economici;
- S-a îmbunătățit aspectul estetic și starea ecologică a satului.

Lecții învățate

- Conlucrarea, implicarea și rezultatul scontat a fost realizat, ceea ce le-a insuflat oamenilor încredere în forțele proprii, în capacitatea de a soluționa orice problemă din viața cotidiană;
- Exemplul real în soluționarea unei probleme este pe măsura așteptărilor;
- Indiferența și neîncrederea populației în forțele proprii poate fi depășită prin exemplul propriu și activități concrete;
- Stabilirea parteneriatelor între actorii comunitari pentru soluționarea diverselor probleme;
- Unde este unitate și înțelegere, acolo este rezultat și vise împlinite;
- Satele vecine Carabetovca și Gordanovca rezolvă aceeași problemă prin exemplul aplicat de satul Sadaclia.

Autorii practicii

Primăria s. Sadaclia
Str. 31 august 97
Raionul Basarabeasca, MD-6716
Tel./fax: 0 297 57 236

1.2.6. Aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor din s. Iujnoe, r. Cahul

Carte de vizită

Satul Iujnoe este o localitate din raionul Cahul. Populația numără 802 locuitori. Satul dispune de grădiniță, școală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 9 angajați. Bugetul local constituie 961 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada noiembrie - decembrie 2005. Satul Iujnoe dispunea doar de 3 fântini, apa aflându-se la o adâncime de mai mult de 160 metri. Din această cauză, încercările de a săpa fântini cu forțele proprii au eșuat. În sat exista o singură fântină arteziană și, în caz de defecțiune, oamenii erau nevoiți să apeleze la fântinile din satele vecine, care se află la o distanță de 3 - 10 km, dar nu întotdeauna vecinii erau disponibili să ofere ajutor.

Mai mult de 10 ani pe teritoriul satului nu funcționa apeductul, deoarece sondele au ieșit din funcțiune și au acumulat nămol, turnurile de tip Rjanovskii și țevile s-au deteriorat. Gospodăria agricolă din sat a fost desființată, pământul și imobilul fiind împărțite cotașilor și oamenii au început de sine stătător să practice activități agricole, să crească păsări, animale etc. Avînd în vedere faptul că satul se află în zonă de risc din cauza secetelor, insuficiența de apă pune în pericol existența oamenilor și, practic, nu permitea acumularea unor venituri de pe urma activităților agricole.

Un alt aspect al problemei era crearea condițiilor sanitaro-igienice pentru activitatea instituțiilor publice (grădinița și centrul medical) inclusiv educația copiilor în spiritul igienei personale. Pentru femeile din localitate lipsa zilnică a apei în gospodărie nu le permitea să acorde timpul necesar educației și asistenței copiilor.

Insuficiența de apă pentru construirea fântinilor individuale afecta grav situația din localitate și ducea la înrăutățirea continuă a condițiilor de trai, migrarea oamenilor, în special a tinerilor, în orașe și alte țări, micșorarea veniturilor celor ce practică agricultura. În această situație, ca singură soluție a fost asigurarea centralizată cu apă a populației.

Modalitatea de acțiune

Principalele activități realizate în procesul implementării practicii au fost:

1. Crearea comitetului pentru realizarea proiectului și participarea activă la implementarea acestuia (luarea măsurărilor pe străzi, efectuarea minischemelor, discutarea cu locuitorii și colectarea contribuției, informarea despre mersul proiectului etc.);

2. Reconstruirea a 3 fântini arteziene, 2 turnuri de tip Rjanovskii;
3. Schimbarea țevilor din polietilenă pe o lungime de 4.2 km;
4. Acordarea de către populație a ajutorului voluntar la săparea șanțurilor, acoperirea țevilor instalate etc.;
5. Instalarea echipamentului electronic nou, a contoarelor pentru evidența consumului de apă;
6. Crearea Întreprinderii Municipale „Apeduct-Iujnoe”, care asigură prestarea serviciului, evidența consumului de apă și colectarea taxelor pentru apa consumată;
7. După reconstrucția apeductului în noiembrie-decembrie 2004, anual rețeaua de apă se extinde, se efectuează reparația curentă și toate lucrările necesare pentru funcționarea permanentă a apeductului.

Elemente specifice

- Practica realizată este vitală pentru oamenii din sat, avînd ca o finalitate - crearea Întreprinderii Municipale „Apeduct-Iujnoe”;
- Rezolvarea problemei aprovizionării cu apă a influențat pozitiv toate păturile sociale din sat, a îmbunătățit nivelul de trai al locuitorilor, a simplificat munca femeilor, datorită modernizării condițiilor de trai (folosirea stațiilor casnice de gaz, a boilerelor, instalarea băilor, mașinilor automate de spălat etc.);
- Întreprinderile de pe teritoriul satului au posibilitatea de a utiliza apa din apeduct și a îmbunătăți condițiile sanitaro-igienice și de muncă ale angajaților;
- Succesul practicii poate fi transmis altor primării, care vor conștientiza necesitatea creării întreprinderilor municipale livrarea serviciului, evidența apei și colectarea taxelor pentru apa consumată;
- Conectarea consumatorilor a fost efectuată ca urmare a instalării contoarelor individuale și întocmirii pentru fiecare consumator a carnetului individual de evidență a consumului de apă, ceea ce a facilitat extinderea rețelei, îmbunătățirea nivelului de trai, dezvoltarea activităților agricole etc.);
- Pe parcursul realizării proiectului, au fost prevăzute toate aspectele și evaluate riscurile pentru o funcționare eficientă a sistemului de aprovizionare cu apă.

Resurse

La realizarea practicii au luat parte: APL, ONG „Iujnoe-Gaz”, creată în anul 1999, locuitorii satului, fermierii, sponsorii, Consiliul Raional Cahul.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 8 000 lei;
- cofinanțării din partea Fondului Ecologic Național: 100 000 lei;
- cofinanțării din partea Consiliului Raional Cahul: 85 000 lei;
- contribuției comunității: 144 000 lei (sau cîte 670 lei pentru fiecare gospodărie);

- altor contribuții:
 - activitatea Comitetului pentru implementarea proiectului;
 - munca voluntară a membrilor comunității;
 - construirea fântinii pentru robinet și contor individual de către fiecare gospodărie.

Costul total al proiectului constituie suma de 337 000 lei.

Rezultate

- Reconstrucția apeductului din sat pe lungimea de 4.2 km și asigurarea cu apă potabilă a 40 de gospodării individuale;
- Asigurarea accesului la sursele de apă a tuturor locuitorilor, instituțiilor publice și agenților economici;
- Conectarea la apeduct a grădiniței cu 45 de locuri, a cantinei din școală, care deservește 43 de elevi, a Centrului Medical care deservește pensionarii, pacienții, femeile gravide, copiii, invalizii în număr de aproximativ 802 persoane;
- Crearea Întreprinderii Municipale „Apeduct-Iujnoe”, care asigură un venit anual de 45-49 mii lei;
- Conectarea la apeduct a magazinului-bar care pregătește mâncare și este vizitat de persoanele mature ale satului;
- Apa este testată și corespunde normelor sanitare stabilite;
- S-a mărit numărul de animale în sectorul privat cu 25 %;
- Experiența acumulată în cadrul proiectului a fost diseminată prin prezentare la ședința Consiliului Raional și a ziarului raional „Cahul-Expres”.

Lecții învățate

- Proiectul a fost selectat de membrii comunității și clasificat ca prioritar, opinia locuitorilor devenind decisivă în implementarea proiectului;
- Momentul pozitiv propus ca experiență pentru viitor este implicarea populației în realizarea proiectului, discutarea publică a acțiunilor necesare, capacitatea de a repartiza corect sarcinile și de a controla îndeplinirea lor, de a planifica și a duce la bun sfârșit activitățile planificate;
- Toate problemele s-au rezolvat în termenii stabiliți, potrivit deciziilor adoptate, fără manifestări de ordin negativ.

Autorii practicii

Primăria s. Iujnoe
 Raionul Cahul, MD-3949
 Tel.: 0 293 52 236
 Fax: 0 293 52 334
 E-mail: lida-carpenco@rambler.ru

1.2.7. Construcția apeductului în satul Marchet, c. Pogănești, r. Hîncești

Carte de vizită

Comuna Pogănești din raionul Hîncești este constituită din satele Pogănești și Marchet. Populația numără 1775 de locuitori. Comuna dispune de grădiniță, școală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 10 angajați. Bugetul local constituie 1871 mii lei.

Contextul practicii

Problema apeductului în satul Marchet persistă de mai mult timp, dar s-a evidențiat în special în anul 2001, când 27 de copii de diferite vârste, atât școlară cât și preșcolară, s-au îmbolnăvit de hepatită virală. În general, în sat s-a observat numărul crescând al îmbolnăvirilor de diferite maladii, care erau provocate de folosirea apei necalitative, poluată cu componenți chimici dăunători ce se atesta prin diferiți indici de salinitate. Apa din fântânile existente nu corespundea normelor sanitare, iar volumul nu acoperea necesitățile zilnice ale populației.

Această stare de lucruri afecta întreaga comunitate (1775 de persoane), în special a celor 330 de copii de la gimnaziu și peste 90 de copii de la grădiniță, supuși riscului îmbolnăvirii de diferite maladii. De asemenea, din cauza insuficienței acute de apă erau afectate animalele din gospodăriile individuale, persista antisania în instituții și gospodării individuale, locuri publice. În linii generale, salubritatea comunei nu era la nivelul corespunzător.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practici a avut loc în perioada mai – octombrie 2006. Pentru realizarea practicii au fost efectuate următoarele activități:

1. Convocarea adunării generale la care s-au discutat problemele prioritare și a fost elaborată Strategia de dezvoltare a localității;
2. În cadrul focus-grupurilor a fost evidențiată problema insuficienței și calității proaste a apei și a fost înaintată propunerea de proiect la FISM, iar în martie 2006 proiectul a fost acceptat pentru finanțare;
3. În aprilie 2006 a fost inițiată proiectarea apeductului în satul Marchet, cu extindere în satul Pogănești;
4. Au fost organizate licitații pentru lucrările de proiectare și construcție;
5. S-a organizat colectarea contribuției de la cetățeni și sponsori, care au fost depozitați pe contul Asociației beneficiarilor;
6. Au fost selectați și angajați 5 șomeri la lucrări de construcție a traseului, au fost

mobilizate gospodarii în construirea pe cont propriu a fântânilor, instalarea contoarelor și traseului de conectare la sursa de apă.

Elemente specifice

1. Au fost organizați cetățenii în focus-grupuri (pe categorii sociale și de vârstă);
2. A fost creată Asociația beneficiarilor „Izvoraș” în satul Marchet (cu statut, ștampilă și cont bancar);
3. Cetățenii au fost inițiați în procesul de luare a deciziilor, implicați în discuții la adunări pe sectoare și generale, mese rotunde și audieri publice. Cetățenii au conștientizat responsabilitatea și importanța deciziei luate;
4. A fost acumulată experiență de lucru cu finanțatorii și conștientizată importanța cooperării între finanțatori, autorități publice locale și cetățeni;
5. Inițial, populația nu conștientiza succesul proiectului și necesitatea contribuției cu mijloace bănești, dar prin inițiativă, efort, sacrificii și exemplul personal din partea tuturor actorilor (cetățeni și autorități), problema a fost soluționată;
6. A fost problematică selectarea organizației care va proiecta, din cauza costului modest oferit de Primărie.

Resurse

Partenerii principali care au conlucrat la realizarea practicii sînt: Consiliul local al comunei Pogănești, Consiliul Raional Hîncești, FISM, Întreprinderea „ASCONI-PLUS”, serviciile publice teritoriale în construcție, arhitectură, ecologie, Centul de medicină preventivă, membrii Asociației beneficiarilor „Izvoraș” din satul Marchet.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 89 731 lei;
- finanțării din partea FISM: 726 451 lei;
- finanțării din partea Consiliul Raional Hîncești: 50 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 46 130 lei, inclusiv agentul economic I. Plugaru - 5000 lei, elevii gimnaziului - 160 lei, populația - 38 459, angajații Primăriei - 1437, mamele cu copii mici - 514 lei, pensionarii - 720 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 912 312 lei.

Rezultate

- A fost construit pentru comunitate un obiect strategic de durată;
- Se asigură aprovizionarea cu apă calitativă în regim nonstop a gimnaziului, grădiniței de copii (au fost instalate stații de purificare la ambele instituții);
- Beneficiază de apă calitativă 330 de copii și 22 de angajați la gimnaziu, 110 copii și 13 angajați la Grădinița de Copii „Andrieș”, 186 de persoane din 62 de gospodării individuale (cu tot cu animale);
- A fost îmbunătățită starea igienică a instituțiilor pentru copii, cu reducerea îmbolnăvirilor în masă a copiilor;

- Locuitorii beneficiază de condiții mai bune în domeniul aprovizionării și consumului de apă pentru diferite necesități,
- Datorită accesului la apă, localitatea va deveni salubră și mai amenajată.

Lecții învățate

- Proiectul realizat cu succes a deschis calea spre o nouă inițiativă din partea autorităților publice locale - crearea Centrului de asistență socială pentru copii și tineret „Mlădița”, cu suportul financiar al FISIM, Consiliului Raional Hîncești și al Consiliului local Pogănești;
- Conlucrarea cu diferiți sponsori și organizații obștești, cu membrii comunității;
- Necesitatea transferului experienței acumulate altor comunități din raionul Hîncești.

Autorii practicii

Primăria c. Pogănești
Raionul Hîncești, MD-3445
Tel.: 0 269 48 393, 0 269 48 236
Fax: 0 269 48 236

1.2.8. Aprovizionarea cu apă potabilă a unui sector din localitatea Molești, r. Ialoveni

Carte de vizită

Satul Molești este o localitate din raionul Ialoveni. Populația numără 3200 locuitori. Satul dispune de grădinițe, școală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 6 angajați. Bugetul local constituie 3100 mii lei.

Contextul practicii

În cadrul practicii din aprilie 2008 a fost asigurată aprovizionarea cu apă potabilă de calitate a unui sector din sat, au fost instalate contoare la consumatorii conectați și astfel s-au creat condiții adecvate de trai pentru locuitorii din sectorul respectiv. Problema a apărut cu doi - trei ani în urmă, când a sporit numărul cazurilor de îmbolnăviri legate de calitatea apei. Problema nerezolvată afecta direct și indirect aproximativ 600 de persoane din sectorul 6 al localității și grădinița de copii. În afară de aceasta, la Primărie au fost depuse multe cereri privind construcția spațiului locativ în acest sector, ceea ce necesita crearea condițiilor necesare pentru traiul decent al familiilor tinere. Nerezolvarea problemei ar fi condus la consecințe grave cum ar fi: insuficiența de apă potabilă, în special în perioada caldă a anului, scăderea nivelului de trai în localitate, migrația populației tinere în alte localități, reducerea natalității.

Modalitatea de acțiune

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Crearea comitetului organizatoric din sectorul nominalizat care a conlucrat cu Consiliul consultativ local din cadrul Primăriei la acumularea contribuției;
2. Organizarea și desfășurarea a 10 adunări în sector și în cadrul Primăriei;
3. Discutarea repetată a problemei în cadrul Consiliului local și a Consiliului consultativ local, care au delegat câte un reprezentant din partea păturilor sociale și conducătorilor instituțiilor social-culturale din localitate;
4. Colectarea contribuției comunității;
5. Alocarea de către Consiliul local a unui ajutor financiar pentru susținere și încurajare;
6. Întîlnirile zilnice ale persoanelor responsabile cu locuitorii sectorului și informarea lor despre cheltuielile suportate și obiectivele următoare, stabilite pentru propagarea avantajelor proiectului în comparație cu alte sectoare;
7. Efectuarea în timp record (30 zile) a lucrărilor de baza din cadrul practicii.

Elemente specifice

- Cooperare productivă între actorii comunitari în procesul de implementare a proiectului;
- Modalitatea de lucru (consultații zilnice cu locuitorii din sectoare, adunări sectoriale și generale);
- Schimbarea concepțiilor învechite ale unor membri ai comunității privind procedeele moderne de realizare a proiectului (contorizare și ermetizare, economia resurselor existente);
- Metode de conlucrare cu societatea civilă prin intermediul actorilor comunitari;
- Succesul în formarea unui nucleu coordonator, Consiliul consultativ local, care cuprinde toate păturile sociale.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: Consiliul local Molești, Consiliul consultativ Molești, aparatul primarului, Consiliile administrative, Liceul Teoretic Molești, Grădinița nr. 22, ONG-urile locale, agenții economici, biserica, ziarul local, în special Comitetul organizatoric din sectorul nominalizat.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 170 000 lei;
- contribuției comunității: 250 000 lei;
- cofinanțării din partea Fondului Ecologic Național: 100 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 520 000 lei.

Rezultate

- Acces la apă potabilă de calitate a 240 de locuitori, 90 copii din Grădinița nr. 22, 16 angajați ai grădiniței;
- Construcția Centrului sanitar contemporan la grădiniță, a sistemii locale de canalizare și asigurarea lor cu apă potabilă;
- Îmbunătățirea condițiilor de trai, micșorarea considerabilă a migrației populației tinere, micșorarea numărului de cazuri de îmbolnăviri acute;
- Accesul liber al locuitorilor la sursa de apă potabilă de calitate;
- Crearea locurilor noi de muncă, prin angajarea persoanelor în grupul de deservire.

Lecții învățate

- Succesul realizării proiectelor depinde de comunicarea permanentă și conlucrarea cu populația;
- Mai aproape de populație și prin rezolvarea tuturor problemelor cu sprijinul benevol al oamenilor - aceasta este cheia succesului;
- Critica dă rezultate, ceea ce înseamnă că lucrul merge bine;

- Experiența acumulată trebuie transmisă și altor localități prin intermediul vizitelor și consultărilor reciproce;
- Activitatea benevolă a oamenilor pe parcursul implementării proiectului are mare importanță. Anume datorită acestui fapt, în ultimii 3 ani au fost realizate 14 proiecte investiționale, contribuția populației constituind aproximativ 5 mln lei.

Autorii practicii

Primăria s. Molești

Raionul Ialoveni, MD-6820

Tel./ fax: 0 265 55 236, 0 265 55 236

E-mail: catan-m@rambler.ru

1.2.9. Aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor și instituțiilor publice din s. Popeasca, r. Ștefan Vodă

Carte de vizită

Satul Popeasca este o localitate din raionul Ștefan Vodă. Populația numără 2720 de locuitori. Satul dispune de grădiniță, gimnaziu, bibliotecă, cămin cultural, gospodărie silvică. În cadrul Primăriei activează 9 angajați. Bugetul local constituie 2995 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada 2005-2006. Problema a apărut de mai mulți ani și s-a manifestat prin lipsa apei potabile calitative pe teritoriul satului, în special în partea de Nord. Din cauza calității nesatisfăcătoare a apei din fântini, a sporit numărul cazurilor de îmbolnăviri în rândul populației, în special a copiilor din școli și grădinițe. Insuficiența de apă potabilă afecta activitatea instituțiilor din teritoriu (gimnaziu, școală-internat, grădinița de copii) în domeniile de igienă, calitatea hranei, încălzirea etc. În ansamblu, a fost evidențiat impactul problemei asupra sănătății și activității întregii comunități.

Modalitatea de acțiune

Principalele activități realizate în procesul implementării practicii au fost:

1. Crearea și organizarea lucrului focus - grupurilor în colectivele de muncă;
2. Organizarea adunărilor pe străzi, la locul de trai al cetățenilor etc.;
3. Adunarea generală a satului;
4. Colectarea contribuției;
5. Prezentarea proiectului;
6. Implementarea proiectului;
7. Organizarea serviciului pentru exploatarea sistemului de aprovizionare cu apă și menținere a durabilității.

Elemente specifice

- Parteneriat eficient al Fondului Ecologic Național, APL, agenților economici și comunității;
- Mobilizare a tuturor păturilor sociale la atingerea scopului final;
- Operativitate în atingerea scopului final, cu satisfacerea necesităților tuturor părților;

- Păstrare a și consolidare a patrimoniului public local;
- Conștientizarea responsabilității față de păstrarea și exploatarea eficace a patrimoniului comunității;
- Neîncrederea unei părți a populației în scopul final;
- Nivelul scăzut de trai a unor pături sociale și lipsa mijloacelor pentru contribuție;
- Împărtășirea experienței acumulate la implementarea proiectului de aprovizionare cu apă potabilă altor localități din țară.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, ONG-urile: UNISON, APP „Vis” din gimnaziu, Asociația părinților din grădinița de copii, Asociația părinților copiilor cu NES din școala-internat, președinții și „comitetele de stradă”, Î.I. „Alexandru Pădureț”, membrii comunității.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 50 000 lei;
- contribuției comunității: 620 000 lei;
- cofinanțări din partea Fondului Ecologic Național: 100 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 770 000 lei.

Rezultate

- Renovarea a 3 turnuri de apă;
- Construcția a 21 km de conductă de apă din polietilenă;
- Aprovizionarea cu apă potabilă a instituțiilor publice și agenților economici: gimnaziu, școală-internat, grădiniță de copii, OMF, Primărie, Centrul comercial, frigiderul cu capacitatea de 1000 tone, brutărie, moară de făină, moară de ulei;
- Aprovizionarea cu apă potabilă a 620 de case de locuit, 2700 de locuitori, inclusiv 160 de copii din grădiniță, 350 de elevi din gimnaziu, 140 de elevi din școala-internat, 300 de pensionari, 150 de invalizi;
- Contorizarea a 100% de consumatori;
- Crearea serviciului pentru asigurarea exploatării eficiente și durabile a sistemului de aprovizionare cu apă;
- Îmbunătățirea condițiilor de trai a întregii comunități;
- Îmbunătățirea culturii deservirii în instituțiile de învățămînt, de sănătate, comerciale;
- Evidențierea impactului pozitiv asupra culturii și sănătății populației.

lecții învățate

- Spiritul înalt de organizare, disciplină, voință pentru a obține rezultate finale, în scopul îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației;

- Unirea tuturor eforturilor și implicarea factorilor de decizie, care contribuie la rezolvarea oricărei sarcini puse în fața comunității;
- Transmiterea experienței privind implementarea proiectului la seminarele organizate de Consiliul Raional și prin publicații în ziarul raional „Prier” și ziarul FISM „Alternative rurale”.

Autorii practicii

Primăria s. Popeasca
Raionul Ștefan Vodă, MD-4228
Tel./fax: 0 242 34 336

1.2.10. Reconstrucția sistemului de aprovizionare cu apă potabilă în s. Teleșău, r. Orhei

Carte de vizită

Satul Teleșău este o localitate din raionul Orhei. Populația numără 1450 de locuitori. Satul dispune de grădiniță, gimnaziu, bibliotecă, cămin cultural. Bugetul local constituie 1488 mii lei.

Contextul practicii

Realizarea practicii a avut loc în perioada iulie 2005 - mai 2006. Problema a apărut în anul 1992, când localitatea, inclusiv instituțiile publice, școală și grădiniță, au rămas fără un sistem de aprovizionare cu apă potabilă. Din cauza acestei situații au fost afectați 80% din numărul locuitorilor, în școală au avut loc cazuri de hepatită virală „C”, deoarece apa din fântini nu corespundea normelor sanitare. Nesoluționarea problemei ar fi avut un impact negativ asupra sănătății populației din localitate, prezentînd un factor degradant sanitar și ecologic.

Restabilirea stației de pompare a apei din sonda arteziană, construirea unui castel de apă și conductei magistrale cu lungimea de 1500 m a soluționat problema aprovizionării cu apă potabilă a localității și instituțiilor de menire socială.

Modalitatea de acțiune

Principalele activități realizate în procesul implementării practicii au fost:

1. La 14 decembrie 2005 a avut loc adunarea generală a locuitorilor, unde s-a discutat rezolvarea acestei probleme prioritare;
2. Crearea ONG-ului „Viitorul”;
3. Implicarea activă a populației în rezolvarea problemei și contribuirea cu câte 1000 lei fiecare familie;
4. Elaborarea și înaintarea proiectului la Fondul Ecologic Național, care a oferit finanțarea;
5. Implicarea largă a populației la reconstruirea sistemului de apeduct și a fântinilor arteziene prin contribuția financiară și cu forța de muncă;

În procesul de realizare a proiectului de aprovizionare cu apă au apărut și unele probleme (de exemplu, îngrădirea fântinilor arteziene, pe care locuitorii au făcut-o cu forțele proprii). O altă problemă a fost lichidarea tuturor porțiunilor avariate și defectate ale magistralei de apă cu lungimea de 4200 m, care a fost efectuată de către locuitori prin muncă voluntară.

Elemente specifice

- Crearea ONG „Viitorul”;
- Implicarea locuitorilor, crearea parteneriatelor locale, formarea capacităților locale.

Resurse

La planificarea și realizarea practicii au participat: APL, ONG „Viitorul”, agenții economici, Consiliul Raional Orhei, Fondul Ecologic Național.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul Consiliului Raional Orhei: 50 000 lei;
- cofinanțări din partea Fondului Ecologic Național: 100 000 lei;
- contribuției comunității: 95 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 245 000 lei.

Rezultate

- Au fost aprovizionați cu apă potabilă 80% din locuitorii satului;
- Au fost aprovizionate cu apă potabilă instituțiile publice: școala, grădinița, centrul de sănătate, Primăria, unitățile comerciale amplasate pe teritoriul satului;
- A fost restabilită stația de pompare a două fântini arteziene, cu schimbarea a două pompe;
- A fost construit un castel de apă cu volumul de 44 m³ (de apă);
- A fost construită conductă de apă (1500 m);
- A fost restabilită sonda arteziană prin curățirea și dezinfectarea pompei și asigurată alimentarea cu energie electrică a două fântini;
- Au fost restabilite două fișii ale zonelor de protecție sanitară: a sondei arteziene și a castelului de apă.

Lecții învățate

- Proiectul elaborat a fost un început bun și prin realizarea practicii au fost stabilite parteneriate cu ONG-uri și agenții economici;
- Comunitatea a acumulat mijloace financiare pentru reparația și amenajarea unei fântini în centrul localității;
- Experiența practicii realizate a fost transmisă satelor vecine Camenca și Sămănanca din raion.

Autorii practicii

Primăria s. Teleșău
Raionul Orhei, MD-3550
Tel.: 0 235 54 204, 0235 54 236

1.3. Asigurarea cu gaze naturale, drumuri și iluminare stradală

Una din necesitățile pe care trebuie să le satisfacă administrația publică locală cu suportul comunității este asigurarea localităților cu gaze naturale și agent termic, în regim autonom sau centralizat, cu drumuri și spații aferente, iluminarea stradală ș. a. Problemele gazificării în ultimii ani se rezolvă într-un ritm sporit, însă multe localități și mai ales instituțiile publice din țară, nu sînt deocamdată gazificate și continuă să utilizeze combustibil care este mai scump și poluant. Resursele publice pentru construirea drumurilor locale sînt insuficiente, pentru finanțatorii interni și externi aceasta nefiind o prioritate, iar colectivitățile locale cu greu percep necesitatea de a face contribuții pe cont propriu pentru renovarea căilor de comunicare. Cît privește iluminatul stradal, acest serviciu există în localitățile urbane, iar localitățile rurale doar în rare cazuri au posibilități reale de a-l întreține din sursele bugetului local.

Analiza problemelor legate de gazificarea localităților și instituțiilor publice, demonstrează că, în primul rînd, sînt afectate instituțiile instructiv-educative. Condițiile nefavorabile pentru procesul de educație în școli, licee, gimnazii, grădinițe afectează nu doar performanțele, dar și sănătatea copiilor și a personalului, duce la deteriorarea edificiilor, provoacă pierderi financiare, condiții proaste și calitate redusă a alimentației.

Practicile înaintate la această categorie sînt dedicate construirii sau extinderii rețelelor de gaze, cu conectarea instituțiilor instructiv-educative, instalarea sistemelor autonome de încălzire, conservarea lor termică (școli, licee, grădinițe, bloc alimentar) în comunele Larga (r. Briceni) și Zorile (r. Orhei), satele Bugeac (r. Comrat), Chetrosu (r. Drochia) și Codrul Nou (r. Telenești) sau gazificării localităților în orașul Vatra (mun. Chișinău), comuna Albota de Jos (r. Taraclia), satul Cetireni (r. Ungheni).

Rezultatele realizării practicilor sînt impresionante – instituții instructiv-educative gazificate și sisteme autonome de încălzire și conservare termică, gospodării individuale și agenți economici conectați la rețele de gaze, numărul impunător al beneficiarilor satisfăcuți. Soluțiile aplicate se deosebesc în funcție de scopurile practicilor.

În cazul asigurării cu gaze naturale a instituțiilor instructiv-educative și gospodăriilor individuale, autoritățile locale împreună cu actorii comunitari au reușit să atragă investiții din mai multe surse: FISM, Programul Reforma APL (USAID), bugetul raional și local, bugetul de stat, APP, agenții economici, asociațiile utilizatorilor de gaz, comunitatea, după cum a avut loc în satele Larga, Bugeac, Chetrosu, Codrul Nou, comuna Zorile.

În cazul gazificării localităților investițiile s-au făcut din bugetul public și contribuția masivă a utilizatorilor de gaze, după cum s-a întîmplat în or. Vatra (mun. Chișinău) și satul Cetireni (r. Ungheni). Astfel, în satul Cetireni, datorită insistenței APL și tranzitării gazoductului de tensiune medie prin interiorul localității, s-a reușit reducerea considerabilă a contribuției utilizatorilor casnici, astfel rezolvînd parțial problema categoriilor defavorizate din comunitate.

În procesul realizării practicilor au avut loc anumite elemente inovatoare: organizarea concursului pentru cea mai calitativă construcție, aplicarea diferitor metode de remunerare și stimulare a muncii în satul Bugeac, conlucrarea Asociației utilizatorilor de gaz cu alți actori comunitari pentru școlarizarea beneficiarilor în satul Larga, implementarea concomitentă a două proiecte în comuna Zorile. Autorii practicilor privind gazificarea instituțiilor instructiv-educative au remarcat economisirea considerabilă a cheltuielilor publice, ca urmare a implementării proiectelor.

Deteriorarea drumului local și a canalelor de colectare și scurgere a apelor, care la rîndul lor au cauzat deteriorarea trotuarelor, inundarea fîntînilor și deteriorarea podului dintre cele două părți ale satului Răduleni Vechi (r. Florești), deplasarea anevoioasă a oamenilor, inclusiv a copiilor, de la periferie spre centru în satul Bolțun (r. Nisporeni), condițiile precare de circulație pe drumul central, reducerea securității circulației și eventuale cazuri de traumatisme la copii și maturi în satul Peciște (r. Rezina) sînt consecințele nerezolvării problemelor legate de starea drumurilor locale. Practicile din localitățile vizate propun soluții de remaniere a situației, respectiv prin reparația capitală a trotuarelor, construcția unei porțiuni de drum în „varianta albă” și reparația drumului din centrul localității.

Soluțiile aplicate au fost asemănătoare: discutarea problemei și soluțiilor cu membrii comunității, implicarea lor în realizarea practicii, colectarea contribuției etc. Dar în fiecare practică sînt și elemente inovatoare: implicarea oamenilor în vîrstă la identificarea și selectarea problemelor prioritare, instalarea semnelor de circulație pe drumul central, care îi disciplinează pe pietoni și posesorii mijloacelor de transport, sădirea plantelor decorative, gazoanelor cu flori, ceea ce a schimbat aspectul satului Raduleni Vechi, acordarea ajutorului echipei de lucru angajate pentru efectuarea lucrărilor în piatră și efectuarea lucrărilor în timp record, cooperare eficientă dintre oamenii în vîrstă și tînăra generație în satul Peciște, a crescut simțitor grija locuitorilor pentru durabilitatea porțiunii de drum construită în satul Bolțun.

Lipsa iluminatului stradal în satul Selemet (r. Cimișlia) afecta activitatea instituțiilor publice, a agenților economici și securitatea locuitorilor. În satul Larga (r. Briceni) cazurile de delincvențe înregistrate în locurile publice a îngrijorat toată comunitatea. Astfel, APL din aceste două localități își propun rezolvarea problemelor prin renovarea sistemelor de iluminat stradal. Soluțiile aplicate sînt diferite – munca de voluntariat a specialiștilor din comunitate cu resurse minime din bugetul local în satul Selemet și implicarea întreprinderilor specializate pentru efectuarea lucrărilor, cu achitarea cheltuielilor din bugetul local în satul Larga. Dar, în ambele cazuri și problemele și soluțiile au fost discutate, cu participarea actorilor comunitari și implicarea lor în soluționarea problemei.

1.3.1. Crearea mediului sănătos pentru copii prin gazificare și conservare termică a instituțiilor instructiv-educative din c. Larga, r. Briceni

Carte de vizită

Comuna Larga raionul Briceni este constituită din satele Larga și Pavlovca. Comuna este situată în partea de Nord a raionului la 18 km de Briceni și 12 km de Lipcani, are 5169 de locuitori, suprafața totală este 5365 ha. Comuna dispune de infrastructură socială și economică dezvoltată: 6 instituții instructiv-educative, 2 instituții de cultură, 2 instituții medicale, sistem de aprovizionare cu apă, sistem de deservire cu gaze naturale, piață comunală, gater și oloiniță comunală, baie comunală și iluminat stradal. În comună sînt înregistrați 72 de agenți economici. În cadrul Primăriei activează 16 angajați. Bugetul local constituie 4918 mii lei.

Contextul practicii

Prin intermediul practicii s-a propus asigurarea activității normale a instituțiilor instructiv-educative (Grădinița “Prichindel”, Liceul Teoretic, Gimnaziu) prin gazificarea lor și conservarea termică (schimbarea ferestrelor și ușilor de intrare în grădiniță și liceu), modernizarea sistemului de încălzire și dotarea bucătăriilor cu utilaj modern.

Problema a fost condiționată de starea precară a sistemului de încălzire și a ferestrelor, ceea ce cauza cheltuieli considerabile pentru carburanți. La liceu și gimnaziu funcționau sobe de tip casnic, astfel în interiorul clădirilor se menținea deseori fum, aburi, pereții se umezeau și se acopereau de mucegai, apăruse un miros neplăcut în camerele copiilor din grădiniță. Necatînd la sume mari cheltuite pentru încălzire, temperatura în grădiniță și în sălile de studiu ale liceului și gimnaziului nu era constantă (19°-21°C), copiii de la grădiniță erau nevoiți să doarmă îmbrăcați. În timpul iernii grădinița nu funcționa, iar la liceu și gimnaziu creștea numărul maladiilor respiratorii în rîndul copiilor și personalului, ceea ce afecta sănătatea copiilor, condiționa neglijarea normelor sanitare și ecologice, reducea calitatea reparațiilor curente.

De această problemă erau direct afectați: 80 de copii din grădiniță, 457 de elevi din liceu, 242 de elevi din gimnaziu, 118 angajați ai acestor instituții. Indirect erau afectați 1568 de părinți ai copiilor și toată comunitatea care era interesată într-o o educație modernă a copiilor, conform standardelor existente.

Nesoluționarea problemei ar fi produs:

- pierderi financiare (sume enorme pentru carburanți în timpul rece al anului);
- mediu ecologic precar în interiorul instituțiilor instructiv-educative;
- morbiditatea sporită copiilor și personalului;
- servicii publice necalitative prestate în aceste instituții.

Gazificarea și conservarea termică a instituțiilor instructiv-educative (Grădinița “Prichindel”, Liceul Teoretic, Gimnaziul), care deservește întreaga comunitate, a fost considerată o necesitate prioritară pentru localitate care trebuie satisfăcută urgent.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada 2006-2007. La inițiativa părinților, lucrătorilor grădiniței, APL, în anul 2005 s-a efectuat reparația capitală a grădiniței (interiorul și exteriorul). Datorită acestei activități s-a produs sensibilizarea și implicarea mai multor actori comunitari: părinți, cetățeni voluntari, lucrători ai grădiniței, agenți economici în rezolvarea problemelor comunitare. O problemă nerezolvată a rămas gazificarea grădiniței, renovarea sistemului de încălzire și conservarea termică.

1. Sistemul perimat de încălzire în liceu și gimnaziu diminuează calitatea reparațiilor curente, ducea la pierderi considerabile de mijloace financiare (din contul APL și părinților), afecta sănătatea copiilor și personalului;
2. La mai multe întruniri comunitare (adunări generale ale cetățenilor, adunări de sector, adunări cu părinții copiilor de la grădinițe, liceu, gimnaziu) s-a confirmat că problema prioritară este gazificarea și conservarea termică a acestor instituții, ceea ce va permite crearea condițiilor favorabile de creștere, educație și instruire a copiilor;
3. La audierile publice din 31 iulie 2006 privind Planul strategic de dezvoltare social-economică a comunei Larga pentru perioada 2006–2010, problema prioritară, după părerea tuturor, a fost gazificarea și conservarea termică a grădinițelor, liceului și gimnaziului.

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

Informarea

- Sondaj de opinie în rândul membrilor comunitari, despre necesitățile și problemele instituțiilor instructiv-educative;
- Elaborarea proiectului de gazificare și conservare termică a instituțiilor instructiv-educative în baza inspectării obiectelor de către Asociația utilizatorilor de gaz, APL, comitetul părintesc, echipa de implementare și alți actori comunitari;
- Adunarea cu părinții, personalul instituțiilor și echipa de implementare, organizarea concursurilor, târgurilor de creații ale copiilor, în scopul colectării fondurilor pentru realizarea proiectului;
- Organizarea activităților culturale ale copiilor la căminul cultural “Un copil, un cântec, o floare”, la care membrii comunității au fost informați despre

problemele instituțiilor instructiv-educative prin slogane de tipul “Copii sănătoși - comunitate sănătoasă”;

- Organizarea împreună cu finanțatorii a două training-uri privind realizarea proiectului.

Implementarea

- Colectarea de fonduri “Din casă în casă”, “Să nu uităm nici un copil” și organizarea concursului “Copiii sînt florile vieții”, expoziției cu vînzare a creației copiilor pentru părinții și comunității, la discotecii pentru tineret etc.;
- Formarea comisiei pentru tender, pregătirea pachetului de documente și înregistrarea la Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare, anunțarea tenderului;
- Organizarea tenderului și contractarea ofertantului preferențial;
- Construcția a 600 m de traseu de presiune medie cu țevi de polietilenă cu diametrul 9032 mm, conectarea postului de reglare care va asigura accesul gazelor naturale la grădiniță și sectorul aferent al localității (circa 350 de gospodării);
- Schimbarea cazanelor termice învechite cu cazane moderne de gaz tip “Solar 32 S” (la grădiniță), “Termostal 160” (la liceu), “Altair 80” (la gimnaziu), care vor asigura menținerea temperaturii constante pe timp de iarnă, condiții optime de desfășurare a procesului instructiv pentru copii și personal;
- Conservarea termică a instituțiilor instructiv-educative prin modernizarea sistemului de încălzire care presupunea montarea țevilor și 24 de radiatoare moderne (la grădiniță), cîte 180 de radiatoare la liceu și gimnaziu, fapt care a îmbunătățit radical asigurarea cu energie termică;
- Efectuarea controlului traseului de gaze de presiune medie, a sistemului de încălzire și darea lor în exploatare;
- Asigurarea funcționării normale a sistemului, conform standardelor existente;
- Conferința de totalizare a implementării proiectului.

Monitorizarea și transparența

- Monitorizarea și transparența implementării proiectului a fost asigurată prin intermediul panourilor instalate la grădiniță și căminul cultural, a foilor volante și buletinului informativ, în cadrul meselor rotunde, cu participarea echipei de implementare, a partenerilor, actorilor comunitari;
- Informația despre elaborarea și implementarea proiectului a fost reflectată prin intermediul microfonului liber al pieței.

Evaluarea

- Desfășurarea unui sondaj de opinie în rândul actorilor comunitari despre rezultatele proiectului;
- Desfășurarea Mesei rotunde de evaluare a proiectului, cu participarea actorilor comunitari și finanțatorilor și prezentarea raportului financiar final;
- Pregătirea și prezentarea raportului despre realizarea proiectului tuturor actorilor.

Diseminarea succesului

- Diseminarea succesului proiectului prin intermediul seminarelor locale, raionale (cu participarea tuturor șefilor de grădinițe și a directorilor de instituții), „Ziua ușilor deschise”, microfonul liber al pieței comunale, Adunarea generală a cetățenilor;
- Succesul proiectului a fost relatat pe larg în presa locală „Meleag natal”, posturile televiziunii raionale „Canal X” și “TVM1”.

Elemente specifice

- Pe lângă faptul că grădinița a fost reparată capital, totodată a fost gazificată, conservată termic prin schimbarea de uși și ferestre;
- S-a schimbat radical atmosfera de lucru în liceul și gimnaziul din comună în perioada rece a anului, datorită gazificării acestor instituții;
- Această acțiune a fost posibilă datorită încrederii în forțele proprii, dezvoltării activităților de voluntariat, asigurării transparenței tuturor lucrărilor și atragerii donatorilor externi;
- Comunitatea a manifestat direct interes pentru îmbunătățirea viitorului copiilor, dorința de a crește o generație sănătoasă (fizic, intelectual, spiritual), protejarea genofondului comunei - un accent de progres și durabilitate;
- Asociația utilizatorilor de gaz în parteneriat cu comitetele părintești, personalul didactic, APL, ONG “Nicolida –Nord ” au inițiat părinții în aplicarea metodelor moderne de creștere și educație a copiilor, au informat populația cu organizarea grupurilor de voluntari pentru lucrările de gazificare a instituțiilor publice, procurare de inventar și material metodic, astfel contribuind la crearea condițiilor decente de instruire și educație a copiilor, în special la creșterea unei noi generații de lideri, cetățenilor cu inițiativă care vor stimula procesul de conștientizare a oamenilor și atragere în procesul de dezvoltare socială și intelectuală a comunității;
- Agenții economici au manifestat generozitate, interes pentru educația tinerei generații, câștigând stima și respectul concetățenilor. Au participat la realizarea proiectului prin servicii de transport și reparația cazangeriei;
- Părinții copiilor, buneii au deprins noi abilități de organizare și participare la realizarea proiectului, prin muncă de voluntariat.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: Asociația utilizatorilor de gaz (AUG), APL, ONG “Nicolida Nord”, comitetele părintești, personalul didactic, părinții și buneii copiilor, agenții economici din comuna Larga.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetului local: 814 000 lei, inclusiv:
 - 438 000 lei (reparații interioare și exterioare a grădiniței);
 - 148 000 lei (reparații interioare și exterioare a liceului și gimnaziului);
 - 200 000 lei (conservarea energiei termice prin montarea la liceu a ferestrelor de termopan);
 - 28 000 lei (lengerie de pat la grădiniță).

- cofinanțării din partea FISM: 721 750 lei (gazificarea liceului, gimnaziului, 3,5 km de traseu de presiune medie și 2 posturi de reglare a gazelor)
- cofinanțării din partea USAID: 290 000 lei (gazificarea Grădiniței “Prichindel”, construcția a 400 m traseu presiune medie și 2 posturi de reglare a gazelor);
- cofinanțării din partea Consiliului Raional Briceni:
 - 121 100 lei (schimbarea ferestrelor la liceu);
 - 378 645 lei (modernizarea instalației de încălzire a liceului și gimnaziului);
- contribuției din partea asociațiilor părintești: 72 000 lei (renovarea instalației de încălzire);
- contribuției din partea comunității și agenților economici (muncă voluntară, transport);
- contribuției din partea Asociației utilizatorilor de gaz: 252 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 2 649 395 lei.

Rezultate

- Montarea a 6 cazane termice moderne la grădiniță, liceu și gimnaziu;
- Schimbarea a 24 de ferestre și 2 uși la grădiniță și 45 ferestre și 2 uși la liceu;
- Schimbarea caloriferelor vechi pe 386 de calorifere performante la liceu, gimnaziu, grădiniță;
- Modernizarea sistemului de încălzire, conservarea termică a energiei prin schimbarea ușilor, ferestrelor și modernizarea utilajului la bucătărie;
- Micșorarea cheltuielilor APL pentru energia termică de 3 ori pentru fiecare instituție;
- Reducerea esențială a cazurilor de maladii la copii și personal în instituțiile gazificate;
- Menținerea temperaturii și umidității constante;
- Îmbunătățirea mediului de activitate a copiilor în aceste instituții;
- Influență pozitivă ca urmare a implementării proiectului asupra schimbării mentalității membrilor comunitari în domeniul soluționării problemelor locale;
- Posibilitatea extinderii prin construcția conductei de gaz de presiune medie în zonă, a gazificării în sectorul Patreasca și posibilitatea conectării gospodăriilor individuale, în mod special a categoriilor social vulnerabile;
- Beneficierea de practică directă a 80 de copii din grădiniță, 457 de elevi din liceu, 242 de elevi din gimnaziu, 1568 de părinți și lucrătorii instituțiilor instructiv-educative;
- Beneficierea de practică indirectă a 5160 de membri ai comunității, inclusiv 2200 de locuitori din sectorul Patreasca, datorită construcției a 300 m de conductă de gaz de presiune medie.

Lecții învățate

- Viața unei așezări rurale este cu atât mai plină de conținut, cu cât membrii comunității sînt mai interesați de tot ce îi înconjoară. De aceea, este nevoie ca întreaga comunitate să participe la orice proiect comunitar;

- Actuala practică prezintă o atitudine extrem de responsabilă a comunității față de viitorul copiilor, ceea ce s-a manifestat în implicarea la soluționarea problemelor din comunitate. Actorii comunitari au decis care sînt prioritățile, modul de implementare și evaluare a proiectului;
- Rolul participării cetățenilor la realizarea proiectului a constat în conștientizarea și promovarea ideii de apartenență a comunității, “a sufletului” pentru viitorul copiilor. Deciziile au fost luate de întreaga comunitate, oamenii au realizat dreptul la transparență și democrație participativă prin buletine informative, microfonul liber, întîlnirile grupurilor comunitare;
- Participarea cetățenilor la realizarea proiectului este crucială și se manifestă prin asistență civică, mobilizare voluntară, contribuție financiară și tehnică atît la implementarea proiectului, cît și la asigurarea durabilității lui;
- Pentru a obține succes în proiectele de dezvoltare comunitară este necesară nu numai atragerea de investiții, dar și încrederea în forțele proprii, dezvoltarea activității de voluntariat, asigurarea transparenței tuturor lucrărilor;
- Efortul echipei de implementare în parteneriat cu APL și ceilalți actori comunitari s-a dovedit a fi insuficientă pentru soluționarea tuturor necesităților evidențiate. Acesta a fost și stimul pentru mobilizarea cetățenilor, fortificarea inițiativei și capacității lor de realizarea a schimbărilor pozitive, de atragere a susținătorilor și investitorilor. Oamenii din comună s-au pătruns de încrederea că numai într-o strînsă colaborare și conform principiului: “Munca în comun va genera un viitor mai bun” este posibilă soluționarea problemelor comunității.

Autorii practicii

Primăria c. Larga

Raionul Briceni, MD-4731

Tel.: 0 247 51 336, 0 247 51 270

Fax: 0 247 51 336

Pagina Web: www.larga.com.md

1.3.2. Extinderea conductei de gaz și conectarea Liceului „V. Coțofană” din s. Chetrosu, r. Drochia

Carte de vizită

Satul Chetrosu este o localitate din raionul Drochia. Populația numără 6312 locuitori. Satul dispune de liceu, 2 gimnazii, 2 grădinițe, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 9 angajați. Bugetul local constituie 4374 mii lei.

Contextul practicii

În ultimii ani s-au înrăutățit condițiile de activitate în liceu, din cauza uzurii cazanelor de tip U 5, gradului înalt de uzură al caloriferelor și țevilor la sistemul de încălzire. Folosirea combustibilului crea incomodități și polua mediul. 20% din elevi și profesori erau afectați de boli respiratorii. Nesoluționarea problemei ar fi avut consecințe serioase: scăderea calității de instruire și frecvenței ca urmare a bolilor respiratorii, crearea supracheltuielilor la procurarea combustibilului (30 000 lei) și reparația curentă a încăperilor (fumul se așeza pe tavanul și pereții instituției), poluarea aerului în localitate, cu impact negativ asupra sănătății.

Datorită participării la Concursul pentru Dezvoltare Comunitară și obținerea finanțării a fost posibilă construcția unei porțiuni de gazoduct, cu conectarea Liceului „V. Coțofană”. Aceasta a făcut posibilă renovarea sistemului de încălzire, asigurarea cu gaz a cantinei, schimbarea a 2 aragaze, în scopul creării condițiilor normale de desfășurare a procesului educativ de calitate a celor 357 de elevi, 32 de cadre didactice și 20 de persoane din personalul tehnic, micșorarea nivelului de poluare a mediului, reducerea cheltuielilor pentru combustibil, alimentarea calitativă a elevilor și reducerea bolilor respiratorii. Construcția unei porțiuni de gazoduct va permite conectarea pe viitor la gaze naturale și a altor instituții publice, inclusiv gospodăriilor individuale din sat.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în noiembrie 2007. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Participarea la concursul pentru dezvoltare comunitară;
2. Organizarea focus-grupurilor;
3. Desfășurarea Adunării reprezentanților comunității;
4. Organizarea referendumului local;
5. Elaborarea și prezentarea cererii de finanțare;

6. Colectarea contribuției financiare de 30 % din costul proiectului;
7. Angajarea prin concurs a companiei de construcție;
8. Pregătirea documentației tehnice a proiectului de construcție a porțiunii de gazoduct;
9. Evaluarea etapei II de implementare a proiectului finanțat de FISM;
10. Angajarea prin concurs a companiei de construcții;
11. Construcția gazoductului, conectarea liceului și gospodăriilor individuale;
12. Evaluarea și recepția lucrărilor pe etape, recepția finală.

În procesul de realizare a practicii au avut loc unele probleme:

- modificarea proiectului privind amplasarea cazangeriei în clădirea liceului, care a necesitat resurse financiare suplimentare din bugetul local în sumă de 15 mii lei;
- nu s-a reușit colectarea la timp a contribuției financiare din partea comunității, din cauza termenului restrâns, astfel Primăria oferind un credit în sumă de 60 mii lei pentru depășirea problemei;
- înlocuirea a 2 cazane de 70 KW pe altele de o capacitate mai mare - 100 KW, ceea ce a necesitat finanțare suplimentară din bugetul local în sumă de 9000 lei.

Elemente specifice

- Implementarea proiectului în valoare de 407 000 lei în termen de maxim o lună;
- Parteneriat eficient între APP, APL, FISM și Î.I. „Baltari-prim”;
- Acceptarea modificărilor parvenite pe parcursul realizării proiectului și reacționarea rapidă a Primăriei la realizarea lor;
- Atitudinea responsabilă din partea contractarului Î.I. „Baltari-prim” la realizarea calitativă a lucrărilor;
- Acumularea experienței pozitive și identificarea problemelor prioritare de dezvoltare a comunității în corespundere cu Planul strategic de dezvoltare a comunității;
- Cooperarea efectivă a tuturor actorilor din comunitate : APP, APL, ONG”, cetățenii și unii agenți economici;
- Sensibilizarea și conștientizarea populației a problemelor copiilor legate de educație și sănătate.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APP „Speranța” – 2001, APL, ONG „Asociația consumatorilor de gaz”, Consiliul raional Drochia, ziarul raional „Glia drochiană”, ziarul școlar al Liceului „Realitatea satului”, TV cablu din sat, AO „Floarea Soarelui”, Banca de Economii și Împrumut, Î.I. „Bulicanu Ioana”, Î.I. „Ion Darii”, Î.I. „Baltari-prim”, Magazinul „Romstal” (filiala Drochia), Institutul de Proiectări de Stat „IPROCUM”, părinții, colectivul de profesori și elevi.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 407 000 lei (lucrările proiectate);
- finanțării din bugetul local: 9000 lei (înlocuirea cazanilor);
- creditării din bugetul local: 60 000 lei (contribuția comunității);
- cofinanțării din partea FISM: 285 000 lei;
- cofinanțării din partea Consiliului raional Drochia: 20 000 lei;
- contribuției din partea APP „Speranța - 2001”: 21 000 lei;
- contribuției din partea Asociația utilizatorilor de gaz: 21 000 lei;
- contribuției din partea comunității:
 - acordarea serviciilor de voluntariat;
 - acordarea ajutoarelor (hrană, îmbrăcăminte).

Costul total al proiectului constituie suma de 823 000 lei, inclusiv 60 000 lei credit.

Rezultate

- 357 de elevi ai liceului, 32 de cadre didactice, 20 de persoane din rândul personalului tehnic și auxiliar și părinții sînt beneficiarii direcți ai proiectului;
- Din 6312 locuitori ai satului, 49% sînt beneficiari indirecti ai proiectului;
- Gazificarea cantinei și schimbarea aragazelor a permis alimentarea calitativă a 80 de elevi din clasele primare și 30 din familii social-vulnerabile;
- Temperatura constantă în sălile de clasă (de la 14° la 18° C);
- Reducerea ratei îmbolnăvirilor căilor respiratorii în rîndul elevilor și profesorilor;
- Reducerea cheltuielilor din bugetul local pentru combustibil;
- Îmbunătățirea condițiilor de activitate și desfășurare a procesului instructiv-educativ de calitate (creșterea performanțelor de la 27 la 32 la sută, a frecvenței de la 95,31 la 98 la sută);
- Reducerea gradului de poluare a mediului înconjurător în localitate;
- Implementarea proiectului a permis continuarea gazificării comunității pe un traseu de 6,5 km, conectarea Gimnaziului „D. Bunescu” prin obținerea unui nou proiect în valoare de 800 000 lei, care permite extinderea gazificării sectorului privat pentru toți locuitorii. La gazificarea sectorului privat va contribui S.A. „Moldova-Gaz”.

Lecții învățate

- Asigurarea durabilității proiectului realizat cu ajutorul FISM 1 a permis obținerea noilor proiecte și finanțări;
- Cooperarea dintre toți actorii (APL, APP, ONG, populația și finanțatorii externi) în rezolvarea problemelor stringente ale comunității;
- Extinderea dezvoltării comunității prin manifestarea inițiativei locale;
- Sensibilizarea comunității în rezolvarea problemelor localității prin contribuția nemijlocită;

- Necesitatea creării unui fond special, ca la momentul necesar să fie posibilă utilizarea în scopul implementării proiectelor;
- E necesară crearea unei rețele de informare privitor la experiența bunelor practici din republică cu conjugarea eforturilor pentru promovarea propriei experiențe și învățarea din experiența altor comunități.

Autorii practicii

Primăria s. Chetrosu
Raionul Drochia, MD-5213
Tel.: 0 252 54 236, 0 252 54 288
E-mail: chetrosu_primar@mail.ru

1.3.3. Renovarea sistemului autonom de încălzire prin conectarea la gaze naturale și gazificarea blocului alimentar al Gimnaziului din c. Zorile, r. Orhei

Carte de vizită

Satul Zorile este o localitate din raionul Orhei. Populația numără 1027 de locuitori. Satul dispune de gimnaziu, grădinița, 2 biblioteci, cămin cultural, tabără de odihnă, Centrul de Reabilitare și Integrare Socială „Speranța”. În cadrul Primăriei activează 6 angajați. Bugetul local constituie 1391 mii lei.

Contextul practicii

Problema renovării sistemului de încălzire al Gimnaziului din satul Zorile a fost pusă în discuție la etapa de elaborare a Planului strategic de dezvoltare a comunității, la propunerea grupului de lucru. Plângerile permanente din partea părinților, elevilor, profesorilor privind temperatura redusă în sălile de clasă și îmbolnăvirile frecvente ale elevilor și pedagogilor au condiționat necesitatea stringentă de rezolvare a problemei. Analiza financiară a demonstrat că cheltuielile pentru agentul termic în perioada rece a anului, deservirea cazangeriei, consumul energiei de utilajul folosit la bucătărie (5000 lei/lunar) erau considerabile, ca și timpul consumat pentru asigurarea alimentației elevilor, datorită utilajului învechit. Rezolvarea problemei a fost impusă din următoarele considerente, și anume:

- sistem de încălzire învechit, cu calorifere defectate în proporție de 20 %, cu randament de exploatare a cazanelor de 30%;
- pierderi mari ale energiei termice, temperatura scăzută în sălile de clasă (10° C);
- securitate scăzută a personalului de la bucătărie, datorită aragazelor conectate la butelii, disconfort în procesul preparării hranei pentru copii, din cauza lipsei de apă caldă;
- cheltuieli mari din bugetul local pentru achitarea consumului de energie și gaz;
- frecvența scăzută a elevilor în perioada rece a anului.

De problemă direct erau afectați elevii și pedagogii care activează în gimnaziu, personalul administrativ și cel auxiliar, care deservește cazangeria și bucătăria gimnaziului. Indirect problema afecta și alți membri ai comunității, în special părinții elevilor din gimnaziu. Se observa că performanțele instituției erau destul de modeste, lipsa perspectiva de dezvoltare pe termen lung, exista riscul reducerii duratei programului de studiu sau suspendării activității gimnaziului în perioada

rece a anului. Riscurile privind sănătatea elevilor și profesorilor putea să ducă la transferul elevilor și profesorilor în alte instituții de învățămînt din regiune. Majoritatea resurselor financiare din bugetul local destinate gimnaziului erau folosite doar pentru achitarea energiei electrice și a gazelor naturale.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada februarie - iunie 2006, dar inițiată în anul 2005, cînd a fost propusă spre realizare de către Consiliul local, ca problemă prioritară a comunității. În scopul rezolvării problemei, a fost elaborat proiectul și întocmită cererea de finanțare pentru organizațiile donatoare, care a fost aprobată spre finanțare de către Proiectul Reforma APL (USAID), cu întreprinderea măsurilor de identificare a cofinanțatorilor și obținerea scrisorilor de garanție din partea lor. Aceasta a făcut posibilă lansarea tuturor activităților de renovare a sistemului autonom de încălzire și conectării la gaz a blocului alimentar.

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Modernizarea cazangeriei și dotarea cu două cazane de model SIME RTN 90/E, cu capacitatea 90 Kwt fiecare;
2. Reparația sistemului de încălzire, cu schimbarea a 20% din calorifere cu altele noi;
3. Reparația a 30% din suprafață geamurilor;
4. Dotarea bucătăriei gimnaziului cu utilaj de preparare a hranei, conectat la gaze naturale, cazan pentru încălzirea apei;
5. Reparația exteriorului clădirii gimnaziului;
6. Schimbarea a 5 uși din lemn și 1 ușă de metal.

La etapa de implementare a proiectului, au apărut și unele deficiențe. Consiliul Raional Orhei a confirmat prin scrisoare de garanție cofinanțarea proiectului în mărime de 60 mii lei, dar transferul mijloacelor financiare prevăzute nu se efectua nici la etapa de finisare. S-a solicitat insistent onorarea obligațiilor de susținere financiară, prin scrisori și vizite repetate la președintele raionului. Au fost probleme și la colectarea contribuției din partea Asociației părinților și pedagogilor.

Elemente specifice

- Element inovator al practicii este faptul că proiectul a inclus două proiecte separate și a rezolvat două probleme majore. Pe de o parte, a fost renovat și modernizat sistemul de încălzire al gimnaziului, iar, pe de altă parte, a fost echipată și conectată la gaze naturale bucătăria gimnaziului;
- Faptul cel mai valoros este că proiectul a generat economii considerabile bugetului local. Astfel, practica într-adevăr contribuie esențial la modernizarea managementului public local și, în mod direct, la eficientizarea distribuției finanțelor publice locale;
- Fiecare APL trebuie să analizeze și să compare veniturile cu cheltuielile bugetului local și să întreprindă măsuri de eficientizare a cheltuielilor, analizînd pierderile și cauza lor. Doar investind în dezvoltare, comunitatea poate progresa.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, Proiectul Reforma APL (USAID), Consiliul Raional Orhei, Asociația părinților și pedagogilor, ONG “Speranța”, elevii.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 19 680 lei;
- cofinanțării din partea Proiectului Reforma APL (USAID): 294 933 lei;
- cofinanțării din partea Consiliului Raional: 60 000 lei;
- contribuției din partea Asociației părinților și pedagogilor: 10 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 384 613 lei.

Rezultate

- Beneficiarii direcți ai practicii sînt 160 de elevi și 24 de angajați, 8 lucrători tehnici, 320 de părinți satisfăcuți de condițiile de activitate în gimnaziu;
- Procesul de instruire se desfășoară conform graficului de studii (fără întreruperi sau prescurtarea duratei lecțiilor), indiferent de timpul de afară;
- Datorită noului sistem de încălzire, anual se economisește 68 784 lei, resursele financiare fiind folosite pentru dezvoltarea continuă a gimnaziului;
- Cazangeria funcționează în regim automat, fapt ce implică reducerea cheltuielilor de remunerare a personalului cu 4 920 lei anual;
- Conservarea energiei termice, menținerea temperaturii constante (18° C) în sălile de clasă ale gimnaziului;
- Blocul alimentar echipat cu utilaj modern oferă posibilitatea de a prepara hrana pentru copii operativ și calitativ;
- Utilajul modern cu care este echipată cazangeria și blocul alimentar a sporit gradul de securitate a muncii persoanelor care activează și deservește gimnaziul;
- Menținerea sănătății elevilor și pedagogilor;
- Parteneriat extins al APL, Consiliului Raional, APP și Proiectului Reforma APL (USAID).

Lecții învățate

- Finanțele publice sînt limitate și necesită a fi cheltuite eficient. Aceasta este posibil doar prin dotarea instituțiilor bugetare cu echipament modern și cu randament înalt. Automatizarea proceselor de deservire duce, în mod evident, la micșorarea numărului angajaților tehnici, dar necesită o mai bună pregătire profesională;
- Practica a contribuit în mod direct la economisirea mijloacelor financiare destinate deservirii cazanelor și utilajului din bucătăria gimnaziului;
- Mobilizînd toate forțele și resursele la rezolvarea problemei este posibilă implementarea proiectelor importante și stabilirea parteneriatului actorilor implicați;

- Experiența practicii a fost transmisă la 65 de comunități, reprezentanții cărora au fost prezenți la „Ziua ușilor deschise”, organizată în cadrul Centrului de Reabilitare și Integrare Socială „Speranța” și prin intermediul articolelor publicate în ziarul raional „Plaiul Orheian” și ziarul regional „Cuvântul”;
- O altă modalitate de diseminare ar fi pagina Web cu materiale promoționale, imagini și informații despre practică.

Autorii practicii

Primăria c. Zorile

Raionul Orhei, MD-3557

Tel.: 0 235 69 536, 0 235 69 518

Fax: 0 235 69 688

E-mail: primaria_zorile@mail.md

1.3.4. Gazificarea satului Cetireni, r. Ungheni

Carte de vizită

Satul Cetireni este o localitate din raionul Ungheni. Populația numără 2285 de locuitori. Satul dispune de infrastructură socială, și anume: liceu, bibliotecă, cămin cultural, grădiniță, centru de sănătate, farmacie, casă de deservire socială, centre comerciale, brutărie, oficiu poștal, filiala Băncii de Economii. În cadrul Primăriei activează 10 angajați. Bugetul local constituie 2345 mii lei.

Contextul practicii

O dată cu construcția gazoductului de presiune înaltă Unțești - Cetireni, a apărut posibilitatea de implementare a proiectului de gazificare a satului Cetireni. Toți locuitorii satului, instituțiile publice din teritoriu, agenții economici s-au implicat activ în realizarea proiectului.

Gazificarea satului, la părerea lor, va avea impact pozitiv asupra tuturor categoriilor din comunitate: extinderea afacerilor pentru agenții economici, stoparea procesului de migrare a familiilor tinere la oraș, economisirii considerabile atât din partea instituțiilor sociale, cât și a gospodăriilor individuale. Conform obiectivelor propuse, realizarea proiectului va duce la schimbări radicale în comunitate, va schimba aspectul satului, se vor îmbunătăți condițiile de muncă și de trai ale locuitorilor.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc pe etape: construcția gazoductului de presiune înaltă – iunie 2007, construcția gazoductului de presiune medie – aprilie 2008, gazificarea Liceului Teoretic - august-septembrie 2008, construcția rețelilor de tensiune mică în interiorul satului sînt în proces de desfășurare.

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Convocarea a 4 adunări generale ale locuitorilor, cu scopul informării despre implementarea proiectului de gazificare a localității și modul de participare la realizarea acestuia;
2. Construcția branșamentului de presiune înaltă pe o lungime de 2 km;
3. Construcția gazoductului de presiune medie pe o lungime de 4,5 km și instalarea a 12 mobilieri;
4. Finalizarea lucrărilor de proiectare a rețelilor de gaz de presiune mică în interiorul satului;
5. Finalizarea proiectului sistemului de gazificare al Liceului Teoretic;
6. Desfășurarea lucrărilor de gazificare în liceu în perioada august – septembrie 2008.

La etapa de implementare a proiectului au avut loc și unele dificultăți. Traseul de gaz de presiune înaltă Cetireni - Florițoaia Veche, conform proiectului, a fost planificat prin extravilanul satului Cetireni. La solicitarea autorităților publice locale din Cetireni, proiectul a fost modificat, construcția traseului și bransamentului Cetireni - Florițoaia Veche fiind efectuată prin centrul satului. Astfel, 4,5 km de conductă de presiune medie a fost construită cu suportul financiar al Consiliului Raional și Guvernului, ceea ce considerabil a redus contribuția comunității. Un alt obstacol a constituit mentalitatea locuitorilor și rezervele privitor la necesitatea investirii propriilor mijloace bănești, care a fost depășit cu succes.

Elemente specifice

- Gazificarea localității este un proiect de importanță majoră care necesită implementare în termenii stabiliți;
- La insistența cetățenilor din localitate și prin participarea lor în procesul decizional, pentru gazificarea satului au fost alocate surse financiare din bugetul local, raional și bugetul de stat;
- Cetățenii au participat de asemenea la realizarea proiectului prin contribuția efectuată.
- Implicarea în masă a sectorului asociativ la implementarea proiectului de gazificare a dat rezultate concrete, a încurajat activismul social al oamenilor, a ajutat la depășirea neîncrederii și rezistenței.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, Consiliul raional Ungheni, ONG „Perspectiva – Cetireni”, Consiliul de coordonare a proiectului, echipa de suporteri a locuitorilor, sectorului asociativ din comunitate.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul de stat: 800 000 lei (construcția gazoductului de presiune înaltă Unțești – Cetireni pe o lungime de 2 km);
- finanțării din partea Consiliului Raional și Guvernului: 1 270 000 lei (construcția gazoductului de presiune medie pe o lungime de 4,5 km);
- contribuția la proiectul gazificării din bugetul local: 200 000 lei (construcția gazoductului de presiune medie pe o lungime de 4,5 km);
- finanțării din bugetul local: 240 000 lei (gazificarea Liceului Teoretic)
- cofinanțării din bugetul Consiliului Raional: 240 000 lei (gazificarea Liceului Teoretic);
- cofinanțării din bugetul de stat: 240 000 lei (gazificarea Liceului Teoretic);

Costul estimativ al proiectului constituie suma de circa 3 mln lei.

Rezultate

- Beneficiarii proiectului sînt: gospodăriile individuale, agenții economici, Centrul de sănătate, Grădinița de Copii, Liceul Teoretic, Farmacia, căminul

cultural, Biblioteca publică, centrele comerciale, Casa de deservire socială, Brutăria, Oficiul poștal, filiala Băncii de Economii;

- Datorită finanțării construcției bransamentului Cetireni – Florițoaia de către Consiliul Raional Ungheni și Guvern, cheltuielile pentru gazificarea instituțiilor sociale, agenților economici și gospodăriilor individuale s-au redus considerabil;
- De la 460 de gospodării individuale au parvenit solicitări de conectare la rețeaua de gaze, iar numărul cererilor continuă să crească;
- Datorită gazificării, s-au îmbunătățit condițiile de trai și activitate ale tuturor locuitorilor, au devenit mai atractive posibilitățile pentru inițierea afacerilor, se va diminua exodul tinerilor din localitate;
- Stoparea defrișării pădurilor, crearea climatului favorabil pentru atragerea investițiilor în economia locală, îmbunătățirea condițiilor de activitate ale instituțiilor publice constituie un rezultat pozitiv pentru dezvoltarea social-economică a localității.

Lecții învățate

- Implementarea unui proiect de angajare în localitățile rurale este problematică, deoarece există diferite obstacole, dar, în pofida acestora, dorința de a obține rezultate concrete ajută la atingerea obiectivelor propuse;
- Este importantă implicarea întregii comunități în implementarea proiectelor atât prin contribuție bănească, cât și muncă neremunerată;
- Experiența acumulată în cadrul proiectului neapărat trebuie transmisă altor comunități prin seminare, vizite etc.;
- Pentru diseminarea succesului este necesară colaborarea cu presa, care a fost partener și în alte activități de proporții;
- Experiența de atragere a investițiilor trebuie folosită pentru conlucrarea în continuare cu donatorii interni și externi, în scopul finalizării cu succes a proiectului.

Autorii practicii

Primăria s. Cetireni
Raionul Ungheni, MD-3617
Tel.: 0 236 41 803

1.3.5. Construcția conductei de gaz și conectarea Gimnaziului și Grădiniței de Copii din s. Codrul Nou, r. Telenеști

Carte de vizită

Satul Codrul Nou este o localitate din raionul Telenеști. Populația numără 820 de locuitori. Satul dispune de grădiniță, gimnaziu, bibliotecă, cămin cultural. Bugetul local constituie 1291 mii lei.

Contextul practicii

Problema a apărut în perioada 1996-1997, cînd a ieșit din funcțiune sistemul centralizat de încălzire și au fost construite sobe în 5 săli de clasă, deoarece clasele I-IV învățau iarna în schimbul II. Această situație negativă a influențat, în primul rînd, activitatea instituțiilor de educație din sat - gimnaziu și grădiniță. Direct erau afectați 46 de copii de vîrstă preșcolară, care își desfășurau toate activitățile într-o singura sală timp de 4 ore în loc de 9 ore, iar 119 elevii și personalul didactic și tehnic erau nevoiți să-și limiteze activitățile didactice și extradidactice. Indirect erau afectați toți membrii comunității. Condițiile precare din școală și grădinița cauzau îmbolnăvirea permanentă a copiilor și a personalului, poluarea atmosferei cu fumul de pe urma arderii cărbunelui, neglijarea programului educațional alternativ „Pas cu pas”.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada martie – octombrie 2005. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Evidențierea și analiza problemelor existente și selectarea celei mai strigente probleme;
2. Constituirea Asociației Obștești „Săteanca”;
3. Formarea grupului de implementare pentru acumularea și gestionarea mijloacelor financiare și lucrărilor în cadrul proiectului;
4. Stabilirea parteneriatului dintre APL și grupul de implementare al Asociației Obștești „Săteanca”;
5. Mobilizarea și implicarea comunității în procesul de construcție a gazoductului;
6. Cointeresarea comunității în gazificarea gospodăriilor individuale;
7. Elaborarea proiectului și cererii de finanțare și apărarea lor;
8. Acumularea contribuției din partea membrilor comunității;
9. Selectarea companiei de construcție și efectuarea lucrărilor prevăzute de proiect;
10. Monitorizarea și supravegherea construcției și cheltuielilor.

În procesul realizării practicii au fost întâmpinate unele probleme:

- neîncrederea unei părți a populației în soluționarea optimă a problemei;
- lipsa experienței de încheiere a unui contract între beneficiar și antreprenor și anticipare a consecințelor acestuia.

Elemente specifice

- De lângă construcția gazoductului de tensiune medie și gazificarea gimnaziului și grădiniței, s-au efectuat lucrările de construcție a gazoductului de tensiune mică și au fost gazificate gospodăriile individuale;
- La momentul dării în exploatare a gazoductului au fost conectate 98 de gospodării individuale.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, A.O. „Săteanca”, grupurile-țintă, comunitatea.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 10 000 lei;
- finanțării din partea Guvernului: 562 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 92 000 lei
- altor contribuții: 25 000 lei

Costul total al proiectului constituie suma de 689 000 lei.

Rezultate

- Beneficiarii direcți ai proiectului sînt 38 de copiii de vîrstă preșcolară și 119 copii de vîrsta școlară, 19 persoane din rîndul personalul didactic și tehnic, 101 gospodării individuale (376 de persoane);
- Grădinița este frecventată de toți copiii de vîrstă preșcolară în regim normal (9 ore zilnic);
- Procesul educativ-instructiv este organizat într-un singur schimb;
- Temperatura în clase se menține la nivelul normal (20°-25° C);
- 2 clase care implementează programul „Pas cu Pas” au fost înzestrate cu mobilier;
- Gospodăriile individuale dispun de sistem de încălzire conectat la gaze, de apă caldă la baie și bucătărie;
- Datorită trecerii la aprovizionare cu gaze naturale în localitate se menține echilibrul ecologic;
- A sporit eficiența procesului educațional, orele de educație fizică se desfășoară în sala sportivă;

Lecții învățate

- Alegerea unei echipe de implementare a proiectului motivată pentru activitate eficientă (energetică, insistentă și exigentă);

- Convingerea grupului de inițiativă necesită a se bizui pe argumente, a fi justificată și urmată de activitate;
- Neîncrederea unora a costat mai scump de 2-3 ori;
- Gestionarea banilor comunității;
- Cooperarea APL cu organizațiile obștești;
- Selectarea firmei de realizare a lucrărilor proiectului;
- Împărtășirea experienței privind modul de întocmire a proiectului, obținerea finanțării și implementarea rapidă a tuturor lucrărilor cu comunitățile din Țințăreni și Scorțeni (raionul Telenești), Copăceni și Biliceni, (raionul Sîngerei).

Autorii practicii

Primăria s. Codrul Nou

Raionul Telenești, MD-5834

Tel.: 0 258 69 316, 0 258 69 737

Fax: 0 258 69 316

1.3.6. Construirea rețelelor de gaz de tensiune medie și conectarea școlii și grădiniței din s. Bugeac, r. Comrat

Carte de vizită

Satul Bugeac este o localitate din raionul Comrat. Populația numără 1500 de locuitori. Satul dispune de grădiniță, școală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 13 angajați. Bugetul local constituie 1529 mii lei.

Contextul practicii

Problema aprovizionării cu gaze naturale a localității și instituțiilor publice (școala, grădinița etc.) a apărut pe ordinea de zi în anul 1999. Nerezolvarea problemei ar fi sporit tăierea ilicită a fișilor forestiere și chiar a livezilor și viilor din sectorul privat, ar fi cauzat creșterea morbidității în localitate, în special în rândul copiilor. Construirea rețelelor de gaz de tensiune medie a făcut posibilă conectarea școlii și grădiniței la conducta de gaz, asigurând totodată cu gaze naturale a 80% din gospodăriile individuale. Rezolvarea problemei a dus la mărirea frecvenței copiilor la grădiniță și școală, reducerea cazurilor de îmbolnăvire atât a copiilor, cât și a maturilor, îmbunătățirea stării ecologice în localitate. În sat s-a schimbat atmosfera, s-a înviorat activitatea oamenilor. Lucrările de construcție a rețelei de gaze vor continua, pentru a asigura toate gospodăriile individuale, instituțiile publice și agenții economici cu gaze naturale. Rețeaua de gaze este la evidența Asociației „Cen-Gaz” din satul Bugeac.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada aprilie 2005 – iunie 2006. În procesul implementării practicii au fost efectuate următoarele lucrări:

1. Construirea rețelelor de gaz de tensiune medie pe o lungime de 8,4 km;
2. Construirea cazangeriilor în școală și grădinița de copii;
3. Conectarea la rețeaua de gaz a 250 de gospodării individuale.

La etapa de implementare a proiectului, au apărut un șir de probleme:

- necesitatea de operare a modificărilor în proiectul inițial;
- evidențierea abaterilor de la proiectul pentru construcția rețelelor de gaz;
- necoordonarea unor lucrări de construcții;
- necorespunderea materialelor de construcție cerințelor prevăzute;
- întârzierea finanțării etapelor de construcție.

Elemente specifice

La realizarea proiectului au fost aplicate diferite metode de remunerare și stimulare a muncii:

- remunerarea muncii prin plată în acord;
- stimulare pentru efectuare calitativă a lucrărilor și în termenii stabiliți.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: autoritățile publice locale în frunte cu primarul, SRL „Fentnil-Vin” Kongaz, Asociația „Cen-Gaz”, locuitorii satului Bugeac, conducerea școlii, elevii din clasele superioare, pensionarii și veteranii.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- cofinanțării din partea FISM: 69 200 lei;
- cofinanțării din partea Comitetului Executiv al UTA Gaguaz-Yeri: 58 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 480 000 lei;
- contribuției din partea agenților economici: 130 000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 1 299 000 lei.

Rezultate

- În procesul implementării practicii au fost conectate la conducta de gaz:
 - școala și grădinița;
 - agenții economici: SA «Aidî» Bugeac, SA „Vin-Real”, SRL „Speranța_Vulcănești”, SRL „Comrat”, SA „Cristal Avant”, SA „Drumul Vulcănești” și I.S. “Calea Ferata din Moldova”;
 - 250 de gospodării individuale;
- Comunitatea este satisfăcută de serviciul de livrare a gazelor naturale, au început să revină la baștină, s-a înviorat viața de familie;
- S-a aplanat pericolul de defrișare a fișiiilor forestiere de protecție, ș-a îmbunătățit situația ecologică în localitate;
- S-a mărit frecventarea în școală și grădiniță.

Lecții învățate

Ca rezultat al implementării proiectului, au fost oferite multe sfaturi și învățate multe lucruri:

- Organizarea adunării generale a satului și discutarea problemelor cu care se confruntă locuitorii;
- Organizarea diferitor concursuri în procesul realizării proiectului (pentru cel mai calitativ lucru etc.);
- Experiența proiectului a demonstrat că problemele existente pot fi soluționate numai cu aportul tuturor sătenilor, prin discutarea la adunările generale a satului, estimarea aspectelor financiare și inițierea noilor proiecte pentru rezolvarea problemelor cu eforturi comune;

- Modalitatea de soluționare a problemei poate servi drept exemplu pentru alte localități din Moldova, prin demonstrarea avantajului noilor metode de încălzire și preparare a hranei, păstrării fișiiilor forestiere și protecției mediului înconjurător.

Autorii practicii

Primăria s. Bugeac

Str. Miciurin 23

Raionul Comrat, MD-3812

Tel.: 0 298 65 236, 0 298 65 290

1.3.7. *Împreună spre un sat european!* **Reparația capitală a trotuarelor în s. Rădulenii Vechi, r. Florești**

Carte de vizită

Satul Rădulenii Vechi este o localitate din raionul Florești. Populația numără 1576 de locuitori. Satul dispune de școală, grădiniță, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 7 angajați. Bugetul local constituie 1484 mii lei.

Contextul practicii

Ca urmare a ploilor torențiale din perioada 2005-2006, s-au deteriorat canalele de scurgere a apei, ceea ce a cauzat deteriorarea trotuarelor. Concomitent, au fost inundate fântînile din centrul satului și deteriorat podul dintre cele 2 părți ale satului. Situația se agrava o dată cu trecerea timpului și, practic, a afectat toți membrii comunității, dar în special la deplasarea spre instituțiile publice: școala, grădinița, centrul de sănătate, oficiul poștal, Primărie. De această problemă erau direct afectați 250 de copii care se deplasau zilnic la școală și 40 de copii la grădiniță, 535 pensionari și 1041 de persoane apte de muncă prin deplasarea sistematică la serviciu și înapoi. Pierderile directe și indirecte ca urmare a deteriorării continue a trotuarelor și drumului puteau fi estimate la 1 mln 500 mii lei. Din punct de vedere al securității circulației, puteau fi cazuri de traumatisme la copii și maturii care se deplasau prin mijlocul drumului, în special în timpul iernii, inclusiv pierderi de vieți omenești, din cauza lipsei condițiilor normale pentru circulație. Astfel, necesitatea reparației capitale a trotuarelor de-a lungul drumului central pe o lungime de 1 km a devenit o problemă prioritară. Totodată, era necesară reparația drumului care duce spre biserică și cimitir, inclusiv reparația drumurilor laterale.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada iulie – octombrie 2007 prin următoarele activități:

1. Organizarea campaniei de informare a membrilor comunității privind problemele de interes comun;
2. Elaborarea și prezentarea propunerii de finanțare la FISM 2;
3. Crearea parteneriatelor locale, care au sporit realizarea practicii;
4. Organizarea Meselor rotunde „Parteneriat între ONG și APL”, „Mecanisme de dezvoltare și facilitare a participării cetățenilor”, pentru implementarea concomitentă a două proiecte;

5. Obținerea finanțării și demararea lucrărilor de construcție în cadrul proiectului;
6. Reparația canalelor de colectare și de scurgere a apelor, care inundau fântinile din centrul satului și duceau la deteriorarea podului dintre cele 2 părți ale satului;
7. Reparația capitală a trotuarelor de-a lungul drumului central cu genericul „Împreună spre un sat european”;
8. Instalarea semnelor de circulație pe drumul central, care îi disciplinează pe pietoni și posesorii mijloacelor de transport;
9. Reparația drumului prin asfaltare de la biserică spre cimitir (costul 72 000 lei).

În procesul de realizare a practicii au apărut probleme neprevăzute: în proiect n-a fost planificată amenajarea intrărilor în gospodăria și s-au creat obstacole în proces de implementare. Au fost necesare modificări în proiect și buget pentru a face posibilă soluționarea problemei.

Elemente specifice

- Mecanisme de dezvoltare și facilitare a participării cetățenilor;
- Instrumente de informare a cetățenilor (focus-grupuri);
- Campaniile de informare a cetățenilor despre unele probleme de interes comun;
- Parteneriate cu ONG, biserica și alți actori comunitari;
- Implicarea pe larg a populației în procesul decizional;
- Procesul mai avansat de consultare a cetățenilor;
- Participarea tineretului din sat la soluționarea problemelor locale;
- Promovarea voluntariatului și realizarea activităților de schimbare a aspectului satului;
- Motivarea spiritului participativ al cetățenilor și crearea parteneriatelor comunitare.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: ONG „UNIC-2”, care au implementat proiectele finanțate de FISM 1 „Gazificarea satului” și FISM 2 „Reparația capitală a trotuarelor”, ONG „Asociația părinților și pedagogilor”, antreprenorii locali Savca Gh., Chițan I., Consiliul Raional, APL, populația din sat, biserica, mass-media.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din partea FISM: 319 107 lei;
- contribuției comunității: 350 000 lei (agenți economici, cetățeni, APL), inclusiv:
 - finanțarea din bugetul local: 150 000 lei;
 - finanțarea din bugetul Consiliului Raional;

- contribuția personală a antreprenorului Savca Gh.: 30 000 lei;
- contribuția altor agenților economici: 50 000 lei;
- contribuția membrilor comunității cu sume de la 100 la 3000 lei;
- contribuția locuitorilor plecați peste hotare, a tinerelor din sat: 3000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 669 119 lei.

Rezultate

- A fost stopat procesul de deteriorare a drumului central;
- A fost stopată deteriorarea podului ce unește 2 părți ale satului;
- A fost restabilit canalul de scurgere a apelor;
- Au fost reparate capital trotuarele pe o lungime de 1 km;
- S-a schimbat aspectul satului, oamenii au sădit plante decorative, gazoane cu flori;
- Beneficiari practicii sînt cei 1576 de locuitori, care sistematic se deplasează pe trotuare;
- Au fost instalate semnele de circulație pe drumul central;
- Campaniile de informare a cetățenilor despre problemele de interes comun au dus la implicarea mai largă a populației în procesul decizional;
- Au fost create parteneriate comunitare.

Lecții învățate

- Rezolvarea oricărei probleme începe cu consultarea membrilor comunității;
- Oamenii în vîrstă ne ajută în identificarea și selectarea problemelor prioritare. Transparența a fost pilonul de bază la fiecare etapă de realizare a practicii: panourile informative și ilustrative ajută mult în realizarea practicii;
- S-a schimbat atitudinea față de aspectul satului și crește receptivitatea la problemele ce necesită soluționare;
- Experiența acumulată se transmite altor autorități publice locale prin organizarea seminarelor raionale de schimb de experiență;
- În cadrul întrunirilor Asociației raionale a primăriilor se produce schimb de experiență privind implementarea anumitor proiecte;
- „Ziua ușilor deschise” este binevenită și reprezintă o lecție importantă în preluarea modalităților de soluționare a problemelor din alte localități și inspirarea din succesele lor, ținînd cont de specificul fiecărei comunități.

Autorii practicii

Primăria s. Răduleni Vechi
Raionul Florești, MD-5035
Tel.: 0 250 46 246, 0 250 46 407
Fax: 0 250 46 407
E-mail: radulenii.vechi@rambler.ru

1.3.8. Construcția porțiunii de drum în „varianta albă” în s. Bolțun, r. Nisporeni

Carte de vizită

Satul Bolțun este o localitate din raionul Nisporeni. Populația numără 1153 de locuitori. Satul dispune de gimnaziu, grădiniță, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 8 angajați. Bugetul local constituie 865 mii lei.

Contextul practicii

Problema este foarte veche și a apărut o dată cu întemeierea localității. În anotimpurile cu multe precipitații, deplasarea populației spre cele mai necesare instituții era dificilă. De această problemă erau afectați aproximativ 600 de locuitori. Îmbunătățirea deplasării oamenilor, inclusiv a copiilor, de la periferie spre centrul satului (școală, magazine, punct medical), indiferent de anotimp, a prezentat o necesitate stringentă și a stat la baza proiectului.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada august 2006. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Adunarea populației, pentru a selecta problema prioritară din mai multe probleme care necesitau rezolvare;
2. Formarea AO ”Bolțun”;
3. Colectarea contribuției de la cetățeni în termen;
4. Perfectarea documentației necesare pentru obținerea proiectului de la FISM 2;
5. Publicarea anunțului în Monitorul Oficial, pentru organizarea tenderului și selectarea organizației care va îndeplini lucrările de construcție;
6. Construcția drumului în „varianta albă”;
7. Darea în exploatare a lucrărilor îndeplinite;
8. Măsuri de asigurare a durabilității pentru exploatarea grijulie a drumului.

În procesul de realizare a practicii au apărut unele probleme: colectarea contribuției a fost una din problemele principale, care a necesitat o muncă de lămurire, tact și răbdare. Scopul contribuției necesare a constat nu numai în cofinanțarea proiectului din partea comunității, dar și în trezirea interesului pentru exploatarea porțiunii de drum construite.

Elemente specifice

- Acțiuni de convingere a membrilor comunității.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt APL, Consiliul Raional Nisporeni, A.O. ”Bolțun”, comunitatea și echipa FISM.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din partea FISM;
- cofinanțării din partea Consiliul Raional Nisporeni: 40 000 lei;
- contribuției din partea comunității: 55 000 lei.

Rezultate

- Beneficiarul proiectului este întreaga comunitate în număr de 1153 de locuitori;
- Convingerea unei bune părți din populație în posibilitatea implementării mai multor proiecte, pentru dezvoltarea social-economică a satului natal;
- Conștientizarea de către oamenii din sat a necesității exploatării grijului și durabile a porțiunii de drum construite;
- Dezvoltarea interesului populației pentru implementarea noilor proiecte, în special privind aprovizionarea cu apă potabilă.

Lecții învățate

- Convingerea comunității pentru participare în realizarea proiectului și depunere a contribuției;
- Transparență și disciplină din partea APL la întocmirea documentației necesare pentru obținerea proiectului;
- Argumentare suficientă la pregătirea documentației de proiect și a cererii de finanțare;
- Experiența nu a fost împărtășită, din motivul că autoritatea publică locală este la început de cale în realizarea proiectelor comunitare, dar ar fi necesară prin întruniri și mese rotunde, vizite, schimb de opinii, seminare etc.

Autorii practicii

Primăria s. Bolțun
Raionul Nisporeni, MD-6416
Tel.: 0 264 61 236
Fax: 0 264 61 238

1.3.9. Reparația porțiunii de drum în s. Peciște, r. Rezina

Carte de vizită

Satul Peciște este o localitate din raionul Rezina. Populația numără 2700 de locuitori. Satul dispune de școală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 11 angajați. Bugetul local constituie 2123 mii lei.

Contextul practicii

Reparația sectorului de drum care unește centrul satului cu biserică și cimitirul are o mare importanță pentru comunitate, deoarece unește două părți ale satului. Problema în cauză a fost discutată nu o singură dată la ședințele Consiliului local. Necesitatea rezolvării problemei a atras atenția locuitorilor, elevilor, rudelor care nu locuiesc în sat și consilierilor locali. Din cauza condițiilor precare de circulație (norozi, eroziuni etc.), pe drumul central erau afectate 740 de familii, cu un număr de 2700 de persoane, dar și rudele, vizitatorii care revin măcar o dată în an în sat pentru diferite evenimente culturale sau ceremonii religioase și comemorarea rudelor decedate. Dacă nu se repara acest sector de drum în mijlocul satului, s-ar fi transformat într-o rîpă și nemulțumirile oamenilor ar fi ajuns la limită. Ceremoniile funerare s-ar fi transformat într-un eveniment lipsit de cultură și respect față de sine și cei răposați. Membrii comunității au decis să-și unească frontierele și să rezolve problema.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în luna martie 2007. Pentru implementarea practicii AO „Pro-Peciște” au fost realizate următoarele activități:

1. Mobilizarea cetățenilor la implementarea proiectului;
2. Instruirea participanților pentru implementarea proiectului;
3. Conlucrarea cu administrația publică locală;
4. Efectuarea lucrărilor de reparație a drumului;
5. Sădirea pomilor de-a lungul drumului;
6. Monitorizarea și menținerea transparenței;
7. Evaluarea lucrărilor efectuate;
8. Diseminarea succesului proiectului;
9. Asigurarea exploataării grijulii și durabile a drumului.

În procesul de realizare a practicii au apărut unele probleme:

- cîțiva agenți economici au refuzat să ducă la bun sfîrșit lucrările începute, însă problema a fost rezolvată prin angajarea altui agent economic;

- Brigada care efectua lucrări în piatră întâmpina dificultăți, dar a fost mobilizată comunitatea și obstacolul a fost depășit cu succes.

Elemente specifice

- A fost mobilizată populația pentru reparația sectorului de drum preconizat, s-a produs o cooperare eficientă între oamenii în vîrstă și tînăra generație;
- Au fost promovate principiile de organizare participativă la implementarea proiectului cu succes și într-un timp relativ scurt (proiectul prevedea 6 luni pentru implementare, însă a fost realizat timp de 2 luni);
- Datorită instruirilor oferite de IREX, au fost găsite soluții și pentru rezolvarea altor probleme comunitare.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, AO „Pro-Peciște”, agenții economici, biserica.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 8 000 lei;
- finanțării din partea Programului de Dezvoltare Participativă a Comunităților (IREX, USAID);
- cofinanțării din partea Consiliului Raional Rezina: 60 000 lei;
- contribuției din partea comunității, bisericii și agenților economici: 96 000 lei.
- altor contribuții:
 - lucrări de specializare de construcții: 15 000 lei;
 - Întreprinderea silvică Șoldănești cu puieti: 7000 lei.

Costul total al proiectului constituie suma de 421 000 lei.

Rezultate

- Beneficiarii proiectului sînt toți 2700 de locuitori ai satului și rudele, oaspeții, vizitatorii. Oamenii sînt mulțumiți de realizarea proiectului;
- Drumul a fost numit „Strada Victoriei”, fiindcă problema a fost rezolvată cu succes și asigurată exploatarea durabilă. Drumul are un aspect estetic deosebit;
- Persoanele implicate în realizarea proiectului au beneficiat de instruire, au acumulat experiență de mobilizare a eforturilor, evaluare, menținere a transparenței, diseminare a succesului;
- Tinerii participanți au însușit un model de organizare, implicare și rezolvare a problemelor comunitare;
- Realizările partenerilor au fost prezentate publicului, totodată beneficiînd de training-ul oferit de IREX.

Lecții învățate

- Lecțiile învățate au conotație pozitivă, deoarece a fost rezolvată o problemă cu caracter atît material, cît și social-uman;

- A fost acumulată experiență de mobilizare comunitară, identificare a problemelor și soluțiilor, acumulare și gestionare a surselor financiare, monitorizare, evaluare și menținere a transparenței, diseminare a succesului;
- Totodată, a sporit autoritatea AO "Pro-Peciște" în comunitate, oamenii au căpătat încredere în eforturile comunitare;
- Experiența acumulată a fost transmisă altor comunități, deoarece la finalizarea lucrărilor, la Paștele Blajinilor, în sat au poposit rude din toate colțurile țării, care au exprimat apreciere și mulțumire;
- Membrii grupului de implementare din comunitate, participînd la training-urile desfășurate atît la nivel local, cît și zonal, au avut posibilitatea să facă schimb de experiență cu alți colegi;
- S-au format și alte grupuri ce se încadrează activ în rezolvarea diverselor probleme comunitare;
- Este necesară împărtășirea experienței pentru a demonstra anumite exemple de rezolvare a problemelor comunitare stringente, metode de obținere a succesului și mobilizare a cetățenilor, pentru implementarea unui proiect și asigurarea durabilității rezultatelor;
- Membrii comunității cu plăcere se deplasează pe drumul împodobit cu copacii sădiți pe margine cu aportul propriu.

Autorii practicii

Primăria s. Peciște
Raionul Rezina, MD-5428
Tel.: 0 254 74 236, 0 254 74 233
Fax: 0 254 74 238

1.3.10. Renovarea sistemului de iluminat stradal în s. Selemet, r. Cimișlia

Carte de vizită

Satul Selemet este o localitate din raionul Cimișlia. Satul dispune de o infrastructură socială, și anume: școala, grădinița, biblioteca, cămin cultural, muzeu. În cadrul Primăriei activează 11 angajați. Bugetul local constituie 3776 lei.

Contextul practicii

Satul Selemet este al doilea sat din raionul Cimișlia după numărul de locuitori în care activează cu succes instituțiile publice și agenții economici. Problema iluminării stradale a apărut în anul 2005, când în locuri publice (discotecă, Casa de cultură, barul „La Bunel”) s-au produs 10 cazuri de maltratare fizică a minorilor, 7 furturi (descoperite), câteva accidente rutiere și alte infracțiuni. Creșterea numărului de accidente, traume, beții și chiar infracțiuni în locurile publice a sporit îngrijorarea părinților pentru copiii care frecventează cercurile de dans, pentru reducerea activităților la casa de cultură, scăderea veniturilor agenților economici din sat și, respectiv, reducerea încasărilor impozitelor în bugetul local. În condiții de lipsă a iluminării stradale, s-a dovedit a fi ineficientă activitatea gărzii populare din localitate.

Problema afecta activitatea tuturor actorilor comunitari, atât a instituțiilor publice (Casa de cultură, Școala muzicală, Primăria, Grădinița de Copii, Muzeul) cât și a agenților economici (13 magazine, barul, sala de computere, baia publică și biserica), care sînt amplasate în centrul localității. Autoritatea publică locală împreună cu ONG „Baștina”, Asociația părinților și pedagogilor au constatat că lipsa iluminării străzilor este o problemă actuală pentru localitate.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada august – septembrie 2006. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. În februarie 2006, în cadrul Mesei rotunde organizate de APL, sprijiniți de ONG „Baștina”, Asociația părinților și pedagogilor, Garda populară, consilierii locali, șeful poliției, a fost pusă în discuție problema necesității iluminării străzii centrale pe o distanță de 2 km, pentru asigurarea ordinii publice;
2. Consiliul local a decis alocarea resurselor în sumă de 2000 lei pentru iluminarea străzii centrale;
3. Au fost reparate 22 de felinare, montate becurile și cablul electric pe un traseu de 2 km.

În procesul realizării practicii, Primăria s-a confruntat cu anumite probleme: lipsa unui electric cu experiență și insuficiența de mijloace financiare. Primăria s-a adresat specialiștilor din sat și a primit ajutor din partea locuitorilor Igor Chilat și Gheorghe Bologan, care prin muncă voluntară au efectuat toate lucrările tehnice de reabilitare și profilaxie a felinarelor, conectarea lor în rețea, instalarea becurilor, montarea cablului electric pe lungimea de 2000 metri. De asemenea, au asigurat buna funcționare a sistemului de iluminare stradală pe toată perioada de funcționare.

Elemente specifice

- Practica este actuală și a fost posibil de realizat cu resurse minimale, dar cu impact major: facilitarea activităților sociale și economice în localitate, asigurarea securității locuitorilor și menținerea ordinii publice;
- Inițiativa noului serviciu public aparține mai multor actori din localitate: APL, ONG „Baștina”, Asociația părinților și pedagogilor, garda populară, consilierii locali, șeful de poliție, care au fost îngrijorați de securitatea locuitorilor din localitate în ultimii ani și au acționat prompt în interesele comunității;
- Realizarea practicii a fost posibilă datorită susținerii cetățenilor prin muncă de voluntariat și alocării mijloacelor financiare din bugetul local;
- Aspectele inovatoare ale practicii s-au manifestat în inițiativa și contribuția locuitorilor și atragerea voluntarilor la restabilirea rețelei electrice pentru iluminatul stradal;
- Factorii succesului au fost credibilitatea cetățenilor, transparența acțiunilor APL, participarea cetățenească;
- Sub aspectul managementului, crearea facilităților pentru un nou serviciu public - iluminatul stradal – s-a făcut prin utilizarea patrimoniului existent, renovarea cu sprijinul specialiștilor din localitate;
- Resursele utilizate pentru renovarea și menținerea sistemului de iluminare stradală nu a necesitat mijloace considerabile, lucrările fiind efectuate doar din resursele locale;
- Responsabilitatea pentru funcționarea serviciului este asigurată de 2 persoane iar monitorizarea se face de către primar;
- Rămâne de determinat pe viitor sursele sigure de venit pentru menținerea și dezvoltarea în continuare a sistemului de iluminare stradală în localitate.

Resurse

În rezolvarea problemei au fost implicați toți actorii principali: locuitorii satului Selemet, ONG „Baștina”, Asociația părinților și pedagogilor din Școala Medie Selemet, garda populară, consilierii locali, șeful poliției, APL.

Buna realizare a acestei practici a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 2 000 lei (procurarea becurilor);
- contribuției din partea comunității prin munca voluntară (lucrări de montare și profilaxie; conectarea la rețea, montare, asigurarea bunei funcționări).

Din bugetul local, în anul 2006, în total a fost alocată suma de 6000 lei, în anul 2007 suma de 7200 lei, pentru anul 2008 se preconizează alocarea sumei de 15000

lei din taxa pentru amenajarea teritoriului. Consumul total de energie electrică se estimează la 3000 lei. Pentru o funcționare eficientă și durabilă a sistemului de iluminat este necesară contractarea unui specialist-electrician și estimarea posibilităților bugetului local pentru menținerea și extinderea rețelei de iluminare.

Rezultate

- Beneficiarii sînt 4474 de locuitorii ai satului, 13 unități comerciale, sala de computere, Școala Muzicală unde se antrenează 40 de elevi în a doua jumătate a zilei, 50 de elevi și membrii colectivelor folclorice de pe lângă Casa de cultură;
- La prima etapă de implementare a practicii a fost renovată rețeaua de iluminare stradală, construită în perioada sovietică, pe lungimea de 2 km din cele 6 km pe care se extinde satul Selemet;
- Pe drumul central au fost renovate 22 de felinare din cele 42 existente, montate 22 de becuri electrice cu consum scăzut de energie electrică și cablul electric;
- Au fost montate două contoare pentru evidența consumului energiei electrice (la Primărie și Casa de cultură) și un releu pentru deconectarea automată a energiei electrice;
- La a doua etapă, în anul 2007, rețeaua se va extinde cu 1 km din bugetul local și cu 300 m din sursele locuitorilor la ora-limită. Consiliului local deja a luat decizia în această privință;
- S-a îmbunătățit considerabil activitatea gărzii populare și a șefului de post în menținerea ordinii publice, activitatea agenților economici (magazine, baruri), activitatea Casei de cultură și a școlii muzicale;
- Numărul infracțiunilor în localitate s-a redus considerabil.

Lecții învățate

- Pentru buna realizare a practicii este necesară angajarea unui specialist-electrician pe lângă Primărie;
- Gestionarea eficientă a sistemului de iluminare a străzilor necesită o estimare reală a posibilităților bugetului local;
- La nivel național, conform datelor statistice, mai mult de jumătate din localități au rețele electrice de iluminare stradală, dar nu există date statistice despre numărul localităților care beneficiază de acest serviciu public. De aceea poate fi reprodus în alte localități, deoarece nu implică cheltuieli mari din bugetul local, iar lucrările tehnice pot fi parțial efectuate prin muncă de voluntariat;
- Iluminatul stradal ar fi o premisă pentru asigurarea ordinii publice în fiecare comunitate, susținerea intereselor populației în diferite domenii de activitate economică și social-culturală;
- Este necesar de transmis experiența acumulată altor primării, prin organizarea „Zilei ușilor deschise”, publicitate, mass-media, crearea rețelei bunelor practici etc.;
- Practica este actuală și posibil de realizat cu surse minimale și impact considerabil asupra dezvoltării social-economice a localităților rurale, susținerii agenților economici, menținerii ordinii publice, activităților pentru tineretul de la sate.

Autorii practicii

Primăria s. Selemet

Raionul Cimișlia, MD-4129

Tel.: 0 241 39 236, 0 241 39 238

Fax: 0 241 39 236

E-mail: tatiana_badan@mail.ru

1.3.11. Iluminarea străzilor centrale și zonei de odihnă în c. Larga, r. Briceni

Carte de vizită

Comuna Larga raionul Briceni este constituită din satele Larga și Pavlovca. Comuna este situată în partea de Nord a raionului, la 18 km de or. Briceni și 12 km de or. Lipcani, are 5169 locuitori, suprafața totală este 5365 ha. Comuna dispune de infrastructură socială și economică dezvoltată: 6 instituții instructiv-educative, 2 instituții de cultură, 2 instituții medicale, sistem de aprovizionare cu apă, sistem de deservire cu gaze naturale, piața comunală, gater și oloiniță comunală, baie comunală și iluminat stradal. În comună sînt înregistrați 72 de agenți economici. În cadrul Primăriei activează 16 angajați. Bugetul local constituie 4918 mii lei.

Contextul practicii

Problema a apărut o dată cu trecerea la economia de piață în anii 1990 și consecințele ce au urmat: insuficiența mijloacelor financiare, indiferența actorilor comunitari față de problemele și treburile comunitare. De această problemă au fost afectați toți locuitorii comunei, în special maturii angajați în cîmpul muncii, copii și tineri care frecventează activitățile culturale în a doua jumătate a zilei (cercurile, discotecile etc.). În afară de aceasta, erau afectați toți cei care se deplasează pe drumul spre Lipcani sau Medveja. Îngrijorarea comunității se explică prin înregistrarea frecventă a infracțiunilor în locurile publice (discoteci), baruri, cazuri de agresiune fizică (furturi, accidente rutiere), care aveau loc, de regulă, seara sau noaptea. Părinții se îngrijorau pentru copii care frecventează cercurile și Școala de Muzică (activitățile se desfășoară în a doua jumătate a zilei), tinerii care frecventează diferite evenimente la căminul cultural.

Pînă nu demult o parte din actorii comunitari considerau că lipsa iluminării străzilor pe timp de noapte nu este cea mai acută problemă, deoarece există alte probleme mai arzătoare, de exemplu reparația drumurilor. Însă consilierii locali, societatea civilă au fost de părere că lipsa iluminării stradale este o problemă stringentă, soluționarea căreia va facilita rezolvarea altor probleme ce derivă din aceasta. În localitate exista rețeaua electrică pentru iluminarea stradală, inclusiv în zona de odihnă, dar de mulți ani becurile nu au fost schimbate, iar felinarele din zona căminului cultural erau defectate. După mai multe discuții, Consiliul local împreună cu Primăria a trasat drept scop pentru anul 2007 organizarea iluminării străzilor. Lipsa iluminării stradale era un punct slab, depășirea căruia ar fi schimbat aspectul localității și ar fi ajutat la înlăturarea unor probleme ce țin de securitatea oamenilor și ordinea publică în localitate.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a început în anul 2007 și continuă pe străzile secundare din localitate. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Pregătirea pentru implementarea proiectului:
 - adunarea generală a locuitorilor privind iluminarea străzilor și a zonei de odihnă din fața Căminului de cultură;
 - semnarea contractului de prestare a serviciilor cu organizația care trebuia să efectueze lucrările de iluminare a străzilor și a zonei de odihnă din fața Căminului de cultură;
2. Iluminarea străzilor centrale și a zonei de odihnă din fața Căminului de cultură:
 - verificarea și controlul rețelelor electrice existente;
 - reparația sectoarelor cu rețele electrice de iluminare stradală defectate;
 - instalarea contorului de măsurare a consumului energiei electrice și un releu pentru deconectarea automată a curentului electric;
 - instalarea noilor felinare în zona de odihnă a Căminului de cultură;
 - reparația și punerea în funcțiune a havuzului;
 - montarea becurilor la toate felinarele;
 - Extinderea lucrărilor de iluminare de la străzile centrale spre străzile secundare.

În procesul de realizare a practicii nu au fost întâmpinate probleme majore, cu excepția contribuției financiare insuficiente din partea membrilor comunității.

Elemente specifice

- Inițiativa, entuziasmul, perseverența, patriotismul sînt elemente specifice ale acestei practici;
- Prin intermediul practicii s-a creat o viziune comună în rîndul actorilor locali referitoare la necesitatea și căile de rezolvare a problemei iluminării stradale. Au fost depășite disensiunile politice și deciziile s-au luat în unanimitate;
- Pentru a obține succes în proiectele de dezvoltare comunitară este necesară nu numai atragerea de investiții, dar și încrederea în forțele proprii, dezvoltarea activității de voluntariat, asigurarea transparenței tuturor lucrărilor.

Resurse

Promotorii nemijlociți ai proiectului au fost: autoritățile publice locale, care au planificat realizarea practicii, Întreprinderea Municipală “Prestservici Nord”, SA „Red Nord Vest”, oficiul Briceni, care au efectuat lucrările de reparație și montare (becuri, contor, releu). La realizarea practicii au participat și membrii comunității (electricieni, care au efectuat lucrările de instalare a felinarelor și becurilor în zona de odihnă a căminului de cultură), garda populară, postul de poliție.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 58 000 lei;
- contribuției din partea comunității (muncă de voluntariat la iluminarea zonei de odihnă și reconstrucția havuzului).

Costul total al proiectului constituie suma de 58 000 lei.

Rezultate

- Au fost reparate și pregătite pentru iluminarea străzilor rețelele electrice din zonele preconizate;
- Sînt iluminate străzile centrale ale comunei și zona de odihnă a Căminului de cultură;
- A fost reparat și dat în exploatare havuzul în zona de odihnă a Căminului de cultură;
- Beneficiarii practicii sînt toți membrii comunității și vizitatorii, în special tinerii și copiii;
- A fost renovată zona de odihnă a Căminului de cultură, care pînă nu demult, pe timp de seară, nu era frecventată de copii și tineri din localitate;
- S-au redus infracțiunile din comună, mai ales în locurile publice, ceea ce facilitează lucrul gării populare și a postului de poliție;
- S-a schimbat radical aspectul localității o dată cu prestarea noului serviciu public, a sporit evident gradul de cultură;
- Zona de odihnă a căminului cultural a devenit un loc preferat pentru tineri, care, stînd pe băncile din fața havuzului, pot să-și petreacă timpul liber frumos și folositor.

Lecții învățate

- Viața la sat este cu atît mai plină de conținut, cu cît membrii comunității sînt mai interesați de tot ceea ce-i înconjoară. De aceea este nevoie ca întreaga comunitate să participe la realizarea unor obiective comune;
- Rezultatele se obțin atunci cînd se formulează clar scopul, se identifică mijloacele, iar oamenii sînt motivați să se implice, indiferent de forma de participare;
- Experiența practicii poate și trebuie transmisă altor comunități prin intermediul diferitor mijloace: microfonul liber, panouri informaționale, mass-media, foi volante, dar importante rămîn a fi vizitele reciproce.

Autorii practicii

Primăria c. Larga

Raionul Briceni, MD-4731

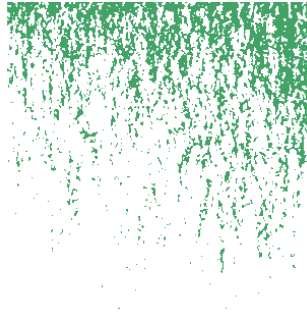
Tel.: 0 247 51 336, 0 247 51 270

Fax: 0 247 51 336

Pagina Web: www.larga.com.md

CAPITOLUL II.

Mediu și amenajarea teritoriului

*Ne putem sustrage, pentru o
vreme , regulilor societății; nimic
însă nu scapă legilor naturii.*

Marie D'Agoult

Furnizarea serviciilor publice cu implicații asupra mediului, cum ar fi: gestionarea deșeurilor menajere, aprovizionarea cu apă potabilă, colectarea și epurarea apelor reziduale, ține de responsabilitatea autorităților locale și, totdeauna, a fost un domeniu, în care sunt insuficiente exemple bune de organizare și gestionare a serviciilor.

O problema deosebită o constituie depozitarea deșeurilor menajere și nemenajere, marea majoritate a comunităților dispunând de un număr mic de locuri pentru depozitare. Până în prezent nu există un sistem modern complex capabil să realizeze separarea, procesarea, utilizarea și lichidarea deșeurilor, inclusiv incinerarea acestora.

Zonele agricole suportă acțiunea unor factori ca: eroziunea, lipsa de substanțe nutritive și poluarea chimică, a căror efecte negative se răsfrâng asupra productivității agricole și calității mediului de trai.

Folosirea pe scară largă a substanțelor chimice pentru îmbogățirea solurilor și tratarea culturilor de-a lungul timpului a influențat negativ calitatea apelor subterane, gradul de poluare al acestora fiind destul de ridicat.

Starea tehnică necorespunzătoare a stațiilor de epurare a apelor uzate menajere și folosirea unor tehnologii depășite determină poluarea biologică și microbiologică avansată a râurilor.

O altă problema actuală este gradul de conștientizare și nivelul scăzut de educație al populației și neimplicarea practică a acesteia în protejarea naturii și mediului. O excepție în acest context fac ONG-urile de mediu, care promovează activ ideile transparenței decizionale și largirii posibilităților de participare a publicului la acest proces.

Bunele practici prezentate confirmă nivelul diferit de dezvoltare a serviciilor în localitățile țării. De exemplu, or. Florești, prin practica descrisă, a atins o cotă de 100% de cuprindere a gospodăriilor cu servicii de evacuare a deșeurilor menajere, localitățile rurale sunt la etapa de inițiere a acestor activități, care urmează a fi răspândite în majoritatea localităților. Planificarea acțiunilor de mediu la nivel local înseamnă prioritizare, distribuirea echitabilă a resurselor financiare, utilizarea eficientă a resurselor, implicarea autorităților publice și grupurilor comunitare în planificarea activităților de mediu.

Implementarea unor mecanisme noi de organizare, care asigură durabilitate serviciilor prestate, au fost utilizate de autorii practicilor din Thigheci, Ciocîlteni, Vatici, Grătiești, care au creat servicii de management al deșeurilor, fiecare avînd specificul său, în dependență de punctul de pornire a inițiativei.

Administratorii locali au prețuit imaginea localităților și au considerat benefică direcționarea resurselor pentru amenajarea localităților și, în acest context, sunt prezentate bunele practici de amenajare a albiei râului (cazul s. Selemet), construcția podurilor, (s. Neculăieuca), amenajarea cimitirului (s. Pohoarna), construcția clopotniței (s. Lăpușna).

Un loc aparte în cadrul localităților din țară îl ocupă izvoarele. În cazul de față au fost realizate bune practici în satele Larga, Secăreni și or. Șoldănești. Majoritatea practicilor prezentate au fost posibil de realizat datorită creării parteneriatelor între APL, ONG, agenții economici, acest element fiind semnificativ pentru satele Lăpușna, Cîsla, Pohoarna, Verejeni, Secăreni, Larga și or. Șoldănești.

Autorii practicilor au menționat schimbarea atitudinii populației față de problemele de mediu, o dată cu implicarea în realizarea proiectelor, ceea ce confirmă o dată în plus necesitatea schimbării modului de abordare a problemelor de mediu, și anume: trecerea de la combatere la prevenirea poluării și încurajarea folosirii rationale a resurselor naturale.

2.1. Implementarea proiectului “Cultura ecologică – premisă a dezvoltării durabile” în or. Șoldănești

Carte de vizită

Orașul Șoldănești este situat pe traseul Soraca-Rezina la 120 km de mun. Chișinău. Cea mai veche atestare documentară datează cu 22 septembrie 1411. Instituțiile de menire social-culturală sunt: Căminul Cultural “Gheorghe Coșbuc”, Școala Primară, Liceul Teoretic “Ștefan cel Mare”, două grădinițe, spitalul raional ș.a. Populația orașului este de 6320 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 11 persoane.

Contextul practicii

Creșterea gradului de poluare a mediului în oraș, în ultimii ani, era generată de platformele pentru gunoi de lângă blocurile locative neamenajate, gunoiștile neautorizate de pe malul râulețului Ciorna și deversările apelor reziduale din rețeaua de canalizație. Această stare de lucruri crea o imagine nefavorabilă pentru oraș, dar constituia și un focar serios de maladii infecțioase. Conform evaluărilor Centrului de Medicină Preventivă, dinamica crescândă a îmbolnăvirilor gastro-intestinale și hepatite virale era consecința directă a poluării mediului. Organizația de prestare a serviciilor comunale „Șoldănești-Service” nu avea un management performant, dotarea cu tehnică era insuficientă, nu se utilizau tehnologiile informaționale de evidență, inclusiv la evidența contabilă și facturare. Din 730 de apartamente doar 313 aveau încheiat contract de evacuare a deșeurilor.

S-a constatat că două gunoiști amplasate în zona veche a orașului au provocat epidemia de hepatită printre elevii Liceului Teoretic “Ștefan cel Mare”.

Modalitatea de acțiune

Problema stării mediului ambiant în comunitate a fost apreciată drept prioritară în Planul Strategic de Dezvoltare a orașului Șoldănești pentru anii 2005-2010, elaborat cu concursul Comitetului de dezvoltare social-economică a orașului Șoldănești în anul 2005.

Schimbarea lucrurilor în domeniul mediului a început cu o Masă rotundă de lansare a proiectului cu genericul „Cultura ecologică – premiză a dezvoltării durabile” din 5.11.2006.

Au fost planificate și realizate în cadrul proiectului activități de sensibilizare a locuitorilor orașului Șoldănești, cum ar fi: seminare „Nivelul de poluare a mediului

ambiant în Șoldănești-probleme și soluții”, „Dezvoltarea voluntariatului de mediu”.

Elevii de la Liceul „Ștefan cel Mare” au participat la curățirea scuarului și a râulețului, cu adunarea deșeurilor, care erau răspândite pretutindeni, inclusiv în albia râulețului Ciorna. De asemenea, au fost reparate 2 punți și amenajate 6 izvoare.

Cu banii alocați de Guvernul Republicii Moldova, au fost instalate 117 urne metalice, iar din resursele locale - 12 urne.

În cadrul proiectului s-au desfășurat seminare cu locuitorii, pentru a preveni depozitarea deșeurilor în locuri neautorizate, a fost creat un Centru Comunitar de Educație Ecologică cu regim de lucru permanent, care oferă locuitorilor, organizațiilor, administrației publice locale acces la informații și asistență de domeniu, monitorizează procesele și activitățile pentru protecția mediului, asigură durabilitatea activităților implementate în cadrul proiectului.

Elemente specifice

Această practică a fost deosebită prin faptul că s-a reușit cu ajutorul unui grup de tineri să se mobilizeze întreg orașul la realizarea proiectului.

Într-o perioadă scurtă s-au realizat activități ce au fost amânate ani la rând. Pentru prima dată a fost organizată o expediție ecologică. A fost publicat și distribuit “Buletinul ecologic”.

Resurse

Catalizator al tuturor activităților a fost Comitetul de dezvoltare social-economică a orașului Șoldănești, care a inițiat și coordonat implementarea proiectului.

Primăria a alocat tehnică pentru evacuarea gunoii și resurse pentru procurarea motorinei.

Întreprinderea Municipală „Șoldănești-Service” a pus la dispoziție tehnică și personal.

Agencia ecologică a organizat facilitarea seminarelor tematice, iar Centrul de Medicină Preventivă a contribuit la controlul calității apei potabile în fântâni și izvoare. Agenții economici au participat la amenajarea teritoriilor aferente, Consiliul Raional a contribuit financiar cu suma 13 500 lei. Contribuția comunității a fost în sumă de 25 800 lei.

Rezultate

În oraș au fost amplasate 117 urne și gunoiul este evacuat zilnic.

Au fost lichidate 10 gunoiști neautorizate, curățate și amenajate 6 izvoare. Membrii comunității, instruiți în probleme de sănătate și de mediu, activează ca facilitatori și asigură durabilitatea activităților realizate în cadrul proiectelor.

A fost reanimată activitatea serviciului municipal de salubritate, fapt ce a sporit credibilitatea prestatorului de servicii comunale și APL.

Se consolidează capacitățile membrilor comunității în sfera angajării civice și creării parteneriatelor locale.

Sunt diminuate riscurile îmbolnăvirilor de boli infecțioase din cauza nerespectării normelor sanitar-ecologice.

Ca rezultat al implementării proiectului, orașul Șoldănești a devenit curat și amenajat.

Leții învățate

Transparența în activitate poate activa participarea locuitorilor la rezolvarea problemelor locale.

Comunitatea a înțeles că indiferența și pasivitatea dăunează sănătății.

Autorii practicii

Primăria or. Șoldănești
Str. Păcii 8
MD 7201
Tel.: 0 272 22305
E-mail: tinica_a@yahoo.com

2.2. Instituirea Serviciului de colectare a deșeurilor menajere în c. Grătiești, mun. Chișinău

Carte de vizită

Comuna Grătiești este alcătuită din 2 sate (satul Grătiești și satul Hulboaca) și este situată la 14 km Nord de or. Chișinău. Prima atestare documentară a localității este din 1748. În comună sunt 2452 de locuințe inclusiv 222 de apartamente în blocurile cu multe etaje. Obiectele de menire social-culturală: 2 grădinițe, Școala Medie nr. 55 din s. Grătiești și Gimnaziul nr. 93 din s. Hulboaca. Suprafața totală a terenurilor este de 2828 ha, dintre care intravilan 505 ha, extravilan 2328 ha aflate în proprietate a 950 de gospodării țărănești. Populația este de 6756 de locuitori. Numărul de angajați în Primărie este de 15 persoane.

Contextul practicii

Localitățile suburbane ale municipiului Chișinăului nu beneficiază de servicii de evacuare a deșeurilor menajere și nu dispun de gunoiști autorizate, ceea ce contribuie la poluarea excesivă a teritoriilor adiacente. Tradițional, problema de salubritate în localități a fost neglijată de autorități și localnici. Albia și lunca râulețului Hulbocica pe toată lungimea teritoriului comunei Grătiești erau poluate cu deșeuri de materiale de construcție, deșeuri de producere și menajere. În comună nu exista un serviciu de colectare și transportare a deșeurilor menajere, ceea ce favoriza poluarea. Gunoiștea din apropierea satului Grătiești era o sursă de poluare a terenurilor arabile și plantațiilor de vii. Inundația din vara anului 2005 a agravat și mai mult situația ecologică din localitate. Deșeurile adunate pe albia râului Hulbocica au creat un aspect neplăcut pentru centrul comunei. Exista pericolul apariției diverselor epidemii de boli infecțioase, iar centrul localității ar fi devenit un loc de stocare a deșeurilor menajere.

Modalitatea de acțiune

În anul 2007, prin decizia Consiliului comunal Grătiești a fost creat Serviciul de colectare și transportare a deșeurilor menajere în parteneriat cu S.R.L. „Manelva-com”. Pentru inițierea serviciului, au fost întreprinse următoarele activități:

- Întocmirea modelului Contractului de prestare a serviciilor contra plată;
- Desfășurarea activităților de informare a populației, prin plasarea de avize și organizarea de adunări cu cetățeni.
- Au fost elaborate și editate de către ONG „Generația Mea” posterul „Salubritatea teritoriului – o necesitate pentru a supraviețui”, plantele „Protecția naturii

- o datorie față de copii noștri”, „Reciclarea deșeurilor menajere”, care au fost distribuite prin școli, grădinițe, afișate pe panoul de informație al Primăriei;
- A fost organizat concursul de desene ale copiilor „Satul meu înfloritor” la care au fost prezentate 16 lucrări ale copiilor;
- Au fost procurate 6 containere de metal și 16 urne, pentru a fi amplasate lângă stațiile de autobuz din localitate;
- Au fost instalate 20 de containere pe strada principală din s. Grătiești în preajma blocurilor locative și a instituțiilor bugetare;
- Au fost încheiate 600 de contracte de prestare a serviciilor de colectare și transportare a deșeurilor menajere cu persoane fizice și juridice;
- Consiliul local a alocat un teren pentru construcția unui depozit de containere.

Inițial, pe o perioadă de trei luni, serviciile de evacuare a deșeurilor au fost gratuite, apoi fiind încheiate contracte de prestare a serviciilor pentru populație. În primele 2 luni de activitate s-au acumulat câte 5-6 mii lei lunar, iar în a treia lună au fost achitate de către beneficiari peste 12 mii lei. Beneficiarii serviciului sunt peste 600 de gospodării din satele Grătiești și Hulboaca, instituțiile bugetare, 24 de agenți economici cu care au fost încheiate contracte de prestare a serviciilor de transportare a deșeurilor.

Elemente specifice

Cadrul juridic de activitate al Serviciului de colectare și transportare a deșeurilor menajere într-o localitate rurală;

Diversitate de activități de informare a populației.

Resurse

Pentru implementarea practicii, din bugetul local au fost cheltuite 104 mii lei, pentru amenajarea gunoiștii, amenajarea și salubritatea străzii centrale, achitarea serviciilor de colectare și transportare a deșeurilor menajere de la instituțiile bugetare.

Contribuția comunității a fost de 210 mii lei pentru serviciile mecanizate de acumulare și transportare a deșeurilor și salarizare a angajaților.

ONG „Generația Mea” a realizat activități de sensibilizare a populației prin editarea și distribuirea materialelor informative.

Rezultate

Au fost încheiate peste 600 de contracte de prestare a serviciilor cu persoane fizice și 24 de contracte de prestare a serviciilor cu agenții economici din localitate.

Au fost lichidate 12 gunoiști neautorizate și amenajat un izvor.

A fost organizată o campanie de informare a populației despre necesitatea salubrității localității.

Ca rezultat al implementării practicii, străzile comunei sunt amenajate și mai curate.

Lecții învățate

Conlucrarea dintre APL, agenții economici și cetățeni face posibilă rezolvarea celor mai complicate probleme ale comunității.

Autorii practicii

Primăria c. Grățiești
Str. Ștefan cel Mare 72
mun. Chișinău MD - 2093
Tel.: 0 22 451232 ; 0 22 451231
E-mail: gratiestiprim@gmail.com

2.3. Autorizarea și amenajarea gunoiștii din satul Fiodoreuca, comuna Ciocîlteni raionul Orhei

Carte de vizită

Comuna Ciocîlteni raionului Orhei este situată pe malul stîng al rîului Răut, la 22 km de centrul raional Orhei și la 67 km de mun. Chișinău. Prima atestare documentară datează cu 7 mai 1637. Comuna Ciocîlteni are în componență satele Ciocîlteni, Feodoreuca, Clișova-Nouă, cu un număr total de 1091 de gospodării. Obiectele de menire social-culturală sunt: două grădinițe, Gimnaziul și Liceul „Dm. Cantemir”, Școala Primară, două biblioteci publice, Casa de cultură, Muzeul, Biserica cu Hramul „Sf. Nicolae”. Populația comunei numără 3565 de persoane.

Contextul practicii

Starea sanitară în localitățile comunei a început să se înrăutățească o dată cu reorganizarea gospodăriei colective agricole și destrămarea fermelor de vite. Au fost amenajate încăperi în gospodăriile auxiliare pentru animalele care au devenit proprietate privată a locuitorilor. Acești factori au contribuit la extinderea gunoistei amplasată în satul Fiodoreuca, iar pe teritoriul comunei au apărut în jur de 10 gunoiști neautorizate. Această stare de lucruri a creat un mediu benefic pentru apariția bolilor infecțioase. Totodată, a început un intens proces de poluare a resurselor funciare și acvatice, a apelor freatice, care erau utilizate de locuitori ca sursă de apă potabilă. Arderea frecventă a deșeurilor animaliere și menajere genera poluarea aerului. Pe lângă daunele de ordin ecologic, gunoiștile neautorizate creau discomfort locuitorilor și stirbeau imaginea satelor.

Modalitatea de acțiune

În iunie 2005, Primăria a realizat un sondaj de opinie cu tema: “Participarea la procesul de luare a deciziilor la nivel local – promovarea unui mod sanatos de viață”, la care a participat populația satelor Ciocalteni, Clisova, Fiodoreuca. Rezultatele au confirmat interesul membrilor comunității, pentru starea sanitară nesatisfăcătoare a localităților.

Pornind de la genericul „Ecologia pământului este ecologia sufletului”, s-a formulat obiectivul de organizare a unei gunoisti autorizate în s. Fiodoreuca.

Pentru a sensibiliza opinia publică asupra necesității rezolvării problemei gunoiștilor neautorizate, a fost organizată o Masă rotundă cu tema: “Asigurarea securității ecologice a populației din comunitate”, la care au participat reprezentanții Primăriei, Consiliului local, Consiliului local al copiilor și tinerilor din liceul „D. Cantemir”.

De asemenea, a fost editat buletinul informativ “Ecologia pamintului e și ecologia sufletului”.

Construcția gunoistei în satul Fiodoreuca a fost posibilă datorită implicării locuitorilor, care au realizat lucrări de curățare a terenului. Asociația Agricolă „Freamat de codru” a acordat suport la lucrările de amenajare a gunoistii, prin oferirea transportului.

O problema a fost depășită în procesul de realizare a proiectului, lipsa transportului necesar pentru evacuarea periodică a deșeurilor, care a fost soluționată cu suportul Fondului Ecologic Național, prin realizarea proiectului „Procurarea transportului pentru evacuarea deșeurilor”.

După realizarea proiectului, a fost organizat un seminar raional cu tema: “Soluționarea problemelor comunității. Schimb de experiență”, la care au participat 36 de primari din raionul Orhei.

Elemente specifice

Inițierea parteneriatului între APL, Consiliul local, Consiliul local al copiilor și tinerilor, comunitate.

Participarea activă a populației la identificarea și soluționarea problemelor locale.

Resurse

Fondul Ecologic Național a alocat suma de 105 mii lei pentru procurarea tehnicii. Asociația agricolă „Freamat de codru” a pus la dispoziția echipei de implementare tehnica din dotare timp de 3 zile. Consiliul Raional Orhei a susținut realizarea practicii prin alocarea sumei de 110 lei.

Rezultate

Lichidarea a 10 gunoisti neautorizate. Amenajarea gunoistii cu suprafața de 1,45 ha.

Au fost create condițiile minime pentru instituirea unei gospodării comunale în localitate. Se planifică dotarea gospodăriilor și întreprinderilor cu urne speciale pentru colectarea deșeurilor.

Lecții învățate

Participarea populației la procesul de luare a deciziilor la nivel local este un factor important în dezvoltarea social-economică a satului.

Parteneriatul la nivel local urgencează soluționarea problemelor existente în comunitate. Promovarea educației ecologice trebuie să înceapă în familie.

Autorii practicii

Primăria comunei Ciocîlteni

Raionul Orhei, MD - 3519

Tel.: 0 235 52 236

E-mail: vmarandici@yahoo.com

2.4. Amenajarea platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide în comuna Vatici raionul Orhei

Carte de vizită

Comuna Vatici raionul Orhei este alcătuită din 3 sate(s. Vatici, s. Curchi și s.Tabăra) și este situată la 17 km de centrul raional, 60 km de mun. Chișinău. Prima atestare documentară datează cu anul 1443. În comună sunt 856 de gospodării. Obiectele de menire social-culturală sunt: 2 grădinițe, 2 gimnazii, „Complexul Monastic Curchi” și „Mănăstirea Tabăra”.

Populația comunei constituie 2440 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 7 persoane.

Contextul practicii

În comuna Vatici nu existau locuri amenajate pentru depozitarea deșeurilor menajere. Teritoriul localităților era poluat, populația era nemulțumită de condițiile sanitare, iar autoritățile ecologice și sanitare tot mai des aplicau sancțiuni pentru nerespectarea reglementărilor legale în domeniul mediului. Indiferența unora și necunoașterea altora au dus la crearea gunoiștilor neautorizate. De această problemă erau afectați locuitorii celor două localități, în special persoanele lângă gospodăriile cărora erau amplasate gunoiștile neautorizate. Autoritățile publice locale, periodic, alocu surse pentru lichidarea acestor încălcări, dar situația nu se schimba spre bine.

Modalitatea de acțiune

Realizarea proiectului a început cu selectarea locurilor de amplasare a platformelor de acumulare a deșeurilor. Ca urmare a discuțiilor cu localnicii, au fost selectate 4 locuri în satul Vatici și 3 locuri în satul Curchi. Prin concurs, a fost selectată o organizație care s-a angajat să efectueze lucrările de amenajare a platformelor. Suprafețele selectate au fost pregătite pentru turnarea fundamentelor de beton, amenajate spațiile verzi aferente platformelor, instalate câte 4 containerele pentru fiecare platformă. Lucrările de înverzire a terenului aferent platformelor s-au îndeplinit cu participarea activă a cetățenilor.

După finisarea lucrărilor de amenajare, au fost numite persoane responsabile de depozitarea gunoiului doar în containere. A fost organizată o campanie de informare a populației cu privire la procedurile de utilizare a platformelor construite și regulile de depozitare a deșeurilor solide.

Pentru evacuarea periodică a deșeurilor, a fost încheiat contract de prestare a serviciilor de transportare a deșeurilor cu Întreprinderea „Servicii comunale Orhei”.

Planificarea și realizarea practicii a fost posibilă datorită parteneriatului între autoritatea publică locală, Asociația Obștească „Apa Codrilor” din satul Vatici, agenții economici din regiune și populația celor 2 localități.

Elemente specifice

Crearea parteneriatului între sectorul public și societatea civilă, participarea directă a cetățenilor la implementarea proiectului.

Organizarea campaniei de sensibilizare a locuitorilor de către Asociația Obștească „Apa Codrilor”.

Stabilirea relațiilor contractuale de prestare a serviciilor de transportare a deșeurilor cu Întreprinderea „Servicii comunale Orhei”, un operator cu capacitate și experiență în domeniu.

Resurse

Pentru realizarea practicii, din bugetul local a fost alocată suma de 30 mii lei, utilizată pentru înverzirea teritoriilor aferente platformelor de gunoi, efectuarea lucrărilor de amenajare a gunoiștilor, acoperirea cheltuielilor de transport. Locuitorii satelor au participat ca voluntari la efectuarea lucrărilor de amenajare.

Fondul Ecologic Național a alocat suma de 218 mii lei, care au fost utilizați pentru construcția platformelor și procurarea containerelor.

Asociația Obștească „Apa Codrilor” din satul Vatici a organizat o campanie de mobilizare a cetățenilor din cele 2 localități în vederea participării la acțiunile prevăzute de proiect.

Rezultate

Ca rezultat al implementării acestui proiect, au fost amenajate 4 platforme în satul Vatici și 3 platforme în satul Curchi. Satele comunei au devenit mai amenajate și îngrijite, atractive pentru vizitatori. Populația este implicată în menținerea curățeniei și a devenit mai receptivă la problemele comunității, a înșușit deprinderi de cooperare la rezolvarea problemelor de interes local.

Lecții învățate

Succesul inițiativelor depinde de capacitatea APL de a mobiliza locuitorii la rezolvarea problemelor de interes local.

Nu există probleme fără soluții, sunt probleme pentru care nu se identifică soluții.

Informarea și instruirea cetățenilor este importantă, pentru a asigura durabilitatea proiectului.

Autorii practicii

Primăria comunei Vatici
Raionul Orhei, MD - 3556
Tel.: 0 235 59 018 ; 0 235 5 90 36
E-mail: primaria.vatici@gmail.com

2.5. Construcția clopotniței și amenajarea teritoriului la cimitirul din satul Lăpușna raionul Hîncești

Carte de vizită

Lăpușna este o localitate situată în valea râului Lăpușnița, afluent de stînga al Prutului, la 18km de Hîncești și la 54km de mun. Chișinău. Prima atestare documentară este datată cu anul 1429. Instituțiile instructiv - educative: liceul teoretic, biblioteca publică, Grădinița, Școala de Muzică.

Populația la 1 ianuarie 2008 număra 6525 de persoane. Numărul angajaților Primăriei este de 16 persoane.

Contextul practicii

Pe teritoriul cimitirului de mai mulți ani s-a acumulat o gunoiște neautorizată pe motiv că nu au existat locuri speciale pentru deșeuri, acumulate ca urmare a lucrărilor de amenajare. La intrarea în cimitir era un clopot vechi, care nu avea un aspect adecvat, poarta era veche și defectă, pe teritoriul cimitirului își găseau adăpost copiii fără supraveghere, tineri cu comportament deviant, care prejudiciau mormintele. De mai mulți ani se discuta problema amenajării cimitirului, dar, din cauza lipsei unui lider cu inițiativă, problema rămînea nesoluționată, motivîndu-se lipsa finanțelor. De această problemă erau afectați toți locuitorii satului Lăpușna.

Modalitatea de acțiune

La ședința Consiliului local din februarie 2008, primarul a solicitat consilierilor sprijin în alocarea resurselor financiare pentru construcția clopotniței. Consilierii au aprobat cererea și s-a decis alocarea sumei de 90 mii lei din soldul disponibil, ca contribuție la realizarea ideii.

După adoptarea deciziei de alocare a finanțelor pentru construcția clopotniței și amenajarea teritoriului cimitirului, a început activitatea de proiectare, pentru care au fost implicați specialiști din localitate. Concomitent Primăria a desfășurat o campanie de colectare al fondurilor. Un rol aparte în mobilizarea localnicilor a avut biserica ortodoxă din localitate, care a făcut permanent apeluri către populație.

Pentru efectuarea lucrărilor, a fost constituită o echipă de localnici cu abilități în construcție, iar organizarea și monitorizarea lucrărilor a fost realizată de către Primărie. La tradiționala pomenire de Paștele Blajinilor, clopotnița a fost sfințită, eveniment la care au participat majoritatea locuitorilor satului.

Problema principală întâlnită în procesul implementării practicii a fost inițierea lucrărilor de construcție, fără a avea acoperirea financiară suficientă. Problema a fost rezolvată ulterior, prin acumularea sumei de 130 mii lei.

Elemente specifice

Parteneriatul între APL, agenții economici și comunitate.

Informarea permanentă a populației și promovarea acțiunilor comunitare.

Resurse

Din bugetul local au fost alocate 90 mii lei. Apelurile adresate agenților economici, oamenilor de afaceri, populației au condus la acumularea sumei de 40 mii lei.

Rezultate

A fost construit un obiect de menire social – culturală și spirituală în sat.

S-a schimbat aspectul estetic al cimitirului.

Construcția clopotniței a deschis calea spre acumularea resurselor financiare pentru construcția în variantă albă a drumului central al cimitirului și amenajarea platformei speciale pentru colectarea deșeurilor.

Lecții învățate

Experiența pozitivă la implementarea proiectului, transparența, parteneriatul APL – societate civilă sporește încrederea populației în forțele proprii.

Această practică a demonstrat că orice problemă a localității poate fi rezolvată prin unirea eforturilor actorilor comunitari, prin mobilizare și participarea cetățenilor.

Implementarea acestei practici a sporit interesul locuitorilor comunei pentru soluționarea problemelor de interes local.

Autorii practicii

Primăria satului Lăpușna
Str. A. Lăpușneanu 100
Raionul Hîncești, MD - 3431
Tel: 0 269 51 236; 0 269 51 238

2.6. Amenajarea cimitirului în satul Pohoarna raionul Șoldănești

Carte de vizită

Satul Pohoarna raionul Șoldănești este situat la 105 km de mun. Chișinău și la 27 km de centrul raional. Numărul populației la 1 ianuarie 2008 constituia 2004 persoane. Numărul angajaților în Primărie este de 10 persoane.

Contextul practicii

Problema a apărut cu mulți ani în urmă, deoarece cimitirul este amplasat pe un teren cu umeditate sporită și deseori după ploi abundente era inundat. Suprafața cimitirului era de numai 0,7 ha și nu erau locuri pentru morminte, ultimele fiind executate la adâncimi de 1,2 – 1,5 m, ce nu se încadrează în normele sanitare existente. Gardul cimitirului era vechi și deteriorat și se crease o imagine sumbră a locului. De această problemă era afectată întreaga localitate.

Modalitatea de acțiune

La inițiativa Primăriei a fost creat un grup de lucru, care urma să fie responsabil de rezolvarea problemei în cauză. La următoarea etapă a fost întocmit un plan de activități și un proiect de amenajare a cimitirului.

A fost convocată adunarea comunității, la care grupul de inițiativă a prezentat o informație amplă despre proiect și au fost stabilite sursele de finanțare.

Pentru colectarea donațiilor, localitatea a fost divizată în 12 sectoare. La fiecare sector a fost întărit câte un consilier local și o persoană responsabilă de colectarea mijloacelor. A fost de asemenea selectată o persoană, care să se ocupe de colectarea banilor de la persoanele plecate peste hotarele țării.

Inițial, au fost colectate 25 000 lei. Suplimentar Primăria a alocat materiale pentru construcția a 2 podețe ce intersectează canalele de protecție contra inundațiilor. A fost amenajată intrarea în cimitir și construită o porțiune de 70m de gard decorativ.

Elemente specifice

Lucrările au fost realizate conform unui proiect, care a fost adus la cunoștință publicului, pînă la inițierea colectării de donații.

În procesul de colectare au fost implicate mai multe persoane, care au asigurat un înalt grad de transparență.

La amenajarea și menținerea în ordine a cimitirului a fost implicată atît populația în vîrstă, cît și tînăra generație.

Resurse

Pentru realizarea proiectului, din bugetul local au fost alocate materiale de construcție în sumă de peste 70 000 lei. Contribuția comunității a fost de 25 mii lei și lucrări de construcție și amenajare estimate la suma de 20 mii lei. Pe parcursul executării lucrărilor, S.R.L. „Pohoarna Angro” a prestat servicii de transport, a alocat materiale de construcție și a asigurat alimentația muncitorilor. La planificarea și realizarea practicii au participat colectivul pedagogic și elevii gimnaziului, Asociația părinților și educatorilor de la grădiniță, cetățenii din localitate, precum și persoane din alte localități, originari din Pohoarna.

Rezultate

În rezultatul implementării acestei practici, cimitirul a fost lărgit cu 0,25 ha, ceea ce va permite folosirea pentru o perioadă de 15-20 ani.

Au fost construite canaluri de scurgere a apelor pluviale, fapt ce a contribuit la scăderea nivelului apelor subterane și diminuarea proceselor de poluare.

Aspectul cimitirului a fost îmbunătățit, iar activitățile realizate au servit drept motiv de mobilizare a întregii comunități, element important în educația tinerei generații.

Lecții învățate

Cimitirul trebuie menținut permanent în ordine și nu o dată în an la Paștele Blajinilor.

Orice problemă poate fi depășită cu succes, prin coeziune socială și colaborare eficientă între toți membrii comunități.

Autorii practicii

Primăria s. Pohoarna

Raionul Șoldănești

MD - 7226

Tel: 0272 47 264; 0272 47 236

2.7. Reconstrucția și amenajarea izvorului în comuna Larga raionul Briceni

Carte de vizită

Satul Larga este situat în raionului Briceni, la 32 km de or. Hotin (Ucraina), 18 km de centrul raional, 12 km de or.Lipcani și 12 km de centrul raional Chelmești (Ucraina). Prima atestare documentară este datată cu anul 1429. Suprafața totală a terenurilor este de 5365 ha. Instituțiile instructiv-educative: Liceul Teoretic “Ion Gheorghiuță”, Biblioteca publică, Gimnaziul, trei grădinițe, Școala de Muzică, Centrul de plasament temporar pentru copii “Amic”.

La 1 ianuarie 2008, populația satului număra 5169 de persoane. Numărul angajaților în Primărie este de 16 persoane.

Contextul practicii

Izvorul, râul Larga și stîncile pitorești din preajmă constituie o bogăție pentru comuna Larga. Problema a apărut aproximativ un deceniu în urmă, cînd acest izvor a încetat să fie folosit, datorită faptului că o parte din cei ce se aprovizionau cu apă de la acest izvor au săpat fîntîni în ograda proprie. Lîngă izvor au început să fie aruncate deșeuri, transformînd acest loc într-o gunoște neautorizată. Erau frecvente și revărsări ale râului Larga, ca urmare a ploilor abundente, ce a dus la înămolirea locului și surparea malurilor. Starea aceasta de lucruri a fost condiționată de neglijența localnicilor față de acest izvor și teritoriul aferent și transformarea locului pitoresc într-un potențial focar de epidemii.

Numai o parte din bătrîni din preajmă mai continuau să folosească apa din acest izvor, cei care cunoșteau calitățile curative ale apei.

Modalitatea de acțiune

Pornind de la această situație critică, APL și Asociația Obștească „Nicolida Nord” au lansat inițiativa de reconstrucție și amenajare a izvorului.

Implementarea proiectului a presupus următoarele activități:

- organizarea focus-grupurilor pentru identificarea gradului de susținere a proiectului de către localnici;
- desfășurarea Adunării generale a cetățenilor satului;
- desfășurarea companiei de colectare a contribuției de la membrii comunității;
- încheierea acordului de colaborare între APL, SRL “LargoFar”, SRL “AgroPatreasca”, Întreprinderea Municipală “Prestservicii Nord” și pichetul de grăniceri;
- înaintarea cererii de finanțare la Fondul Ecologic Național;
- semnarea contractelor de prestare a serviciilor cu organizația selectată pentru efectuarea lucrărilor.

- amenajarea drumului de acces către izvor și construcția unui podet peste riul Larga;
- construcția elementelor de protecție și amenajare a izvorului, cu participarea unui număr mare de locuitori, care s-au angajat să muncească voluntar.
- curățirea izvorului și sădirea copacilor pe terenul din preajmă

După finalizarea lucrărilor, a fost organizată o sărbătoare de inaugurare și sfințire a izvorului.

Elemente specifice

Consensul și participarea actorilor comunitari locali.

Eficacitatea acțiunilor inițiate de APL la toate etapele proiectului.

Succesul acestei practici se datorează inițiativei sectorului neguvernamental și perseverenței APL.

Resurse

Lucrările de amenajare a izvorului au necesitat 46 mii lei din bugetul local și 50 mii lei de la Fondul Ecologic Național. La executarea lucrărilor au participat peste 100 de voluntari, iar agenul economic S.R.L. „DivaxExim” a îndeplinit lucrările de ornare a izvorului, construcția băncilor și a mesei-SRL „LargoFar”, SRL „Demilita Rex”, Î.I. „Prestservicii Nord” au pus la dispoziție mijloace de transport. Asociația Obștească „Nicolida Nord” a întocmit cererea de proiect, pentru a fi înaintat la Fondul Ecologic Național.

Rezultate

Comunitatea a conștientizat importanța patrimoniului local, devenind mai sensibilă la problemele mediului ambiant.

Activitățile de prevenire și diminuare a poluării apelor de la suprafață au dus la ameliorarea stării sanitare în localitate. S-au creat condiții pentru păstrarea izvorului ca sursă de apă potabilă, care are un impact pozitiv asupra locuitorilor satului Larga.

Lecții învățate

Orice inițiativă poate fi susținută de locuitori, dacă sînt convinși că rezultatul va fi util întregii comunități.

Este foarte importantă desfășurarea transparența a tuturor activităților.

Succesul oricărui proiect nu este garantat fără competența echipei de implementare, inclusiv a partenerilor și voluntarilor, fără colectarea de fonduri bine organizate și abilitatea de scriere de proiecte.

Autorii practicii

Primăria comunei Larga
Str. Ștefan cel Mare 11
Raionul Briceni, MD - 4731
Tel: 0 -247- 513- 36, 0 - 247- 512- 70
Pagina Web: www.larga.com.md

2.8. Implicarea tinerilor în rezolvarea problemelor de mediu în satul Cîșla raionul Telenești

Carte de vizită

Satul Cîșla raionului Telenești este situat la 12 km de centrul raional și la 100 km de mun. Chișinău, la 7 km de autostrada Bălți-Chișinău și la 20 km de drumul internațional Cernăuți-Chișinău-Odesa. Localitatea mărginește la Nord cu comuna Zgărdești, la Sud-Est cu satul Codru, la Sud cu satul Hirîșeni, la Est cu comuna Mîndrești și la Vest cu comuna Ghiliceni. Populația satului numără 1000 de persoane. Numărul angajaților în Primărie este de 5 persoane.

Contextul practicii

Starea sanitară s-a înrăutățit, cînd în localitate s-au deschis mai multe unități comerciale, iar lipsa coșurilor de gunoi din preajmă a facilitat apariția gunoiștilor neautorizate și, ca urmare, a creat un aspect nefavorabil localității.

Modalitatea de acțiune

La realizarea practicii, APL a implicat tinerii care au participat în cadrul unei școli de vară la Holercani. Inițial, a fost elaborat proiectul de salubritate a satului, cu planificarea acțiunilor. A fost informată populația despre scopul și obiectivele proiectului prin intermediul fluturașilor, pliantelor e.t.c. De asemenea, a fost organizată adunarea comunității, pentru a aduce la cunoștință intenția tinerilor, fiind solicitat suportul locuitorilor.

Agenții economici au fost informați în scris despre proiect și, în rezultatul solicitărilor, au fost obținute gratuit materiale necesare pentru confecționarea tomberoanelor pentru gunoi, care au fost confecționate cu ajutorul meșterilor din localitate. După ce tomberoanele au fost vopsite, s-au stabilit locurile de amplasare și au fost distribuite.

În cadrul acestui proiect, la marginea satului a fost plantat un parc.

La finalul proiectului, a fost organizată o acțiune festivă, în cadrul căreia s-au trecut în revistă activitățile și au fost menționați toți partenerii implicați, agenți economici, ONG-urile. A fost organizat un concert, iar unitățile comerciale au contribuit la asigurarea cu produse alimentare pentru sărbătoare.

În anul 2007, localitatea a fost câștigătoarea concursului „Cea mai verde, mai salubră și mai amenajată localitate” din raionul Telenești

Elemente specifice

Tinerii au fost acei care au reușit să mobilizeze comunitatea.

Această practică promovează o nouă atitudine și cultură a locuitorilor în ceea ce privește îngrijirea și păstrarea unui mediu curat pe întreg teritoriul satului.

Resurse

La realizarea practicii au fost mobilizate în mod eficient doar resursele materiale și financiare locale. Primăria a alocat 40 de stâlpi pentru îngrădirea parcului. Comunitatea a contribuit prin participarea cîte două zile de muncă a 150 de persoane, estimate la 15 000 lei, asigurarea cu lemn în valoare de 3200 lei și 200 de pomi.

Rezultate

Au fost confecționate și instalate 37 de tomberoane. S-au sădit 200 de copaci în parcul de la marginea satului, s-au curățat drumuri pe o distanță de 4 km.

Comunitatea a obținut experiență de participare la rezolvarea problemelor de mediu.

Practica realizată a reușit să motiveze și să implice copiii și tineretul din sat în acțiuni voluntare de interes public, inclusiv să contribuie la salubritatea și menținerea în curățenie a străzilor satului.

Inițiativa dată a mobilizat copiii și tineretul din sat, insufliindu-le încredere în forțele proprii, fapt care a avut un impact educativ asupra locuitorilor privind păstrarea curățeniei în sat.

Lecții învățate

Tinerii pot rezolva probleme mari, dacă sunt susținuți.

Partenerii proiectului necesită a fi informați permanent despre etapele realizării activităților.

Autorii practicii

Primăria satului Cîșla
Raionul Telenești
MD - 5817
Tel: 0258 92 497
E-mail primar_cîșla@mail.ru

2.9. Proiecte de amenajare realizare în satul Verejeni raionul Telenești

Carte de vizită

Satul Verejeni raionul Telenești este situat la 10 km de centrul raional și 85 km de or. Chișinău.

Populația este de 3000 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 10 persoane.

Contextul practicii

Amenajarea teritoriului localității, în special intrările în sat, pe lângă problema salubrității, era un domeniu la care satul Verejeni avea restanțe mari. Drumurile deteriorate constituiau un risc sporit pentru posesorii de unități de transport, măreau costurile pentru întreținerea mijloacelor de transport, favorizau producerea accidentelor rutiere. Fântinile nu erau amenajate, iar calitatea apei nu corespundea normelor sanitare. Pe marginea drumului, la intrările în sat, erau amplasate gunoști neautorizate, care afectau aspectul satului, scădeau din atractivitate. Taxa pentru amenajarea teritoriului percepută în bugetul local permitea realizarea unor activități foarte modeste. Populația nu era suficient de pregătită pentru a se implica activ în soluționarea problemei date, ceea ce a constituit un semnal atît pentru autoritatea publică locală, cît și pentru ceilalți actori comunitari.

Modalitatea de acțiune

Practica a fost inițiată de APL în aprilie 2006, cu realizarea campaniei „Informarea și promovarea culturii ecologice”. Au fost elaborate și distribuite foi volante, pliante, au fost realizate emisiuni radiofonice de informare a populației.

Reparația porțiunii de drum la intrarea în sat, cu lungimea de 1,5 km, a fost realizată de către ONG „Agenția de Dezvoltare Locală, Agenda Locală 21 Verejeni”, grație proiectului finanțat de PNUD Moldova, cu suportul agențiilor economice, care au livrat materiale de construcție. Posesorii de unități de transport din localitate au colectat resurse financiare, alți membri ai comunității au prestat muncă de voluntariat.

Plantarea Aleii Absolvenților a fost realizată la inițiativa primarului de către absolvenții claselor IX și XI, cu suportul acordat de către gospodăria silvică, care a pus la dispoziție 400 de puieti.

Reparația fântinilor a fost posibilă cu participarea angajaților Ministerului Afacerilor Interne, Comisariatului de Poliție Telenești și a persoanelor fizice, care au acordat donații financiare.

APL a organizat amenajarea clădirii administrative a Primăriei și a terenului aferent. A fost de asemenea amenajat stratul cu flori din centrul satului, care s-a realizat cu concursul localnicilor, prin îndeplinirea lucrărilor gratuit.

Elemente specifice

Campanie de informare și educare ecologică, prin utilizarea diverselor modalități de informare: foi volante, emisiuni radio, adunări cu localnicii.

Modelul coeziunii sociale pentru acțiuni de amenajare a teritoriului sub forma tradiționalelor clăci comunitare.

Resurse

Cheltuielile din bugetul local pentru lucrările de amenajare a teritoriului au constituit suma de 102 mii lei. Contribuția comunității a constat în participarea la clăci comunitare și acțiuni de voluntariat. Agenții economici au contribuit cu: materiale de construcție în sumă de 200 000 lei (SRL „Nisip SI”), suport financiar (SRL „Iapcaz Agro”; G.Ț. „Chihai A”), tehnică specializată (S.A. „Drumuri Telenești”). Ministerul Afacerilor Interne, Comisariatul de Poliție au procurat materiale pentru reparația fântinii în sumă de 35 mii lei. A fost obținut, de la PNUD Moldova, un grant cu valoare de 14 mii lei.

Rezultate

A fost reparată o porțiune de drum de 1,5 km și 2 fântini. La intrarea în sat au fost plantați 400 de copaci. A fost amenajată clădirea administrativă a Primăriei și terenul aferent.

Au fost consolidate capacitățile ONG în implementarea proiectelor comunitare. APL a reușit să sensibilizeze populația, pentru a participa la amenajarea teritoriului localității.

Lecții învățate

A fost conștientizată necesitatea cooptării tuturor actorilor comunitari pentru soluționarea problemelor locale;

Transparența, informarea permanentă atrage surse umane și financiare concrete.

Utilizarea contribuției populației în soluționarea unei probleme crește responsabilitatea locuitorilor pentru amenajarea obiectului, sectorului.

Autorii practicii

Primăria satului Verejeni
Str. Mihai Viteazul 59
Raionul Telenești, MD - 5836
Tel.: 0 258 67 336, 0 258 67 238
E-mail: al21ver@yahoo.com

2.10. Adâncirea râului Schinoasa din satul Selemet raionul Cimișlia

Carte de vizită

Satul Selemet raionul Cimișlia este fondat în anul 1766 și este situat la 12 km de centrul raional, la 50 de km Sud-Est de orașul Thigina și la 60 km Sud de mun. Chișinău. Prin sat trece calea ferată Chișinău-Reni, construită în 1870. Instituțiile de menire social-culturală: Liceul Teoretic “Sergiu Coipan”, Școală Muzicală, Muzeul, Casa de cultură. Conform datelor statistice, în sat locuiesc 4470 de persoane. Numărul angajaților în Primărie este de 13 persoane.

Contextul practicii

Localitatea Selemet este amplasată pe ambele părți ale râului Schinoasa, pe o întindere de 6 km. În partea de Sud-Est sunt 850 de gospodării, partea de Sud-Vest – 750 de gospodării. Ca urmare a ploilor abundente și în lipsa punților de trecere, a devenit dificilă traversarea locuitorilor peste râu.

În anul 2004, un grup de cetățeni s-au adresat cu plângere la Primăria Selemet, privind pericolul de inundare a caselor din lunca râului. Totodată, cetățenii au venit cu inițiativa de a soluționa problema ce ține de creșterea nivelului apelor în albia râului Schinoasa și a lipsei punților de trecere peste râu. Exista risc de inundare a 97 case de locuit, care sunt situate în apropierea râului Schinoasa, iar elevii aveau nevoie de timp suplimentar pentru a se deplasa spre școală.

Modalitatea de acțiune

În 2004, la audierile publice cu tema „Planul strategic de dezvoltare social-economică a satului Selemet pentru perioada 2004-2008”, cetățenii au evidențiat necesitatea rezolvării acestei probleme, care afecta marea majoritate a locuitorilor satului.

Problema amenajării albiei râului Schinoasa a fost identificată de către Primărie și Consiliul local ca prioritară, din lista acțiunilor prevăzute de Planul strategic de dezvoltare social-economică a satului Selemet pentru perioada 2004-2008.

În anul 2005, Consiliul local în comun cu APL au inițiat un demers către Guvernul Republicii Moldova, pentru a obține finanțarea proiectului de adâncire a râului Schinoasa și construcției a trei punți.

Având în vedere complexitatea lucrărilor, a fost necesară elaborarea proiectului de amenajare a albiei râului și, în acest scop, din bugetul local pentru anul 2005 a fost alocată suma de 12 mii lei, pentru lucrările de proiectare. De asemenea, au fost necesare intervenții periodice către Guvernul Republicii Moldova, pentru a argumenta stringența problemei pentru localitate.

Disponind de Avizul Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale, actul Centrului de Medicina Preventiva Cimișlia, devizul de cheltuieli pentru lucrările necesare și ca urmare a vizitei reprezentanților Guvernului în teritoriu, au fost obținute de la bugetul de stat pentru anul 2006 resurse în valoare de 300 mii lei, cu destinația *executarea lucrărilor de amenajare și adâncire a râului Schinoasa din satul Selemet*.

Elemente specifice

Capacitatea echipei Primăriei în cooperare cu Consiliul local de identificare a priorităților comunității. Totodată, un rol important au avut următoarele aspecte:

- Participarea activă a cetățenilor la realizarea practicii;
- Implicarea sectorului asociativ în soluționarea problemei mediului;
- Asigurarea unui grad înalt de transparență a activităților;
- Capacitatea echipei APL de valorificare a oportunităților externe.

Resurse

Pentru realizarea practicii, au fost implicați agenții economici locali, persoanele fizice care au participat voluntar la îndeplinirea lucrărilor de amenajare. Din bugetul local au fost alocate resurse pentru proiectarea lucrărilor de amenajare și adâncire a râului. Cea mai mare parte a cheltuielilor a fost realizată din alocațiile bugetului de stat, datorită capacității de formulare și argumentare a problemei cu care se confruntă comunitatea.

Rezultate

A fost adâncit râul Schinoasa pe o lungime de 4 km.

Au fost construite trei punți pentru pietoni peste râul Schinoasa.

S-a redus timpul locuitorilor pentru deplasarea către instituțiile publice.

S-a îmbunătățit considerabil frecvența elevilor la școală în condiții meteo dificile.

S-a lichidat pericolul de inundație a caselor de locuit din lunca râului.

Lecții învățate

Pentru dezvoltarea comunității este necesară încrederea în forțele proprii, prioritizarea activităților locale și găsirea soluțiilor de rezolvare în comun cu locuitorii.

Este necesară folosirea oportunităților externe, asigurarea transparenței activităților, stimularea și dezvoltarea activității de voluntariat.

Autorii practicii

Primăria satului Selemet

Raionul Cimișlia

MD - 4129

Tel./fax: 0 241 39 236; 0 241 39 238

E-mail: tatiana.badan@mail.ru

2.11. Amenajarea albiei râulețului Hirova în satul Neculăieuca raionul Orhei

Carte de vizită

Satul Neculăieuca raionul Orhei se află la o distanță de 12 km de centrul raional și 50 km de mun. Chișinău. La Vest se mărginește cu teritoriul comunei Vatici, la Sud cu satul Seliște, iar la Nord cu satul Isacova. Economia este reprezentată preponderent prin activități agricole. În hotarele unității administrative se află 1462 ha de terenuri, inclusiv: proprietate publică a statului - 165 ha, proprietate administrativ teritoriale - 419 ha, terenuri aflate în proprietate privată - 878 ha, care sunt prelucrate de către 533 de gospodării țărănești. Populația satului Neculăieuca este de 1500 de locuitori. Numărul gospodăriilor individuale este de 470. Numărul angajaților în Primărie constituie 9 persoane.

Contextul practicii

Intravilanul localității este despărțit în două de o râpă adâncă și accidentată. Pentru deplasare dintr-o parte a satului în alta, locuitorii utilizau trei poduri. Pentru a ocoli râpa accidentată, erau nevoiți să înconjoare o bună parte de sat, dar pentru a exclude riscurile de accidentare a pietonilor, podurile necesitau a fi reparate. Unul din poduri era avariat și prezenta pericol mai ales pentru copiii care mergeau la școală. Malurile râpii erau supuse eroziunii și alunecărilor de teren, cu riscul de afectare a caselor locuitorilor din preajmă. Problema exista de zeci de ani și era generată de prezența alinecărilor de teren pe cursul râulețului „Hirova”. Situația s-a agravat în anul 1977, când de pe urma ploilor abundente au avut loc alunecări, care au afectat și unele case.

Modalitatea de acțiune

Rezolvarea problemei a fost posibilă prin implicarea activă a întregii comunități: Primăria Neculăieuca, consilierii locali, locuitorii satului. De asemenea, s-a apelat la suportul specialiștilor din cadrul proiectului „Reforma Autorităților Publice Locale”(USAID), au fost înaintate solicitări la Fondul Ecologic Național din Republica Moldova și la Consiliul Raional Orhei.

Realizarea practicii a fost inițiată în anul 2004 și a presupus următoarele activități:

- realizarea cercetărilor geologice pentru a determina cea mai efektivă soluție tehnică pentru cazul dat.
- elaborarea unui proiect pentru consolidarea malurilor râpii și construcția podului.

Începutul lucrărilor a fost reținut, din cauza umidității pe albia râpii, ceea ce nu permitea utilizarea eficientă a tehnicii. Malurile râpii nu rezistau greutateii tehnicii și se surpau. Problema a fost rezolvată prin devierea cursului apei, fapt pentru care au fost săpate șanțuri de ocolire.

Elemente specifice

- Acordul întregii comunități în stabilirea priorității de investiții.
- Implicarea majorității actorilor locali.
- Capacitatea autorităților locale de a utiliza oportunitățile externe.
- Un înalt grad de transparență în utilizarea banilor publici.

Resurse

Realizarea practicii a fost posibilă datorită contribuției financiare a locuitorilor în sumă de 12 mii lei, alocațiilor din bugetul local al Primăriei Neculăieuca de 22 mii lei, pentru lucrările de proiectare. De asemenea, au fost atrase resurse din partea donatorilor externi, și anume: 310 mii lei de la Proiectul „Reforma Autorităților Publice Locale” (USAID) și 120 mii de la Fondul Ecologic Național. Contribuția financiară din partea Consiliului Raional Orhei a fost de 58 mii lei. Costul total al proiectului a fost de 572 mii lei.

Rezultate

- A fost construit un pod.
- Pe malurile râului au fost sădiți pomi.
- Au fost stopate alunecările de teren.
- S-a creat comoditate la deplasarea locuitorilor spre instituțiile publice.

Leții învățate

Cheltuielile ar fi fost mult mai mici, dacă problema era abordată mai devreme.

Autorii practicii

Primăria satului Neculăieuca
Raionul Orhei
MD - 3539
Tel. 0 235 60 236, 0 235 60 238

2.12. Dezvoltarea serviciului de colectare a deșeurilor menajere în or. Florești

Carte de vizită

Florești este un oraș din Nord-Estul republicii. Prima atestare documentară este datată cu anul 1588. Denumirea istorică este Rădiul Florilor. Orașul Florești este un centru raional situat pe malul stâng al râului Răut, la 131 km depărtare de mun. Chișinău, și este intersectat de calea ferată Bălți-Râbnîța și de șoseaua națională Soroca-Bălți. Populația orașului la 1 ianuarie 2008 constituia 13.300 locuitori.

Contextul practicii

În orașul Florești, deșeurile menajere erau colectate de la populație în ore stabilite, conform graficului, cu folosirea tractoarelor și hamalilor gospodăriei comunale. Acest fapt condiționa apariția gunoiștilor neautorizate în oraș, ceea ce afecta situația ecologică, cât și aspectul estetic al orașului. Problema în cauză a existat mai bine de 30 de ani și era condiționată de lipsa utilajului și tehnicii speciale pentru colectarea deșeurilor menajere.

Modalitatea de acțiune

Primăria Florești a înaintat cereri de finanțare către Fondul Ecologic Național și proiectul „Reforma Autorităților Publice Locale” (USAID). Ca rezultat, au fost obținute resurse pentru procurarea a 3 autocamioane speciale pentru colectarea gunoiului menajer de la populație. De asemenea, au fost procurate și instalate 150 de containere metalice pentru colectarea gunoiului menajer, 35 de urne și amenajate 8 poligoane speciale. Beneficiarii ai proiectului se consideră mai bine de 60 % din populația orașului. Proiectul a fost elaborat și realizat de Primăria or. Florești, în cooperare cu Î.M. „Servicii Comunale Florești”, care prestează servicii de colectare a gunoiului menajer.

Elemente specifice/ novatoare

- Utilizarea oportunităților externe.
- Dezvoltarea și modernizarea serviciilor prestate populației.

Resurse

Bugetul proiectului a fost distribuit preponderent pentru procurarea tehnicii speciale, după cum urmează: un autocamion în valoare de 214383 lei și două autocamioane a câte 289 506 lei, pentru colectarea mecanică a deșeurilor menajere cu ajutorul containerelor; 150 containere a câte 1550 lei; construcția a 8 poligoane în valoare de 15mii lei fiecare, pentru amplasarea containerelor lângă blocurile locative cu multe etaje; 35 de urne metalice pentru gunoi a câte 1100 lei

fiecare. În total, fondurile atrase ca urmare a implementării practicii constituie 1mln 191mii 555 lei.

Rezultate

Ponderea populației care beneficiază de aceste servicii a crescut de la 30% pînă la 100 % după realizarea practicii. În prezent, 60% din populația orașului este asigurată cu servicii de evacuare a gunoiului, prin instalarea containerelor metalice, iar 40% din populație beneficiază de servicii de evacuare a gunoiului, conform graficelor stabilite.

Lecții învățate

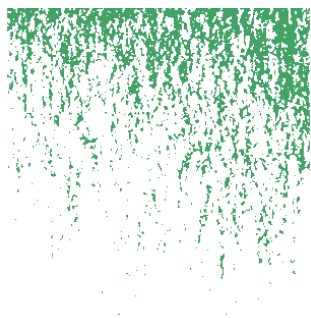
Este necesară utilizarea metodelor mai eficiente de prestare a serviciilor publice.

Autorii practicii

Primăria or. Florești
Str. Ștefan cel Mare, 30-A
MD-5001
Tel.: 0 250 22 244
Fax: 0 250 22 966
E-mail: primariafloresti@mail.md

CAPITOLUL III.

Buna guvernare

*A fi împreună este un început.
A rămîne împreună este un
progres. A lucra împreună
înseamnă succes.*

Proverb arab

Administrația publică a fost concepută ca activitate de conducere și dirijare, care se bazează pe diverse reguli și instituții democratice, reprezentând un sistem deschis, transparent, eficient și responsabil de gestionare. În prezent, administrația publică trebuie să asigure claritate, stabilitate și previziune în orice domeniu de activitate; să mențină un proces ce depășește cadrul unor simple reguli ale instituțiilor, care contribuie la gestionarea schimbărilor. Administrația publică semnifică mai mult decât o autoritate, necesitând implicarea mecanismelor, proceselor și instituțiilor, prin intermediul cărora cetățenii și grupurile sociale își pot exprima interesele, pot exercita drepturile lor legale, își pot asuma responsabilități și media diferendele.

Pentru ca administrația publică din Republica Moldova să fie mai eficientă în contextul unei guvernări deschise, aceasta reclamă și implică unii factori-cheie, cum ar fi: participarea cetățenilor la procesul decizional, accesul la informație, transparența și responsabilitatea.

Implicarea cetățenilor este un proces în sine și nu doar un eveniment. Nu este suficientă simpla organizare a unei activități, chiar dacă ea facilitează întâlnirea unui grup mare de cetățeni. Consultarea cetățenilor este un proces care implică o perioadă îndelungată de timp, multe etape și pași de urmat și, cu siguranță, o varietate de modalități de consultare. Acest lucru este confirmat de practicile de elaborare a Planului strategic al localității în satul Ciuciuleni (Hîncești) și Chirileni (Ungheni), constituirea sfatului satului în Bădiceni, dezvoltarea relațiilor de parteneriat cu țările străine în comuna Budești, implicarea tinerilor la identificarea și rezolvarea problemelor locale în satul Crihana Veche.

Un avantaj al implicării cetățenilor este că aceștia nu vor considera găsirea soluțiilor la probleme ca fiind elaborate pe baza unor motivații care le sunt necunoscute. Ei vor cunoaște avantajele și dezavantajele acestei soluții, precum și a soluțiilor alternative. Astfel, este mult mai posibil ca dinșii să susțină activ soluția găsită. Fără inițierea unor parteneriate viabile, nu ar fi fost posibilă realizarea practicilor de dezvoltare a infrastructurii locale în satul Pelinei, lucrările de reparație a școlii în satul Manoilești și a grădiniței în satul Pîrlița, amenajarea fîntînii în satul Gălești, promovarea unui mod sănătos de viață în satul Petrunea etc. De asemenea, este importantă preluarea responsabilității de către ONG și grupurile de inițiativă, cum a fost în cazul dotării cu mobilier a Gimnaziului din comuna Plopi, atragerea de resurse în satul Sănătăuca.

Implicarea cetățenilor în procesul decizional este posibilă în cazul asigurării accesului la informație. În dependență de resursele disponibile, fiecare localitate a venit cu soluții concrete, cum ar fi: utilizarea radioului local la Anenii Noi, editarea buletinului informativ în comuna Ciorescu și satul Slobozia Mare, distribuirea din contul resurselor bugetului local al comunei Gălești a ziarului „Adevărul”, editat de ONG, îmbutătățirea serviciilor bibliotecii și editarea ziarului local de tineret în satul Pănășești, dotarea și amenajarea unei săli cu calculatoare în satul Hirîșeni.

Toate aceste practici au ca element comun activitățile de colaborare între APL, cetățeni și sectorul privat. Simpla utilizare a metodelor de comunicare (postere, buletine informative, avize) nu este eficientă în implicarea cetățenilor. APL trebuie să le ofere cetățenilor ocazia de a pune întrebări și a primi răspunsuri, de a-și exprima părerile și de a primi sfaturi. Cu alte cuvinte, este bine să facem apel la cetățeni și să-i considerăm drept membri responsabili ai societății. Acesta este motivul pentru care crearea comitetelor de consultanță a cetățenilor sau colaborarea cu diferite asociații locale este un element important.

Din acest motiv, este necesară identificarea și promovarea diverselor forme de consultare, care facilitează participarea tuturor cetățenilor la rezolvarea problemelor care îi privesc.

3.1. Proiecte de dezvoltare comunitară în satul Crihana Veche raionul Cahul

Carte de vizită

Satul Crihana Veche se află la 175 km de mun Chișinău, la 7 km Sud de centrul raional și stația de cale ferată Cahul. Data atestării documentare se consideră 12 mai 1425. Teritoriul satului ocupă o suprafață de circa 9 mii ha. Forma de gospodărire - asociații de gospodării țărănești. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 număra 4542 de locuitori. Numărul gospodăriilor individuale este 1285, iar numărul angajaților Primăriei este de 12 persoane.

Contextul practicii

Direcțiile de dezvoltare a localității, o perioadă îndelungată de timp, se hotărâu fără a lua în considerație părerea cetățenilor. Ca rezultat, lipsa spiritul cooperant al conlucrării oamenilor în soluționarea problemelor cu care se confruntă localitatea. Lipsa de transparență în activitatea APL-lui genera nepăsarea, pasivitatea actorilor comunitari. Tinerii erau priviți ca un grup pasiv, persoane care nu își pot manifesta doleanțele și interesele, nu pot influența deciziile la nivel local. Nu a fost elaborat un plan local de acțiune local și nu erau monitorizate deciziile autorităților, nu au fost identificate și prioritizate problemele comunității. Această situație a determinat formarea unor practici în societate, pe care s-ar fi axat dezvoltarea de mai departe.

Modalitatea de acțiune

Realizarea acestei practici a fost inițiată la începutul anului 2006.

La prima etapă, A.O. „Gaudeamus” a organizat training-ul „Tehnici de supraviețuire” scopul constînd în altoirea spiritului civic al locuitorilor satului Crihana Veche și conștientizarea de către populație a oportunităților de implicare cît mai activă în procesul decizional la nivel local. Ca rezultat, au fost create două grupuri de inițiativă care au identificat problemele de ordin social, economic și cultural specifice localității; au elaborat un plan de activități, la realizarea cărora au fost implicați membrii comunității, APL, agenții economici, donatorii externi.

O următoare etapă a fost elaborarea planului strategic al Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” pentru anii 2007-2011, la care au participat direcția liceului, membrii ONG-urilor locale, APL, profesori, voluntari, experți.

Pentru o mai bună cunoaștere a mediului în care activează voluntarii bibliotecii publice, au elaborat și efectuat un sondaj de opinie a cetățenilor referitor la ce este democrația.

O etapă importantă a constituit atelierul practic, organizat de managerul bibliotecii publice, scopul căruia a fost relevarea rolului bibliotecii în dezvoltarea comunitară, promovarea practicilor de succes și a schimbului de experiență în domeniu.

Utilitatea activităților desfășurate anterior a fost verificată în cadrul implementării proiectului „O lume curată pentru ziua de mâine”, inițiat de A.O. „Gaudeamus” în parteneriat cu administrația și 600 de elevi ai liceului, cu susținerea financiară a Corpului Păcii. A fost efectuată curățenia în locurile publice: parc, stadionul școlii, stația auto, lichidată o gunoiște neautorizată, instalarea a trei urne metalice în locurile publice.

În cadrul Centrului Comunitar a fost organizată activitatea câtorva ateliere pe interese: „Clubul de dezbateri”, „Școala tînărului consilier”, cu susținerea financiară parțială din partea Grupului „Caritas” din or. Padova (Italia).

Obiectivele acestor ateliere au fost: familiarizarea, antrenarea în discuții, schimbul de opinii, luarea deciziilor de către tineri, pentru a putea exprima și susține liber propria opinie, a coopera și a conlucra în grupuri mici, a utiliza diverse tehnici de convingere, a sintetiza o materie vastă într-o comunicare laconică și logică.

Toate activitățile desfășurate în comunitate, cât și informațiile referitoare la activitatea APL au fost reflectate pe paginile publicației periodice locale “Minerva”.

Pe parcursul realizării practicii, a fost inițiată crearea Asociațiilor Obștești “Apeduct-T”, “Casa Noastră”, “AcvaCombinat”, prestatori de servicii pentru populație.

Elemente specifice

- Pentru prima dată în comunitate au fost promovate comportamente active și responsabile;
- Mai mulți actori comunitari au format parteneriate și au desfășurat activități comune în beneficiul comunității;
- Instituția educațională a inițiat acțiuni comunitare;
- Mobilizarea comunității a fost inițiată prin intermediul asociațiilor obștești;
- Promovarea voluntariatului și realizarea de activități orientate spre soluționarea nevoilor specifice ale comunității;

Resurse

Din bugetul local a fost alocată suma de 2500 lei, A.O. „Gaudeamus” a alocat 10 mii lei, Grupul “Caritas” a finanțat cu 6 mii lei reparația curentă a acoperișului Centrului Comunitar, ONG „Inteco” a acordat 3500 lei suport pentru realizarea expoziției de fotografii. O contribuție considerabilă au fost activitățile de voluntariat.

Realizarea activităților a fost posibilă cu implicarea Centrului de acces la informație și instruire, Biblioteca publică, administrația liceului și grădiniței, Centrul medicilor de familie.

Rezultate

- Liceul teoretic pentru prima dată a înaintat o cerere de finanțare, care a fost acceptată în cadrul proiectului „Educație de calitate în mediul rural”;
- A fost elaborat Planul strategic de dezvoltare pentru liceu;
- A fost creat un parteneriat între instituții, ONG-uri, APL, organizații naționale și internaționale;
- Au fost create și înregistrate două asociații obștești, care activează în domeniul dezvoltării comunitare;
- Au fost organizate 5 seminare de informare pentru 100 de tineri și locuitori ai satului;
- Au fost create și instruite două echipe de voluntari;
- În cadrul unui proiect în parteneriat cu ONG „Inteco” a fost lansată expoziția de foto „Cunoaște-ți drepturile”;
- La nivel local s-a creat parteneriat între ONG „Gaudeamus”, biblioteca publică și Centrul de acces la informații și instruire. La nivel național, s-a creat parteneriat între ONG „Gaudeamus” și ONG „INTECO” din Chișinău, la nivel internațional – între ONG „GAUDEAMUS” și Asociația „Caritas” din orașul Padova (Italia).

Leții învățate

- Informarea și transparența activității APL facilitează participarea cetățenilor la soluționarea problemelor comunitare;
- Nu trebuie de așteptat ca problemele să dispară de la sine, ele vor lua amploare dacă nu se intervine la timp;
- Rezultatele reale, concrete stimulează și motivează activitatea membrilor comunității.

Autorii practicii

Primăria satului Crihana Veche,
Raionul Cahul
MD - 3918
Tel.: 0 29972278
Fax: 0 29972703

3.2. Proiectul „Parteneriat european”, realizat în comuna Budești mun. Chișinău

Carte de vizită

Comuna Budești este situată la distanța de 10 km de or. Chișinău. În componența comunei Budești intră și localitatea Văduleni. Prima atestare documentară datează cu anul 1455.

Suprafața comunei constituie 2839 ha, inclusiv intravilanul localității - 216 ha.

Populația comunei constituie 5038 persoane, inclusiv 608 domiciliati în satul Văduleni.

Contextul practicii

Perioada de reforme în toate domeniile a pus în fața APL noi probleme, printre care șomajul, emigrarea persoanelor apte de muncă, trafic de ființe umane, nivelul scăzut de trai, sărăcia unor categorii de populație. Aceste provocări au scos în evidență lipsa de experiență a funcționarilor publici în utilizarea noilor abordări pentru rezolvarea problemelor, insuficiența de cunoștințe în domenii specifice. Totodată, în bugetul local nu erau suficiente resurse, pentru a iniția noi servicii pentru locuitori, care inițial presupuneau renovarea Casei de cultură, diversificarea activităților pentru copii și tineret.

Lipsa posibilităților de preluare și învățare a noilor experiențe ar fi adus la o stagnare în dezvoltarea localității, scăderea calității serviciilor publice etc.

Modalitatea de acțiune

Una din soluțiile recomandate la rezolvarea multitudinii de probleme, a fost inițierea colaborării între Primăria Budești și Ambasada Germaniei în Republica Moldova, care a facilitat stabilirea legăturilor cu comitetele de parteneriat din Kaufunghen (Germania) și Bertinoro (Italia).

Comitetele de parteneriat din străinătate au contribuit financiar la multe necesități strigente, inclusiv dotarea cu utilaj modern a Centrului de Sănătate și Liceului Teoretic Budești, susținerea activităților cultural-sportive din localitate.

În cadrul practicii, s-a pus accent pe participarea cetățenilor la dezvoltarea locală. În prezent activează comitetele de parteneriat între localitățile înfrățite Budești (Republica Moldova), Kaufunghen (Germania), Bertinoro (Italia). Pentru a iniția activități utile comunității, au fost înregistrate 2 ONG-uri de tineret: „Parlamentul tinerilor din Budești” și „Vatra Budești”. Parteneriatul dintre autoritățile publice locale și comitete au făcut posibilă implementarea câtorva proiecte:

1. Cearea unui Centru pentru copii și tineret cu diverse activități, care au necesitat 100 mii euro.
2. Proiectul „Vara prieteniei”, susținut financiar de Primăria Kaufunghen și logistic de către primăriile Budești, Bertinoro și Alle Comun (Suedia).
3. Proiectul „Tinerii antreprenori”, desfășurat în Alle Comun, la care au participat tineri din comuna Budești.
4. Proiectul „Tineri voluntari”, care a prevăzut schimbul de experiență al voluntarilor: 10 tineri din Germania, Italia, Suedia și 10 tineri din Budești. Proiectul a derulat în comuna Budești și a continuat prin plecarea a 10 tineri din Budești în Germania pe o perioadă de 10 zile.
5. Comuna Budești a primit gratuit o ambulanță pentru deservirea copiilor și bolnavilor în cazuri excepționale de la oficiul Crucea Roșie din or. Kaunfunghen.
6. Ambasada Germaniei în Republica Moldova a participat la proiectele desfășurate în localitate, și anume: 1300 euro pentru schimbarea ușilor la sălile de clasă din Liceul Teoretic și a pardoselii în cinci birouri de clasă; 8000 euro pentru proiectul de reparație a scărilor de la intrarea pe teritoriul liceului; 3000 euro pentru procurarea și montarea sistemului de evacuare a apelor reziduale de la Centrul pentru copii și tineret; 1500 euro pentru îngrădirea și amenajarea teritoriului Centrului de sănătate.

Realizarea proiectelor a fost posibilă datorită repartizării clare a responsabilităților în cadrul parteneriatelor, încrederii reciproce și exigenței între parteneri.

Elemente specifice

Stabilirea relațiilor de parteneriat cu alte localități și preluarea experienței pozitive de la partenerii din străinătate.

Motivarea partenerilor străini de a participa în proiecte comune.

Promovarea activităților pentru copii și tineret.

O năua adordare a Acordurilor de înfrățire între comunități.

Această practică promovează o nouă cultură în administrarea unei comunități bazată pe inițiativa Primăriei și Consiliului local.

Resurse

Cheltuielile suportate de către Primăria com. Budești pentru realizarea activităților în anul 2007 au constituit suma de 116 mii lei.

Contribuția comunității a presupus implicarea tinerilor în rîndul voluntarilor în cadrul proiectului „Vara prieteniei”, oferirea de servicii de transport pentru organizarea excursiilor și serviciilor de cazare a oaspeților, procurarea materialelor ilustrative despre Republica Moldova și localitate.

Rezultate

Au beneficiat de schimb de experiență membrii Comitetului de parteneriat, funcționarii publici din Primărie.

44 de tineri din localitate au participat în cadrul proiectelor susținute de către primăriile și comitetele de parteneriat din Germania, Italia și Suedia

Această inițiativă a contribuit la crearea parteneriatului și climatului de încredere între Primărie, Consiliul local, sectorul asociativ și privat, a dezvoltat spiritul de inițiativă și încredere în forțele proprii ale locuitorilor satului.

Pentru ca practica respectivă să fie transmisă și altor autorități publice locale, Primăria a stabilit relații de parteneriat cu Academia de Administrare Publică, pentru a iniția activități de schimb de experiență .

Lecții învățate

Succesul practicii se datorează inițiativei Primăriei și parteneriatului din comunitate.

Autorii practicii

Primăria comunei Budești
Str. Chișinăului 131
mun. Chișinău
MD - 4814
Tel.: 418 004, 418 001

3.3. Implicarea cetățenilor în procesul decizional în satul Ciuciuleni raionul Hîncești

Carte de vizită

Satul Ciuciuleni este situat la 7 km de soseaua Balcani, la 65 km de mun. Chișinău și la 25 km de centrul raional Hîncești. Data atestării documentare este 10 aprilie 1430. Localitatea ocupă o suprafață de aproximativ 20 km². Fondul funciar este de 6154 ha, dintre care terenurile agricole aflate în proprietatea a 1809 gospodării țărănești ocupă 2558 ha. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 număra 5144 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 7 persoane.

Contextul practicii

Schimbarea formei de proprietate în mediul rural și realizarea reformelor economice a generat un înalt grad de migrare a populației apte de muncă. Dezvoltarea insuficientă a businessului mic și mijlociu, lipsa surselor financiare, sărăcia populației a favorizat indiferența cetățenilor față de treburile publice. Informarea insuficientă a cetățenilor a avut ca rezultat pasivitatea populației în soluționarea problemelor comunitare.

Modalitatea de acțiune

Pentru a depăși situația creată, APL a inițiat elaborarea programului pentru anii 2008-2011 „Dezvoltarea satului Ciuciuleni- necesitate stridentă pentru bunăstarea vieții cetățenilor”.

A fost realizat auditul social-economic și analiza SWOT a situației din localitate, cu chestionarea a peste 100 de cetățeni.

În cadrul atelierelor de lucru s-au analizat modalitățile de rezolvare a problemelor localităților pe domenii : social, economic, mediu.

Echipa de elaboratori au formulat viziunea de dezvoltare a comunității și obiectivele, planul de acțiuni și portofoliul de proiecte posibil de realizat în perioada 2008-2011.

La atelierelor de lucru au participat ONG „FIAC-Ciuciuleni”, A.O. „Codreanca”, ONG de tineri „Un pas spre viitor”, membrii ziarului școlar „Vino cu Noi”, „Grădinița de Copii, Liceul Teoretic „ A. Donici „ Centrul medicilor de familie Ciuciuleni, Casa de cultură, Muzeul de istorie și etnografie, Bisericile „Sf . Gheorghe”, „Sf. Nicolae”, „Sf. Treime”, Consiliul local, Consiliul de tineri, Reprezentanții comitetelor de mahala.

Pentru a asigura o participare cât mai largă a cetățenilor în elaborarea programului, s-a inițiat desfășurarea dezbaterilor publice, în timpul cărora a fost prezentat raportul „Bilanțul autorităților publice locale în anul 2007” și cetățenii au înaintat propuneri, pentru a fi incluse în Programul de dezvoltare pentru perioada 2008-2011.

Programul a fost aprobat la ședința Consiliului local din 13.03.2008.

Elemente specifice

Prezentarea în cadrul dezbaterii publice a raportului „Bilanțul activității APL pentru anul 2007”.

La elaborarea programului pentru perioada 2008-2011 au participat atât cetățenii, cât și funcționarii.

Resurse

Pentru desfășurarea activităților, din bugetul local a fost alocată suma de 3 mii lei, pentru procurarea cadourilor folosite la Gala cetățenilor activi și stimularea activităților de voluntariat.

Direct implicați în activități au fost 200 de persoane, care au participat la organizarea chestionării cetățenilor, organizarea și desfășurarea dezbaterilor publice, repartizarea invitațiilor, participarea în atelierele de lucru.

Rezultate

S-au format mai mult de 20 de parteneriate cu businessul local și organizațiile societății civile, 10 funcționari publici și 15 aleși locali instruiți;

Acesul sporit și eficient al cetățenilor la informație, menținerea permanentă a relațiilor cu cetățenii, promovarea noilor metode de asigurare a transparenței în activitatea APL;

Au fost create parteneriate locale, în cadrul cărora cetățenii s-au convins că este posibilă soluționarea problemelor, utilizând resursele locale.

Lecții învățate

Implicarea cetățenilor este elementul esențial al bunei guvernări.

Este necesară implicarea cetățenilor la elaborarea programelor de dezvoltare, pentru a cunoaște mai bine așteptările locuitorilor.

Autorii practicii

Primăria satului Ciuciuleni
Str. Ștefan cel Mare și Sfint 1
Raionul Hîncești
MD - 6422
Tel.: 0 26933236
al 21 ciuciuleni@yahoo.com

3.4. Cooperarea între actorii comunitari- condiție a dezvoltării în satul Sănătăuca raionul Florești

Carte de vizită

Satul Sănătăuca raionul Florești este situat pe malul râului Nistru, la 40 km Vest de centrul raional. Prima atestare documentară datează cu 26 februarie 1491. Suprafața totală a terenurilor este de 3 308 ha. Populația satului la 1 ianuarie 2007 constituia 2986 de locuitori. Numărul angajaților Primăriei este de 16 persoane.

Contextul practicii

În localitate erau înregistrate șapte ONG care, de fapt, nu activau. Consiliul de copii nu participa la ședințele Consiliului local, scauții activau conform unui program separat privind rezolvarea problemelor locale. În sat nu se construia nimic, societatea civilă nu era implicată în soluționarea problemelor satului. APL avea preocupări curente, direcția liceului de asemenea, iar activități comune nu se realizau.

Modalitatea de acțiune

Ca urmare a participării la concursul de selectare a localităților, satul Sănătăuca a fost inclus în rețeaua națională „Agenda Locală 21”(A.L.-21). APL împreună cu conducerea Liceului Teoretic „A. Mateevici”, ONG, agenții economici au creat o echipă de implementare a proiectului „A.L.- 21Sănătăuca”. La etapa de inițiere a proiectului, s-a constatat că cetățenii nu aveau experiență de rezolvare a problemelor locale. După întâlnirile organizate în comunitate, majoritatea locuitorilor au înțeles că, numai împreună, este posibilă schimbarea vieții oamenilor și aspectul satului.

Activitățile desfășurate în cadrul proiectului au inclus: seminare, ateliere de lucru, mese rotunde, au fost editate pliante, a fost inițiat ziarul și radioul local. Membrii echipei de implementare au învățat cum să întocmească o cerere de finanțare.

Experiența acumulată de echipa A.L.-21 a fost transmisă primăriilor vecine(Japca, Năpadova, Cuhureștii de Jos, Cuhureștii de Sus), unde au fost desfășurate mese rotunde, seminare de instruire.

La realizarea practicii au participat: colectivul liceului, membrii ONG, agenții economici, cetățenii satului, O.F.M., O.S.C., casa teritorială, Oficiul poștal, spitalul de sector, Î.S. „Drumuri Sănătăuca”, Unitatea de pompieri.

Elemente specifice

Au fost implicați toți actorii din comunitate, au fost create parteneriate locale.

Experiența a fost multiplicată prin colaborare cu primăriile din alte localități.

Resurse

Timp de 5 ani, Primăria a suportat cheltuielile de întreținere a oficiului A.L.-21.

Contribuția din partea APL la toate proiectele implementate în localitate a fost de 62 200 lei. La Grădinița de Copii a fost creată Asociația părinților, care a acumulat resurse financiare pentru procurarea utilajului și cofinanțarea construcției centralei termice. Au fost obținute în calitate de grant de la PNUD Moldova donații în valoare de 66 720 lei.

Rezultate

Au fost implementate 4 proiecte cu participarea activă a cetățenilor.

Echipa APL activează în colaborare cu societatea civilă.

Cetățenii sunt informați și au posibilitate să monitorizeze activitatea Primăriei.

Lecții învățate

Numai prin implicarea cetățenilor, prin crearea de parteneriate locale, prin atragerea resurselor din exterior se poate schimba spre bine situația în localitate.

O bună guvernare se poate realiza doar în parteneriat cu societatea civilă.

Autorii practicii

Primăria satului Sănătăuca

Raionul Florești

MD - 6648

Tel.: 0 250 66 235; 0 250 66 369

3.5. Crearea sfatului satului și instituirea radioului local în comuna Bădiceni raionul Soroca

Carte de vizită

Comuna Bădiceni raionul Soroca este situată la 182 km de Chișinău și la 20 km Nord-Vest de centrul raional, pe traseul Soroca-Otaci. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 era de 3420 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 11 persoane.

Contextul practicii

Lipsa dialogului constructiv între APL, sectorul de afaceri și societatea civilă, indiferența locuitorilor față de problemele ce țin de dezvoltarea localității, lipsa de comunicare și de consens în problemele și prioritățile comunității era o realitate a comunei Bădiceni. La Adunarea generală a satului din luna august 2007, s-a constatat că populația era insuficient informată despre activitatea Primăriei și Consiliului local.

Modalitatea de acțiune

Sfatul satului a fost instituit la inițiativa primarului, pentru a asigura o implicare mai largă a cetățenilor în rezolvarea problemelor la nivel local, inițiativă susținută de cetățeni la adunarea satului, aceștia delegându-și reprezentanții în sfatul satului după principiul teritorial. Ideea de creare a radioului local a fost înaintată de un grup de tineri, membri ai Centrului de tineret, care au câștigat un proiect finanțat de USAID/IREX. Autoritățile locale au pus la dispoziția echipei un local.

Crearea sfatului satului (45-50 de persoane) din persoane delegate de cetățenii din comună și crearea postului de radio local au avut scopul de a asigura transparența în activitatea APL, a familiariza locuitorii satului cu problemele comunei și de a implica cetățenii în procesul decizional. Emisiunile radiofonice se realizează în fiecare zi de joi și duminică. Atît sfatul satului, cît și radioul local sunt niște instrumente consultative viabile pentru APL din comuna Bădiceni. La realizarea acestor activități sunt implicați primarul și funcționarii Primăriei, consilierii locali, agenții economici, cetățenii aleși drept membri ai sfatului satului.

Elemente specifice

Crearea sfatului satului este o abordare nouă în soluționarea problemei transparenței activității APL și consultării populației în probleme de interes comunitar.

Prin utilizarea difuzoarelor instalate în locuri publice, radioul a devenit o soluție inedită în rezolvarea problemei lipsei de informație.

Resurse

Pentru realizarea practicii descrise, din bugetul APL a fost alocată suma de 1000 lei. Utilajul necesar pentru activitatea radioului a fost obținut prin intermediul donațiilor private și din resursele proiectului finanțat de USAID/IREX.

Rezultate

Sfatul satului asigură legătura între APL și cetățeni.

În prezent, populația comunei Bădiceni beneficiază periodic de informație privind activitățile APL și se implică activ în viața comunității.

Lecții învățate

Conlucrarea eficientă a APL cu comunitatea, sectoarele de afaceri, structurile societății civile mărește capacitatea comunității de a soluționa probleme.

Autorii practicii

Primăria comunei Bădiceni

Raionul Soroca

MD - 3011

Tel.: 0230 41 236; 0230 41 238

E-mail badiceni_prim@mail.md

3.6. Asigurarea calității guvernării locale prin informare în comuna Gălești raionul Strășeni

Carte de vizită

Comuna Gălești raionul Strășeni se află la 40 km de Chișinău și la 17 km de centru raional. Obiectele de menire social-culturală sunt: Liceul Teoretic; Grădinița de Copii; Casa de cultură; Centru de sănătate; Biblioteca. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 3000 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 11 persoane.

Contextul practicii

Pe parcursul mai multor ani, populația de la sate se confruntă cu un acces limitat la informația de interes public. În condițiile când costul abonamentelor la publicațiile periodice este prea mare pentru majoritatea locuitorilor de la sate, cea mai mare parte a locuitorilor era neinformată, neinițiată în multe domenii de interes public. În comuna Gălești, cetățenii se confruntau de asemenea cu atitudinea distantă a funcționarilor publici, care limitau accesul la informație și, prin aceasta, nu asigurau respectarea legislației privind accesul la informațiile de interes public.

Modalitatea de acțiune

La 20 decembrie 2003, Primăria Gălești a semnat un acord de cooperare cu redacția publicației „Adevărul”, editată de ONG „Terra-1530”. Părțile au convenit asupra interesului reciproc legat de dezvoltarea unei publicații în condițiile comunei Gălești și asigurarea transparenței activității APL. Primăria a contractat câte o mie de exemplare lunar, timp de 12 luni, a publicației „Adevărul”. Scopul parteneriatului „Primăria Gălești – publicația „Adevărul” a fost de a asigura informarea tuturor păturilor sociale, inclusiv grupurile vulnerabile.

Parteneriatul a urmărit următoarele obiective:

- Asigurarea accesului liber și neîngrădit al cetățeanului la informațiile privind activitatea instituțiilor din administrația publică locală și centrală;
- Dezvoltarea capacității de comunicare a funcționarilor publici;
- Asigurarea transparenței actelor administrative prin dezvoltarea unor servicii publice care să atingă standardele Uniunii Europene;
- Controlul cetățenilor asupra deciziilor APL.

Deja de 5 ani se realizează activități în vederea antrenării fiecărui locuitor al comunei Gălești în acțiunile care conduc la rezolvarea problemelor locale.

La realizarea practicii au participat ONG „Terra-1530”, Asociația pentru promovarea tineretului „Secolul XXI”, Cooperativa Agricolă „Gălești” etc.

Elemente specifice

Realizarea de către ONG „Terra-1530” a sondajului de opinie “Percepția funcției publice de către cetățeni”.

Organizarea activității „Grupul de monitori ai funcției publice”.

Resurse

Primăria a asigurat sediu pentru ONG „Terra-1530” și redacția publicației „Adevărul”. Contribuția comunității a constat în muncă de voluntariat. Activitățile au fost susținute de Ambasada SUA în Republica Moldova, Fondul Ecologic Național, Banca Mondială.

Rezultate

În prezent, 3000 de cetățeni ai comunei Gălești au acces la informație, prin intermediul publicației „Adevărul”. Tinerii au la dispoziție un Centru regional de resurse pentru tineri, dotat cu 10 calculatoare și mobilier necesar. Primăria are la dispoziție spațiu pentru publicarea deciziilor, informațiilor de la ședințele comunale etc.

În comună a fost aprobată Strategia dezvoltării social-economice; Strategia locală pentru tineret; Planul local de acțiuni pentru mediu: 2008-2010. Sunt implementate și derulate proiecte cu un buget total de 500 mii lei. Se pregătește pagina web a comunei.

A crescut calificarea angajaților din Primărie, cetățenii cunosc modul de gestionare a banilor publici, se realizează o comunicare eficientă în comunitate.

Lecții învățate

Fără transparență în activitatea cotidiană a Primăriei, nu pot fi antrenați actorii comunitari în noi acțiuni de interes public.

Dacă nu există transparență în adoptarea deciziilor, nu este participare a locuitorilor la realizarea inițiativelor comunitare.

Autorii practicii

Primăria comunei Gălești
Raionul Strășeni
MD - 3717
Tel.: 0 237 53 236
Fax: 0 237 53 238
E-mail: terra1530@gmail.com

3.7. Diversificarea serviciilor de acces la informație a tinerilor din comuna Pănăsești raionul Strășeni

Carte de vizită

Satul Pănăsești raionul Strășeni este situat la 30 km de Chișinău și la 7 km de centrul raional.

Obiectele de menire social-culturală: Grădinița de Copii, Gimnaziul, Liceul Teoretic. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 3525 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 11 persoane.

Contextul practicii

La forumul local de tineret din 23.06.2007 a fost expusă ideea tinerilor de a diversifica sursele de informare din comunitate. Până în acel moment, tinerii aveau posibilitate să obțină literatura necesară la biblioteca raională și doar în sala de citire, accesul la Internet nefiind asigurat.

Modalitatea de acțiune

Primăria a venit cu inițiativa de a asigura surse diverse de informare pentru tineret și populație, prin mărirea fondului de cărți și crearea ziarului local.

Activitățile au început cu reparația și amenajarea sălii de lectură și dotarea bibliotecii cu mobilier (4 mese, 4 dulapuri, 12 scaune în sumă de 6400 lei). A fost organizată procurarea literaturii artistice și academice în valoare de 23 mii lei. S-a realizat abonarea la ediții periodice pe anul 2008 în sumă de 2628 lei. Sala de lectură este locul unde tinerii, în cadrul Consiliului local de tineret, creat pe 11.08.2007, și echipa de redacție organizează dezbateri pe teme de interes comunitar.

De asemenea, a fost inițiată, cu implicarea activă a tinerilor, editarea ziarului local de tineret. În acest scop, a fost organizată instruirea tinerilor și însușirea unor abilități în jurnalism, desfășurarea activităților de schimb de experiență în trei localități ale raionului Strășeni (or. Strășeni, comuna Vorniceni, comuna Gălești) și din municipiul Chișinău (com. Grătiești).

Programul de instruire a echipei de redacție presupunea desfășurarea ședințelor comunitare, având ca temă problemele tineretului și seminarelor tematice. Echipamentul necesar pentru editarea ziarului a fost obținut prin donație de la Fundația „Soros Moldova”, care a oferit un dictofon, iar aparatul foto a fost împrumutat de la ONG „Boșcana XXI”. La realizarea practicii au participat : ONG „Eruditus”, Primăria comunei Pănăsești, Biblioteca publică Pănăsești, Consiliul local de tineret, Echipa de redacție a ziarului „ProVox”, IREX/ CPP Moldova.

Elemente specifice

Implicarea tinerilor în procesul de luare a deciziilor și soluționarea problemelor locale.

Abordarea problemelor tineretului pe paginile unui ziar local.

Resurse

Din bugetul local a fost cheltuită suma de 5100 lei, contribuția comunității fiind de 4500 lei.

Pentru procurarea mobilierului, literaturii, rechizitelor a fost obținută finanțare de la IREX/CPP Moldova în sumă de 39 425 lei. De asemenea, pentru literatură Fundația „Soros Moldova” a acordat 3647 lei și a fost donat un dictofon în valoare de 1540 lei. ONG „Eruditus”, pentru pregătirea buletinului informativ, a pus la dispoziție un computer și printer.

Rezultate

Au fost editate 3 numere ale ziarului „Pro Vox”. Au fost pregătite și desfășurate 10 dispute comunitare de tineret, au fost organizate 3 traininguri pe teme: „Advocacy”, „Designul proiectului”, „Comunicarea eficientă”.

S-a majorat numărul cititorilor cu 328 de persoane.

A fost înnoit fondul de carte al bibliotecii cu literatură necesară și s-au creat condiții adecvate în sala de lectură.

A sporit calitatea informației, furnizate în comună, prin intermediul ziarului.

Lecții învățate

Prin implicarea participativă a mai multor tineri se pot obține rezultate dorite.

Crearea condițiilor de instruire a tinerilor favorizează apariția ideilor și unor soluții de rezolvare a problemelor comunității.

Autorii practicii

Primăria comunei Pânășești

Raionul Strășeni

MD 3725

Tel.: 0237 77 236

Fax: 0237 77 242

3.8. Înființarea ziarului local în satul Slobozia Mare raionul Cahul

Carte de vizită

Satul Slobozia Mare raionul Cahul se află la 228 km de Chișinău și la 48 km Sud de centrul raional, 19 km de orașul Reni, 15 km de orașul Galați. Satul este mărginit la Nord cu satul Văleni, la Sud cu satul Cișlița Prut. Data atestării documentare este 22 aprilie 1518. Suprafața totală a localității este de 11 mii ha. Obiectele de menire social-culturală: două grădinițe de copii, Gimnaziul „Alecă Mare”, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 6487 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 14 persoane.

Contextul practicii

Informarea populației despre activitatea Primăriei a fost de cele mai multe ori neglijată, din necunoaștere sau desconsiderare a opiniei publice. Cetățenii care nu cunosc activitatea Primăriei devin suspicioși, în special când este vorba de banii publici. Cele mai frecvente întrebări la întâlnirile publice erau legate de bani și unde au fost cheltuiți? De asemenea, cui se distribuie ajutoarele materiale. Aceste întrebări erau adresate, de obicei, de pensionari, pedagogi, membrii familiilor social vulnerabile. Lipsa de informații generează nemulțumire pentru anumite aspecte ale activității APL, apare neîncrederea față de deciziile aprobate, cetățenii nu se implică în procesul decizional.

Modalitatea de acțiune

Pentru a îmbunătăți colaborarea APL cu comunitatea, Primăria a hotărât să asigure informarea populației, prin crearea unui ziar local.

A fost aprobată decizia Consiliului local privind înființarea ziarului local și alocarea mijloacelor pentru acoperirea cheltuielilor de editare. Colectivul de redacție a ales titlul revistei, subiectele care urmau a fi abordate pe paginile revistei, a realizat interviuri și a editat primul număr pe bază de voluntariat. Lipsa specialiștilor, redactorilor cu experiență a fost depășită prin studierea tehnicilor de redactare, inițiere în jurnalism, machetare etc. A fost consultată literatura de specialitate, s-au obținut multe deprinderi prin autoinstruire.

Primul număr a fost editat cu utilajele din dotarea Primăriei, care presupuneau cheltuieli mari, după care, datorită utilizării serviciilor tipografiei din Cahul, cheltuielile s-au redus substanțial.

Distribuirea revistei se efectuează de lucrătorii Oficiului poștal, bibliotecile școlare și Biblioteca publică. Beneficiarii acestei practici sunt pedagogii, medicii, pensionarii, elevii, în total peste 3 mii de persoane.

Elemente specifice

Având în vedere că jurnalismul și editarea unui ziar presupune anumite studii de specialitate, APL din satul Slobozia Mare, prin autoinstruire, abnegație, a reușit să aducă un suflu nou în comunitate.

În raionul Cahul este singurul ziar editat cu suportul APL.

Resurse

Pentru inițierea ziarului, din bugetul local a fost alocată 1000 lei. Primul număr al ziarului a fost finanțat de un cetățean din Slobozia Mare aflat la muncă peste hotare. Costul de vânzare a unui număr este de 2 lei, care mai apoi sunt folosiți pentru necesitățile de editare a ziarului.

Rezultate

Fiecare număr se editează cu un tiraj de 1000 de exemplare, care asigură răspândirea ediției la aproximativ 50% din gospodăriile din localitate.

Cetățenii au încredere în aleșii locali, deoarece sunt informați despre activitatea Primăriei, cunosc deciziile Consiliului local și nivelul de realizare a lor. Comunitatea este mai activă și se implică în diferite activități solicitate de APL.

Lecții învățate

Pentru a asigura o administrare cât mai eficientă, cetățenii trebuie implicați în procesul decizional, prin cunoașterea activității APL.

Lucruri frumoase pot fi realizate, numai comunicând oamenilor adevărul.

Autorii practicii

Primăria satului Slobozia Mare
Str. Ulița Mare 90
Raionul Cahul
MD - 5320
Tel.: 0293 61 236;

3.9. Editarea buletinului informativ în comuna Ciorescu, mun. Chișinău

Carte de vizită

Comuna Ciorescu este situată la 14 km Nord-Est de or. Chișinău. Satul este și locul de reședință a comunei cu satele Ciorescu, Făurești și Goian. Conform recensământului din 2004, populația satului Ciorescu numără 5525 de persoane, satului Făurești - 466 de persoane, satului Goian - 1105 persoane. Numărul angajaților în Primărie este de 16 persoane.

Contextul practicii

Referitor la transmiterea informației de interes public către cetățeni, în comuna Ciorescu au existat întodeauna probleme, dar acest lucru s-a evidențiat în anul 2005, când locuitorii au început a fi nemulțumiți de activitatea administrației publice locale, care era învinuită de ineficiență. Când lipsește transparența în activitatea Primăriei, populația este nemulțumită și reacționează negativ la inițiativa administrației locale sau nu reacționează nici într-un fel, ceea ce face să nu existe colaborare între comunitate și autorități. De acest fenomen era afectată întreaga comunitate, lipsa o dinamică în dezvoltare. Lipsa unei colaborări constructive ducea treptat la apariția neîncrederii cetățenilor, care devin tot mai pasivi și suspicioși în ceea ce privește activitatea administrației locale.

Modalitatea de acțiune

Inițiativa de a institui un Buletin informativ local a venit din partea primarului. În cadrul ședinței Consiliului local, pentru implementare au fost alocate resurse financiare. În calitate de redactor a fost numit Vlad Bătrînca, care a selectat colegiul redacțional. Primăria a încheiat un contract de prestare a serviciilor cu editura „Universul”, care prevedea apariția buletinului informativ trimestrial.

Fiecare număr al buletinului informativ era consacrat unui eveniment de importanță locală sau națională (Hramul Satului, Crăciun, 8 Martie etc). În fiecare număr sunt publicate cele mai importante decizii adoptate de Consiliul local și / sau dispozițiile primarului. Totodată, a fost inițiată “Pagina Tineretului”, care conține informații orientate spre interesul copiilor și tinerilor.

Buletinul informativ „Ciorescu” a devenit o sursă sigură și credibilă de informații în comunitate, fiind solicitat de locuitori.

Buletinul informativ se distribuie gratuit prin intermediul Oficiului poștal și al Primăriei. În prezent, pe lângă redactorul-șef al ziarului, la elaborarea edițiilor sunt

implicați: specialistul în relații cu publicul al Primăriei, directorii instituțiilor publice locale.

Elemente specifice

Implicarea cetățenilor la pregătirea materialelor pentru Buletinul informativ. Este instalată Lădița cu sugestii, unde fiecare cetățean își poate expune sugestiile și comentariile în rubrica „Părerea oamenilor contează”.

Această practică a stimulat activismul locuitorilor.

Resurse

Cheltuielile pentru editarea buletinului informativ sunt acoperite de APL, care alocă anual 10.000 lei.

Contribuția comunității, a instituțiilor din localitate, a Federației de Lupte Naționale „Voievod” constă în pregătirea materialelor informaționale.

Rezultate

În prezent se editează 3000 de exemplare ale buletinului informativ, dintre care 1500 în limba română și 1500 în limba rusă, care sunt distribuite fiecărei familii.

Majoritatea locuitorilor cunosc de existența buletinului informativ „Ciorescu” și sunt interesați de continuarea acestei practici.

Lecții învățate

Pentru a exista colaborare între autoritățile locale și comunitate, este necesară transparență în activitatea APL..

Autorii practicii

Primăria comunei Ciorescu,
Str. Alexandru Cel Bun 17
Mun. Chișinău, MD
Telefon: 0 22 45-62-36, 0 22 45- 63- 44

3.10. Postul de radio local - partener al APL în orașul Anenii Noi

Carte de vizită

Orașul Anenii Noi este situat la 32 km de mun. Chișinău și la 5 km de stația de cale ferată Bulboaca. Prima atestare documentară este datată cu anul 1731. Infrastructură socială este constituită din 6 instituții instructiv – educative, 7 instituții de cultură, 6 instituții medicale, 2 instituții și câteva cluburi sportive. Populația alcătuiește 11459 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 24 de persoane.

Contextul practicii

Cetățenii orașului, în special populația din localitățile suburbane, se confruntau cu lipsa de informații de interes local. Necesitatea instituirii postului de radio a fost determinată de dorința cetățenilor de a contribui la rezolvarea problemelor orașului, promovării imaginii unei comunități deschise, în care fiecare cetățean să poată fi liber în a-și expune părerea și să contribuie la gestionarea treburilor publice.

Modalitatea de acțiune

Practica a fost inițiată de un ONG local în parteneriat cu Primăria și Consiliul local. Cetățenii nu au fost implicați la etapa inițială, dar au devenit participanți activi la emisiunile radiofonice pe parcursul activității postului de radio.

Instituirea postului de radio local „Radio – Temp 104,4 FM”, cu difuzarea 24/24 ore, a rezolvat o problemă importantă – informarea cetățenilor cu activitatea autorităților locale.

Prin intermediul postului de radio local se informează cetățenii despre chestiunile discutate și hotărârile adoptate la ședințele Consiliului local, activitatea economică, social-culturală, organizatorică a Primăriei și executarea bugetului.

La radioul local se difuzează luări de cuvânt ale factorilor de decizie, pentru discutarea tarifelor la serviciile comunale etc. Se organizează întâlniri la „Masa rotundă”, în cazul pregătirii către ședințele Consiliului local, în cadrul cărora urmează a fi discutate probleme ce țin de bunăstarea și interesele populației.

Radioul oferă posibilitate publicului de a-și expune părerea referitor la cele mai importante proiecte și planuri, până la adoptarea deciziilor.

Cu ajutorul specialiștilor în domeniu a fost inițiată o serie de emisiuni cu genericul ”Educația civică”.

În realizarea practicii a fost necesară depășirea neîncrederii factorilor de decizie în posibilitatea realizării acestui proiect.

Elemente specifice

Legătura directă cetățean-autoritate publică locală;

Activitatea corespondenților voluntari în fiecare localitate din Primărie;

Reportaje directe de la ședințele operative ale Primăriei, ședințele Consiliului orașenesc.

Aria extinsă de acoperire, care depășește cu mult teritoriul orașului.

Resurse

Contribuția comunității s-a efectuat prin oferirea gratuită a bunurilor imobiliare: încăpere în incinta Primăriei pentru dislocarea sediului postului de radio, teren pentru instalarea antenei de emisie.

Rezultate

Difuzându-se 24/24 ore cu programe proprii, fără retranslări a îmbunătățit sectorul informațional cu programele „Socium”, „Ora primarului” (de 2 ori pe săptămână), „Știri locale ” (5 ori pe zi), programul pentru femei, emisiunea pentru copii în comun cu Centrul de creație al elevilor.

Îmbunătățirea accesului la informație a populației din satele suburbane.

Menținerea legăturii directe cetățean-autoritatea publică locală.

Lecții învățate

Este necesară susținerea ideilor novatoare, pentru îmbunătățirea vieții comunității.

Autorii practicii

Primăria or. Anenii Noi

Str. Suvorov 6

MD-6501

Tel.: 0 2 6 5 226 65

Fax: 0 265 221 08

E-mail: primaria-anenii-noi@yandex.ru

3.11. Implicarea comunității în implementarea proiectelor în satul Plopi raionul Cantemir

Carte de vizită

Comuna Plopi este alcătuită din 4 sate: Plopi, Taraclia, Hîrtop, Alexandrovca și este situată la 14 km Sud de or. Cantemir. Prima atestare documentară a satului Taraclia este datată cu anul 1811, a satului Hîrtop cu anul 1880, a satului Alexandrovca cu anul 1903, iar a satului Plopi cu anul 1965. În comună sunt 465 de case de locuit, inclusiv 132 apartamente în blocurile cu multe etaje. Suprafața totală a terenurilor este de 3254 ha, dintre care terenurile satelor -198 ha. Populația comunei este de 1884 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 11 persoane.

Contextul practicii

Gimnaziul Plopi activează din anul 1976, perioadă în care nu s-a renovat mobilierul școlar și în prezent nu corespunde particularităților de vîrstă a copiilor și cerințelor actuale. Inventarul sportiv nu asigură necesitățile în cadrul procesului instructiv - educativ, era moral și fizic uzat, nu corespundea cerințelor moderne. În gimnaziu au fost înregistrați 12 elevi cu maladii ale sistemului osteomuscular. Pe parcursul anului 2007, în cadrul adunărilor părintești, întâlnirilor publice locuitorii au solicitat rezolvarea problemei în cauză.

Modalitatea de acțiune

Practica a fost realizată la inițiativa APL, în cadrul programului IREX, care a presupus respectarea unor cerințe ale donatorului. Proiectul de mobilare a școlii a fost selectat la propunerea înaintată de locuitori. Implicarea comunității în realizarea proiectului a permis utilizarea noilor abordări în rezolvarea problemelor locale. Grupul de inițiativă a fost instruit în domeniul scrierii de proiecte. A fost organizat tenderul de achiziție a serviciilor și materialelor. Pentru a asigura implicarea elevilor în activități comunitare, în cadrul gimnaziului a fost organizat și activează senatul școlar, la inițiativa părinților au fost încheiate cu elevii contracte de asigurare a integrității mobilierului.

Panourile informative au servit ca instrument de realizare a transparenței. A fost afișată informația despre procesul de colectare a contribuției și despre cheltuirea fondurilor. S-au elaborat 4 buletine informative și 200 de buclețe, care au fost editate de Asociația Obștească „ProJ Consulting”.

Activitățile realizate în timpul proiectului au continuat cu organizarea adunărilor trimestriale în fiecare sat al comunei, în cadrul cărora locuitorii sunt informați despre implementarea proiectelor și inițiativele locale. De asemenea, anual sunt organizate audieri publice. Realizarea proiectului a fost o lecție pentru întreaga comunitate, care a permis inițierea câtorva proiecte locale.

Elemente specifice

Desfășurarea ședințelor de instruire și mentoring a GIC (grupelor de inițiativă comunitară).

Dezvoltarea abilităților de lider. Informarea despre metodele de organizare și desfășurare a tenderelor. Utilizarea metodelor de selectare a grupelor de inițiativă comunitară.

Organizarea și desfășurarea audierilor publice. Colectarea contribuției de la populație.

Resurse

Realizarea proiectului a presupus alocarea din bugetul APL a sumei de 10200 lei, de la populație au fost colectate 30 020 lei, de la USAID/ IREX a fost obținut un grant în sumă de 198 870 lei.

La planificarea și realizarea proiectului au participat: grupa de inițiativă comunitară "Maria Pașenco" (12 persoane), Administrația publică locală (APL), ONG "Dăruire", agenții economici: S.R.L. Vinăria "Țiganca"; S.R.L. "Verson - Agro"; S.R.L. "Cezaradu Șerbescu"; S.R.L. "Zarco Trans"; Î.I. "Iveșin Serghei"; G.Ț. "Tolocenco Piotr"; Î.I. "Anișoara Pleșco".

Rezultate

Dotarea Gimnaziului Plopi cu mobilă (11 săli de clasă, 3 cabinete de studii, biblioteca, cancelaria, cabinetele administrației). Asigurarea cu inventar sportiv în sumă de 47600 lei din contribuția comunității. S-au creat condiții favorabile de instruire și dezvoltare fizică a elevilor și tinerilor din comunitate.

Realizarea cu succes a proiectului a contribuit la ridicarea responsabilității APL și populației. A crescut numărul grupurilor de inițiativă care vor să realizeze noi parteneriate. A început activitatea un nou ONG „Prosperitate”, obiectivul principal al căruia constituie promovarea femeilor, susținerea și apărarea drepturilor.

Din inițiativa APL, în prezent, este în derulare proiectul "Din suflet - pentru suflet", obiectivul principal al căruia este amenajarea a 4 cimitire din satele comunei Plopi. Realizarea proiectului va fi efectuată în baza contribuției populației.

Inițiativa absolvenților, îndrumați de profesoara L. Munteanu, a dus la realizarea proiectului „Amenajarea cancelariei și antreului gimnaziului” cu un buget de 17430 lei din contribuția populației.

Lecții învățate

Autoritățile publice locale trebuie să delegheze responsabilități grupurilor comunitare și ONG.

Succesul practicii a fost asigurat de respectarea exactă și corectă a tuturor condițiilor contractuale și responsabilităților asumate.

Autorii practicii

Primăria satului Plopi

Raionul Cantemir

MD - 7331

Tel.: 273 45 236; 273 45 238;

E-mail: gheorghe_popa_gh@yahoo.com

3.12. Construcția și amenajarea stadionului în satul Chirileni raionul Ungheni

Carte de vizită

Satul Chirileni raionul Ungheni este situat la 30 km de centrul raional și 25 km de or. Fălești. Obiectele de menire social-culturală sunt: Grădinița de Copii, Gimnaziul, Casa de cultură. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 2125 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 10 persoane.

Contextul practicii

Ca urmare a reorganizării teritorial-administrative, în anul 2003 satul Chirileni a fost lipsit de stadion, care i-a revenit Primăriei satului Bușila. De această problemă erau afectați 600 de elevii și tinerii care practicau diferite genuri de sport. Dacă nu ar fi fost soluționată problema, exista pericolul întreruperii antrenamentelor, eventual desființarea echipei de fotbal, volei, imposibilitatea de desfășurare a competițiilor, întreruperea legăturilor cu alte localități în domeniul sportului. Lipsa terenului sportiv scădea șansele copiilor de promovare la diferite probe sportive.

Modalitatea de acțiune

Activitățile au demarat în anul 2006 o dată cu organizarea a 4 ședințe în cadrul grupurilor - țintă, unde sătenii au discutat problemele strigente ale localității, după care s-a desfășurat sesiunea de planificare strategică a satului Chirileni. Planul strategic al localității includea realizarea mai multor obiective, dar inițial s-au selectat și realizat 3 proiecte cu forțe proprii și cu contribuția nemijlocită a comunității, printre care: construcția fântinii la grădiniță, restaurarea răstignirii. Pentru realizarea proiectului de amenajare a stadionului, au fost desfășurate următoarele activități:

- Adunări în colectivele de muncă, discuții cu tineretul la Casa de cultură;
- Adunarea generală a satului;
- Instruirea populației în cadrul a 2 seminare cu tematica „Modul sănătos de viață”;
- Amenajarea panoului informativ, prin intermediul Centrului „Contact” și suportul „ICCO - Olanda”;
- Editarea și răspîndirea buletinului informativ o dată în 2 săptămîni,
- Organizarea unei expoziții de fotografii și producerea unui film;
- Editarea unui articol în ziarul raional „Unghiul”, despre implementarea proiectului.

Amenajarea stadionului a fost influențată de condițiile climaterice și s-a amînat pentru perioada de primăvară a anului 2007. Beneficiarii direcți ai proiectului sunt 317 elevi, 215 tineri, locuitorii satului care participă la evenimentele sportive.

Elemente specifice

Participarea locuitorilor la elaborarea Strategiei de dezvoltare a localității.
Editarea buletinului informativ.

Resurse

Pentru realizarea proiectului de amenajare a stadionului, din bugetul local a fost alocată suma de 13 500 lei, contribuția comunității fiind de 13 123 lei. Centrul „Contact” a acordat un grant în valoare de 2000\$. La planificarea și realizarea practicii au participat: A.O. „Asociația Beneficiarilor de Servicii Comunale și Drumuri Chirileni”, Centrul medicilor de familie, Consiliul Raional Ungheni, agenții economici din localitate.

Rezultate

Un stadion sportiv bine amenajat. 3 secții sportive constituite: volei, fotbal și atletică ușoară;

În prezent tinerii au posibilitatea de a se antrena în cadrul secțiilor sportive;
30 de persoane instruite capabile să realizeze noi proiecte;

Echipa de implementare a învățat cum sunt organizate activitățile de colectare a resurselor (fundraising).

Leccióni învățate

Planul de acțiuni trebuie evaluat periodic și introduse modificări, în dependență de schimbările care au loc pe parcursul implementării proiectului.

Autorii practicii

Primăria satului Chirileni

Raionul Ungheni

MD 3618

Tel.: 75 236, 75 336

Fax: 75 819

3.13. Parteneriatul comunitar – element indispensabil al dezvoltării în comuna Mănoilești raionul Ungheni

Carte de vizită

Comuna Mănoilești raionul Ungheni este situată la 100 km de mun. Chișinău și la 5 km de centrul raional. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constă din 3460 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 10 persoane.

Contextul practicii

În timp de 30 de ani în Școala Medie Mănoilești nu a fost efectuată nici o reparație capitală. În ultimii ani, s-a înregistrat un număr sporit de îmbolnăviri în rândurile elevilor și personalului didactic din Școala Medie Mănoilești, din cauza condițiilor nefavorabile în timpul iernii. Centrala termică era învechită, iar sistemul de încălzire uzat. Pierderile de energie creșteau, deoarece centrala termică era la distanța de 70m de sediul școlii. APL suporta anual cheltuieli de 240 mii lei pentru procurarea a 120 t cărbune și 55 000 lei costul energiei electrice, inclusiv achitarea foilor de boală. Nerezolvarea acestei probleme ar fi mărit în continuare morbiditatea în rândurile elevilor, personalului didactic și tehnic. Procesul de instruire ar fi fost și în continuare complicat, din cauza condițiilor necorespunzătoare în perioada rece a anului.

Modalitatea de acțiune

Redresarea acestei situații era posibilă numai în cazul reparației capitale a edificiului și conectării Școlii Medii Mănoilești la rețeaua de gaze naturale.

În procesul de elaborare a Planului strategic de dezvoltare a comunei Mănoilești, problema gazificării satelor Mănoilești, Vulpești, în special a școlii, a fost stabilită ca prioritară pentru comunitate.

Pentru realizarea celor propuse, era necesară construcția traseului de presiune medie pînă la obiectele de menire socială. Ținînd cont că resursele bugetului local erau insuficiente pentru proiectarea și construcția traseului de presiune medie, în cadrul unei adunări generale a satelor Mănoilești și Vulpești s-a decis ca cheltuielile să fie suportate de locuitori. A fost elaborat proiectul de gazificare și construit traseul de presiune medie prin sat și pînă la obiectele de menire socială: Primărie, școală, grădiniță.

Pentru colectarea contribuției, au fost implicați toți consilierii locali, comitetul părintesc, membrii-fondatori ai A.O. „Gaudeamus”.

La planificarea și realizarea practicii de parteneriat în dezvoltarea comunitară și celor menționate au participat toți actorii locali.

Alte exemple de parteneriat în localitate: proiectul „Crearea Centrului de acces la informare și instruire”, proiectul „Copii de azi – viitorul de mâine”, proiectul „Alimentare durabilă în cantinele școlare”.

Elemente specifice

Implicarea populației în rezolvarea problemelor comunitare.

Transparența activităților și informarea populației la toate etapele de realizare a lucrărilor.

Resurse

Pentru realizarea proiectului, FISM a acordat un grant în sumă de 59600 USD, contribuția părinților fiind de 35244 lei, a profesorilor - 5900 lei, din bugetul local -11790 lei, contribuția S.R.L. „ Rentier Agro” a fost de 16884 lei. În total, în calitate de contribuție a fost colectată suma de 118 805 lei.

Rezultate

În cadrul proiectului a fost reparată fațada școlii, au fost instalate 48 de geamuri din termopan, 3 uși centrale, renovat sistemul de încălzire, centrala termică a fost reparată și adaptată la gaze naturale, construcția blocului sanitar. În cadrul proiectului “Pas cu pas”, instituția a beneficiat de 4 seturi de mobilier .

Lecții învățate

Succesul este asigurat doar atunci când este o conlucrare între toți membrii comunității, APL, agenții economici și sectorul neguvernamental.

Autorii practicii

Primăria comunei Mănoilești
Raionul Ungheni
MD - 3634
Tel.: 023673504 ; 0 23673239 ;
E-mail: cimanoilesti@mail.md

3.14. Crearea condițiilor pentru un mod de viață sănătos în Liceul Teoretic din satul Petrunea raionul Glodeni

Carte de vizită

Satul Petrunea raionul Glodeni este situat la 44 km de or. Bălți și la km de centrul raional. Prima atestare documentară a satului este datată cu anul 1920. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 2190 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 7 persoane.

Contextul practicii

În Liceul Teoretic „Petrunea”, elevii utilizau WC din afara clădirii, avînd în vedere faptul că WC din interiorul clădirii erau în stare deplorabilă. Problema se agrava în perioada rece a anului, deoarece circulația elevilor în afara clădiri era un factor de risc, care influența rata de morbiditate în rîndurile elevilor. Totodată era mare pericolul de îmbolnăvire din cauza infecțiilor transmisibile prin intermediul miinilor murdare (boli gastro-intestinale, hepatite). De această problemă erau afectați 383 de elevi și 43 de lucrători ai Liceului Teoretic.

Modalitatea de acțiune

Inițial, a fost evaluată situația existentă în liceu, pentru a identifica și formula problema care urmează a fi rezolvată. Activitățile ulterioare au presupus:

- Elaborarea planului de acțiuni și bugetului proiectului.
- Identificarea finanțatorilor.
- Selectarea furnizorilor de materiale și utilaj necesar.
- Încheierea contractelor de muncă cu persoanele angajate în bază de concurs, pentru implementarea proiectului.
- Organizarea unui sondaj de opinie, pentru a identifica opiniile referitoare la soluțiile posibile de abordat în cadrul proiectului.
- Desfășurarea seminarelor de instruire cu elevii și echipa de implementare a proiectului.
- Monitorizarea activităților, prin organizarea ședințelor grupului de lucru.

Inițial, nu au fost prevăzute cheltuieli pentru menținerea durabilității proiectului (procurare de detergenți, săpun, hîrtie), fiind necesară implicarea părinților pentru acoperirea cheltuielilor suplimentare. S-au organizat seminare, discuții cu elevii, profesorii, părinții privind menținerea durabilității proiectului.

La realizarea practicii au participat: Asociația părinților și pedagogilor din satul Petrunea

APL, personalul tehnic și didactic din liceu, S.R.L. „Iunalis-Angro”, S.A. „Agdau”, postul de televiziune local „Megan – TV”, voluntarul de la Corpul Păcii.

Elemente specifice

Crearea unui parteneriat eficient al actoriilor comunitari.
Participarea elevilor la menținerea durabilității proiectului.

Resurse

Pentru realizarea proiectului au fost alocați din bugetul local 10 mii lei, contribuția comunității fiind de 10 mii lei. De la USAID a fost obținut un grant în sumă de 3000 \$, cu 12 mii lei au contribuit agenții economici, S.R.L. „Iunalis-Angro”, S.R.L. „Cadelnic”, S.A. „Agdan”.

Rezultate

Scăderea de 4 ori a numărului de infectări cu helminți și de 3 ori a bolilor sistemului respirator. După implementarea proiectului nu s-a depistat nici un caz de hepatită, salmoneloză.

Elevii au primit informații utile în domeniul deprinderilor de viață și a educației pentru un mod de viață sănătos. S-au îmbunătățit indicatorii de sănătate ai elevilor și colectivului didactic.

S-au creat condiții adecvate pentru respectarea și menținerea igienei personale a elevilor.

Lecții învățate

Succesul proiectelor depinde de echipa de implementare, capabilă să mobilizeze comunitatea.

Autorii practicii

Primăria satului Petrunea
Str. Suveranității 1
Raionul Glodeni
MD - 4929
Tel.: 0249 26 896
Fax: 0249 26 896

3.15. Parteneriat pentru viitorul copiilor în satul Pârlița raionul Fălești

Carte de vizită

Satul Pârlița raionul Fălești este situat la 130 km de Chișinău și la 28 km de centrul raional. Prima atestare documentară a satului este datată cu anul 1648. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 3500 locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 9 persoane.

Contextul practicii

Localul grădiniței, construit în 1960, necesita reparație capitală și unele modificări ale proiectului încăperilor. Edificiul era într-o stare deplorabilă, ceea ce nu asigura funcționarea ritmică a instituției. Copiii părinții cărora erau angajați în câmpul muncii rămâneau fără supravegherea maturilor, deoarece nu erau suficiente locuri în grădiniță. Din anul 1999 nu a fost efectuată nici reparație curentă, lipseau condițiile adecvate pentru cei 173 de copii. Pregătirea preșcolară se realiza cu deficiențe și, ca rezultat, copiii plecau nepregătiți la școala primară.

Modalitatea de acțiune

Administrația publică, aleasă în anul 2003, a inițiat activități pentru renovarea grădiniței și crearea condițiilor pentru educarea copiilor de vârsta preșcolară.

În luna ianuarie anul 2005 a fost elaborat Planul strategic de dezvoltare a satului. Problema reparației Grădiniței de Copii a fost selectată ca prioritară în agenda de lucru a Primăriei.

În cadrul proiectului, au fost desfășurate următoarele activități :

- adunări cu populația din comunitate ;
- întâlnirea cu membrii comunității în grupuri mici ;
- colectarea contribuției financiare de la cetățeni;
- participarea cetățenilor la lucrările de renovare și monitorizare a activităților;
- desiminarea informației prin intermediul panourilor informative și mass-media ;
- întruniri cu partenerii implicați în realizarea proiectului ;

O problemă cu care s-a confruntat echipa de implementare a fost creșterea prețurilor la materialele de construcție, ceea ce a presupus căutarea altor furnizori de materiale, colectarea suplimentară a contribuției financiare de la populație.

Pentru a realiza practica propusă au fost implicați următorii actori: ONG, „Marlon – Judith”, ONG „Caroma –Nord”, Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir”.

Elemente specifice

- Dezvoltarea parteneriatelor locale.
- Implicarea activă a membrilor comunității în procesul de monitorizare a lucrărilor.

Resurse

Pentru realizarea proiectului, din bugetul local a fost alocată suma de 460 mii lei, contribuția comunității fiind de 23 mii lei, Consiliul Raional Fălești-32mii lei, S.R.L. „Clemantin”și S.R.L. „Energie” - servicii de transport, SRL „M.Bejenari” – produse alimentare, Agenția de ajutoare umanitare a Republicii Moldova - mobilier, veselă; Holland –Moldova - mobilier, Fundația medicală – aragaz, utilaj electric.

Rezultate

- 93 de copii incadrați în pregătirea preșcolară;
- 75 de persoane angajate în câmpul muncii;
- 17 membrii ai echipei de implementare instruiți;
- Condiții îmbunătățite pentru 20 de angajați ai instituției;

Lecții învățate

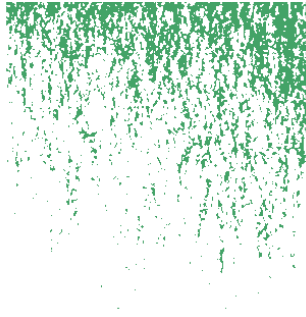
Parteneriatul APL- sectorul de afaceri-sectorul civil reprezintă o forță puternică capabilă să rezolve problemele localității.

Autorii practicii

Primăria satului Pârlița
Raionul Fălești
MD - 5941
Tel./fax: 0 259 62 336, 0 691 88 225
E-mail: frecautanunicu@rambler.ru

CAPITOLUL IV.

Organizarea și prestarea serviciilor sociale

*Acela care nu va aplica noi
remedii, va trebui să accepte
noi nenorociri.*

Francis Bacon

Problema asistenței și susținerii sociale a diferitor grupuri dezavantajate din societate este una din cele mai acute și dificile. Printre cei mai dezavantajați se numără familiile social vulnerabile și copiii lor neînrolați în instituțiile de educație preșcolară și școlară, victimele agresiunii și abuzului, copiii și tinerii în situație de risc, copiii rămași fără grija părintească sau orfani, copiii cu dizabilități ș. a. Aceste categorii de beneficiari se confruntă cu dificultăți severe de integrare în comunitate, datorită faptului că ei și familiile lor nu posedă abilități sociale, nu au acces la servicii sociale specializate. Intervenția pentru integrarea socială a copiilor și tinerilor din familii social vulnerabile și în situație de risc se face prin pregătirea copiilor și tinerilor, aplicând diferite metode de dezvoltare a personalității acestora și formare a deprinderilor sociale, prin facilitarea integrării copiilor și tinerilor în familie și comunitate, contracararea marginalizării și desocializării lor.

Anume acest gen de probleme este abordat în practicile din comunele Larga (r. Briceni), Grătiești (mun. Chișinău) și Petrești (r. Ungheni), iar soluțiile propuse se referă la prestarea serviciilor alternative celor rezidențiale, prin crearea centrelor comunitare pentru copii și tineri. În comuna Ciorescu (mun. Chișinău), cu suportul metodologic și financiar al Fundației Elvețiene „Terre des Hommes”, a fost elaborat un program special de asistență a copiilor vulnerabili, pentru reintegrarea lor în societate și întreținerea contactului permanent cu părinții. În or. Nisporeni, problema înrolării copiilor din familiile social vulnerabile în grădiniță a fost rezolvată în complex prin renovarea grădiniței și alte măsuri aferente. Centrul de reabilitare și integrare socială a copiilor cu dizabilități „Incluziune” din satul Tătărești (r. Strășeni) este un exemplu elocvent de servicii de alternativă și o reușită în efortul comun al sectorului asociativ și APL. O abordare nouă reprezintă serviciul de sprijinire a adopției naționale, prin acordarea consultanței, lărgirea accesului la informație, schimbarea atitudinii față de fenomenul adopției, organizat de sectorul asociativ, cu susținerea autorităților publice din orașul Ungheni. Crearea condițiilor sănătoase pentru alimentarea elevilor și sporirea gradului de cultură participativă este caracteristică pentru practica din comuna Țibirica (r. Călărași). APL din satul Iujnoe (r. Cahul) a rezolvat problema dezvoltării și recreării copiilor și tinerilor din localitate, prin crearea Centrului de tineret „Lujanca”.

Colaborarea diferitor actori comunitari este caracteristică pentru toate practicile prezentate la categoria Organizarea și prestarea serviciilor sociale, însă cele mai elocvente modele de servicii sociale de alternativă create de ONG-uri în colaborare cu APL sînt expuse în practicile din comunele Grătiești (mun. Chișinău) și Petrești (r. Ungheni), satul Tătărești (r. Strășeni) și orașul Ungheni.

Strategiile și modalitățile de organizare și prestare a serviciilor sociale aplicate pot fi preluate de alte autorități publice locale și ONG-uri, grupuri comunitare de sprijin. În continuare sînt prezentate cele mai importante lecții învățate de autorii practicilor din acest capitol:

- unirea eforturilor tuturor actorilor din comunitate, implicarea resurselor materiale și umane locale, muncă asiduă care, cu timpul, aduce rezultate;
- problemele complexe care se referă la necesitățile generațiilor în creștere trebuie abordate și rezolvate în complex;
- succese durabile pot fi obținute doar în colaborare cu toți actorii sociali, cînd se formulează explicit scopul, se identifică mijloacele, iar oamenii sînt motivați să se implice;

- *integrarea socială a copiilor și tinerilor în situație de risc poate fi realizată cu succes doar printr-o abordare sistemică a problemelor, cu suportul unei echipe multidisciplinare formate din asistent social, psiholog, medic de familie, pedagog, inspector pentru problemele minorilor;*
- *este importantă conlucrarea cu familiile și comunitatea, prin crearea grupurilor de sprijin, formate din două categorii: copii vulnerabili și copii și tineri din localitate care sînt un model de comportament adecvat;*
- *formele vechi de lucru reprezintă o deprindere bine dezvoltată, iar trecerea la forme noi netradiționale de organizare a activităților cu copii și părinții lor necesită acceptare, înțelegere, susținere morală și financiară;*
- *prin crearea serviciilor de alternativă pot fi sprijinite multe categorii de beneficiari din grupul de risc al comunității;*
- *mult mai bine problemele tinerilor se rezolvă de tinerii și asociațiile acestora cu propriile lor forțe, dar este necesar de avut încredere și de susținut inițiativa lor;*
- *promovarea voluntariatului și organizarea acțiunilor voluntare în susținerea oamenilor din grupurile de risc este unul din factorii succesului;*
- *transparența este factorul-cheie care duce la creșterea încrederii oamenilor din grupurile social vulnerabile în efortul depus de autoritățile publice locale împreună cu comunitatea;*
- *deschiderea Centrelor comunitare sau organizarea serviciilor sociale alternative în localitățile rurale ale Republicii Moldova le-ar oferi copiilor și tinerilor din familiile social vulnerabile noi oportunități de dezvoltare și integrare în comunitate.*

4.1. Crearea Centrului de plasament temporar pentru copii “Amic” în c. Larga, r. Briceni

Carte de vizită

Comuna Larga raionul Briceni este constituită din satele Larga și Pavlovca. Comuna este situată în partea de Nord a raionului, la 18 km de Briceni și 12 km de Lipcani, are 5169 locuitori, suprafața totală este 5365 ha. Comuna dispune de infrastructură socială și economică dezvoltată: 6 instituții instructiv-educative, 2 instituții de cultură, 2 instituții medicale, sistem de aprovizionare cu apă, sistem de deservire cu gaze naturale, piață comunală, gater și oloiniță comunală, baie comunală și iluminat stradal. În comună sînt înregistrați 72 de agenți economici. În cadrul Primăriei activează 16 angajați. Bugetul local constituie 4918 mii lei.

Contextul practicii

Problema copiilor din familii social-vulnerabile a fost condiționată de situația social-economică precară, insuficiența mijloacelor financiare în bugetul local pentru reabilitarea și instruirea lor specială, cultură generală scăzută și lipsa abilităților de educare în familiile vulnerabile, exodul cetățenilor în căutarea veniturilor și abandonul copiilor. Totodată, problema va exista, cît vor exista familii social-vulnerabile. Important este cum abordează comunitatea și întreaga societate problemele copiilor din familii social vulnerabile, cum acționează pentru a evita marginalizarea și a reduce numărul lor. Problema de bază a familiilor social vulnerabile este „educația” copiilor, care nu corespunde normelor acceptate în societate, fie din lipsa de mijloace financiare, fie din lipsă de pregătire și timp. Problema afectă direct 257 de copii și adolescenți din familii social vulnerabile, 151 de copii și adolescenți în situații de risc la nivel de comunitate și 2300 de familii social vulnerabile la nivel de raion. Indirect erau afectați toți locuitorii, atît la nivel de comună, cît la nivel de raion. Nesoluționarea problemei ar fi cauzat creșterea numărului minorilor neinstituționalizați și familiilor vulnerabile marginalizate.

S-a încercat atragerea resurselor financiare, pentru crearea unui centru de plasament dar nu exista un sediu potrivit. Totodată, clădirea fostului spital din comuna era într-o stare precară, pe cale de ruinare totală. Consiliul Raional Briceni a înaintat propunerea de a renova clădirea, în scopul creării unui centru pentru activitatea cu familiile social vulnerabile din raionul Briceni. Astfel, a apărut ideea proiectului, care avea drept scop să asiste la reintegrarea socială a copiilor în situații de risc și copiilor din familiile social vulnerabile din comuna Larga și alte localități ale raionului, prevenirea instituționalizării, abandonului parental și școlar, prin deschiderea Centrului de plasament temporar „Amic”.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada 2006 - 2007. La data de 3 aprilie 2005, la Adunarea generală a cetățenilor din comuna Larga a fost abordată problema deschiderii unui centru de plasament temporar pentru copii dezavantajați. Ideea a fost susținută și proiectul a fost înaintat la Programul de Dezvoltare Participativă a Comunităților (IREX, USAID). Însă, din cauza insuficienței de investiții necesare pentru reconstrucția clădirii fostului spital, proiectul nu a fost acceptat. Consiliul Raional Briceni a propus crearea unui centru de plasament temporar pentru copii "Amic", care să activeze pe timp de vară ca tabără de odihnă (cu capacitatea de găzduire a 200 de copii lunar), iar în restul timpului anului Centrul de plasament temporar pentru copii din familii social vulnerabile.

Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Mobilizarea cetățenilor privind problema copiilor din familiile defavorizate, necesitatea și modul de resocializare prin discuții la Adunarea generală a cetățenilor din 3 aprilie 2005 și a sondajului de opinii organizat de ONG "Nicolida Nord" la 25 martie 2005;
2. Efectuarea lucrărilor de demolare a elementelor deteriorate, cu carențe, din interiorul și exteriorul localului, prin mobilizarea cetățenilor voluntari:
 - conform devizului-ofertă nr. 17-05 din 15 august 2005 au fost efectuate lucrări de demontare a acoperișului, podelei, ferestrelor și ușilor;
 - elementele demontate au fost distribuite familiilor social vulnerabile, lista cărora a fost aprobată prin decizia Consiliului local, în funcție de necesități.
3. Lucrările de finisare în interiorul și exteriorul localului Centrului, prin angajarea unei companii de construcție. Conform devizului-ofertă menționat, au fost efectuate lucrări de reparație capitală a localului: schimbarea acoperișului, reparații, tencuieli exterioare, căptușirea tavanului și pardosirea, fețuirea pereților interiori și vopsirea;
4. Gazificarea, modernizarea sistemului de încălzire și aprovizionare cu apă;
5. Dotarea cu mobilier necesar a viitorului Centru. Din sursele bugetului local și a Consiliului Raional Briceni a fost mobilat Centrul (dormitoare, camere de odihnă, bucătăria, sala de mese, cabinetul medical);
6. Deschiderea Centrului de plasament temporar pentru copii "Amic", cu invitarea finanțatorilor, partenerilor, membrilor comunității, reprezentanților mass-mediei locale;
7. După ceremonia de deschidere, a avut avea loc conferința de evaluare finală, unde a fost discutat impactul amenajării Centrului și perspectivele de activitate pe viitor;
8. Activitatea Centrului se desfășoară în baza unui program de lucru elaborat de direcția Centrului împreună cu educatorii, conform celor două tipuri de activitate:
 - vara Centrul funcționează ca tabără de odihnă, cu un regim specific de activitate în taberele de vară (hrană, odihnă și distracții, sport, excursii, serviciu de asistență medico-psihologică și socială);
 - în cealaltă perioadă a anului, Centrul este o instituție de plasament temporar pentru copiii din familiile social vulnerabile, cu un regim special de activitate (hrană,

frecventarea orelor de studiu la Liceul Teoretic Larga, odihnă și distracții, sport, excursii, serviciu de asistență medico-psihologică și socială, cu frecventarea ședințelor de grup și individuale centrate pe îmbunătățirea imaginii de sine, creșterea încrederii în relațiile sociale și formarea deprinderilor de comunicare eficientă).

Obstacolul care a apărut în realizarea proiectului s-a manifestat prin neparticiparea copiilor beneficiari la activitățile Centrului, din nedorința de a depinde de Centru și teama de a nu fi marginalizați de ceilalți copii. Obstacolul a fost depășit prin spectrul larg de activități în cadrul Centrului, la care participau și ceilalți copii din comună. Această practică le-a demonstrat că participarea nu-i face dependenți de Centru și nu-i lipsește de imunitate pentru viață în societate.

Elemente specifice

- Comunitatea a fost sensibilizată de problema incluziunii sociale a copiilor defavorizați și mai deschisă pentru a lua o atitudine privind eventuala excludere a lor din viața comunității și acordarea unui sprijin real pentru incluziunea lor socială;
- A fost revalorificat un obiect din patrimoniul public local care era pe cale de distrugere. Totodată comunitatea a conștientizat că alte obiecte care sînt în stare similară și nu au o menire social-culturală (de exemplu, Casa pentru tineret, una din cele patru grădinițe din comună) pot fi reabilitate cu sprijinul lor, pentru a deveni obiecte exploatabile și de folos comunitar;
- Deschiderea unui Centru de plasament temporar pentru copii este o necesitate stringentă, deoarece activitățile preconizate au ca scop primordial lansarea șanselor pentru fiecare copil, care, indiferent de potențial, necesită a fi pus în valoare, sporindu-i încrederea în sine, pentru a depăși limitele create de dizabilitate;
- Fiind dotat cu utilaj performant și oferind servicii moderne de educație, instruire, asistență medicală, psihologică și socială copiilor dezavantajați, Centrul asigură reabilitarea și resocializarea lor efectivă. Pe viitor, Centrul va deveni atracții pentru un număr tot mai mare de copii, va dezvolta interesul și capacitățile lor, va exercita o influență benefică generală și educațională în acest mediu;

Resurse

La realizarea practicii au contribuit următorii parteneri:

- Administrația Publică Locală a asigurat un suport tehnic în realizarea și durabilitatea proiectului: a oferit spațiu pentru Centru, prin decizia Consiliului local Larga, a pregătit și confirmat listele copiilor, a finanțat salariile angajaților și alimentarea copiilor, a asigurat necesitățile generale ale Centrului (lumină, căldură, aprovizionarea cu apă);
- Consiliul Raional Briceni, Direcția învățămînt, tineret și sport, Centrul de medicină preventivă, Direcția asistență socială și protecție a familiei;
- Instituțiile instructiv-educative din comună (Gimnaziu, Liceu, Școala de Muzica, centrul de cultură și sport) contribuie efectiv la resocializarea copiilor prin activități instructiv-educative și culturale desfășurate conform programului de studiu;
- Agenții economici locali (Întreprinderea Municipală „Prestservicii-Nord”, SRL „LargaFar”, G.Ț. „Veceslav Tabarcea”) au susținut tehnic și financiar realizarea

proiectului (materiale de construcții, utilaj, mijloace de transport, lucrări de sudură, lăcătușerie etc.);

- Asociația utilizatorilor de gaz din comuna Larga a participat la asigurarea durabilității proiectului, prin includerea localului Centrului în planul de gazificare a comunei;
- Tinerii și părinții participarea cărora este condiționată de situația defavorizată în societate și marginalizarea lor socială;

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din partea Consiliului raional Briceni: 1 131 000 lei, inclusiv:
 - pentru reparație: 583 500 lei;
 - pentru gazificare și renovare a sistemului de încălzire: 500 000 lei;
 - pentru mobilier: 48 000 lei;
- ☒ contribuției din partea Agenției de rezerve materiale, achiziții publice și ajutoare umanitare: 500 foi de ardezie;
- contribuției din partea comunității: munca de voluntariat și suport financiar (după posibilități).

Rezultate

- A fost reparat capital și gazificat un obiect ce face parte din patrimoniul public local, care este valorificat ca instituție de menire socială;
- Beneficiarii direcți ai proiectului sînt:
 - în perioada de vară: 600 de copii, 35 de persoane angajate, părinții copiilor;
 - în cealaltă perioadă a anului:
 - 1000 de copii din familiile social vulnerabile și familiile în situație de risc, familii cu mulți copii, monoparentale, copii predispuși spre infracțiuni, care absentează de la lecții. Copiii beneficiază de asistență psiho-socio-medicală și de servicii de informare și organizare a timpului liber, frecventează lecțiile la Liceul Teoretic Larga sau Gimnaziul din s. Medveja (grupa rusă), care este la distanță de 3 km;
 - personalul Centrului în componență de 35 de persoane;
 - părinții care sînt siguri că copiii lor se află sub supraveghere, au ocupație; învață să trăiască într-o familie mare și unită, vor fi educați și integrați în societate;
 - copiii din comunitate din familii normale, care indirect îi influențează pe copiii defavorizați prin activități comune (sportive, culturale, educaționale), exemple pozitive (la învățătură, muncă, conduită), fapt care nu-i face dependenți de acest centru și nu-i va lipsi de imunitate pentru viață în societate, iar ceilalți copii vor beneficia de serviciile Centrului prin faptul că, în mediul lor, se va diminua influența negativă din partea acestei categorii;
- S-a diminuat pericolul infracțiunilor juvenile;
- Sînt în stare de reabilitare copiii care în următorii 20 de ani puteau fi potențiala sursă de familii social-vulnerabile și familii cu situație de risc în raion;
- A fost sensibilizată opinia publică, societatea civilă, agenții economici asupra problemelor copiilor defavorizați, a sporit suportul financiar, uman, organizațional al comunității pentru aceste categorii;
- S-a produs o influență benefică asupra viziunilor și aptitudinilor de educare a părinților care vor avea un comportament mai civilizată, tolerant și cointerestat față de copii;

- Centrul a influențat pozitiv asupra nivelului de instruire, educație, sănătate fizică și psihică a copiilor și adolescenților dezavantajați, izolați de lume;
- Copiii au devenit mai deschiși, predispuși spre comunicare și colaborare. A crescut potențialul lor intelectual și s-au format unele deprinderi și abilități necesare pentru integrarea socială.

Lecții învățate

- Valorile incontestabile ale societății de astăzi fac să ne simțim responsabili în egală măsură atât pentru generațiile de astăzi, cât și pentru cele viitoare, deoarece societatea de mâine este tot ce poate oferi societatea de azi. Oamenii sînt convinși că copiii, viitorul societății, sînt valoarea supremă, iar de unul singur niciodată nu este posibilă soluționarea problemelor. Numai în colaborare cu toți actorii sociali pot fi realizate progrese;
- Rezultatele se obțin atunci cînd se unesc mai multe eforturi și se formulează explicit scopul, se identifică mijloacele, iar oamenii sînt motivați să se implice;
- Practica a avut un impact nu doar asupra beneficiarilor direcți, dar și asupra întregii comunități din raion. Parteneriatul APL - Consiliul raional - Direcția învățămînt, tineret și sport – Direcția asistență socială și protecția familiei - comunitatea a făcut ca această practică să creeze o atitudine corespunzătoare față de copii și familiile social vulnerabile.
- Acordarea de servicii acestor copii prin intermediul Centrului le-a ajutat să depășească starea de “excluzi socială”;
- Copii din familiile social – vulnerabile au nevoie ca și ceilalți copii de dragoste, încurajare și bucurie, de persoane care să le descopere calitățile, să le organizeze viața astfel încît, în fiecare zi, să le descopere ceva nou și să se afirme ca personalitate;
- Pentru a disemina succesul practicii și a repeta elementul de participare al cetățenilor în cadrul activității practicii sau pentru un alt proiect, au fost relatate detalii despre implementarea și impactul practicii la adunările generale ale cetățenilor, seminarele locale, raionale, microfonul liber din piața comunală, „Ziua ușilor deschise”, prin intermediul buletinelor informative, mass-media locală (ziarul „Meleag Natal”, canalul de televiziune „Canal X” și TV);
- Experiența Centrului și lecțiile învățate se transmit în timpul vizitelor de lucru ale reprezentanților autorităților publice centrale și locale, diferitor organizații interesate.

Autorii practicii

Primăria c. Larga
 Raionul Briceni, MD-4731
 Tel.: 0 247 51 336, 0 247 51 270
 Fax: 0 247 51 336
 Pagina Web: www.larga.com.md

4.2. Integrarea comunitară a familiilor dezavantajate prin crearea Centrului Comunitar pentru Copii în c. Petrești, r. Ungheni

Carte de vizită

Comuna Petrești din raionul Ungheni, constituită din satele Petrești și Medeleni, este situată pe traseul internațional Chișinău-Iași, la 12 km Nord de or. Ungheni, 115 km de mun. Chișinău și 1 km de traseul de cale ferată Ungheni-Bălți. Populația numără 4391 de locuitori. Comuna dispune de infrastructură socială: 4 instituții instructiv-educative, 2 instituții de cultură. În comună activează 340 de gospodării țărănești, 23 de antreprenori pe bază de patentă, 4 SRL, 21 de obiecte comerciale, 3 ONG-uri. În cadrul Primăriei activează 9 angajați. Bugetul local constituie 4049 mii lei.

Contextul practicii

Situația copiilor din familiile dezavantajate din comuna Petrești de mai mulți ani se acutizează la baza ei fiind situația social-economică din țară: lipsa locurilor de muncă pentru părinți, indiferența comunității față de problemele copiilor din familiile social vulnerabile, migrațiile. Ca urmare a unui studiu efectuat de către Administrația Publică Locală și ONG "Pro-Petrești", a fost identificat un grup de 42 de copii și 76 de părinți din Petrești, situația cărora era precară la moment și care aveau nevoie de suport pentru integrare în comunitate. Printre aceștia se enumerău familii monoparentale, familii cu părinți plecați la muncă peste hotare, copii orfani. Problema necesita rezolvare și astfel a apărut ideea de a crea un Centru comunitar, care să presteze servicii copiilor în situație de risc și familiilor social vulnerabile, pentru a crea noi oportunități de dezvoltare personală și socială, formarea deprinderilor de viață, a încrederii în forțele proprii, dezvoltarea atitudinii pozitive și a comportamentului responsabil.

Prin intermediul proiectului „Centrul de zi pentru copiii dezavantajați”, implementat cu suportul financiar al Direcției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare, s-a reușit deschiderea în Petrești a unui Centru comunitar funcțional, care a favorizat soluționarea problemelor cu care se confruntau copiii din familiile social vulnerabile: oportunități minime pentru petrecerea timpului liber, lipsa materialului didactic pentru pregătirea orelor, accesul limitat la informație etc.

Datorită activității Centrului, copiii beneficiază de o bibliotecă cu 600 de cărți, manuale școlare, reviste și ziare, 13 calculatoare conectate la rețeaua Internet, animații și jocuri, asistență în pregătirea orelor. De asemenea, pentru copii și părinții lor sînt organizate seminare cu teme importante: drepturile copilului, educație pentru sănătate, prevenirea abuzului față de copii, deprinderi de viață etc. Datorită proiectului, au fost diminuate riscurile la care sînt supuși copii din familiile social vulnerabile: consum de alcool, droguri și alte substanțe toxice, fumat, activități ilegale. Totodată, s-a lucrat mult pentru a facilita schimbarea atitudinii comunității față de copiii social vulnerabili, acceptarea lor ca membri activi ai comunității, capabili să rezolve propriile probleme.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada 15 martie 2004 - 15 martie 2005. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Selectarea copiilor social vulnerabili, care au fost antrenați în proiect;
2. Crearea Centrului și organizarea festivității de deschidere;
3. Organizarea seminarelor cu diferite teme:
 - "Și Eu am drepturi"
 - "Să spunem NU! abuzului față de copii"
 - "Prevenirea deprinderilor negative la copii"
 - "Animatorii timpului liber"
4. Editarea buletinului informativ și reflectarea activităților în mass-media;
5. Vizionarea emisiunilor TV cu caracter educațional, discutarea și comentarea lor;
6. Organizarea animațiilor și jocurilor distractive;
7. Asistență zilnică a copiilor în pregătirea temelor de acasă;
8. Organizarea Mesei rotunde „Sănătatea ta – în miinile tale”;
9. Organizarea și desfășurarea cursurilor de instruire pentru calculator;
10. Organizarea concursurilor de desene:
 - "Secați oceanul de lacrimi al copiilor"
 - "Frumusețea va salva omenirea" (pe asfalt)
11. Organizarea excursiilor-vizită la:
 - Centrul Național de Resurse pentru Tineret" (mun. Chișinău);
 - Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, Chișinău;
12. Organizarea acțiunilor pentru prevenirea HIV/SIDA:
 - Forumul teatral;
 - Atelier în prevenirea infecției ;
13. Organizarea Școlii de vară "O lume mai bună pentru copii";
13. Organizarea concursului „Starturi vesele”;
14. Organizarea conferinței de evaluare.

Elemente specifice

- În cadrul Centrului comunitar pentru copii au fost promovate un șir de activități extrașcolare (cursuri de instruire pentru calculator, seminare, școli de vară, discuții tematice, mese rotunde, excursii etc.);
- Centrul comunitar a oferit copiilor posibilitatea de a se întâlni cu prietenii nu în stradă, dar într-un mediu prietenos, că să petreacă util și interesant timpul liber, să discute, să citească literatură artistică, să acceseze Internetul, să practice sportul, dezvoltând abilitățile personale necesare pentru viață.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: Primăria și Consiliul comunal Petrești în colaborare cu AO ”Pro-Petrești”, Direcția Învățământ Tineret și Sport Ungheni, Centrul de sănătate Petrești, Centrul Național de Resurse pentru Tineri și Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 5 000 lei (costurile operaționale de implementare a proiectului: energie electrică, cheltuieli de comunicare, Internet etc.);
- cofinanțării din partea Direcției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare: 15 000 USD;
- contribuției din partea comunității: colectarea hainelor și produselor alimentare pentru copiii dezavantajați;
- contribuției din partea agenților economici: rechizite școlare, produse alimentare, transport pentru excursii etc.

Rezultate

- Beneficiari direcți ai practicii sînt 42 de copii din familiile social vulnerabile și părinții lor, beneficiarii indirecti comunitatea, în special copiii, Administrația Publică Locală;
- 100 de copii din comună (inclusiv 42 din familiile social vulnerabile) au fost instruiți în cadrul cursurilor de instruire pentru calculator;
- 76 de părinți ai copiilor social vulnerabili din localitate au beneficiat de seminare informative;
- 42 de pedagogi ai Liceului „Gaudeamus” și-au îmbogățit experiența de lucru cu copiii, fiind implicați în calitate de voluntari în diverse activități în cadrul proiectului;
- 718 elevi din liceu au fost încadrați în diferite activități ale proiectului;
- Copiii din familii social vulnerabile au învățat multe lucruri utile pentru dezvoltarea lor personală și socială, au format abilități de participare activă în viața comunității;
- Toți copiii din comunitate, inclusiv din familiile social vulnerabile, beneficiază de informații de ultima oră din Internet, ceea ce contribuie la dezvoltarea lor personală;

- Părinții copiilor au obținut cunoștințe despre drepturile copiilor și respectarea unui mod sănătos de viață, fără abuzuri.

Lecții învățate

- Pe parcursul practicii, s-a lucrat cu răbdare și încredere în propriile forțe și forțele altora. Prin muncă asiduă, 42 de copii din Petrești, care au avut nevoie de susținere, au devenit mai fericiți;
- Pe parcursul implementării proiectului s-a făcut schimb de experiență cu reprezentanți diferitor ONG-uri și autorități publice locale, care cunoșteau activitățile Centrului Comunitar pentru Copii din comuna Petrești și intenționau să deschidă centre similare în localitățile sale;
- Lecțiile învățate și experiența acumulată poate fi împărtășită prin intermediul Paginii Web a comunei Petrești, pe care este amplasată și informația despre activitățile Centrului Comunitar pentru Copii;
- Practica de facilitare a procesului de integrare comunitară a copiilor din familiile dezavantajate, prin intermediul serviciilor promovate în cadrul Centrului Comunitar pentru Copii din Petrești, a devenit un exemplu de succes pentru alte localități învecinate. Astfel, în raionul Ungheni s-au deschis alte două centre similare în satele Mănoilești și Bogheni;
- Deschiderea centrelor comunitare pentru copii în localitățile rurale ale Republicii Moldova ar oferi copiilor din familiile social vulnerabile noi oportunități de integrare în comunitate. Aducând puțină lumină în casa și inima fiecărui copil, e posibilă renașterea încrederii în oameni și societate.

Autorii practicii

Primăria c. Petrești
 Raionul Ungheni, MD-3640
 Tel.: 0 236 42 236
 Fax: 0 236 42 521
 E-mail: vadimdadus@yahoo.com
 Pagina Web: www.petresti.md

4.3. *Împreună putem face mai mult!* **Activitate realizată în c. Grătiești, mun. Chișinău**

Carte de vizită

Comuna Grătiești mun. Chișinău este constituită din satele Grătiești și Hulboaca. Populația numără 6756 de locuitori. Comuna dispune de 2 grădinițe, școală, gimnaziu, școală de arte, 2 biblioteci, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 15 angajați. Bugetul local constituie 5041 mii lei.

Contextul practicii

Pe timpul activității în comuna Grătiești în perioada 2000 - 2003 a cabinetului „AMICUL”, deschis cu suportul CN PAC, s-a constatat că dintre cele circa 116 cazuri raportate specialiștilor cabinetului, în 31 de cazuri erau abuzați atît copiii, cît și mamele lor, iar în 26 de cazuri copiii au fost martorii abuzului mamelor din partea taților. Continuau să fie semnalate noi și noi cazuri de abuz asupra copiilor și de violență în familie.

Conform sondajului efectuat în rîndul copiilor, fiecare al 3-lea copil a fost sau este supus abuzului în familie, stradă sau școală. Datele de la Postul de poliție constată faptul că, lunar, sînt examinate de către inspectorii de poliție cîte 2-3 cazuri noi de violență în familie. În anul școlar 2002-2003, conform datelor Consiliului local pentru protecția drepturilor copilului din Grătiești, au fost înregistrate 4 cazuri de abandon școlar al minorilor, în următorii ani numărul lor crescînd pînă la 6. Potrivit opiniei directorilor școlilor nr.55 și 93, în ultimii 3-4 ani a scăzut considerabil interesul copiilor față de studii, iar nota medie a peste 55% din numărul total al elevilor este de 6 - 6,5. În această situație era necesară continuarea și diversificarea serviciilor de asistență psiho-socială nu numai a copiilor, dar și tinerilor în situație de risc, pentru a nu permite creșterea considerabilă a abandonului școlar, vagabondajului, numărului de infracțiuni săvîrșite de către minori și tineri, numărul copiilor și tinerilor – victime ale abuzului.

Activitatea unui asemenea serviciu creează o posibilitate reală de a îmbunătăți starea de lucruri în domeniul protecției mamei și copilului, a tinerilor împotriva oricăror forme de violență, vătămare, neglijare, abandon, exploatare, abuz fizic sau mental, inclusiv abuz sexual. Resocializarea copiilor și tinerilor în situație de risc a devenit unul dintre obiectivele Centrului Comunitar pentru Copii și Tineret „AMICUL”, creat de ONG „Generația Mea” din comuna Grătiești în parteneriat cu APL, cu suportul financiar al Fundației Soros-Moldova, Centrului „Contact”, agenților economici și comunității.

Realizarea acestui obiectiv a solicitat includerea copiilor și tinerilor în situație de risc în diverse activități interactive, pentru a facilita integrarea lor socială.

Modalitatea de acțiune

Implementarea practicii a avut loc începând cu anul 2004 până în prezent și a fost realizată de ONG-urile din comună, în parteneriat cu alți actorii sociali. De rezultatele activităților au beneficiat direct copiii și tinerii în situație de risc (abuzati, în conflict cu legea, copii având părinți plecați la muncă peste hotare, copii cu un singur părinte, marginalizați, copii cu abandon școlar), familiile copiilor, indirect însă APL, actorii comunitari, toată comunitatea.

În cadrul programului de reabilitare, ONG „Generația Mea” în parteneriat cu Primăria com. Grătiești a realizat mai multe proiecte și activități:

1. Proiectul „Centrul Comunitar pentru Copii și Tineri în situație de risc „AMICUL” a avut ca scop integrarea psiho-socială a copiilor și tinerilor în situație de risc din comună, prin atragerea lor în activități social-utile;
2. Proiectul „Centrul de asistență psiho-socială a mamei și copilului – victime ale violenței domestice” a avut ca scop prevenirea și diminuarea cazurilor de violență în comunitate;
3. Proiectul „Tinerii împotriva delincvenței” a avut ca scop diminuarea delincvenței în rândul adolescenților și tinerilor din comuna Grătiești;
4. Proiectul „Centrul de Acces la Instruire și Informație” a avut ca scop asigurarea accesului la instruire și informație pentru adolescenții și tinerii din comuna Grătiești;
5. Proiectul „Organizarea taberelor de vară” a avut ca scop integrarea copiilor în situație de risc prin organizarea taberelor de vară;
6. Editarea ziarului local „Cugetul”, cu suportul financiar al Primăriei comunei Grătiești;
7. Organizarea „Săptămîinii Tineretului” în parteneriat cu Primăria comunei Grătiești;
8. Training-ul pentru tineri „Comunicare și conflicte”, la care au participat 20 de tineri;
9. Elaborarea Strategiei locale de tineret pentru perioada 2006-2009 în cadrul Programului PASET;
10. Activitatea cercurilor pe interese: broderie, modelare tehnică, design vestimentar, informatică;
11. Editarea manualului „Ghidul Animatorului” (jocuri pentru activitățile cu copiii).

Spațiul pentru activitatea Centrului Comunitar pentru Copii și Tineri în situație de risc „AMICUL”, acordat de către Primărie, necesita reparație capitală și reutilare. Datorită adresărilor către agenții economici, au fost acumulate materialele de construcție necesare (cărămidă, nisip, ciment, vopsea, tapet, sticlă, linoleum, mobilier etc) în sumă de peste 15.000 lei. Voluntarii au contribuit prin munca lor la efectuarea lucrărilor de reparație.

În perioada 2004-2006, pentru realizarea practicii ONG „Generația Mea” a obținut mai multe mențiuni de la diferite organizații naționale și internaționale.

Elemente specifice

- Implicarea actorilor comunitari și a comunității în crearea CCCT „AMICUL”;
- Studierea opiniei publice despre problemele și necesitățile comunității;
- Colectarea de fonduri pentru soluționarea problemelor comunității;
- Promovarea voluntariatului și organizarea acțiunilor de voluntariat;
- Acordarea asistenței psiho-sociale și juridice copiilor, tinerilor și femeilor - victime ale abuzului și violenței domestice;
- Crearea echipei multidisciplinare și implicarea ei în soluționarea cazurilor de abuz și violență;
- Crearea echipelor „Prietenii Mari - Prietenii Mici” între voluntari și copii cu comportament delinvent,
- Implicarea copiilor cu comportament delincent în activități cultural-sportive, teatru social etc.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, ONG „Generația Mea”, Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, Centrul național pentru prevenirea abuzului față de copil, Primăria și Consiliul local Grătiești, Școala Medie nr.55 din s. Grătiești, Gimnaziul nr.93 din s. Hulboaca, Postul de poliție din Grătiești, Centrul de sănătate Grătiești, Biserica „Sfînta Treime”, agenții economici (SRL „Minunata Xenia”, SRL „Express-Cazacu”, SRL „Crasnojon-Service”, Asociația gorpodăriilor țărănești, SRL „Asamblor”, SRL „Vitalie Chiriac”, SRL „FINA”, SRL „Ambalajprod”, SRL „Nabiprod”, ÎI „O.Guzun”, antreprenorii Ion Cucu și Ștefan Corobai ș.a.), mass-media (ziarul „Capitala”, „Ziarul Tău”, „Asta Da”, Radioul „Moldova”), voluntarii.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- contribuției din partea APL:
 - spațiu gratuit pentru o perioadă de 6 ani;
 - achitarea serviciilor comunale timp de 2 ani: 20 000 lei;
- contribuției din partea ONG „Generația Mea”: 30 000 lei;
- contribuției din partea agenților economici: 15 000 lei;
- activități de voluntariat;
- altor contribuții acordate prin proiecte din partea:
 - Fundației Angeluș-Moldova;
 - Fundației Soros-Moldova;
 - Centrului „Contact”;
 - UNDP Moldova;
 - Ministerului Educației și Tineretului;
 - Fundației „Terre des Hommes” (Elveția).

Rezultate

- 216 copii și tineri în situație de risc, 127 de familii, 38 de femei au primit asistență psiho-socială;
- Un grup de 15 tineri voluntari au fost instruiți în calitate de facilitatori pentru desfășurarea diverselor activități cu copiii și tinerii: organizarea de seminare, dezbateri, activități culturale și sportive;
- Circa 300 de copii și tineri au beneficiat de educație nonformală (seminare privind drepturile copilului, deprinderi pentru modul sănătos de viață, participare la activități comunitare);
- 46 de copii au participat în cadrul celor 5 ateliere ale Centrului: arta croșetării, arta broderiei, arta decorativă (papie-mashie, pictură, modelare, aplicație), informatica, dans;
- 12 seminare pentru copii și părinți despre drepturile copilului, prevenirea abuzului față de copii, violența în familie, promovarea modului sănătos de viață, participare la activități comunitare etc.;
- 10 perechi “Prietenii Mari - Prietenii Mici”, formate dintr-un voluntar și un copil social dezavantajat (delicvent), pentru a consolida legătura între ei;
- 20 tineri și adolescenți – beneficiari de educație nonformală;
- Tabără de vară pentru 3 zile la Vadul lui Vodă, organizată pentru 10 perechi “Prietenii Mari - Prietenii Mici”;
- Familiarizarea copiilor și tinerilor cu programele Word, Excel, Internet, oferirea accesului la rețeaua Internet;
- 68 de copii, în perioada 2005-2007, au fost antrenați în activitățile taberei de vară din cadrul Centrului Comunitar pentru Copii și Tineret „AMICUL”: cercuri pe interes – lucrul cu biserul, gipsul, pictură, fotbal, tenis, dans, teatru social;
- 34 de copii au primit asistență psiho-socială;
- 11 copii au primit suport material pentru școlarizare (haine, încălțăminte, rechizite școlare);
- Copiii și tinerii – beneficiari ai serviciilor CCCT „AMICUL”, au învățat cum să-și controleze emoțiile pozitive și negative, au format deprinderi de a lua decizii independente și în grup, cum să-și învingă temerile și fricile, și-au cultivat calități necesare pentru schimbarea mentalității și pentru o integrare socială reușită. De asemenea, copiii și tinerii au învățat să se cunoască și să se susțină reciproc, indiferent de faptul dacă au sau nu deficiențe;
- Părinții au acumulat cunoștințe despre metode alternative de educație, corectarea și stimularea comportamentului copilului, au însușit limitele dintre disciplinare și abuz, cum să comunice eficient cu un adolescent, cum să protejeze copiii de influența străzii, împotriva drogurilor etc.

Lecții învățate

- Un vis poate deveni realitate;
- Numai împreună se poate de făcut lumea mai bună;

- Niciodată nu-i târziu să oferi o șansă unui copil care a greșit;
- Un succes se câștigă cu timpul, prin muncă asiduă și, neapărat, prin unirea forțelor tuturor actorilor din comunitate, prin implicarea surselor locale;
- Din experiența CCCT „AMICUL” au învățat: membrii Consiliului local al tinerilor din or. Cricova, membrii Consiliului local și reprezentanții diferitor instituții din or. Codru, membrii Consiliilor locale pentru protecția drepturilor copilului din 4 primării suburbane: Budești, Trușeni, Tohatin, Durlăști;
- Experiența acumulată în cadrul CCCT ”AMICUL” de către ONG “Generația Mea” va fi folosită pentru elaborarea altor proiecte atât în localitate cât și în alte comune vecine.

Autorii practicii

Primăria c. Grătiești
Str. Ștefan cel Mare 72
Mun. Chișinău, MD-2093
Tel.: 45 12 32, 45 12 31, 45 17 27
Fax: 4512 32
E-mail: gratiestiprim@gmail.com

4.4. Înființarea Centrului de reabilitare și integrare socială a copiilor cu dizabilități „Incluziune” în s. Tătărești, r. Strășeni

Carte de vizită

Satul Tătărești este o localitate din raionul Strășeni. Populația numără 1508 locuitori. Satul dispune de grădiniță, gimnaziu, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 6 angajați. Bugetul local constituie 1921 mii lei.

Contextul practicii

Problema copiilor cu deficiențe de intelect, plasați în școlile auxiliare, familii divorțate, copii cu dizabilități severe neîncadrați în sistemul școlar a existat întotdeauna, dar acum cu forțele mai multor actori sociali, se încearcă soluționarea ei. Conform deciziei Comisiei medico-psihopedagogice raionale, copiii diagnosticați cu retard mintal erau plasați în școlile auxiliare, copii cu deficiențe severe rămași în familie nu erau integrați în școala generală și erau lipsiți și de instruire la domiciliu. Părinții acestor copii nu cunoșteau drepturile sale. Copiii certificați de Comisia medico-psihopedagogică, rămânând în școala normală, nu aveau multe șanse pentru dezvoltare și erau candidați la neastare. Pentru a rezolva această problemă, în baza analizei situației din ultimii ani, au fost selectate peste 10 familii, care se confruntau cu diferite probleme, din cauza copiilor cu dizabilități. Unele probleme au mai rămas încă nesoluționate, de exemplu, copiii atestați de Comisia medico-psihopedagogică nu primesc certificatul de absolvire a școlii, ceea ce conduce la marginalizarea lor și îi lipsește de un viitor în societate. Menținerea sistemului învechit ar fi favorizat izolarea de comunitate și degradarea copiilor cu dizabilități, care nu ar fi beneficiat de un sistem de alternativă celui rezidențial, nu ar fi avut un program individual de recuperare etc. Centrele de alternativă optimizează dezvoltarea individuală a copilului, accentul fiind pus atât pe copil, cât și pe familie.

Astfel, a luat naștere ideea înființării Centrului de reabilitare și integrare socială a copiilor cu dizabilități „Incluziune”, care și-a propus următoarele obiective:

- Susținerea procesului de integrare școlară și socială a copiilor și tinerilor cu cerințe educative speciale (CES), prin oferirea de servicii sociale specializate.
- Crearea condițiilor de reabilitare, educare și instruire profesională a copiilor și tinerilor cu CES.
- Informarea și instruirea profesională a cadrelor didactice, părinților, familiilor în situații de risc în domeniul protecției sociale, medicinei, jurisprudenței pertinente.

Modalitatea de acțiune

Centrul de reabilitare și integrare socială a copiilor cu dizabilități „Incluziune” este o reușită a Asociației de sprijin a familiei și copilului aflat în dificultate „Mugurel” din satul Tătărești. Asociația a fost fondată de părinții copiilor cu dizabilități și susținută de Consiliul local Tătărești, care a oferit gratuit sediul grădiniței, în care se desfășoară activitățile asociației. Asociația a fost susținută de biblioteca publică a satului Tătărești, care a sprijinit activitățile Asociației și a copiilor cu dizabilități (acces la calculator etc.). Primăria Tătărești achită o parte din servicii (energia electrică, încălzirea etc.). Pe parcursul celor 4 ani de activitate, AO „Mugurel” s-a confruntat cu mai multe probleme, cum ar fi integrarea copiilor cu dizabilități în școală, identificarea unor oportunități de alternativă pentru dezvoltarea copiilor cu dizabilități, probleme de acceptare, lipsa mijloacelor financiare pentru lucrul cu copiii. Problemele au fost soluționate prin colaborarea cu părinții, APL, pedagogii, comunitatea, agenți economici.

Realizarea practicii a avut loc în perioada ianuarie - octombrie 2007. Pe parcursul anului Centrul de reabilitare și integrare socială a copiilor cu dizabilități „Incluziune” a prestat servicii pentru 20 de copii din mai multe localități ale raionului Strășeni: satele Tătărești, Negrești, Gălești și or. Strășeni. 9 specialiști în diferite domenii, angajați în cadrul Centrului, au prestat servicii de kinetoterapie, psihoterapie, asistență socială, asistență medicală, instruire curriculară, ludoterapie, excursii, tabăra de vară, alimentație, transport. Realizarea practicii necesită o echipă formată din pedagog, medic, psiholog, logoped, manager, contabil, asistent social și asistenți tehnici. O abordare multilaterală a lucrului cu copilul permite obținerea rezultatelor pozitive în starea și dezvoltare a copilului.

Elemente specifice

- Activitatea Asociației „Mugurel” este cunoscută atât pe plan local, raional, cât și republican. Centrul de reabilitare și integrare socială a copiilor cu dizabilități „Incluziune” este un model de serviciu de alternativă pentru copii cu dizabilități, care poate fi organizat pe teritoriul fiecărei primării;
- Modelul elaborat de Asociația „Mugurel” s-a răspândit în mai multe localități ale raionului, membrii căreia fiind solicitați de mulți părinți și pedagogi în acordarea consultațiilor în probleme de pregătire a documentelor, deoarece sînt primii care prestează astfel de servicii pe teritoriul raionului Strășeni;
- Crearea echipei multidisciplinare pentru educarea copiilor cu dizabilități este cea mai optimă modalitate care poate asigura o schimbare reală în viitorul copiilor.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: Asociația Obștească „Mugurel” în parteneriat cu Primăria Tătărești, Biblioteca publică, specialiștii din domeniu.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local:
 - acordarea sediului cu o suprafață de peste 260 m² pentru activitatea Centrului;

- achitarea energiei electrice;
- remunerarea fochiștilor;
- acces la calculatoare pentru copii la Biblioteca publică;
- contribuției din partea comunității:
 - aport la renovarea Centrului;
 - mici sponsorizări;
 - contribuția părinților.

Rezultate

- Pe parcursul anului 2007, de serviciile Centrului au beneficiat 20 de copii cu dizabilități de pe teritoriul raionului Strășeni;
- Copiii cu dizabilități participă în viața comunității;
- A dispărut termenul de „handicapat” și „invalid”;
- Se face prevenirea abandonului școlar și plasare a copiilor cu dizabilități în școlile auxiliare;
- Se face prevenirea barierelor sociale și a discriminării copiilor cu dizabilități.

Leții învățate

- Formele învechite de lucru reprezintă o deprindere bine dezvoltată, iar trecerea la forme noi de activitate necesită acceptare, înțelegere, susținere morală și financiară. Tot ce este nou se acceptă cu greu;
- Prin crearea serviciilor de alternativă pot fi sprijinite multe categorii de beneficiari din grupul de risc al comunității;
- Experiența Centrului „Incluziune” a fost transmisă în mai multe localități ale raionului. S-a făcut transferul experienței acumulate de Centru și prin vizitele experților de peste hotare: Olanda, Coreea, Polonia, Suedia;
- Reprezentanții autorităților publice centrale și locale, pedagogii, părinții din mai multe localități, ONG-urile care doresc să inițieze activități similare în acest domeniu au făcut cunoștință cu activitatea Centrului.

Autorii practicii

Primăria s. Tătărești

Raionul Strășeni, MD-3732

Tel.: 0 237 66 236, 0 237 66 238, 0 237 66 548

Fax: 0 237 66 236

E-mail: marolavictoria@mail.ru, caritate64@mail.ru

4.5. Comunitatea în sprijinul influențelor educative, or. Nisporeni

Carte de vizită

Orașul Nisporeni este fondat în 1618, populația constituind 11 319 locuitori, suprafața totală este de 14,11 km². Orașul este situat la 70 km Vest de capitală în regiunea codrilor moldovenești. Infrastructura locală include sistemul centralizat de aprovizionare cu apă, asigurat prin intermediul apeductelor cu lungimea de 19,5 km și sistem de canalizare de 9,2 km. Infrastructura socială este constituită din 8 instituții instructiv-educative, 7 instituții de cultură, 3 instituții medicale, 5 obiecte sportive. Orașul Nisporeni este centrul administrativ al raionului Nisporeni. În Primărie activează 32 de angajați, inclusiv 14 funcționari publici. Bugetul local constituie 13466 lei.

Contextul practicii

Schimbările în structura administrativ-teritorială, trecerea la sistemul de județe și revenirea la raioane a înrăutățit situația în domeniul educației preșcolare, inclusiv din cauza insuficienței de surse financiare alocate pentru dezvoltarea instituțiilor preșcolare. Condițiile sanitar-igienice inadecvate pentru activitatea instituțiilor preșcolare, lipsa gazificării orașului Nisporeni, pentru trecerea la sistemul autonom de încălzire a grădinițelor (sistemul centralizat nu funcționa), implicarea insuficientă a comunității (APL, agenții economici, părinții) în activitatea preșcolară afecta întreaga comunitate din Nisporeni, dar la modul direct 200 de copii de vîrsta preșcolară, 28 de copii din familii social vulnerabile și 9 copiii cu dizabilități, 26 de persoane angajate, 15 educatori din Grădinița „Povestea”. În special, erau afectați beneficiarii din regiunea „Satul Nou” al orașului, care nu aveau acces la servicii de educație preșcolară în zona dată. Problema necesita o rezolvare urgentă, inclusiv frecventarea copiilor la grădinițe, mai cu seamă din familii social vulnerabile.

Procesul de realizare a practicii a constat de fapt în realizarea cu succes a două proiecte concomitent: „Schimbarea rețelelor ingineresti interioare a sistemului de încălzire, canalizare, apeduct și renovarea blocurilor sanitare din Grădinița „Povestea”, finanțat de FISM, și „Renovarea unui bloc pentru copii din familii social vulnerabile”, finanțat de Ministerul Educației și Tineretului. Proiectele au fost implementate în anul electoral 2007, ceea ce a permis implicarea cu succes a primarului nou ales și a noului Consiliu orașenesc în rezolvarea problemei.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada ianuarie - decembrie 2007. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Reactualizarea Planului Strategic de Dezvoltare a or. Nisporeni pentru anul 2007.
2. Selectarea problemelor prioritare din comunitate. Analiza SWOT;
3. Consolidarea comunității și stabilirea parteneriatelor între factorii de decizie și actorii comunitari (convorbiri, mese rotunde, emisiuni radio, materiale informaționale etc.);
4. Identificarea donatorilor, pregătirea proiectelor și obținerea surselor financiare (FISM, Ministerul Educației și Tineretului);
5. Organizarea concursurilor la nivel local: „Cel mai bun voluntar”, „Cel mai bun părinte”;
6. Afișarea posterelor cu logo-ul: „Ajută-l să crească mare”;
7. Crearea echipelor comunitare și instruirea lor (seminare);
8. Colectarea contribuției din partea comunității;
9. Realizarea concomitentă a două proiecte cu gestionarea eficientă a surselor financiare la toate etapele de implementare (proiectare, organizarea tenderului, efectuarea lucrărilor, monitorizarea, evaluarea și recepționarea lor);
10. Administrarea eficientă a resurselor umane implicate în realizarea proiectelor;
11. Finisarea tuturor lucrărilor de reparație înainte de termen și conform cerințelor și standardelor stabilite;
12. Organizarea campaniei de înrolare a copiilor din familii social vulnerabile în Grădinița „Povestea”;
13. Evaluarea finală a rezultatelor prin TV și ziarele locale;
14. Recepția finală televizată a lucrărilor, cu prezentarea actorilor comunitari care au participat la implementarea practicii.

În procesul de lucru, realizatorii s-au confruntat cu unele probleme: cunoștințe insuficiente în domeniul elaborării și implementării proiectelor, care a fost depășită prin instruire și colaborare cu actorii comunitari. O altă problemă a fost selectarea organizației de construcții și organizarea tenderului conform cerințelor Ministerului Educației și Tineretului și FISM. Problema a fost soluționată prin negocieri directe și organizarea minuțioasă a tenderului.

Elemente specifice

- Identificarea și selectarea problemelor comunitare;
- Identificarea căilor posibile de soluționare;
- Pregătirea suportului informațional mobilizator;
- Mediatizarea prin mass-media, emisiuni TV, întruniri;
- Monitorizarea lucrărilor de renovare (panouri de evaluare, poze, chestionare, recepția finală);
- Implicarea comunității și acordarea ajutorului prin muncă voluntară;
- Promovarea moto-ului „Investiția în copii este o modalitate eficientă de eradicare a sărăciei”;
- Sporirea performanțelor autorității publice locale și implicarea cetățenilor în viața comunității pentru schimbare și îmbunătățire a nivelului de trai.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: Administrația publică locală, asociațiile de părinți, AO „Povestea”, Ministerul Educației și Tineretului, FISM, voluntarii (profesori, educatori, asistenți medicali), mass-media (ziarul local „Deșteptarea”, TV local), agenții economici din comunitate.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local:
 - 180 000 lei (cofinanțarea lucrărilor de reparație);
 - 200 000 lei (renovarea blocului alimentar și instalarea utilajului modern);
 - 120 000 lei (amenajarea teritoriului și schimbarea pavajului).
- cofinanțării din partea FISM: 1 100 000 lei;
- cofinanțării din partea Ministerului Educației și Tineretului: 50 000 USD;
- cofinanțării din partea Consiliului Raional Nisporeni: 68 000 lei;
- contribuției din partea comunității:
 - 56 000 lei (15% din costul total al ambelor proiecte);
 - munca voluntară a membrilor comunității;

Costul total al proiectului constituie suma de circa 2 224 000 lei;

Rezultate

- Beneficiarii direcți ai practicii sînt: 200 de copii și familiile lor, 28 de copii din familii social vulnerabile, 9 copii cu dizabilități, educatorii și personalul tehnic;
- Beneficiarii indirecti sînt toți membrii comunității, în special locuitorii din regiunea „Satul Nou” a orașului Nisporeni;
- Creșterea ratei de înrolare în grădinițe a copiilor cu vîrsta cuprinsă între 3 – 7 ani pînă la 90 la sută, încadrarea tuturor copiilor cu vîrsta cuprinsă între 5 - 7 ani, a copiilor din familii social vulnerabile (incomplete, cu venituri mici);
- Mobilizarea comunității și construirea parteneriatelor locale pentru crearea condițiilor de activitate și înscrierea copiilor din familii social vulnerabile în grădinițe;
- Participarea comunității în programele de dezvoltare preșcolară, prin promovarea moto-ului „Comunitatea va crește și va educa copii sănătoși”;
- Sporirea calității și eficienței serviciilor preșcolare din cadrul comunității;
- Capacități organizatorice dezvoltate ale APL-ului și organizațiilor comunitare în abordarea și rezolvarea participativă a problemelor stringente;
- Capital social mai dezvoltat, creșterea calității serviciilor prestate în comunitate;
- Nivel de transparență sporit în activitatea publică locală, responsabilitatea sporită a APL-ului în fața populației pentru calitatea serviciilor prestate;
- Experiență în implementarea și evaluarea proiectelor. Dezvoltarea capacităților de comunicare, monitorizare și evaluare a rezultatelor obținute.

Lecții învățate

- Numai unind forțele, implicând cetățenii în rezolvarea problemelor majore ale comunității e posibilă realizarea lucrurilor mari;
- Antrenarea membrilor comunității în procesul decizional face societatea mai deschisă;
- Procedee de planificare strategică a dezvoltării social-economice a orașului;
- Metode și mecanisme de implementare a proiectelor, schimb de experiență;
- Stabilirea comunicării și conlucrării mult mai eficiente cu locuitorii, care la început erau total dezinteresați. A avansat procesul de consultare a cetățenilor;
- Dezvoltarea afacerilor locale prin atragerea investițiilor, inclusiv a celor nerambursabile;
- Cooperarea cu societatea civică (ONG, mass-media, biserica), pentru a îmbunătăți calitatea vieții și condițiile de existență ale cetățenilor defavorizați;
- Practica poate și trebuie aplicată și în alte localități ale republicii, în special în orașe; Transferul de informație și experiență poate fi realizat prin afișarea pozelor și rezultatelor, prin prezentarea lor pe siturile specializate.

Autorii practicii

Primăria or. Nisporeni

Str. Alexandru cel Bun 55

Raionul Nisporeni, MD - 6401

Tel.: 0 264 23 149, 0 264 23 242, 0 264 22 002

Fax: 0 264 23 604

E-mail: nisprim@mail.ru

4.6. Sprijinirea adopției naționale în or. Ungheni

Carte de vizită

Orașul Ungheni este fondat în anul 1462, populația constituind 35.000 locuitori, suprafața totală este de 16,4 km². Orașul este situat la 110 km Nord-Est de capitală, în lunca Prutului Mijlociu. Infrastructura locală include sistem de aprovizionare cu apă și sistem de gazificare. Infrastructura socială cuprinde: 5 licee, o școală medie, 2 școli primare, 5 grădinițe, Casa de copii de tip familial, Școala de Pictură și Școala de Muzică, Centrul de servicii comunitare “Casa pentru toți”, 12 instituții de cultură, 2 școli sportive, 4 instituții medicale. Orașul Ungheni este centrul administrativ al raionului Ungheni. Bugetul orașului constituie 39478 mii lei.

Contextul practicii

Problema adopției copiilor este una complexă și necesită un serviciu profesional de informare și consiliere psihologică a potențialilor candidați la adopție, a părinților adoptivi și familiilor de plasament. În acest domeniu existau probleme: lipsă sau acces limitat la informație, discordanțe dintre actorii principali care participă la adopție, management ineficient al serviciului (abordarea nesistemică în probleme de adopție, calitatea proastă a serviciilor de consultanță preadopție și postadopție etc.). Peste 150 de părinți adoptivi, care au fost intervievați, au mărturisit că au avut mari probleme înainte de adopție - lipsa informației despre prevederile legislației în domeniul adopției, birocrația autorității tutelare, existența barierelor psihologice, fobia că copilul va afla că este adoptiv etc. Copiii adoptați la rîndul lor necesită asistență și susținere psihologică

Pentru depășirea acestor probleme este necesară operarea schimbărilor în sistemul de adopție și acordarea sprijinului autorității tutelare din partea societății, prin diferite modalități accesibile: crearea bazei de date și recrutarea mai multor candidați la familii adoptatoare și de plasament, schimbarea atitudinii oamenilor vis a vis de adopție, asigurarea accesului la informația în domeniu, acordarea serviciilor profesionale de consultanță. Este necesară sensibilizarea problemei în domeniul adopției prin mass-media (articole în ziare, reportaje radio, TV, pliante, mese rotunde, seminare). Un aspect important al problemei este lucrul social și psihologic cu eventualii părinți adoptatori, formarea deprinderii de a discuta la această temă. Datorită implicării active în acest domeniu, la Gimnaziul internat din or. Ungheni s-a redus considerabil numărul copiilor instituționalizați și a crescut numărul tutelelor și adopțiilor în comparație cu anii precedenți. Dar situația trebuie ținută sub control și eforturile trebuie multiplicare.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a început în anul 2002 și continuă pînă în prezent. Inițiativa a venit de la cîțiva părinți adoptivi/tutori, care s-au unit pentru crearea Asociației părinților cu copii orfani la întreținere „Adăpost și Alinare”. Scopul statutar al asociației este asistența juridică, psihologică, materială a familiilor cu copii orfani la întreținere, apărarea drepturilor copiilor orfani și copiilor din plasament. Clienții principali ai asociației sînt copiii orfani, părinții-tutori și adoptivi, potențialii tutori, părinți adoptivi și copii din plasament. În procesul realizării practicii, au fost organizate următoarele activități:

- 14 acțiuni și mese de binefacere cu ocazia sărbătorilor de Crăciun, 8 Martie, Sfintele Paști, 1 iunie pentru mai bine de 150 de beneficiari;
- Concursuri și reprezentări teatrale cu participarea copiilor din Gimnaziul internat Ungheni, la care au participat 28 de copii și 14 copii la tutelă;
- Realizarea proiectului susținut de Ambasada SUA “Școala tutorilor și copiilor din plasament”, unde principalele activități au fost: seminare de sprijin juridic și psihologic al tutorilor, seminare cu copii din plasament și copii instituționalizați cu tema: “Daunele narcomaniei”, “Comportamentul delicvent și daunele lui”, “Drepturile copiilor și principalele acte internaționale care protejează drepturile copiilor”, “Efectele dăunătoare ale fumatului și abuzului de alcool”;
- Fondarea Asociației părinților adoptivi din Republica Moldova împreună cu organizațiile „Amici dei Bambini” (Italia) și „Salvați Copii” (Republica Moldova);
- Încheierea contractelor de colaborare cu „Roditeliskii Most” (Rusia) și „Amici dei Bambini” (Italia), pentru instruire și sprijin metodologic în domeniu;
- Seminare de instruire postadoptie și preadoptie;
- Activități de informare și promovare în mass-media cu tema adopției (publicații, interviuri, reportaje, pliante, campanii etc.);
- Activități de animație și terapie prin artă cu părinții adoptivi/tutori și copii din plasament;
- Ședințele Clubului părinților adoptivi/tutori.

Din cauza barierelor psihologice ale părinților adoptivi/tutori, era greu de comunicat, motivul constituind teama ca copiii vor afla despre adopție și ar putea apărea rudele biologice ale copilului. Prin exemplu s-a demonstrat care este abordarea cea mai bună și o parte din părinți adoptivi și tutori și-au schimbat atitudinea și au solicitat consultanță. Astfel, fiind informați mai bine despre acest fapt, ei au devenit persoane de referință pentru promovarea adopției naționale.

Elemente specifice

- Această practică este inovatoare pentru toată țara, deoarece nu a existat o altă Asociație sau grupă de inițiativă formată din părinți adoptivi care să rezolve astfel de probleme acute pentru țară: dezinstituționalizarea copiilor orfani, informarea, instruirea și promovarea în domeniul adopției naționale;

- Experiența acumulată poate fi transmisă și altor APL din Republica Moldova prin:
 - mass-media , care este cel mai bun curier de transmitere a informației;
 - distribuirea pliantelor;
 - Oferirea master-class în localitățile din republică.

Resurse

Partenerii strategici care au contribuit la realizarea practicii sînt: Primăria or. Ungheni, Secția asistență socială și protecție a familiei, redacția ziarului „Unghiul”, posturile de televiziune locală „Vertamar” și „InterTV”, SRL „Fintex”, ONG-urile „Asociația națională a părinților adoptivi”, „Amici dei Bambini” (Italia), „Salvați Copii” (Moldova), „Roditeliskii Most” (Rusia).

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 10 000 lei (organizarea activităților);
- contribuției din partea Primăriei or. Ungheni: oferirea gratuită a încăperii pentru birou și transportului pentru excursii;
- contribuției din partea membrilor asociației (servicii gratuite: traduceri, planificare, contabilitate, consultații juridice);
- contribuției din partea agenților economici (suport financiar pentru activități de caritate);
- cofinanțării prin proiecte de la Ambasada SUA, Banca Mondială în Republica Moldova, PNUD, APSCF, „Amici dei bambini” (Italia), „Roditeliskii Most” (Rusia), confesiuni creștine.

Rezultate

- A fost fondată „Asociația națională a părinților adoptivi”, care are ca scop statutar garantarea și promovarea dreptului la familie a copiilor abandonți. Se preconizează deschiderea filialelor asociației în toate raioanele republicii, pentru diseminarea informației și experienței acumulate;
- Deocamdată asociația a reușit să satisfacă nevoile a peste 200 de beneficiari;
- Datorită implementării practicii în orașul Ungheni, sînt plasați în familie peste 20 de copii (adopecție, tutelă);
- Au fost instruiți 14 potențiali adoptatori privind procedurile legale ale adopției;
- 4 familii adoptatoare din orașul Ungheni au luat decizia și au adoptat al doilea copil;
- Au fost stabilite relații de parteneriat cu Consiliul Raional Ungheni, Direcția învățămînt, tineret și sport, Direcția asistență socială și protecție a familiei, Direcția cultură, Primăria or. Ungheni, Procuratura și majoritatea primăriilor din raionul Ungheni. Există legături strînse cu ONG-urile și unii agenți economici locali.

Lecții învățate

Deoarece domeniul de activitate este foarte delicat, prin experiență s-a constatat că:

- dacă familia ce a adoptat un copil nu vrea să împărtășească experiența, nu trebuie de insistat;
- chiar dacă copiii cunosc că sînt adoptați, nu trebuie de amintit despre aceasta adesea;
- barierele psihologice privind adopția copiilor au persistat datorită deficitului de informație și lipsei serviciilor de consiliere.

Autorii practicii

Primăria or. Ungheni

Str. Națională 7

Raionul Ungheni, MD-3600

Tel.: 0 236 22 437

Fax: 0 236 22 577

E-mail: primaria_ungheni@yahoo.com

4.7. Să creăm o lume mai bună pentru fiecare copil! Activitate realizată în c. Ciorescu, mun. Chișinău

Carte de vizită

Comuna Ciorescu mun. Chișinău este constituită din satele Ciorescu, Făurești și Goian. Comuna este situată la 14 km Nord-Est de or. Chișinău, numără 6924 de locuitori, inclusiv Ciorescu – 5353, Făurești – 465, Goian – 1106. Comuna dispune de grădiniță, școală medie, liceu, școală muzicală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 16 angajați. Bugetul local constituie 7316 mii lei.

Contextul practicii

Problema a apărut în anul 2005, când instituțiile de învățământ au sesizat că numărul copiilor care abandonează lecțiile s-a mărit, fapt cauzat de lipsa grijii și interesului din partea părinților pentru educația și instruirea copiilor. De regulă, în familiile numeroase sau mai puțin asigurate apar multe dificultăți în procesul de educare a copiilor, ceea ce a dus și duce la lipsa comunicării între copii și părinți, neglijență, lipsa atenției și grijii față de siguranța copilului. Asemenea fenomene cauzează izolarea copilului. Copiii trebuie să trăiască în familie și în comunitate. Nu în zadar în popor se spune „Pe pământul mare un copil e-o floare” dar, ca această floare să crească, ea are nevoie de grija și dragostea părintească, pentru că copilul de azi este viitorul de mâine. În acest scop, împreună cu Fundația „Terre des Hommes” a luat naștere ideea de a elabora un program de ajutorare a copiilor în situație de risc sau cu abandon școlar pentru reintegrare în societate, dezvoltare a abilităților psiho-sociale (încredere în sine, exprimare în grup, siguranță, autoconștientizare, inițiativă etc.) și întreținere a contactului permanent cu părinții. Copilul se simte bine alături de părinți, el are nevoie să crească în familie, să descopere lumea împreună cu părinții.

Problema afecta întreaga comunitate și instituțiile de învățământ, mai ales Liceul „N. Bălcescu”. Astfel, la I etapă de program au fost implicați în jur de 5 copii cu vârsta cuprinsă între 12-14 ani, care fac parte din familii numeroase sau social vulnerabile, la a II etapă numărul lor s-a marit treptat cu 2-3 copii anual. Dar, de 4 ori în aceeași perioadă consecutiv a crescut numărul copiilor cu abandon școlar, atingând cifra de 50. Aceasta a fost un semnal de alarmă pentru autoritățile locale și comunitate. Ținând cont de ritmul creșterii numărului copiilor cu deficiențe, impactul negativ asupra formării și dezvoltării personalității copilului ar fi fost major în plan educațional și moral-spiritual. În ceea ce privește impactul asupra comunității, copiii cu deficiențe, de regulă, influențează negativ și alți copii. Problema nerezolvată a fi influențat toată comunitatea, având impact negativ asupra realizării Programului de

dezvoltare socio-economică a comunei, elaborat de autoritatea publică locală.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în perioada 2006-2008. Pentru implementarea practicii au fost realizate următoarele activități:

1. Împreună cu Comisia pentru protecția drepturilor copilului și instituțiile de învățământ din comună, au fost identificate și selectate familiile vulnerabile și format grupul de beneficiari;
2. Autoritatea publică locală împreună cu personalul încadrat au luat decizia privind localul pentru desfășurarea activităților;
3. Primăria a asigurat cu cele necesare activitatea programului și a achitat cheltuielile aferente din bugetul local;
4. Împreună cu Fundația Elvețiană „Terre des hommes” a fost organizată instruirea personalului încadrat în realizarea proiectului;
5. Astfel, în vara anului 2007, programul se limita la desfășurarea unor activități manuale și fizice, similare celor din școală;
6. În anul 2008 Primăria a susținut continuarea programului, care s-a axat mai mult pe altă modalitate de lucru cu beneficiarii: joc ca metodă de dezvoltare a copiilor pentru formarea încrederii în sine, abilităților de exprimare, cooperare și stabilire a relațiilor părinți-copii;
7. Concomitent, aceeași modalitate de organizare (jocul) se aplica și cu părinții pentru ameliorarea relațiilor dintre părinți și copii, cu scopul de a-i ajuta să înțeleagă necesitățile copilului;
8. Primăria a salariat personalul implicat în activitățile de realizate în cadrul proiectului.

Din cauza barierelor psihologice ale părinților au avut loc deficiențe în comunicarea cu ei, ceea ce, la rândul său, a provocat dificultăți în comunicare cu copiii. Datorită abordării profesionale a echipei instruite, problema a fost depășită. O altă problemă a fost frecvența redusă a copiilor sub influența părinților generați de situația în propriile familii. Dar s-a lucrat cu ei, pentru a le demonstra că sînt acceptați și apreciați, ceea ce a contribuit la dezvoltarea încrederii între membrii grupului de copii și ceilalți participanți ai proiectului.

Elemente specifice

- Au fost obținute anumite rezultate, datorită atât scopului bine determinat și voinței personalului încadrat, cât și modalității netradiționale (jocul) de organizare a activităților cu copii și părinții lor;
- Datorită activităților realizate, s-a trezit activismul și interesul membrilor comunității, s-a schimbat atitudinea, s-a mărit receptivitatea față de tot ce se întâmplă în jur, s-a stabilit o colaborare între APL și comunitate.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, Fundația Elvețiană „Terre des hommes”, agentul economic SRL „Rogob”, instituțiile de învățământ, Centrul de sănătate și membrii colectivității locale, în special tinerii.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local:
 - contribuție financiară: 10 000 lei;
 - achitarea serviciilor de întreținere a localului: 300 lei lunar;
 - remunerarea personalului: 350 lei lunar fiecare membru;
- cofinanțării din partea Fundației Elvețiane „Terre des hommes”:
 - contribuție financiară: 15 000 lei;
 - contribuție prin instruirea personalului;
- contribuției din partea SRL “Rogob”: 3 000 lei (alimentație);
- contribuției din partea comunității: ajutoare materiale (umanitare) pentru copiii din familiile participante.

Rezultate

- Beneficiarii practicii realizate împreună cu Fundația Elvețiană „Terre des hommes” sînt copii din familiile social vulnerabile: în vara anului 2005 – 15 copii, vara anului 2006 – 22 de copii, anul 2007 – 26 de copii;
- Beneficiarii practicii sînt însuși familiile, deoarece scopul principal este menținerea familiei ca nucleu al societății;
- La a III etapă din anul 2008, după ce au fost schimbate direcțiile de activitate, au fost implicați 12 copii și familiile acestora;
- Familiile copiilor care au participat la activitățile din perioada 2005 – 2007, au beneficiat de ajutor material total în valoare de 10.000 lei;
- S-au observat unele schimbări în comportamentul copiilor și a relațiilor acestora cu părinții. Unii părinți și-au schimbat atitudinea față de copil, nu mai fac abuz de alcool și atrag o atenție deosebită educației copilului. Drept exemplu pot servi numele copiilor Tatiana Hîncu, Ion Untu, Ana Guzun.

Lecții învățate

- Transparența a fost factorul-cheie care a contribuit la creșterea încrederii oamenilor în autoritățile locale. Astfel, comunitatea a dat de înțeles că este gata să fie alături la rezolvarea oricărei probleme și că de unul singur nu se reușește;
- Această experiență cu participarea Fundației Elvețiene „Terre des hommes”, care a asistat la toate activitățile de acest gen”, a fost transmisă și altor comunități;
- Experiența acumulată poate fi împărtășită celor interesați prin oferirea de fotografii, metode aplicate, planuri elaborate pentru fiecare activitate, cît și personal calificat.

Autorii practicii

Primăria c. Ciorescu

Str. Alexandru Cel Bun 17

Mun. Chișinău, MD- 2089

Tel.: 0 22 45 62 36, 0 22 45 63 44

Fax: 0 22 45 62 36, 0 22 45 68 72

4.8. Crearea Centrului de tineret în s. Iujnoe, r. Cahul

Carte de vizită

Satul Iujnoe este o localitate din raionul Cahul. Populația numără 802 locuitori. Satul dispune de grădiniță, școală, bibliotecă, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 9 angajați. Bugetul local constituie 961 mii lei.

Contextul practicii

O mare parte din timpul liber tineretul din satul Iujnoe îl pierdea, fără a avea o ocupație specială. În multe cazuri totul se reducea la consumul de băuturi alcoolice, eventualele furturi și alte infracțiuni. Tinerii din familii vulnerabile nu aveau condiții echivalente semenilor lor din familii normale și complete. Chiar și în cazul când erau dotați, acești copii se plasau pe calea degradării continue, nu își dezvoltau propriile aptitudini. În special, această situație avea impact negativ asupra tinerilor din familii vulnerabile. În anul 2005, 7 tineri au fost înregistrați la evidența Comisiei pentru minori. Condițiile și nivelul de trai în zona rurală nu permitea o dezvoltare intelectuală a tinerilor, din cauza lipsei cercurilor sau școlilor speciale, computerelor și accesului la Internet.

După întâlnirea autorităților publice locale cu tinerii și identificarea problemelor prioritare, a demarat o serie de activități pentru depășirea situației existente, prin crearea Centrului de tineret „Iujanca”.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii a avut loc în anul 2007. Pentru implementarea practicii, au fost realizate următoarele activități:

1. Un grup de inițiativă împreună cu autoritatea publică locală din satul Iujnoe a studiat problemele tineretului din sat și cu suportul celor mai activi tineri: s-a efectuat un sondaj, precum și diferite tipuri de întâlniri cu tinerii;
2. Consiliul local a susținut inițiativa Primăriei privind deschiderea Centrului și necesitatea de căutare a resurselor financiare în acest scop;
3. A fost elaborat un proiect și obținută finanțarea de la Proiectul abilitarea socio-economică a tineretului (PASET), care promovează și susține participarea celor mai dezavantajați tineri la viața comunitară;
4. A fost reparată și amenajată încăperea destinată Centrului de tineret (perdele pentru ferestre și scenă, lustre etc.);
5. A fost procurat și instalat echipamentul necesar pentru centru (centru muzical, masa de tenis, echipament pentru mini cinematograf, 2 televizoare, DVD, scaune, table de șah și de dame etc.);

6. A fost amenajată o sală cu 5 calculatoare și conectare la rețeaua Internet;
7. Au fost deschise 4 cercuri de interese;
8. Pentru deservirea sălii cu calculatoare, a fost angajat un administrator de rețea;
9. În mai 2007, a avut loc inaugurarea oficială a Centrului, au început să funcționeze cercurile, să apară inițiative din partea tinerilor pentru organizarea diferitor evenimente culturale.

La etapa de lansare a activității și realizarea planurilor stabilite, Centrul s-a confruntat cu lipsa cadrelor pentru practicarea diferitor genuri de activitate, cum ar fi canto, dansuri, desen, studierea calculatorului. Problema a fost rezolvată prin atragerea profesorilor voluntari și specialiștilor locali, care aveau abilități și deprinderi în domeniile respective. În sala de calculatoare a fost invitat un elev din clasa a XI care are cunoștințe și deprinderi excelente de lucru la calculator și în rețeaua Internet.

Elemente specifice

- Practica este unică pentru sate mici, care, de regulă, nu au condiții bune de lucru cu tineretul, dezvoltarea și recrearea lor, nu au acces la sisteme de informare și comunicare (calculatoare, Internet etc.);
- Implicarea tinerilor în activitatea cercurilor artistice, organizarea diferitor manifestări culturale permite dezvoltarea aptitudinilor, recrearea și folosirea eficientă a timpului liber, distragerea de la diferite manifestări negative;
- La activitățile Centrului de tineret din satul „Iujnoe” participă tinerii din localitățile învecinate, s-a trezit interesul tinerilor față de rezolvarea diferitor probleme, dezvoltarea activităților pentru tineret.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: APL, tinerii din localitate, profesorii și specialiștii cu aptitudini artistice. Tinerii au fost activ implicați la toate etapele de creare a Centrului.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local:
 - 14 000 lei pentru amenajarea Centrului;
 - 16000 lei pentru conectarea Casei de cultură la gaz;
 - mobilarea Centrului (5 dulapuri, 10 mese, scaune).
- cofinanțării din partea PASET: 51 595 lei;
- contribuției din partea comunității (munca voluntară pentru reparația încăperii și amenajarea sălii de calculatoare);
- contribuției din partea tinerilor (lucrări de reparație cu participarea tinerilor din familii vulnerabile, care au fost angajați și remunerați prin Oficiul teritorial de ocupare a forței de muncă).

Costul total al proiectului constituie suma de 81 595 lei.

Rezultate

- A fost efectuată reparația curentă și amenajarea încăperilor Centrului.
- Beneficiarii direcți ai Centrului sînt: 153 de tineri cu vârsta de pînă la 24 de ani, inclusiv tinerii de 11 la 18 ani - 113 persoane, tinerii peste 18 ani – 40 de persoane, 55 de persoane mature din sat;
- S-a diminuat numărul infracțiunilor săvârșite de către minori și tineri pînă la 25 ani: în 2005 la evidență erau 5 persoane, în 2006 – 2 persoane, în 2007 nu este înregistrată nici o persoană;
- În atenția Centrului sînt 12 copii din familii vulnerabile sau incomplete;
- Sunt deschise 4 cercuri care, conform datelor pentru anul 2007, sunt frecventate de nu mai puțin de 110-120 de tineri pînă la 25 ani;
- Tinerii sînt mai bine informați și mai activi, discută și înaintează problemele care necesită rezolvare, se implică în soluționarea lor;
- Tineretul este informat despre posibilitățile de studii în instituții superioare de învățămînt din țară;
- Sâmbătă și duminică se petrec discoteci și alte activități la care participă tinerii din localitățile învecinate.

Leții învățate

- Problemele se rezolvă mult mai amplu de către tineri, cu propriile lor forțe. Dar este necesar de avut încredere în ei și de susținut inițiativa lor. Au fost organizate seminare, vizite în satele vecine, cu participarea la seminare și concursuri raionale și republicane. Aceasta dezvoltă inițiativa tinerilor și sentimentul de patriotismului;
- Informația despre practică a fost discutată cu reprezentanții APL din alte unități administrativ-teritoriale atât în cadrul discuțiilor particulare, cât și în cadrul seminarelor raionale pentru tineri, care au împărtășit propria experiență cu semenii din alte localități ale raionului Cahul;
- Practica poate fi utilă și pentru alte localități, pentru a ține în vizor tinerii vulnerabili prin implicarea lor în acțiunile culturale de masă. Aceasta ar permite tinerilor să se simtă utili comunității, le-ar lărgi orizontul, ar facilita schimbul de experiență cu tinerii din alte sate și i-ar ajuta în inițierea propriilor afaceri, pentru binele propriu și al comunității.

Autorii practicii

Primăria s. Iujnoe
Raionul Cahul, MD-3949
Tel.: 0 293 52 236
Fax: 0 293 52 334
E-mail: lida-carpenco@rambler.ru

4.9. Cultură prin alimentație și sănătate, c. Țibirica, r. Călărași

Carte de vizită

Comuna Țibirica raionul Călărași are 2800 de locuitori. Comuna dispune de grădiniță, liceu, bibliotecă, cămin cultural și muzeu. În cadrul Primăriei activează 15 angajați. Bugetul local constituie 2958 mii lei.

Contextul practicii

Problema a apărut în anul 1995, după o analiză concretă a morbidității elevilor și depistarea cauzelor ce stau la bază. În cantină elevii serveau masa stînd, și respectiv, procentul bolilor aparatului digestiv, locomotor și al coloanei vertebrale era mare. De această problemă au fost afectați 475 de elevi, 35 de cadre didactice și 20 de lucrători auxiliari. Consecințele pentru comunitate ar fi fost grave, dacă nu ar fi fost soluționată această problemă. În primul rînd, pierderi în plan uman, creșterea unei generații bolnave, incapabile de a rezolva problemele comunității. În al doilea rînd, părinții, elevii, comunitatea nu s-ar fi implicat activ în realizarea schimbărilor în comunitate. Insuficiența mijloacelor financiare în bugetul local nu permitea asigurarea și amenajarea cantinei cu mobilier modern. Scopul principal a fost îmbunătățirea condițiilor de alimentare și activitate în Liceul Teoretic Țibirica, ridicarea nivelului de cultură, cultivarea încrederii în forțele proprii și mobilizarea comunității în identificarea problemelor și participarea la soluționarea lor prioritară. Esența practicii a constat în implicarea partenerilor sociali: părinți, elevi, pedagogi, comunitate, APL în realizarea activităților de transformare umană. Partenerii sociali au participat la planificare, monitorizare, luare de decizii, activități de training, evaluare. Beneficiarii direcți ai practicii sînt 475 de elevi, 35 de cadre didactice, 20 de lucrători auxiliari și, desigur, părinții, care sistematic se interesează de condițiile de alimentare și starea mobilierului. La fel, și comunitatea învățat să fie responsabilă, să lucreze în colectiv, să colaboreze, să găsească și unele compromise.

Modalitatea de acțiune

Realizarea practicii s-a finalizat în iunie 2007. Pentru realizarea practicii au fost planificate un șir de activități: diverse training-uri, activități educative, adunări părintești, mese rotunde, dispute, adunări cu cetățenii din comunitate. Tematica evenimentelor educative a fost diversă: „Într-un corp sănătos, o minte sănătoasă”, „Cultura deservirii mesei”, „Alimentația e o artă”, „Păstrează tot ce e creat prin muncă”, „Colaborare în comun”, „Îmbunătățirea condițiilor de trai”, concurs de desene: „Cantina în viziunea mea”.

Toate aceste activități au mobilizat partenerii sociali la organizarea activităților. Dacă la început activitatea era reactivă (va veni cineva să ne facă), la sfârșit a devenit proactivă, interactivă și prospectivă. S-a pus accentul pe inovație, creativitate și schimbare.

În procesul de realizare a practicii au fost unele dificultăți la nivel de transformare fizică și umană. A apărut problema transportării mobilierului, din cauza defecțiunii automobilului, dar problema s-a rezolvat, datorită ajutorului acordat de Primărie și toate activitățile au fost realizate conform termenului stabilit.

În ceea ce privește transformarea umană, se cere de menționat ca, la începutul practicii, participanții erau pasivi, credeau că cineva va veni să amenajeze cantina. În schimb, la sfârșitul proiectului, au apărut solicitări de participare și valorificare a altor proiecte.

Elemente specifice

- În cadrul practicii s-a stabilit scopul de a evalua gradul de inițiativă și responsabilitate al membrilor comunității, au fost aplicate diverse stiluri de leadership: proiectare, organizare, motivare și evaluare. Pentru realizarea lor a fost necesară o direcționare concretă, monitorizare obiectivă, sprijin și delegare a funcțiilor prin motivare, observare, reacție pozitivă de răspuns, sprijin;
- Delegarea responsabilităților de proiectare și organizare a practicii a dus la eficientizarea lucrului asupra proiectului. Un rol deosebit l-a jucat transparența;
- Această experiență a demonstrat că numai în comun, prin contribuția fiecăruia se pot obține rezultate concrete, că frumosul și utilul merg pas în pas. Rămîne de folosit acest fenomen, pentru a face schimbare spre bine.

Resurse

Partenerii principali care au contribuit la planificarea și realizarea practicii sînt: Asociația părinților și pedagogilor, Consiliul Local al Tinerilor, agenți economici: SRL „Pomul”, SRL „Crumena”, consilierii locali, elevii Liceului Teoretic Țibirica, colegiul de redacție, toți fiind motivați de implicarea în activitățile de proiect.

Realizarea practicii a fost posibilă datorită:

- finanțării din bugetul local: 8 000 lei;
- cofinanțării din partea IREX: 58 481 lei;
- contribuției din partea comunității: 14 311 lei;
- alte contribuții:
 - agenții economici: 1000 lei;
 - contribuție în natură: 6650 lei;

Costul total al proiectului constituie suma de 80 452 lei,

Rezultate

- Au fost instalate 38 seturi de mese, fiecare cu 6 scaune;
- S-a instalat o ușă de lemn de 4500 lei și o ușă metalică de 3000 lei;
- S-a amenajat lavoarul (80 m² de teracotă, 8 lavuare moderne și 4 șervețele electrice, 20 m. de protecție la ventilatoare și 2 suporturi);
- Elevii servesc masa comod, așezați câte 6 persoane la o masă;
- S-a schimbat aspectul nu numai al sălii, ci și comportamentul elevilor la servirea mesei, cultura deservirii, serviciul la cantină;
- S-a micșorat cu 20% morbiditatea în rîndul elevilor;
- A crescut competența persoanelor implicate în proiecte;
- S-a schimbat mentalitatea beneficiarilor;
- Au vizitat comuna în scopul schimbului de experiență ONG-uri din alte sate, alte raioane.

Lecții învățate

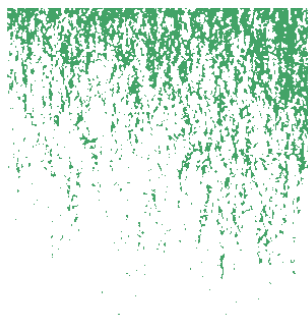
- Această practică ne-a oferit posibilitatea de a obține cunoștințe și deprinderi pentru realizarea programelor APL, stabilirea unui parteneriat durabil în scopul realizării unor performanțe pentru binele comunității;
- A crescut respectul persoanelor implicate în realizarea proiectelor. Vocea participanților la această practică a fost auzită de o bună parte a comunității;
- S-a format o nouă cultură comportamentală la elevi și membrii comunității;
- A fost depus efortul necesar ca experiența practicii să fie transmisă altor comunități, să fie insuflată încrederea că trebuie de ieșit învingători din orice situație, de acționat la momentul potrivit, de impus rezolvarea conștientă a sarcinilor comune;
- Experiența acumulată a fost transmisă în cadrul seminarelor raionale ale managerilor instituțiilor educaționale și directorilor adjuncți pe instruire, în cadrul vizitelor liceului de către conducerea raionului. Schimb de experiență s-a realizat și în timpul vizitei a 6 profesori și 15 elevi din or. Bacău (România) etc.

Autorii practicii

Primăria c. Țibirica
 Raionul Călărași, MD-4440
 Tel.: 0 244 65 236, 0 244 65 201
 Fax: 0 244 65 236

CAPITOLUL V.

Cultură și valori

*Cultura înseamnă dezvoltarea
perfectă și egală a omului
în toate privințele.*

John Burroughs

Cultura reprezintă un tot întreg, ce include atât cunoștințe, convingeri, legi, obiceiuri, cât și alte capacități și obișnuințe dobândite de om ca membru al societății. De asemenea, cultura reprezintă un sistem istoric determinat de modul de viață ce tinde să fie împărțit de toți membrii unui grup și include tradițiile, obiceiurile, convingerile și valorile.

La nivel local politicile în domeniul cultural, urmează să țină cont de provocările contemporane cum ar fi: globalizarea care este un proces în continuă dezvoltare de piețe integrate, comerț internațional, investiții internaționale, corporații multinaționale, oferă oportunități pentru domeniul culturii, dar constituie și un factor de risc pentru culturile și identitățile naționale și locale.

Republica Moldova a ratificat diverse convenții privind protecția patrimoniului cultural, în scopul asigurării cadrului juridic, al activității eficiente în domeniul protecției monumentelor, împiedicării procesului de degradare și distrugere a patrimoniului cultural moștenit și transmiterii generațiilor viitoare.

Prin urmare, problemele principale în domeniul țin de starea degradată a bazei tehnico-materiale edificiilor și instituțiilor din teritoriu; finanțarea insuficientă a sectorului dat, inclusiv din venituri proprii și bugete ale APL; calitatea redusă a managementului la nivel de domeniu; insuficiența de cadre calificate. Finanțarea este dispersată la diferite nivele de administrare și nu contribuie la dezvoltarea echilibrată a culturii și turismului. În prezent, sunt puține proiecte de finanțare a necesităților din cultură prin parteneriate public-private durabile.

În aceste condiții, inițiativele locale, descrise în practicile prezentate, vin să completeze programele elaborate la nivel național, servesc exemple de îmbunătățire a accesului la valorile culturale. În dependență de specificul comunităților, administrațiile locale abordează diferit problemele culturale, inclusiv modernizarea rețelei instituțiilor de cultură din teritoriu, prin instituirea și dezvoltarea muzeului din satul Selemet raionul Cimișlia, deschiderea unei filiale a Școlii de Arte în satul Feștești raionul Ștefan Vodă; educația artistică, dezvoltarea aptitudinilor creative și formarea profesională, în cazul Căminului de Cultură „Meșterul popular” din orașul Bălți și Centrului comunitar al meșterilor populari din comuna Vădeni raionul Soroca; reanimarea activităților culturale, prin crearea unui parteneriat la nivel local, realizat în comuna Beștemac raionul Leova; înălțarea monumentelor în cinstea eroilor căzuți în lupte în satul Condrățești raionul Ungheni, satul Porumbrei raionul Cimișlia sau în memoria personalităților culturale în satul Nemțeni raionul Hîncești.

Practicile prezentate confirmă o dată în plus că politicile culturale ca și celelalte politici publice au o mare importanță pentru comunități și necesită colaborare, consultare și participare din partea tuturor instituțiilor și grupurilor interesate.

5.1. Amenajarea monumentului artistei emerite Angela Păduraru în satul Nemțeni raionul Hîncești

Carte de vizită

Satul Nemțeni este amplasat pe malul râului Prut și se află la distanța de 20 km de punctul de trecere a frontierei Leuseni și 55 km de or. Hancesti. Prima atestare documentară a satului este datată cu 22 august 1447 și denumirea Hlăpesti. Un element important al culturii localității îl constituie Biserica „Sf.Gheorghe”, care a fost reconstruită în anul 1990. Populația satului Nemțeni este de 1960 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 5 persoane.

Contextul practicii

Artista emerită Angela Păduraru s-a născut în satul Nemțeni în anul 1938 și a decedat în anul 1995. Mai bine de 30 de ani a activat în componența diferitor colective artistice, inclusiv la Televiziunea Națională. În repertoriul său a avut peste 200 de cântece, însă tînăra generație nu cunoștea activitatea artistei emerite Angela Păduraru. Pentru a menține vie memoria artistei, consătenii au înaintat propunerea de a înălța în localitate un monument și a organiza un muzeu. Mai mulți ani nu s-a putut realiza această idee, din lipsa de inițiativă la nivel local.

Modalitatea de acțiune

Astfel de proiecte nu au fost realizate în localitate, de aceea s-a început cu discutarea problemei la Consiliul local, unde s-au fixat etapele realizării obiectivului propus.

În cadrul implementării proiectului, s-au realizat următoarele activități:

- Desfășurarea adunării generale a comunității, în cadrul căreia locuitorii au susținut inițiativa de construcție a monumentului în memoria artistei emerite Angela Păduraru. Totodată, s-a decis informarea despre inițiativă a băștinașilor care locuiesc în alte localități sau peste hotarele țării;
- Alegerea unui grup de lucru, care să se ocupe de colectarea donațiilor. Copiii din școală au realizat lucrul de informare în rîndul părinților și rudelor;
- Desfășurarea ședinței Consiliului local, la care s-a alocat suma de 60 mii lei pentru construcția monumentului și au fost distribuite responsabilitățile între consilieri;
- Proiectul monumentului a fost selectat cu implicarea Direcției cultură Hîncești;
- Alegerea locului de construcție a fost dificilă, deoarece terenul cel mai potrivit era proprietate privată. În aceste condiții, Consiliul local a acceptat realizarea schimbului de terenuri;

- Realizarea emisiunii la televiziune și radio despre măsurile realizate la construcția monumentului;
- Pe lângă construcția monumentului, ministrul culturii a decis realizarea festivalului consacrat artistei emerite Angela Păduraru;

Amenajarea monumentului și desfășurarea aniversării în cinstea artistei emerite Angela Păduraru au fost finalizate la 20 mai 2007.

Elemente specifice

Comunitatea a căpătat experiență de mobilizare a resurselor, pentru realizarea proiectelor locale.

Resurse

Pentru construcția acestui complex s-au alocat peste 100 mii lei, dintre care 30 mii lei au alcătuit contribuția comunității, ceea ce a constat în bani, materiale, muncă gratuită.

În realizarea practicii au fost implicați Primăria, ONG „Hlăpești”, consilierii locali, grupul local de inițiativă.

Rezultate

A fost acumulată de la populație contribuția în sumă de 30 mii lei.

S-a realizat dezvelirea memorialului și deschiderea casei-muzeu, fapt care a schimbat înfățișarea centrului satului.

La inițiativa comunității și cu susținerea Consiliului raional, a fost desfășurat festivalul în memoria artistei Angela Păduraru, care se va avea loc o dată la doi ani.

Tineretul și populația are posibilitatea să cunoască mai bine creația Angelei Păduraru.

S-au format grupuri de inițiativă, care și-au fixat ca obiectiv reparația școlii, Casei de cultură, instalarea plăcii comemorative în memoria unui medic din sat. De asemenea, se prelungesc lucrările de amenajare a teritoriului adiacent monumentului, pentru care bugetul pe anul 2008 prevede alocarea resurselor financiare.

Lecții învățate

Realizarea proiectelor poate avea succes numai prin cooperarea tuturor membrilor comunității și atragerea resurselor externe.

Experiența obținută în procesul realizării acestei practici poate fi aplicată și la realizarea altor proiecte.

Autorii practicii

Primăria s. Nemțeni
Raionul Hîncești
Tel./fax: 0 269 79 236

5.2. Deschiderea muzeului ținutului natal în s. Selemet raionul r. Cimișlia

Carte de vizită

Satul Selemet raionul Cimișlia este fondat în anul 1766 și este situat la 12 km de centrul raional, la 50 de km Sud-Est de orașul Thigina și la 60 km Sud de mun. Chișinău. În partea de Nord, localitatea mărginește cu teritoriul comunei Satul Nou, pe unde trece “Vadul lui Traian”, construit de romani între anii 105-110 e.n. Conform datelor statistice, în sat locuiesc 4470 de persoane. Numărul angajaților în Primărie este de 13 persoane.

Contextul practicii

La inițiativa doamnei Teleucă Elena, profesoară de istorie în sat, cu sprijinul colectivului pedagogic, a fost inițiată acțiunea de deschidere a muzeului satului, care a presupus colectarea obiectelor, pieselor de gospodărie, materialelor documentare ce țin de istoria ținutului natal. Începând cu anul 2004, muzeul care cuprinde 4500 de piese, colectate de la cetățenii din sat, a fost amplasat în edificiul școlii vechi. Această instituție a contribuit la păstrarea și dezvoltarea valorilor cultural-istorice ale ținutului. Continuarea activităților de amenajare a muzeului era periclitată de faptul că muzeul nu era înregistrat la Ministerul Culturii, nu era asigurată finanțarea personalului instituției și acoperișul era într-o situație deplorabilă.

Modalitatea de acțiune

În 2004 ca urmare a demersului APL către Ministerul Culturii, acest muzeu a fost certificat ca instituție cultural-istorică și aprobată finanțarea angajaților prin intermediul Direcției cultură a raionului Cimișlia.

Pentru a păstra patrimoniul cultural-istoric al ținutului și a iniția dezvoltarea turismului, unul dintre obiectivele Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a satului, elaborat în anul 2004, a fost reparația muzeului.

Reparația instituției a fost realizată cu contribuția Primăriei, a locuitorilor și directorului muzeului prin muncă voluntară.

Pe lângă expunerea obiectelor, activitățile muzeului includ: țesutul, croșetarea (macrameu), confecționarea elementelor tradiționale (mărțișoare), a coșulețelor, organizarea expozițiilor tematice și de desen.

Îmbogățirea colecției muzeului a fost posibilă cu sprijinul voluntar al elevilor, cetățenilor din sat, care au contribuit la colectarea obiectelor.

Elemente specifice

Implicarea autorităților locale în păstrarea elementelor autentice, cultural-istorice ale localităților rurale pot fi dezvoltate și propuse spre valorificare turistică ca atracții turistice, cu posibilitatea de a fi incluse în itinerare turistice naționale. Prin urmare, dezvoltarea turismului contribuie la diversificarea activităților economice în mediul rural și constituie o sursă reală de venit în bugetul local.

Organizarea lecțiilor de istorie a ținutului natal în cadrul muzeului.

Resurse

Pentru implementarea practicii de amenajare a muzeului, administrația publică locală a repartizat un spațiu de 150 m² și, din bugetul local, a fost alocată suma de 2000 de lei pentru lucrări de amenajare. Consiliul Raional Cimișlia a alocat o sumă de 2 500 lei pentru lucrările de amenajare și cheltuielile de întreținere a muzeului.

Guvernul Republicii Moldova a alocat în anul 2007 pentru lucrări de reparație suma de 100 mii lei.

Comunitatea a participat la colectarea a 4500 de articole pentru muzeu. Donațiile vizitatorilor muzeului, în anul 2007, au constituit 1000 lei.

Rezultate

Peste 500 de elevii beneficiază de lecții de istorie a ținutului natal în incinta muzeului.

Cercul „Meșteșug și artă”, condus de către directorul muzeului, este frecventat de 25 de copii dornici de a cunoaște tehnicile de pictură și meșteșugărit.

Muzeul activează zilnic și are vizitatori atât locali, cât și străini. Muzeul a fost vizitat de delegații din Franța, Danemarca, Germania, Anglia, Belgia, România.

Muzeul satului Selemet a devenit o carte de vizită a localității. APL participă la dezvoltarea unui program turistic național din zona Centru - Sud a Republicii Moldova.

Lecții învățate

Oportunitățile de viitor se pregătesc prin valorificarea potențialului local, atractiv partenerilor din țară și de peste hotare.

Autorii practicii

Primăria satului Selemet
Raionul Cimișlia
MD-4139
Tel./fax: 0 241 39 236
E-mail: tatiana.badan@mail.ru

5.3. Revitalizarea tradițiilor folclorice în comuna Beștemac raionul Leova

Carte de vizită

Comuna Beștemac raionul Leova este situată în zona de Sud a republicii. Localitatea se află la 75 km de municipiul Chișinău, la 15 km Nord de centrul raional Leova.

Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 1200 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 9 persoane.

Contextul practicii

Începînd cu anul 1997, activitățile culturale din localitate au scăzut în intensitate, deoarece era lipsă de costume naționale și instrumentele musicale, iar utilajul de sonorizare nu era funcțional.

Această stare de lucruri a diminuat atractivitatea pentru organizarea măsurilor culturale în comună, tinerii fiind excluși din activitățile artistice. Localul Casei de cultură nu își îndreptătea menirea inițială, deoarece era sporadic utilizat și persista pericolul de degradare a edificiului.

Localnicii au înaintat solicitări Consiliului local privind includerea în agenda priorităților asigurarea Casei de cultură cu cele necesare pentru activități.

Modalitatea de acțiune

În iulie 2007, în cadrul Mesei rotunde organizate de Primăria c. Beștemac, cu participarea membrilor Asociației Obștești „Valea Beștemac”, consilierilor locali, funcționarilor publici, s-a discutat problema valorificării tradițiilor populare în comună, prin organizarea Festivalului popular „Satule, vatră frumoasă”. Festivalul a fost precedat de mai multe activități:

- organizarea unei campanii de informare a cetățenilor despre tradițiile și obiceiurile din comună;
- desfășurarea seminarului „Datinile și obiceiurile c. Beștemac” la care au participat 25 de persoane;
- selectarea copiilor talentați cu vârsta cuprinsă între 10-15 ani pentru formarea Ansamblului folcloric de copii „Tălăncuța”;
- cu concursul elevilor din gimnaziu, a părinților și bunicilor, s-a desfășurat șezătoarea „De la lume adunate și înapoi la lume date”;
- instalarea a două panouri informative;
- procurarea aparatului de sonorizare pentru Casa de cultură, a unui aparat de fotografiat și unui centru musical;

- organizarea lucrului de voluntariat de către Primăria comunei, pentru reparația sălii festive a căminului cultural;
- organizarea expoziției de materiale confecționate de meșterii populari din comună.

Elemente specifice

A fost organizat Ansamblul folcloric pentru copii „Tălăncuța”, care a contribuit la creșterea interesului copiilor față de obiceiurile și tradițiile neamului.

Membrii ansamblului au fost implicați în culegerea folclorului, fapt care a sporit gradul de creativitate al copiilor și măiestriei artistice.

Realizarea activităților a sensibilizat opinia publică cu privire la necesitatea valorificării și promovării tradițiilor și obiceiurilor locale.

Resurse

Pentru reparația căminului cultural, din bugetul local au fost alocați 5000 lei pentru materiale de construcție, lucrările de reparație fiind realizate voluntar de către localnici. Comunitatea a contribuit cu 3800 lei, iar Întreprinderea de stat pentru silvicultură „Ocalul Silvic Iargara” a alocat 1600 lei.

Sala festivă a căminului cultural a fost utilizată pentru desfășurarea activităților artistice de pregătire a festivalului, iar gimnaziul a pus la dispoziție computerul cu acces la rețeaua Internet.

S-au încadrat activ primarul comunei, 11 membri ai Asociației Obștești „Valea Beștemac”, locuitori ai comunei.

Rezultate

La festivalul de creație populară „Satule, vatră frumoasă” au participat 8 colective de artiști amatori și dinastii familiale din comună. Continuă să participe la activitățile culturale 60 de tinere talente.

ONG „Valea Beștemac” a achiziționat echipament tehnic de sonorizare în sumă de 18 800 lei, în scopul organizării activităților culturale pentru locuitorii comunei.

Ansamblul folcloric de maturi nou-creat „Țărăncuțele” în număr de 15 persoane luptă pentru titlul onorific „ansamblu model” și, datorită performanțelor, este invitat de nenumărate ori la evenimente culturale în satele vecine.

O dată cu îmbunătățirea condițiilor de activitate ale Casei de cultură, com. Beștemac a fost selectată ca gazdă pentru desfășurarea competițiilor între colectivele folclorice din zona Nord a raionului Leova.

Lecții învățate

Reanimarea activităților culturale este posibilă cu resurse comparativ mici, însă efectul educativ la nivel de comunitate este important, deoarece există posibilitatea de implicare a tuturor generațiilor și transmiterea experienței, tradițiilor și valorilor culturale.

Autorii practicii

Primăria com. Beștemac
Raionul Leova, MD-6312
Tel.: 0 263 59 236

5.4. Organizarea Centrului comunitar al meșterilor populari în comuna Vădeni, raionul Soroca

Carte de vizită

Comuna Vădeni raionul Soroca este situată la 25 km de centrul raional și la 140 km de Chișinău. Prima atestare documentară a satului este datată cu 3 aprilie 1552. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 2674 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 8 persoane.

Contextul practicii

Satul Vădeni se distinge prin tradiții naționale specifice zonei, inclusiv la compartimentul “folclor” și “artizanat”. Aici a fost dezvoltată arta meșteșugăritului, confecționării costumului național, caracterizat prin elementele etnice tradiționale. Colectivele artistice aveau nevoie de costume naționale autentice, pentru a participa la spectacole, festivaluri, turnee. Cu această problemă s-a ciocnit ansamblul folcloric „Țărăncuța”, Ansamblul de cântece și dansuri „Opincuța”, copiii de la școala de Muzică și, indirect, întreaga activitate artistică.

Tradițional, problema vestimentației era rezolvată prin achiziție de la instituțiile specializate, care erau costisitoare și stilizate, ceea ce nu corespunde zonei locale. Totodată resursele disponibile se dovedeau a fi insuficiente, pentru asigurarea tuturor participanților la activitățile culturale.

Modalitatea de acțiune

În anul 2006 a fost lansată ideea organizării Centrului comunitar al meșterilor populari. Inițial, au fost rezolvate problemele ce țin de local, utilaj, materie primă, informații despre portul autentic local.

Prin decizia Consiliului local, s-a oferit încăperea care, cu ajutorul comunității, a fost reparată și dotată cu cele necesare pentru confecționarea costumelor.

Un grup de inițiativă a realizat expediții de colectare a informațiilor, care au fost utile la identificarea specificului portului popular. Inițial a existat problema ornamentului autohton din Cîmpia Sorociei, care a fost găsit în Muzeul Etnografic din Chișinău. Ca rezultat al căutărilor, a fost găsită ornarea autentică a cămășiiilor, juponului și catrinței. Materia primă utilizată a fost: inul, canva, lina de țesut. Ca urmare, au fost confecționate costume naționale autentice pentru colectivele de artiști amatori din comuna Vădeni.

Promovarea proiectului și colectarea de fonduri a fost realizată în cadrul activităților culturale: discoteci, spectacole prezentate de colectivele de artiști amatori și de către Teatrul de păpuși „Țândărică”.

Elementele costumului național autentic au fost demonstrate în cadrul măsurilor culturale de masă, a expozițiilor meșterilor populari din comunitate în cadrul sărbătorii naționale „Limba noastră”ș.a. Practicile însușite au făcut posibilă participarea la Festivalul Internațional din Belorusia «Венок Дружбы».

Elemente specifice

- În procesul realizării practicii, listelor persoanelor care au donat mijloace financiare pentru proiect au fost afișate pe panoul din incinta Primăriei și a Casei de cultură.
- Centrul comunitar al meșterilor populari din comuna Vădeni este unicul în zona Sorocii, care se ocupă de reabilitarea costumului național autentic în condiții de casă și unde lucrările se execută manual.

Resurse

Pentru realizarea practicii au fost alocate resurse din bugetul local, cheltuite pentru reparația încăperii (15 mii lei) și achiziționarea materiei prime (12 mii lei).

Contribuția comunității în sumă de 10 mii lei a acoperit cheltuielile pentru lucrările de reparație a încăperii și achiziția utilajului necesar. Totodată, s-a beneficiat de suport financiar din partea SRL”Miracol” din Bălți și ATM Soroca, cu acoperirea cheltuielilor de 12 000 lei pentru cursurile de instruire.

Echipa de implementare a proiectului a fost susținută de membrii ONG „La noi acasă”, de echipa Primăriei Vădeni. Au fost plasate informații despre desfășurarea activităților pe paginile ziarului raional „Realitatea”, „Observatorul de Nord”, inclusiv la televiziunea locală “SOR TV” și postul de radio „Moldova Internațional”.

Rezultate

Au fost create 10 locuri de muncă și instruiți 24 de șomeri.

Pentru colectivele folclorice din comunitate au fost confecționate 24 costume naționale.

În prezent, colectivele de artiști amatori de pe lângă Casa de cultură dispun de costume naționale și pot participa în cadrul diferitor manifestări culturale atât în com. Vădeni, cât și în cadrul concursurilor raionale și republicane.

Leții învățate

Insistența aduce izbândă și orice idee poate fi realizată cu sprijinul întregii comunități.

Autorii practicii

Primăria Vădeni
Raionul Soroca,
MD-3047
Tel.: 0 230 49 325; 0 230 49 238

5.5. Educație prin asigurarea continuității valorilor culturale în satul Feștelița raionul Ștefan Vodă

Carte de vizită

Satul Feștelița raionul Ștefan Vodă se află la 95 km de municipiul Chișinău și la 23 km de centrul raional Ștefan Vodă. Populația comunității la 1 ianuarie 2007 constituia 3170 locuitori.

Numărul angajaților în Primărie este de 11 persoane.

Contextul practicii

În procesul de elaborare a Strategiei de dezvoltare a localității, Primăria de comun acord cu echipa de planificare au formulat mai multe probleme, inclusiv domeniul educației și promovării tradițiilor populare. Acest domeniu a fost cel mai vulnerabil la transformările social-economice, care au avut loc la începutul anilor 90, care au afectat instituțiile culturale din mediul rural și au influențat direct procesul de educație a tinerei generații. A crescut riscul de pierdere a interesului față de valorile naționale, neasigurare a continuității păstrării tezaurului național. Afectați de această problemă erau majoritatea copiilor cu vârsta cuprinsă între 7-16 ani, deoarece mediul de la sate duce lipsă de instituții publice cu activități orientate spre interesele copiilor.

Modalitatea de acțiune

Primăria a inițiat deschiderea în localitate a filialei Școlii de Arte „Maria Bieșu”, care activează în centrul raional Ștefan Vodă.

Consiliul raional a acceptat înființarea filialei Școlii de Arte în satul Feștelița și în acest scop Primăria a alocat un spațiu, unde părinții elevilor împreună cu profesorii filialei au efectuat reparație din surse proprii.

În cadrul filialei au fost inițiate lecții de studiere a instrumentelor muzicale cum ar fi: acordeonul, naiul, fluierul, țambalul, vioara. De asemenea, a fost înființat corul de copii, ansamblul folcloric.

Problemele principale cu care s-au confruntat la inițierea activității filialei au fost legate de dotarea cu instrumente muzicale, costume naționale și finanțarea personalului. Ca rezultat s-a decis finanțarea personalului de către Consiliul Raional și Primăria achiziționarea costumelor populare, asigurarea cu instrumente de către părinți.

Elemente specifice

- Crearea parteneriatului între părinți, Primărie și Consiliul raional.
- Includerea problemei educației culturale în agenda de activități a APL.
- Crearea imaginii localității prin promovarea talentelor locale.
- Educația tinerei generații prin popularizarea obiceiurilor și tradițiilor culturale (cântece, dansuri, instrumente populare).

Resurse

Pentru realizarea practicii, din bugetul Primăriei au fost alocate 35 mii lei, dintre care pentru costume populare și instrumente muzicale au fost cheltuite 28 mii lei, iar pentru renovarea sistemului de încălzire 7 mii lei. Contribuția comunității a constat în muncă neremunerată și materiale pentru reparația încăperilor.

Salarizarea personalului filialei Școlii de Artă este asigurată de către Consiliul Raional și din plata lunară pentru instruirea elevilor.

Rezultate

- Peste 200 de copii sînt antrenați în activități artistice.
- Participarea la diferite concursuri și festivaluri muzicale permite promovarea imaginii satului.
- Copii sînt incluși zilnic în activități extrașcolare; cresc performanțele individuale.

Lecții învățate

Proiectele inițiate cu concursul cetățenilor se bucură de susținere și în perioada de implementare.

Autorii practicii

Primăria satului Feștelița
 Str. Ștefan cel Mare 7
 Raionul Ștefan Vodă, MD - 4220
 Tel.: 0 242 44 172
 Fax: 0 242 44 136
 E-mail: primaria_festelita@yahoo.com

5.6. Edificarea monumentului „Crucea Memoriei” în satul Condrătești raionul Ungheni

Carte de vizită

Satul Condrătești se află la 107 km de mun. Chișinău, la 50 km de centru raional Ungheni și la 17 km stația de cale ferată Cornești. Populația localității la 1 ianuarie 2007 constituia 1410 locuitori. Numărul angajaților Primăriei este de 5 persoane.

Contextul practicii

Locuitorii satului Condrătești au participat la toate evenimentele tragice ale sec. XX și, pentru a înveșnici memoria martirilor, a fost lansată ideea de înălțare a monumentului „Crucea Memoriei”. Fără acest monument tânăra generație ar fi fost lipsită de o mărturie a evenimentelor, prin care au trecut predecesorii. Monumentul urma să devină un element distinct al istoriei locale.

Modalitatea de acțiune

Ideea construcției monumentului „Crucea Memoriei”, aparține la două persoane din localitate, la care mai târziu s-au alăturat alți 30 de săteni.

Deoarece Primăria nu dispunea de suficiente mijloace pentru inițierea proiectului, iar Consiliul Raional Ungheni nu a susținut inițiativa, motivînd că are alte priorități, s-a inițiat o campanie de colectare a fondurilor.

Au fost expediate solicitări de ajutor originarilor din Condrătești, care trăiesc în alte țări. Demersurile erau confirmate de Consiliul local. Nu au rămas indiferenți la adresările consătenilor nici băștinașii, care locuiesc în Chișinău, în alte raioane ale țării. Această activitate a avut succes și, în scurt timp, au fost colectate suficiente resurse pentru demararea lucrărilor.

Alegerea locului de amplasare a monumentului a fost înfăptuită cu concursul pictorului Ion Chitoragă și a parohului din localitate, Vasile Ceban. În rezultatul mai multor discuții, s-a decis amplasarea monumentului în centrul satului, în fața sediului Primăriei. Autorul proiectului a fost Ion Chitoragă – artist-plastic din Republica Moldova, originar din s. Condrătești.

Din donațiile colectate au fost cumpărate materiale de construcție (metal, ciment, piatra), iar lucrările au fost îndeplinite gratuit de către meșterii locali (sudori, pietrari, fierari). Alimentația meșterilor, pentru care inițial nu au fost alocate mijloace financiare, a fost asigurată de rudele celor decedați în cel de-al doilea război mondial și în alte conflicte din sec. XX.

La etapa inițială a proiectului, au fost rezolvate problemele ca indiferența și neîncrederea sătenilor, care au fost depășite prin insistență și fapte concrete.

Actualmente, în preajma monumentului se desfășoară toate solemnitățile consacrate sărbătorilor naționale și locale.

Elemente specifice

La realizarea practicii au participat băștinași din toate colțurile lumii, care au fost receptivi la apelul Consiliului local.

Resurse

Inițiativa a fost susținută de Consiliul local, care a lansat apelul către băștinași de a colecta fonduri. Majoritatea cheltuielilor au fost asigurate de către donații private ale localnicilor și celor stabiliți în alte țări.

Ziarul raional „Unghiul” a mediatizat desfășurarea proiectului.

Rezultate

Au fost colectate 100 mii lei de la persoane private.

A fost organizată o expoziție a pictorului Ion Chitorogă.

A fost obținută încrederea sătenilor și, în prezent, este cu mult mai simplă implicarea în realizarea altor proiecte, cum ar fi: reparația și lărgirea podului din centrul satului.

A crescut convingerea sătenilor în posibilitatea de a schimba viața spre bine.

Lecții învățate

Elementul central al succesului este obținerea încrederii populației.

Procesul de utilizare a donațiilor trebuie să fie unul transparent.

Autorii practicii

Primăria s. Condrătești

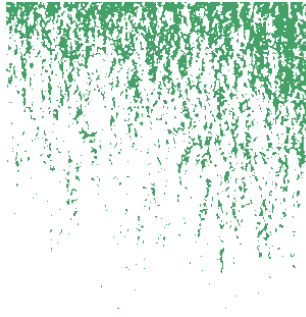
Raionul Ungheni

MD-3620

Tel.: 0 236 79 240

CAPITOLUL VI.

Modernizarea managementului public local

*Dacă vei face întotdeauna
lucrurile la fel, nu vei obține
rezultate diferite niciodată*

Anonim

Impactul considerabil al opțiunilor manageriale asupra populației creează necesitatea fundamentării cu precizie a deciziilor și manifestarea unui înalt profesionalism. Deciziile din administrația publică au, de regulă, consecințe asupra unui mare grup de locuitori, ceea ce presupune consultarea punctelor de vedere ale populației sau ale reprezentanților acesteia.

Managementul în administrația publică este puternic influențat de presiunea solicitărilor permanente care vin din partea cetățenilor și a partenerilor sociali. Pentru a putea gestiona această presiune, managerii trebuie:

- să aibă o bază de date sau programe specifice destinate administrației publice;
- să pună la dispoziția cetățenilor toate informațiile (legi, hotărâri, date statistice etc.);
- să organizeze profesionist compartimentul de relații publice;
- să organizeze periodic diferite analize.

O astfel de abordare a fost utilizată în cazul practicii implementate în comuna Manta raionul Cahul, unde au fost instalate computere în cadrul Primăriei și a fost asigurat accesul la programele, soft-urile de specialitate și la rețeaua Internet. Aceste lucruri au permis creșterea eficienței activității funcționarilor publici, creșterea transparenței în activitatea APL. Totodată, pentru extinderea accesului locuitorilor la Internet, a fost instalat în incinta Primăriei un compiuter cu acces gratuit pentru locuitorii comunei. Modernizarea comunicării instituționale prin introducerea tehnologiei informației are drept rezultat creșterea eficienței în activitatea administrației publice, eliminarea birocrăției și creșterea calității serviciilor publice.

Administrația publică locală, în activitatea sa, se confruntă cu constrângeri de ordin economic, care presupun corelarea prețului serviciilor prestate și capacitatea de plată a cetățenilor. Din cauza imposibilității asigurării viabilității serviciului de aprovizionare cu apă, practica implementată în satul Pelenia vine cu o abordare nouă - concesionarea. Pentru înlăturarea constrângerilor economice, parteneriatul public – privat reprezintă soluția viabilă și durabilă, în vederea asigurării unor servicii publice de calitate, care să răspundă cerințelor cetățenilor.

Utilizarea noilor tehnici manageriale în activitatea administrației publice ca: managementul strategic, managementul proiectelor, constituirea parteneriatelor, managementul parteneriatelor, sunt cheia succesului la implementarea proiectului „Construcția stadionului cu acoperire artificială” în comuna Sărata Galbenă raionul Hîncești. Inițiativa administrației publice a fost susținută de actorii sociali interni și externi, astfel fiind lansată ideea parteneriatului, care s-a implementat cu succes pe parcursul realizării unei practici atât sub aspect financiar, cât și sub aspect organizațional și instituțional.

În comunitățile locale mici, serviciile publice sunt orientate cu precădere spre satisfacerea unor nevoi de bază ale comunităților locale. În comuna Thigheci, pentru a asigura un mediu sănătos locuitorilor, a fost organizată o echipă de salubritate, care include trei persoane, pentru care salariul se asigură din resurse locale și din alocațiile Oficiului Forței de Muncă (OFM.).

Îmbunătățirea managementului în administrația publică locală depinde și de utilizarea eficientă a instrumentelor de control. Primăria Selemet în parteneriat cu șeful de post, serviciul veterinar și Comisariatul de poliție asigură respectarea Regulamentului,

aprobat de Consiliul local, care reglementează utilizarea căruțelor. Ca rezultat, au fost îmbunătățiți indicatorii la capitolul „ordinea publică”, se asigură plata taxelor locale.

Dezvoltarea dinamică a localităților depinde de creșterea capacității de absorbție a fondurilor externe la nivelul activităților administrației locale, presupune creșterea gradului de implicare a cetățenilor în aceste activități și în procesul de luare a deciziilor. În acest sens, sunt importante parteneriatele dintre instituțiile publice și diverse forme de organizare ale societății civile, atragerea capitalului privat și formarea unor grupe intersectoriale de acțiune pe domenii, cu rol de educare și conștientizare a publicului consumator a serviciilor publice.

Performanțele administrației publice depind de corelația între resursele și nevoile comunităților, prioritizarea obiectivelor, creșterea capacității personalului care lucrează în administrația publică, astfel încât serviciile oferite cetățenilor să fie calitative, cu impact imediat și de durată.

6.1. Utilizarea eficientă a tehnologiilor informaționale moderne în satul Manta raionul Cahul

Carte de vizită

Satul Manta raional Cahul este situat la 200 km de mun. Chișinău și la 12 km Sud de centrul raional. În partea de Nord satul Manta se mărginește cu satul Pașcani, la Est cu râul Prut, la Sud cu satul Vadul lui Isac, la Vest cu satul Pelinei.

Data atestării documentare este anul 1436. Suprafața totală a localității este de 5000 ha, iar intravilanul de 240 ha. Populația comunei numără 4040 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 12 persoane.

Contextul practicii

Primăria satului Manta nu avea în dotare computere, lipsea accesul la Internet, contabilitatea și alte departamente nu utilizau programe care ar fi eficientizat activitățile curente. Accesul limitat la baza legislativă influența pregătirea proiectelor de decizii, dispoziții de către specialiștii Primăriei, era înaltă probabilitatea comiterii de erori ce ar fi generat abateri de la legislația în vigoare. Această stare de lucruri complica și perspectiva autoinstruirii fiecărui specialist. Ca urmare, lipsea operativitatea în soluționarea problemelor cu care se confruntă cetățenii, lipsea transparența în activitatea APL.

Totodată, în localitate erau limitate posibilitățile cetățenilor de acces la Internet.

Modalitatea de acțiune

Implementarea tehnologiilor informaționale este unul din mecanismele moderne, care încurajează APL în eficientizarea activității de conlucrare cu cetățenii. Inițiativa instalării computerelor și rețelei Intranet a venit din partea primarului susținut de întreaga echipă a Primăriei. Au fost luate în calcul și doleanțele conducătorilor instituțiilor publice locale (grădinița), care nu mai făceau față lucrului manual de eliberare a certificatelor și colectare a banilor. Cetățenii au susținut și ideea instalării unui computer public în holul Primăriei, avînd acces liber gratuit pe toată perioada programului de lucru al Primăriei.

Primăria și Consiliul comunei Manta au considerat necesară participarea populației la elaborarea bugetului, aceasta fiind o condiție esențială a unei administrări eficiente. Bugetul comunei este important atât pentru APL, cât și pentru întreaga comunitate. Prin urmare, elaborarea și implementarea bugetului înseamnă un efort comun al tuturor.

Utilizarea tehnologiilor informaționale a făcut posibilă asigurarea unui înalt grad de transparență a bugetului local și livrare operativă a informațiilor solicitate de cetățeni.

Pentru a asigura o instruire continuă a funcționarilor, a fost organizat un training cu tema „Tehnici și experiențe de activitate ale aleșilor locali și funcționarilor locali”, care a avut ca scop promovarea activităților inițiate de APL, asigurarea transparenței activității Primăriei, încurajarea participării cetățenilor în procesul administrării la nivel local. Trainingul a acordat posibilitate aleșilor locali de a informa cetățenii cu privire la activitatea și competențele instituțiilor publice.

Beneficiarii direcți ai acestei practici sunt, în primul rînd, toți angajații Primăriei Manta, angajații instituțiilor publice din comună, ONG-urile locale, actorii comunitari, tinerii și, indirect, peste 250 de adresanți și petiționari locali și alte instituții de stat și private.

Elemente specifice

- Primarul a beneficiat de suportul funcționarilor din Primărie și al populației.
- Practica dată a atras după sine și implementarea altor mici proiecte: audieri publice, activități de dezvoltare comunitară.
- Instalarea unui computer cu acces la Internet pentru locuitorii comunei în incinta Primăriei.

Resurse

Pentru realizarea acestei practici a fost utilizată din bugetul local suma de 25 mii lei, ONG „Artizana” a contribuit cu 10 mii lei, ONG „Casa Europeană” -12 mii lei, Întreprinderea de stat silvo - cinegetică „Manta -V”-8500 lei. Cu resurse umane au contribuit Centrul de Acces la Informație și Instruire, Biblioteca publică, administrația Gimnaziilor „A.Mateevici” și „Nichita Stănescu”, grădinița, Centrul medicilor de familie, Oficiul poștal, membrii Consiliului local.

Rezultate

- Implementarea practicii a permis reducerea timpului de procesare a petițiilor, creșterea eficienței activității funcționarilor publici și transparenței activității APL.
- Funcționarii publici au beneficiat de instruire pentru utilizarea computerului și programelor specializate.
- A fost creat un parteneriat între instituții, ONG-uri, APL, organizații naționale și internaționale;
- Comunitatea este informată și antrenată în procesul de luare a deciziilor.

A fost actualizat Planul strategic de dezvoltare a satelor Manta și Pașcani.

Leții învățate

Informarea și transparența activității APL facilitează participarea cetățenilor la soluționarea problemelor comunitare.

Rezultatele concrete stimulează și motivează activitatea membrilor comunității.

Funcționarii publici necesită a fi lideri în utilizarea tehnologiilor informaționale.

Autorii practicii

Primăria satului Manta

Raionul Cahul,

MD 3925

Tel./Fax: 0 299 77 341 ; 0 299 77 417

E-mail: casaeuropeana@mail.ru

6.2. Crearea unei echipe de salubritate în satul Tigheci raionul Leova

Carte de vizită

Satul Tigheci raionul Leova este situat la 7 km de or. Iargara și 21 km de centrul raional. Prima atestare documentară datează cu 1436. Obiectele de menire social-culturală sunt: Grădinița, Școala Medie, Casa de cultură. Suprafața totală a terenurilor este de 3870 ha, dintre care intravilan 262 ha, extravilan 3608 ha, aflate în proprietatea a 205 de gospodării țărănești. Populația constituie 2820 de locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 6 persoane.

Contextul practicii

Pe teritoriul satului activează 16 unități comerciale private. Deoarece nu erau spații amenajate de depozitare a ambalajului, în special din plastic, aceste elemente au devenit o sursă de poluare a mediului și au generat apariția unor gunoiști neautorizate, concentrate în special în vecinătatea obiectelor de menire social-culturală (școala, grădinița). Această stare de lucruri crea o imagine nefavorabilă pentru sat, dar era și un focar de maladii infecțioase. În cadrul întâlnirilor cu locuitorii satului, organizate periodic, locuitorii s-au pronunțat pentru soluționarea în regim de urgență, majoritatea manifestând disponibilitatea de a se implica personal.

Modalitatea de acțiune

Abordarea problemei de menținere a curățeniei în localitate a fost inițiată în anul 2003, prin aprobarea de către Consiliul local a deciziei nr. 1/8 cu privire la selectarea locurilor de amplasare a gunoiștilor, care a fost precedată de procese-verbale ale comisiei de selectare a locurilor de stocare a deșeurilor. Au fost selectate trei locuri de amplasare a gunoiștilor, pentru care au fost obținute avize sanitare privind repartizarea lotului de pământ pentru construcția platformelor de depozitare a deșeurilor menajere.

Pentru locurile selectate de către „Iprocom” a fost elaborat un proiect tehnic de amenajare. Locurile de amplasare a platformelor au fost amenajate în corespundere cu proiectul tehnic elaborat.

În anul 2007, a fost elaborat Regulamentul cu privire la implementarea proiectului de creare și amenajare a unei rampe de acumulare a deșeurilor menajere, care presupune modalitate de funcționare a serviciului de colectare a deșeurilor de la agenții economici și instituțiile publice. Totodată, evacuarea deșeurilor se realiza haotic, cu forțele proprii ale locuitorilor și agenților economici. APL a identificat persoane din localitate care corespund cerințelor înaintate de Oficiul Forței de

Muncă (OFM) și a organizat executarea lucrărilor publice în corespundere cu necesitățile locale.

Serviciul de evacuare a deșeurilor a devenit operațional la 02.02.2008 și includea trei persoane angajate și o unitate de transport procurată cu suportul financiar al Fondului Ecologic Național.

Pentru asigurarea integrității utilajului, cu persoanele angajate au fost perfectate contracte de răspundere materială.

Evidența lucrărilor îndeplinite se realizează permanent, prin intermediul unui borderou semnat de reprezentanții unităților economice și instituțiilor publice beneficiare.

Echipa de salubritate de asemenea supraveghează și execută lucrări de ameliorare a situației pe albia riului Tigheci și în locurile publice.

Elemente specifice

- A fost utilizată oportunitatea de colaborare cu Oficiului Forței de Muncă (OFM), care a acoperit cheltuielile de lucrări publice în sumă de 18 570 lei.
- Containerele de acumulare a gunoiului menajer au fost confecționate din elemente de ambalaj tehnologic, cu un volum de până la 50 litri și nu necesită utilaje suplimentare de încărcare-descărcare.

Resurse

- Resursele bugetului local au fost cheltuite pentru amenajarea platformelor de acumulare a deșeurilor menajere în sumă de 15 345 lei, totodată fiind posibilă utilizarea și a serviciilor prestate de către Cooperativa Agricolă de Producție „Gliă” în sumă de 30 000 lei.
- Taxa de amenajare a teritoriului în sumă de 12 000 lei a fost utilizată pentru salarizarea angajaților, procurarea combustibilului, deservirea tehnicii din dotare. O sumă neînsemnată se acumulează de la 18 agenți economici, care plătesc taxa (10 lei/lună), pentru serviciile de evacuare a deșeurilor și serviciile prestate locuitorilor de unitatea de transport (aproximativ 300 lei lunar).

Rezultate

- Au fost create 3 locuri de muncă și lichidate 10 gunoiști neautorizate.
- A fost renovată plantația de arbori meliteri din scuarul central.
- Cu agenții economici au fost încheiate 16 contracte de prestare a serviciilor de evacuare a deșeurilor menajere.
- Populația satului este permanent informată despre impactul nerespectării normelor sanitare și ecologice.
- Este dezvoltată mișcarea de voluntariat în probleme de mediu, care mobilizează locuitorii la ocrotirea mediului ambiant și menținerea ordinii sanitare.

Lecții învățate

Pentru rezolvarea problemelor locale, întotdeauna pot fi identificate oportunități și abordări netradiționale, care permit utilizarea cât mai eficace a resurselor disponibile.

Autorii practicii

Primăria satului Tigheci,
Raionul Leova
MD - 6329
Tel.: 0 263 45 236
E-mail: para_ivan@mail.ru

6.3. Prestarea serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare în satul Pelinia raionul Drochia

Carte de vizită

Satul Pelinia este amplasat la o distanță de 10 km de or. Bălți și la 15 km de or. Drochia. În partea de Nord mărginește cu satul Sofia, iar la Est cu Hăsnășeni Noi și Singureni. În partea de Sud-Vest, hotarul coincide cu malul râului Răut pe o lungime de 14,5 km și desparte teritoriul satului de satele Corlăteni, Grinăuți și Nicoreni. Suprafața totală a terenurilor este de 8322 ha, intravilanul satului Pelinia constituie 1330 ha. Populația satului numără 8496 de locuitori, numărul gospodăriilor individuale este de 3457. Numărul angajaților Primăriei este de 11 persoane.

Contextul practicii

Sursa principală de aprovizionare cu apă potabilă sunt fântînile. Investigațiile de laborator realizate de colaboratorii CMPR Drochia au constatat un înalt grad de poluare a apei.

Nici una din instituțiile bugetare, unde se instruiesc circa 1700 de copii, nu erau aprovizionate cu apă potabilă din apeduct.

În trecut, satul era aprovizionat cu apă potabilă prin rețeaua centralizată de la 4 fântîni arteziene. Rețeaua era deservită de gospodăria agricolă. Termenul mare de exploatare, neglijarea activităților de întreținere, lipsa contoarelor, reprezentau cauzele unei funcționări ineficiente și extrem de costisitoare. Folosirea apei din fântîni, în toamna anului 2003, a dus la îmbolnăvirea cu hepatita A 91 de copii, gimnaziul fiind la carantină 60 de zile. Gunoiștile neautorizate au dus la scăderea calității apei din fântînile publice.

Modalitatea de acțiune

Legea serviciilor publice de gospodărie comunală (nr.1402-XV din 24.10.2002) stabilește două modalități de prestare: prin întreprinderi de stat (municipale) și prin parteneriat public-privat, adică darea serviciilor în concesiune agenților economici privați. Ca urmare a reformelor administrative și trecerea economiei la relațiile de piață, întreprinderile municipale din domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală au devenit ineficiente și incapabile de a asigura populația cu servicii calitative. În situația dată a fost rezonabilă aplicarea concesiunii ca modalitate de organizare a serviciului de aprovizionare cu apă.

Activitățile realizate în cadrul proiectului:

- Elaborarea studiului de fezabilitate a sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare.
- Elaborarea schemei de amplasare a rețelelor ingineresti.
- Evaluarea capacității actuale a sondelor de apă.
- Elaborarea regulamentelor și recomandărilor tehnice de exploatare a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare.
- Elaborarea documentației (regulamente, contracte, caiete de sarcini) necesare pentru transmiterea în concesiune a serviciului de alimentare cu apă și canalizare.
- Crearea condițiilor de desfășurare a concursului public pentru transmiterea în gestiune a serviciului public respectiv.
- Organizarea instruirilor de utilizare a echipamentului și soft-urilor, pentru facturarea serviciilor publice comunale.

La planificarea și realizarea acestei practici au participat echipa de actualizare a Planului Strategic, APL, A.O. ”CONSULT-NORD”, Fundația Soros Moldova, agenții economici.

Beneficiarii proiectului: 478 de elevi și 28 de profesori de la gimnaziu, 60 de gospodării casnice (240 persoane), baia publică. După renovarea fântinii arteziene (N3) și forarea unei fântini noi, beneficiari vor deveni 733 de elevi și 45 de profesori de la Liceul Teoretic, 356 de copii și 30 de educatori de la 4 grădinițe, Centrul de sănătate, Farmacia, Biblioteca publică, Casa de cultură, Școala Muzicală, agenții economici (38 de persoane) și aproximativ 2/3 din cele 3457 de gospodării.

Elemente specifice

Această practică este deosebită prin faptul că este una din primele în domeniul serviciilor publice și promovează căi noi de gestionare.

Concesiunea serviciilor publice de gospodărie comună este la început de cale și întâmpină multe greutăți.

Procesul de concesiune este unul de durată, fiind nevoie de cunoștințe în domenii specifice.

Resurse

Suma totală a proiectului a constituit 192 663 lei, din care bugetul local a alocat 19 000 MDL, Fundația „Soros Moldova” - 168663 MDL, alte contribuții -5 mii lei. Cheltuielile au fost distribuite după cum urmează: studiul de fezabilitate a sistemului de aprovizionare cu apă - 60551 MDL, studiul tehnico - economic de fezabilitate a sistemului de canalizare - 69600 MDL, elaborarea documentației juridice necesare pentru transmiterea în gestiune a serviciului de alimentare cu apă și canalizare - 14000 MDL, organizarea instruirilor de utilizare a echipamentului și soft-urilor pentru facturarea serviciilor publice comunale - 38512 lei.

Rezultate

- Parteneriatul APL – agenți economici-ONG.
- Ridicarea nivelului profesional, prin studierea formelor noi de gestionare.
- Schimbarea atitudinii populației din localitate și a unor funcționari publici față de necesitatea schimbării modului de gestionare a serviciilor publice de gospodărire comunală.

Leccióni învățate

„Dacă dorești să scapi de o problemă, trebuie s-o rezolvi”.

Darea în concesiune a serviciile publice de interes local trebuie realizată prin aprobarea de către Consiliul local a listei de obiecte.

Autorii practicii

Primăria satului Pelinia
 Str. Ștefan cel Mare nr.123,
 Raionul Drochia
 MD 5629
 Tel.: 0 25258 2 36, 0 25258 238
 Fax: 0 252 58 0 87
 E-mail: cipelinia@gmail.com
 Pagina Web: www.pelinia.del.md

6.4. Construcția stadionului cu acoperire artificială în comuna Sărata Galbenă raionul Hîncești

Carte de vizită

Comuna Sărata Galbenă este alcătuită din 5 sate: Sărata Galbenă Bratianovca, Carpineanca, Coroliovca, Valea Florii și este situată la 19 km de or. Hîncești la 50 km de gara feroviară Iargara. Comuna se învecinează la Nord - Vest cu comuna Cărpineni, la Sud cu satul Cneazevca, Sud- Vest cu satul Orac. Prima atestare documentară a satului Sărata Galbenă este datată cu 16 august 1609. Suprafața totală a terenurilor este de 9944,81 ha, dintre care cu destinație agricolă 5567 ha, terenurile fondului silvic - 2167 ha. Populația comunei la 1 ianuarie 2007 constituia 5718 locuitori. Numărul angajaților în Primărie este de 11 persoane.

Contextul practicii

În comuna Sărata Galbenă existau tradiții de practicare a fotbalului și cele 5 echipe locale de fotbal de diferite vârste aveau succese în domeniu. Cu toate acestea, în comună lipsea un stadion bine amenajat, care ar fi fost practicabil pentru antrenamente și competiții în orice condiții climaterice și în orice anotimp. Problema s-a agravat cînd echipa de maturi s-a promovat în Liga Națională și Federația moldovenească de fotbal (FMF) a înaintat condiții stricte privind calitatea terenului de fotbal. Clubul de fotbal „Petrocub” s-a ciocnit de problema neadmiterii în Liga Națională, din cauza calității terenului, care în cazul gazonului natural necesita cheltuieli mari de întreținere. Totodată, condițiile existente erau nefavorabile și pentru desfășurarea orelor de cultură fizică la Liceul Teoretic „Universum” din localitate.

Modalitatea de acțiune

Ideea construcției stadionului cu acoperire artificială a fost lansată de antrenorul echipei de fotbal, în cadrul atelierului de elaborare a Planului strategic de dezvoltare social-economică a comunei Sărata Galbenă pentru perioada 2006-2011.

În anul 2007, FMF a lansat ideea de a dona localității un covor artificial de fotbal, cu condiția ca lucrările de pregătire și construcție a temeliei pentru teren să fie exercitate din resursele locale.

APL a inițiat lucrări de proiectare, care au fost realizate cu contribuția unui agent economic.

Prin concursul organizat de APL, a fost selectată organizația de construcție. Prima etapă a lucrărilor a demarat avînd la dispoziție suma de 400 mii de lei din

partea Consiliului Raional Hîncești. Pe parcurs, un agent economic a donat 100 mii de lei.

Costul lucrărilor de pregătire, care au fost în responsabilitatea comunității, au depășit sumele de care dispunea APL. Ca rezultat nu au fost respectați termenii stabiliți de către FMF la construcția temeliei și Federația a transmis covorul altei localități. După finisarea lucrărilor de amenajare a temeliei, ca urmare a negocierilor cu FMF, s-a reușit obținerea altui covor din Germania, cheltuielile de transport fiind asumate de un agent economic local (SRL „Petrocub”).

Dotarea stadionului cu scaune (tribune) a fost realizată grație donației obținute ca urmare a demontării Stadionului Republican din Chișinău, comunitatea suportînd numai cheltuieli de transport și montare.

Pentru realizarea proiectului a fost necesară cooperarea cu Consiliul local, pentru care investițiile în infrastructura de sport nu erau o prioritate.

Elemente specifice

Tradițiile de practicare a sportului, în special a fotbalului, în comunitate.

Parteneriat public (APL I- APL II), parteneriat public-privat (APL – agenții economici: S.R.L. „Petrocub”, C.A.P. „Agrosargal”);

Parteneriat social (APL-societatea civilă: Clubul de fotbal „Petrocub”, FMF);

Promovarea sportului, modului sănătos de viață în rândurile tinerilor și maturilor din comunitate.

Viziune strategică clară pentru asigurarea durabilității practicii, prin inițierea unui Internat sportiv.

Resurse

Contribuțiile financiare au fost efectuate de Consiliul local Sărata Galbenă și Consiliul Raional Hîncești (în total 1 368 400 lei). S.R.L. „Petrocub” a oferit 100 mii lei, iar Cooperativa agricolă „Agrosargal” a contribuit la construcția gardului și transportarea tribunelor. A fost făcută o donație particulară în sumă de 15 mii lei. FMF a donat covorul și porțile, a oferit echipamentul de împrăștiere a cauciucului pe teren (în total 320 mii lei). Contribuția comunității s-a realizat prin amenajarea teritoriului aferent și plantarea arborilor în sumă de 12 000 lei. Costul total al proiectului a fost în sumă de 3 751 860 lei (administrația publică – 36%, FMF – 35%, agenții economici – 112 000 lei, munca de voluntariat a locuitorilor).

Realizarea acestei practici a fost mediatizată pe paginile ziarului raional „Curierul de Hîncești” și „Fotbal Hebdo”.

Rezultate

Beneficiarii direcți ai practicii sunt: echipa „Petrocub” din divizia A – 20 persoane seniori; divizia A – juniori și copii - 36 persoane; copii 1998-1999; 2000-2001 – 40 persoane; echipa de veterani – 19 persoane; 860 de elevi; amatorii de fotbal.

Numărul jocurilor amicale între echipele diferitor localități s-a mărit de două ori. Au fost organizate jocuri la fotbal cu echipe din România, Cipru, Belarusia.

Ca urmare a realizării acestei practici, s-au îmbunătățit condițiile de antrenament ale echipelor locale de fotbal și s-au creat condiții pentru desfășurarea lecțiilor de cultura fizică pentru elevii Liceului Teoretic „Universum”. A crescut interesul față de acest gen de sport în comunitățile vecine, a devenit posibilă utilizarea eficientă a facilităților sportive moderne de către comunitate și organizațiile sportive din țară.

Lecții învățate

Construcția stadionului a fost posibilă datorită menținerii și dezvoltării infrastructurii existente în localitate, identificării potențialilor donatori, a responsabilității APL.

Autorii practicii

Primăria comunei Sărata Galbenă

Str. Ștefan cel Mare 64

Raionul Hîncești

Tel/ Fax: 0 269 50 236

E-mail: primsar @ mail.ru

6.5. Elaborarea Regulamentului de înregistrare a căruțelor în satul Selemet raionul Cimișlia

Carte de vizită

Satul Selemet raionul Cimișlia este fondat în anul 1766 și este situat la 12 km de centrul raional, la 50 de km Sud-Est de orașul Thigina și la 60 km Sud de mun. Chișinău. Prin sat trece calea ferată Chișinău-Reni, construită în anul 1870. Instituțiile de menire social-culturală: Liceul Teoretic “Sergiu Coipan”, Școală Muzicală, muzeu, Casa de cultură. Conform datelor statistice, în sat locuiesc 4470 de persoane. Numărul angajaților în Primărie este de 13 persoane.

Contextul practicii

Periodic, funcționarii Primăriei, șeful de post, garda populară constatau deplasarea căruțelor în timpul nopții pe cîmpurile agricole, ca urmare depistînduse furturi ale averii proprietarilor (în 2006-10 cazuri, 2007-18 cazuri). Totodată, avea loc încălcarea regulilor de circulație de către deținătorii de căruțe (în 2007 au avut loc 2 accidente rutiere cu implicarea lor), erau frecvente cazurile de conducere a căruțelor în stare de ebrietate sau de către minori. În zilele de duminică, în timpul activității pieței, căruțașii parcau haotic căruțele, nu se respectau normele sanitare, ceea ce provoca disconfort locuitorilor.

Modalitatea de acțiune

Rezolvarea problemei a fost inițiată de APL, după o vizită de schimb de experiență în România. În anul 2008, Primăria a inițiat elaborarea unui Regulament special pentru deținătorii de căruțe. În acest scop, au fost desfășurate următoarele activități:

- Întocmirea de către șeful de post a unui raport, în baza petițiilor adresate de cetățenii satului și a proceselor-verbale întocmite în ultimii doi ani deținătorilor de căruțe.
- Organizarea sesiunilor de lucru pentru elaborarea Regulamentului, la care au participat consilierii, conducătorii unităților economice, cetățenii satului.
- Aprobarea de către Consiliul local a Regulamentului cu privire la deținătorii de cai cu căruțe pe teritoriul satului Selemet la 22 martie 2008.
- Organizarea adunării generale a satului pe data de 23 martie 2008, unde a avut loc informarea cetățenilor satului despre decizia Consiliului local privind respectarea Regulamentului deținătorilor de cai și căruțe.
- Primăria, din sursele bugetului local, a confecționat plăcuțe pentru numerele de înregistrare a căruțelor și certificatele de înmatriculare.
- În decurs de 10 zile au fost înregistrate toate căruțele din sat.

Plăcuțele de înregistrare și certificatul de înmatriculare au fost eliberate gratis. Căruțele se înregistrează prin obținerea numărului de înregistrare, care se montează la căruțe.

Elemente specifice

Implementarea unei practici preluate ca urmare a vizitelor de schimb de experiență din România.

Implicarea șefului de post și a Comisariatului de poliție din raionul Cimișlia în elaborarea proiectului de Regulament.

Deținătorii de căruțe cu cai sunt periodic informați de către Primărie despre prevederile regulamentului și monitorizează respectarea.

Resurse

Din bugetul local a fost alocată suma de 3000 lei pentru confecționarea plăcuțelor de înregistrare și certificatelor de înmatriculare pentru 50 de căruțe din localitate.

La realizarea practicii au participat: Consiliul local, Comisariatul de poliție, postul de radio și TV din or. Cimișlia, ziarul zonal "Bussines-Info", ONG „Baștina”, Centrul de Medicina Preventivă, Inspekția ecologică raională, Centrul medico-veterinar.

Rezultate

Au fost luate la evidență și atribuite numere de înregistrare pentru 50 de căruțe.

Au fost bircuiți și vaccinați de către medicul veterinar 90 de cai.

În perioada de implimentare a regulamentului, s-a îmbunătățit ordinea publică, s-au micșorat furturile cu folosirea căruțelor, taxele sunt achitate în termen.

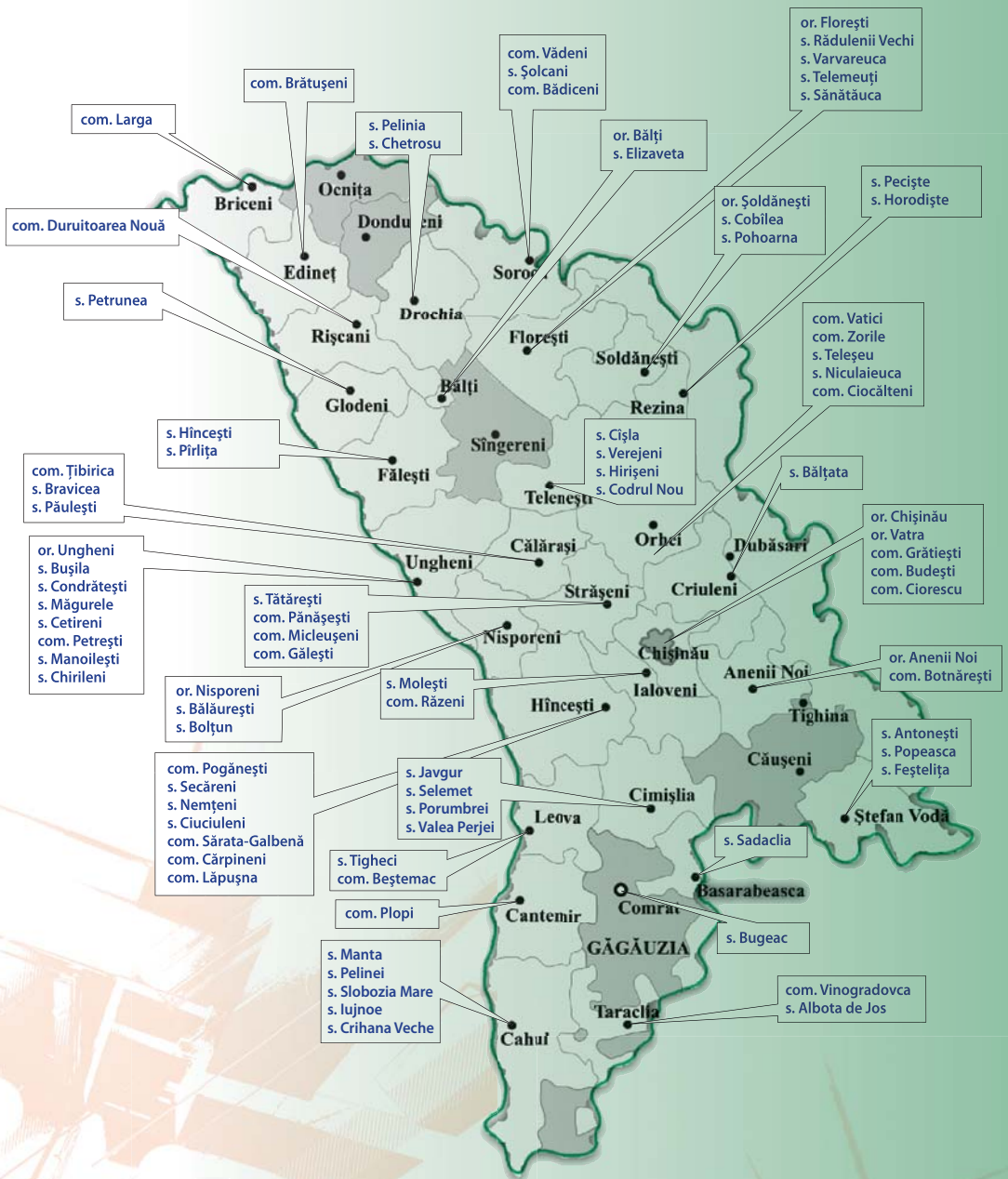
lecții învățate

APL trebuie să rezolve și probleme mai puțin importante la prima vedere, dar care afectează întreaga comunitate.

Experiențele pozitive implementate de partenerii de peste hotare pot și trebuie adaptate la condițiile locale.

Autorii practicii

Primăria satului Selemet
Raionul Cimișlia
MD - 4129
Tel./fax: 0(241)39-2-36; 0(241)39-2-38
E-mail: tatiana.badan@mail.ru

**PROGRAMUL BUNELOR PRACTICI
 ALE AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE DIN MOLDOVA**

MD-2005, Chișinău, str. Iacob Hâncu 10/1, tel./fax: (+373 22) 221844; 227130
 e-mail: olesea.cruc@local.md, www.local.md